

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever: Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30 03 79 Prk. 000-0904677-55

EEN ZALIG EN VOORSPOEDIG 1984

Geluk is de harmonie
tussen
toestand en behoefte.

NICOLAAS BEETS

Met nieuwjaar weer een kalenderpraatje

DE FRANSE REPUBLIKEINSE KALENDER

was ook in onze streken enkele jaren van kracht!

De Franse Revolutie, die lange tijd onder de oppervlakte smeulde, begon haar geweldig leven op 14 juli 1789, met de inname van de Bastille, de staatsgevangenis van de Franse koningen en het symbool van despotische willekeur.

Om de lange en volhardende nasleep van de feodaliteit op te ruimen, was er blijkbaar anarchistisch geweld nodig, want van voorrechten wordt maar zelden of nooit vrijwillig afstand gedaan.

Zoals dat met elke reactie het geval is, ging men in de eerste stormloop te ver, om naderhand even op zijn stappen terug te keren.

Alle dingen werden aanvankelijk nieuw gemaakt en zelfs alle details die herinnerden aan het oude regime moesten eraan geloven, ook de kalender. In de ogen van de revolutionairen was de stichting van de Franse Republiek, de grootste gebeurtenis in de wereldgeschiedenis.

Een nieuwe tijd was aangebroken, waarin Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap zouden triomferen. Bij het begin van dit nieuwe tijdperk hoorde een nieuwe tijdrekening, want de kalender is veel meer dan een verzameling nummertjes, hij is de band tussen de mens en zijn geestelijke wereld!

Een nieuwe tijdrekening invoeren is theoretisch niet zo moeilijk, alleen het jaar wordt door de natuur gedikt. Hoe men die jaren indeelt, groepeerd of wanneer men met de telling begint, is zuiver mensenwerk, maar een nieuwe kalender overal ingang doen vinden, is een andere kwestie!

Elke mens of ieder gemeenschap houdt er ten andere een eigen tijdrekening op na, die gemarkeerd wordt door een of ander opvallend voorval. De gebeurtenissen worden gesitueerd vóór of na het huwelijk; voor of na de verhuis, en in onze streken gewaagt men veel van „vóór of na de oorlog“. Volgens Ernest Claes was er in Averbode zelfs een nieuwe tijdrekening begonnen met de stichting van de fanfare de *Sint-Jansvrienden*: „Want de fanfare, ziet ge, dat is zowat het enige dat er ooit in Averbode is voorgevallen. Wat daarvóór gebeurde, is in de loop van de jaren stilaan vergeten. Met het bestaan van de fanfare is er om zo te zeggen een nieuwe soort tijdrekening begonnen, en wanneer ze over iets spreken dat al enige tijd geleden is, zeggen ze niet: „in 't jaar zo veel of zo veel“, maar wel: „in 't jaar *veur* de fanfare“ of „*noa* de fanfare“, en daarmee weten ze bij ons veel beter wanneer het gebeurde dan als ge met cijfers zoudt afkomen“.

Terreur en antigodsdienstigheid

Nadat in Parijs, onder de druk van het straatgeweld, adel en geestelijkheid op 4 augustus 1789 afstand gedaan hadden van hun voorrechten, werd Frankrijk een grondwettelijke monarchie. Daarop werden onmiddellijk enkele administratieve hervormingen doorgevoerd, maar ook de hand gelegd op de kerkelijke goederen.

Tal van edellieden die uitgeweken waren zetten Oostenrijk en Pruisen ertoe aan in de Franse aangelegenheden tussenbeide te komen en het oude vervallen verklaarde regime te herstellen. De oorlog brak uit, de Fransen vielen de Oostenrijkse Nederlanden (België) binnen en kwamen door hun overwinning bij Jemappes in het bezit van onze gewesten.

Maar terwijl de oorlog verder ging, grepen er te Parijs gruwelijke slachtingen plaats als revanche om hetgene Frankrijk buiten zijn grenzen meemaakte. Meer dan 3000 personen, zowel priesters als koningsgezinden die als verdachten in de gevangenis opgesloten zaten, schoten er het leven bij in. De koninklijke familie werd gearresteerd en Lodewijk XVI werd ter dood veroordeeld en terechtgesteld. Een schrikbewind werd ingesteld en overal in Frankrijk rees de guillotine op. Niet alleen koningin Marie-Antoinette, maar vele edelen en ook van koningsgezindheid verdachte burgers, waaronder vrouwen, kinderen en grijsaards vielen onder het noodlottige mes. Om de terechtstellingen op nog ruimere schaal te kunnen uitvoeren vond de afschuwelijke J.B. Carrier de beruchte klapboten uit, waarmee men vele slachtoffers liet verdrinken.

De antigodsdienstige houding die de Franse Revolutie vanaf het begin kenmerkte, kwam in deze tijd van terreur nog meer aan de oppervlakte met de afschaffing van de Gregoriaanse kalender met zijn kerkelijke feestdagen en religieuze aspecten; met de kerst-mis en het geestelijke habijt te verbieden; door de kerken te sluiten en de *Notre Dame*, de hoofdkerk van Parijs in te richten als de tempel van de „Kultuur van de Rede“!

Onder de afgekondigde hervormingen waren er echter ook lofwaardige dingen: zo

Gaspard Monge (1746-1818)

werden de veelvuldige maten en gewichten die toen in gebruik waren en die van streek tot streek verschilden, vervangen door het *metriek stelsel*, terwijl het openbaar onderwijs in alle graden werd ingericht.

De Republikeinse kalender

In opdracht van de Nationale Konventie - de volksvertegenwoordigende vergadering, belast met het opstellen van een nieuwe konstitutie - werd een commissie opgericht, waarvan o.a. de wiskundige Gaspard Monge, de grondlegger van de beschrijvende meetkunde, deel uitmaakte, die de opdracht kreeg een kalenderhervorming door te voeren, die moest afstand nemen van het oude reaktionaire verleden.

Men ging de geschiedenis te rade en onderzocht hoe vroeger de almanak bij de diverse kultuurvolken was opgebouwd en men meende de meest efficiënte regeling te vinden bij de oude Egyptenaren, die zoveel eeuwen geleden een kalenderjaar vormden van twaalf maanden van 30 dagen en om de zonneloop te volgen hieraan nog vijf supplementaire dagen toevoegden.

Maar de oude Egyptenaren kenden geen schrikkeljaar en omdat intussen was gebleken hoe de kalender in het honderd liep als men daarmee geen rekening hield, was men

noodgedwongen verplicht weer bij de Gregoriaanse kalender aan te knopen en de regeling van vier normale jaren van 365 dagen, gevolgd door een schrikkeljaar in stand te houden. Ter onderscheiding zou men echter de schrikkeljaren van de nieuwe kalender (les années sextiles), niet laten samenvallen met de Gregoriaanse schrikkeljaren (les années bissextiles).

De Republiek was toevallig uitgeroepen op 22 september 1792, de dag van de herfst-nachtevening. Gebruik makende van dit toeval werd deze datum gekozen als de eerste dag van het eerste jaar, dus als het beginpunt, van de nieuwe tijdrekening. De acteur en toneelschrijver Fabre d'Eglantine, die de revolutie erg was toegedaan, zorgde voor poëtische en welluidende namen voor de maanden. Het werden *Vendémiaire*, *Brumaire* en *Frimaire* (wijnnoogst-, mist- en rijpmaand) voor de herfst; *Nivôse*, *Pluviôse* en *Ventôse* (sneeuw-, regen- en windmaand) voor de winter; *Germinal*, *Floréal* en *Prairial* (kiem-, bloem- en grasmaand) voor de lente en *Messidor*, *Thermidor* en *Fructidor* (oogst-, hitte- en vruchtmaand) voor de zomer. De overblijvende vijf dagen, *sansculottides* genoemd, behoorden tot geen enkele maand en telden ook niet mee bij renteberekening en andere financiële of juridische verrichtingen. Die dagen waren gewijd aan abstracte begrippen: Deugd, Vernuft, Werkzaamheid, Gezindheid en Beloning. In de schrikkeljaren waren er zes *sansculottides*. Op die zesde dag, die natuurlijk maar om de vier jaar voorkwam, werd de Revolutie herdacht. Een periode van vier jaar heette een *Franciade*.

De onstuimige revolutionairen die meenden dat zij het *ancien régime* volledig hadden weggevaagd en dat daarbij ook de grondslagen van de kristelijke beschaving voorgoed waren vervangen door hun (nogal wazige) progressieve ideeën, geloofden ook dat na Frankrijk de andere landen in de vernieuwing zouden volgen. Zo waren zij ook overtuigd dat weldra de Republikeinse kalender overal zou doordringen en als symbool van de nieuwe tijd door iedereen met entoesiasme zou worden aanvaard. Zij verloren daarbij uit het oog dat hun poëtische maandnamen eigenlijk alleen maar toepasselijk waren op Frankrijk!

Ook bij ons

De Republikeinse kalender werd in Frankrijk ingevoerd bij dekreet van 5 oktober 1793, met terugwerkende kracht vanaf 22 september 1792. De jaren waren aangeduid met Romeinse cijfers.

Voorlopig bleef de zevendaagse week nog in gebruik, maar enkele jaren later werd deze vervangen door een indeling van de maanden in drie perioden van tien dagen, de zgn. *decaden* die ook in de oud-Egyptische kalender voorkwamen. De zevendaagse week, die in het Westen in voege kwam in de 3e eeuw van onze kristelijke tijdrekening, maar die reeds veel vroeger in het Nabije Oosten in zwang was, leek de revolutionairen te Bijbels (zes werkdagen + één rustdag).

Aangezien Fabre d'Eglantine wegens corruptie intussen zijn hoofd had gelaten onder de guillotine (de revolutie verslindt haar eigen kinderen!) en omdat men anders niemand aan de hand had om voor de dagen even poëtische namen te bedenken als voor de maanden, nam men dan maar genoegen met een soort rekenkundige nummering: *primidi*, *duodi*, *tridi*, *quartidi*, *quintidi*, *sextidi*, *septidi*, *octidi*, *nonidi* en *decadi*. De *decadi* of de laatste dag van die tiendaagse periode was, uit sociale overwegingen ook een verplichte rustdag. De dagen waren niet langer toegewijd aan heiligen, maar aan planten en

dieren; zo was b.v. de derde dag van de eerste maand de dag van de kastanje; de zesde dag van die eerste maand de dag van het paard ... enz.

Toen na de Republikeinse oorlogen op 1 oktober 1795 ons land bij Frankrijk werd ingelijfd, werden alle Franse hervormingen ook hier van kracht en werd dus ook de nieuwe kalender ingevoerd. Alle ambtelijke stukken moesten de met de Republikeinse kalender verbonden data dragen. Maar lang heeft het niet geduurd.

De jonge republiek telde veel geweldenaars, maar weinig staatsleden en op de 18e Brumaire van het jaar VIII (9 november 1799) maakte de jonge Franse generaal Napoleon Bonaparte van een toestand van regeringsloosheid gebruik om een einde te stellen aan de republiek en het *consulaat* te stichten, in afwachting dat hij zich tot keizer liet kronen (1804). Hij herstelde de katolieke eredienst, gaf aan de kerken hun vroegere bestemming terug en sloot in 1801 met paus Pius VII het *Concordaat*. Op de 15e *Fructidor* van het jaar XIII (2 september 1805) werd de afschaffing van de Republikeinse kalender aan de Franse Senaat voorgesteld; zij werd aangenomen op 9 september 1805 en werd van kracht op 1 januari 1806. De Gregoriaanse kalender kwam weer in gebruik net of er niets was gebeurd.

De Republikeinse kalender heeft dus maar dertien jaar, drie maanden en tien dagen bestaan en aangezien hij maar laattijdig werd ingevoerd, was hij eigenlijk maar 12 jaar van toepassing; in ons land slechts een tiental jaren. Maar noch in Frankrijk, noch bij ons was hij door het volk aanvaard.

Omdat de grondslagen van de kristelijke beschaving en het voorvaderlijk geloof voortleefden in het hart en in de tradities van het volk maakte de Republikeinse kalender geen kans, want de kalender is nu eenmaal veel meer dan de telling en de indeling van de dagen, het is de kronologische opgave van alles wat doorheen de seizoenen het hart en de ziel van de mens beroert!

Roger-A. BLONDEAU

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND:

Geboorte

- Lore Haghedooren, dochter van Johan en Gerda Vandermarliere.

Wielertoeristen „Karel de Blauwer“

Pas is het toeristenseizoen verstreken en reeds zijn we volop bezig het nieuwe seizoen optimaal voor te bereiden. Er wordt een sponsor gezocht voor de truien van onze wielertoeristen. Nieuwe leden kunnen nu reeds hun naam opgeven bij W. Decaestecker, Prof. O. Rubbrechtstraat 63 te Roesbrugge.

Volkstoneel voor Frans-Vlaanderen

Op zondag 8 januari 1984 te Roesbrugge: opvoering van „Mijn zoon, mijn zoon“ door het Volkstoneel voor Frans-Vlaanderen.

Traditiegetrouw treedt het Volkstoneel v. Frans-Vlaanderen op voor het DF-IJzerweelde. Dit seizoen zal de opvoering plaatsvinden op zondag 8 januari 1984 te 19.30 u. in „De Gouden Arend“. In het 29e speeljaar van het Volkstoneel voor Frans-Vlaanderen brengen zij de komedie „Mijn zoon, mijn zoon“ voor het voetlicht, dit jaar een echt lachsucces geschreven door Roger Pieters

uit Westende en bewerkt door Flor Barbry. Van Roger Pieters werden door het Volkstoneel opgevoerd „Marche Funèbre voor Kamiel“ in het toneelseizoen 1974-1975 en „Mirakelmakers“ in 1979-1980.

„Mijn zoon, mijn zoon“ draait rond Jef maar tegelijk rond Odette en drie broers Vertomme, drie karikaturen van mensen, die als koppige ezels door het leven gaan: Jerom, Hector en Cyriel. In de rolverdeling vinden we terug: Robert Bafcop, Antoon Hardeman, Leo Vanhee, Flor Barbry, Lieve Boxoen, Martin Lesschaeve, Maaïke Leeuwerck, Jaak Meysman en Greta Barbry.

Plaatsbespreking bij DF-bestuursleden en of het DF-sekretariaat. Toegang: 1e rang 200 F., 2e rang 180 F., DF-leden en +3 passers 100 F. en 90 F. Gezinstarief voor leden 350 F. resp. 300 F.

Voor uw

EINDEJAARSGESCHENKEN

een rijke keus

lusters

in tin, massief koper, kristal, retro en moderne stijl

De volledige gamma komen en braadpannen

LE CREUSET

LAGOSTINA

Snelkokers en kommen
VEGA-lijn

Al deze artikelen
aan feestelijke prijzen.

Jos CAPPOEN

Prof. O. Rubbrechtstraat 12
8990 ROESBRUGGE

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 11
8980 Vleteren (Oost)

Op afspraak: Tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

JANUARI of LOUWMAAND

Januari wordt ook wel „Louwmaand” geheten. Een moeilijk te verklaren woord, dat meerdere interpretaties kent. In zijn „Beknopt Etymologisch Woordenboek der Nederlandsche Taal” stelt Prof. J. Vercoullie: „Louwmaand, samengesteld met louw, bijvorm van Looi; dus looimaand, als komende na de slachtmaand!” De huiden worden gelooit.

Drie Koningen

Januari steekt boordevol volksheiligen.

De zesde verschijnen de Drie Koningen. In de Kerk heet deze dag „Openbaring des Heren” omdat hij herinnert aan de Openbaring van de Mensenzoon aan de eerst-geroepen der Heidenen, de aanbidding van het Goddelijk Kind door de Wijzen uit het Oosten.

Deze drie Oosterse Koningen, die op raad van hun astrologen de geheimzinnige ster gevolgd waren en te Betlehem het Kindeke Jezus in de stal ontdekten, droegen de namen Balthasar, Kaspar en Melchior. Zij zouden - naar de overlevering luidt - later samen-gewerkt hebben met de H. apostel Thomas bij het verkonden van het Evangelie.

Sedert 1163 berusten hun overblijfselen in de Dom van Keulen.

Het schilderij van Jacob Jordaens „De Koning drinkt” is vrij algemeen bekend en thans nog veel in gebruik als publiciteit voor drank en gebak. Maar weinigen weten dat hier „Dertienavond” wordt bedoeld. Kerstmis op 25, Onnozele Kinderen op 28 december, Nieuwjaar op 1 en Drie Koningen op 6 januari vormen de voornaamste schakels in de ketting van de Dertiendagen, vanaf de geboorte van Jezus tot aan het bezoek van de Wijzen aan het stalletje. In die periode werd er, voornamelijk in het Vlaamse gedeelte van ons land, omgesprongen met wafelijzer en feestgebak.

Het was ook de tijd dat arme drommels in groepen van drie met draaiende ster, rommelpot en bel van huis tot huis trokken en zongen om iets te krijgen, een wafel of een pannekoek, soms wel een borrel of geld. Voor hen betekende Dertienavond een grootse gebeurtenis. Slager Albert Pyfferoen van Beveren-Kalsijde vertelde ons dat hij 35 jaar geleden nog een man gekend heeft, die met een draalende ster langs de huizen van zijn buurt liep en een kort 3-Koningen-liedje zong in de hoop een aalmoes te krijgen.

Sint Antonius

Het wordt 17 januari, de dag van Sint-Antonius abt, of beter nog „Toontje mè ze zwientje”. Hij is één van de meest gevierde volksheiligen. In ons land zijn méér dan 40 kerken hem toegewijd en op vele plaatsen wordt hij op bijzondere wijze vereerd.

De West-Vlaming beschouwt hem als de beschermers van het vee, en meer in het bijzonder van de zwijntjes. Aan het weilsagen van die kweek hangt heel wat af en tijdens zijn noveen of bij tegenslag trekt men naar het heiligdom van de streek om hem te dienen.

In de Westhoek is dit vooral „naar Oostvleteren gaan”, naar Dranouter of Sint-Janter-Biezen. Ook over de Schreve blijkt Sint-Antonius een populaire Heilige. Sinds 1548 is hij vereerd te Houtkerke. De novene loopt van 17 tot 25 januari en wordt nog steeds door het volk van in en rond de gemeente onderhouden. Trouwens bevindt zich in de kerk een merkwaardig Sint-Antoniusaltaar.

Het centrum van de verering noemt Belle en is van oudere datum, van 1160 nog wel.

Olikerds beweerden dat de koster van de kerk de gewoonte had de bedevaarders op te vangen met de vraag of ze kwamen knielen „vo de zwiens of vo de kindjes”. In beider geval had hij een speciaal gedrukte litanie te koop. En daar was het fameuze Sint-Antoniuswater - zeer afdoend voor alle kwalen die de dieren mochten tempten - dat met volle liters gul werd uitgedeeld.

Dichter bij ons vooral Oostvleteren. De heilige werd er gediend tegen het „vuur bij de zwijnen”. Eertijds een dag van betekenis voor de hele streek. Van overal kwamen de jongelui per fiets aanpeddelen en het was gewis niet alleen Toontje die wenkte. Want hoe devoot ook de mis werd bijgewoond en de intenties tegen „het vuur bij de zwiens” meegeleefd, er waren honderdtallen schalkse meisjesogen die aantrekkelijk genoeg bleken om een „verre” verplaatsing te rechtvaardigen. Tenslotte, was dit ook niet van belang voor elke „ker(k)mis”? Bij dergelijke gelegenheid werden vaak woorden en gedachten gewisseld die de jaren zouden trotseren, er werd dan ook gedanst en gesprongen, de pinten mochten nooit leeg staan maar ook niet vol.

Rond vier uur in de namiddag een plotse stilte. Alleman huistoe. Want de dieren eisten hun dagelijkse verzorging. Sint-Antonius of geen Sint-Antonius. 's Avonds hernam het bedrijvige gedoe.

Sinte Brigitta

Hoewel haar naamdag pas op 1 februari valt, zijn de mannen van Beveren aan de IJzer er als de kippen bij om haar een weekje vroeger te dienen.

Deze heuglijke verering is van vrij recente datum. Op aandrang van verscheidene parochianen voerde pastoor J. Bayaert begin 1897 de devotie tot de Ierse Heilige in. Reeds vijf jaar vroeger had de priester een relikwie van Sint-Brigitta uit het bisdom ontvangen en op 1 februari 1892 was voor de eerste maal een H. Mis gezongen ter ere van de Heilige.

De maandag na 24 januari wordt te Beveren de „Brigitta-maandag” gevierd. Zoals overal waar eertijds belangrijke bedevaarten rond heiligdommen ontstonden, heeft ook het dorp drommen mensen zien verschijnen rond de platse. Er werd zelfs beweerd dat het de enige dag was waarop de kerk tijdens de hoogmis proppensvol was.

Omdat zij gediend wordt tegen „koeplage en andere veeziekten, alsmede tegen de oogziekten” kwamen tijdens de noveen elke dag meerdere bedevaarders, meestal uit Zuid-Vlaanderen, honkvaste en traditiegetrouwe boeren en boerinnen die nog vertrouwen stelden in de voorspraak van hun schutheilige. En als de „koeplage”, het gevreesde mond- en klauwzeer heerste, trokken ze zonder aarzelen Beverenwaarts.

Troont Brigitta in het dorp aan de IJzer, zij woont eveneens in Sint-Jan-bij-leper, waar de devotie van nog jongere datum is en wel van 1927, het jaar dat de relikwie (een tunica) in het dorp toekwam. Op een prent ter

plaatse verspreid staat de Heilige tussen een varken, een schaap en een paar koelen. In de hand spreidt zij een rozenkrans.

Uit de litanie ter harer ere citeren wij:

„Laat uw zegen over ons, arme zondaars, nederdalen, opdat wij, arme schepselen, uw ontfermende genade mogen deelachtig worden, en wij allen voortaan voor schade, jammer, ellende en plagen mogen bewaard blijven. Vernietig de macht der boze geesten in ons huis, op onze hofstede, onze akkers en wel-landen, onze bomen en planten. O, H. Brigitta, bid voor ons bij onze Heer Jezus, opdat Hij onze landerijen bescherm en wij bevrijd zijn en blijven van de noodlottige veeziekten.

Heilige Brigitta, bid voor ons.”

Weerrijmpjes voor januari

- Nieuwjaarsnacht schoon en klaar
Beduidt een vruchtbaar jaar.
- Mooie nieuwjaarsdag
Warme augustusmaand.
- Als de zon op Driekoningen gloeit
Weet dat het gras op de daken groeit.
- Als 't Driekoningen is in 't land
Komt de vorst in 't vaderland.
- Met Driekoningen lengt de dag
Zoveel een geitje springen mag.

Het is allemaal volksweerkunde. Maar de ervaren landsman, die zijn bedrijf weet te regelen naargelang de traditie en eigen beroepservaring, zegt met een tikje wijsheid en filosofie:

„De mensen maken de kalender.
Maar Ons Here maakt het weder.”

Jack VERSTAPPEN

GARAGE NEVEJAN KROMBEKE

- OPEL ASCONA '82
- VW GOLF diesel '82
- FORD FIESTA nieuw model '83
- FORD FIESTA GL '80
- FORD FIESTA L '78

Bij de Alexis-Decarne-viering te Stavele

Op zondag 18 december jl. had te Stavele een herdenkingsplechtigheid plaats van de priester-dichter Alexis Decarne, die aldaar in 1848 werd geboren en nu precies honderd jaar geleden te Roeselare is gestorven. In een goed gedocumenteerde lezing werd er door onze medewerker R. Lanszweert, het leven en het werk van deze letterkundige belicht.

Alexis Decarne die medeleraar was van Hugo Verriest aan het Klein Seminarie te Roeselare werd door laatstgenoemde behandeld in zijn „Twintig Vlaamsche Koppen“, maar veel werk van Decarne, dat alleen maar in handschrift bestond, is zoek!

R. Lanszweert die weet heeft van veel details uit het zo korte leven van Alexis Decarne, is zinnens een boek te schrijven over deze streekgenoot, die te weinig bekend en gewaardeerd wordt. In onderstaande bijdrage vertelt hij hoe de geschriften van Decarne - die hij graag zou verzamelen - verdwenen zijn. Wie kan er hem helpen? (rab)

Wat is er met het letterkundige werk van Alexis Decarne gebeurd?

Het hoofdwerk van Alexis Decarne was de vertaling van de *Heliand* of Heiland, een epos van 6.000 regels in stafrijm ontstaan rond 830, in oudsaksisch geschreven. Dit heldengedicht behandelt het leven, de leer en het lijden van de Heiland. Over de dichter en de plaats van het ontstaan van het werk is niets met zekerheid bekend.

Decarne heeft het oudsaksisch grondig bestudeerd. Hij was een bekwame en ervaren taalkundige. Zelfs De Bo ging bij hem om inlichtingen nopens de taal van Van Maerlant en zijn tijdgenoten.

Decarne heeft over de taal van de *Heliand* een verhandeling geschreven die ongedrukt is gebleven.

Benevens die verhandeling heeft hij ook een vertaling van dit episch gedicht gemaakt. De laatste hand sloeg hij aan het werk wanneer hij tot onderpastoor op de St.-Michiels-parochie te Roeselare benoemd werd. Zijn drukke bezigheden in zijn nieuwe bediening hebben hem verhinderd deze vertaling te voltooien. Aan zijn vriend Leemans, letterkundige uit Borgerhout, schreef hij: „Mijn *Heliand* ligt en rust daar op 25 (?) bladzijden van het einde. Hoe lang zal hij daar rusten, dat is te zeggen roesten? Daar en durf ik niet op antwoorden; het woord voor altijd... en wil mij uit de penne niet“.

Dit schreef hij op 19 april 1883. Acht maanden later was hij overleden.

Na de dood en de begrafenis van A. Decarne begon zijn broer Remi, toen gemeentevontvanger te Stavele, een eindeloze zoek- en zwerftocht om het letterkundig werk van Alexis terug te vinden. Nooit heeft hij, noch de familie Decarne, dit teruggevonden. Vruchteloos heeft Remi gezocht, vooral dan wanneer Alexis junior, zijn zoon, een 20 jaar later zelf een drukkerij stichtte en de werken wilde uitgeven.

Wat was er met de *Heliand* gebeurd?

Raymond Veralleman, een oud-leerling van Decarne en een trouwe vriend had tijdens de laatste levensdagen van Alexis het handschrift van de *Heliand* van hem ter lezing meegekregen. Na de dood was dit handschrift dus bij hem, en niemand wist daar iets van af. Hoe zou Remi dit kunnen weten of gevonden hebben. Ook in het seminarie kon niemand uitleg verstrekken.

Doch twee jaar later, op 4 december 1885, heeft Veralleman het handschrift in het seminarie afgegeven aan de leraar J. Delorge. Deze brave leraar van matesis, gewezen klasmakker van Decarne, had weinig belangstelling voor letterkunde en heeft het aan Guido Gezelle overgemaakt.

Zeven jaar later, schrijft Gezelle een artikel over de *Heliand* in *Biekorf* 1892 blz. 199 en vlg. Remi Decarne was echter geen lezer - en trouwens niemand op Stavele - van *Biekorf*, zodat hij niet te weten gekomen is dat het werk van zijn broer bij Gezelle was, en deze van zijn kant wist ook niet dat Remi het zocht.

Weer zeven jaar later, in 1899, na de dood van Gezelle, is het handschrift in handen geraakt van professor dr. Lodewijk Scharpé, hoogleraar Nederlands en Duits aan de Leuvense universiteit.

In het *Vlaggeboek*, uitgegeven bij Lannoo te Tielt in 1926 staat op blz. 297: „Decarne's hoofdwerk was de vertaling van de „*Heliand*“. Dit werk heeft hij niet kunnen voltooien en 't bleef in handschrift in de handen van hoogleraar Scharpé“. Op 5 juli 1926 had E.H. Jules Valckenaere, pastoor van Beerst, letterkundige, hij schreef onder de schuilnaam *Norda*, aan Remi Decarne medegedeeld dat hij op het spoor van de *Heliand* was gekomen maar dat hij niet wist of hij hem in handen ging krijgen. En... hij kreeg hem niet!

Op 8 oktober 1927 schreef Remi Decarne persoonlijk een brief naar prof. Scharpé, om hem het werk van zijn broer te vragen om het te laten drukken. Doch ook hij kreeg het niet.

In 1935 was het handschrift nog steeds in handen van de familie Scharpé. De heer K. Peeters, afgevaardigde-beheerder van het dagblad *De Schelde* schreef op 1 juli 1935 aan Joseph Decarne, gemeentesekretaris en zoon van Remi, dat hij de heer Jan Scharpé, zoon van de professor, verzocht had het mogelijke te doen om het werk terug te bezorgen en hoopte op een goed resultaat. Ook dit kon niet baten.

In 1968 hebben wij door tussenkomst van prof. dr. Odo Leys van de Leuvense universiteit vernomen van professor Adriaan Scharpé, hoogleraar van Sanskriet aan de Gentse universiteit, dat alles wat van Gezelle afkomstig in hun bezit geweest was, terug aan het Gezelmuseum te Brugge werd overgemaakt.

Op een schrijven aan E.H. Antoon Viaene die zich met het Gezelmuseum inliet hebben wij geen antwoord gekregen. Wij vernamen van goed bekenden bij Viaene dat hij slechts weinig en dan ook enkel zeer selectief brieven beantwoordde. E.H. A. Viaene is intussen ook reeds gestorven.

Waar is het handschrift van de *Heliand* bevaren? Is het voorgoed verdwenen? Wij geloven dat niet en denken en hopen dat het nog bestaat. Maar waar???

Ook de gedichten en het ander letterkundig werk van Decarne zijn vergaan en zoek geraakt. In 1926 was E.H. J. Valckenaere in het bezit van de gedichten van A. Decarne.

Hij heeft nooit verklaart waar hij ze gevonden had, maar hij had ze.

Schriftelijk verzocht hij Remi Decarne hem te komen opzoeken te Beerst en hem alle gedichten die hij nog van zijn broer in zijn bezit had, mee te brengen. Hij merkte ook op dat de gedichten die hij voor zich had liggen „drie duizend verzen en nog een duizend die niet getekend zijn, om te onderzoeken“ een toelichting vormden op de geschiedenis van die tijd, waar veel namen van vrienden, letterkundigen, priesters, enz. in voorkwamen.

Remi ging op dit vriendelijk voorstel in. Hij bezocht Valckenaere en overhandigde hem alles wat hij nog bezat van Alexis. Bij zijn bezoek heeft Remi al de handschriften, dichtwerk en proza van zijn broer gezien en al de inlichtingen verstrekt die Valckenaere nodig achtte te moeten kennen om die stukken te kunnen rangschikken en van commentaar te voorzien.

Dit gedaan zijnde zou alles aan de familie Decarne teruggegeven worden om het in druk te geven.

Op 20 augustus 1927 schrijft E.H. Valckenaere aan Remi Decarne dat hij aan de nagelaten gedichten stilte voortdoet, nl. rangschikken, uitschrijven en aantekeningen maken.

Doch opnieuw had de rusteloze zoekter geen geluk.

Vooraleer dit werk voltooid was stierf E.H. Jules Valckenaere.

Op 9 juni 1930 schreef Remi weer een smeekbrief, dit keer aan de erfgenamen van E.H. Valckenaere om de gedichten van zijn broer te mogen terugkrijgen.

Ook dit verzoek bleef ijdel en vruchteloos tot op heden zijn ook deze handschriften niet teruggevonden.

Nu had de familie Decarne, behalve enkele afschriften van gedichtjes en enkele brieven aan ouders en huisgenoten, niets meer over van hun geëerde en geliefde broer en nonkel priester, tenzij hun eerbiedige en piëteitvolle herinnering.

Alexis Decarne die gedurende zijn leven nooit naar roem en eer heeft gestreefd en die de plichten van zijn priesterschap boven alles stelde, heeft na zijn dood de bekendheid niet verworven die hij verdiend had.

E.H. Alfons Van Hee zei: „Het werk van Alexis Decarne is links en rechts verspreid; wij die hem van dichtbij gekend hebben en

(vervolg blz. 270)

DAT
"TIKJE"
SCHOONHEID EN
KWALITEIT VINDT U
JUIST BIJ ONS
EN
NATUURLIJK ZORGEN
WIJ OOK VOOR
EEN PERFEKTE
PLAATSING

**GORDIJNEN
EN
OVERGORDIJNEN**
schoonaert

tel 057 33 40 86
bruggestraat 3 8970 poperinge

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

VERZEKERINGS- EN ZAKENKANTOOR

PRINZIE P.V.B.A.

PROVENPLEIN 39 A 8994 PROVEN

Telefoon : 30.09.01 - 30.09.02
na diensturen 30.03.26 - 30.02.58

**ALGEMENE
SPAAR- EN LIJFRENTKAS (ASLK)**

Alle Verzekeringen en Geldplaatsingen
Onder Staatswaarborg

**DECUYPER
POPERINGE**

de vouwcaravanspecialist van België

plooibare caravans in overvloed

Ieperstraat 69 en 124 8970 Poperinge Tel (057) 33 37 74

**HET
KWALITEITSMERK**

Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming
FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH
Blekerijweg 33 - 35
PROVEN Tel. 057/30 04 13

Michel BAELDE

Bankelindeweg 29 C, 8994 KROMBEKE

PLAATSSEN VAN

CENTRALE VERWARMING — ASFALTBEDÉKKING

KEUKENS — SANITAIR

ALGEMEEN ONDERHOUD VAN GAS- EN MAZOUTBRANDERS

HOUTSKOOL

Telefoon 057/40 05 43

GEEF EEN NUTTIG NIEUWJAARSGESCHENK

- vulpen
- stylo
- Roller Ball
- stift
- vulpotlood

 PARKER

BOEKHANDEL SCHOONAERT

Bergenstraat 14
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 79

(vervolg van blz. 268)

diepe bemind hebben, wij weten van zijn werken te spreken en om maar één te vernemen, waar zijn vlaamsch herte en zijn christelijke gevoelens te gare hun genot en wel lust vonden, ik zal maar den „Heliand” noemen, dat werk, ongelukkig onafgewerkt dat hem een plaats vaneere moest geven in Vlaanderen ...”

En Danckman schreef in 1884 in *De Vlaamsche Vlagge*, handelend over de voorrede op de *Heliand*: „Waarom is men zoo nalatig in West-Vlaanderen, dat werk van den geleerden afgestorvene te laten vergaan en heeft geen zijner vrienden herte genoeg om voor 't vergaren en uitgeven te zorgen?”

De verschillende duistere en spijtige omstandigheden, hierboven uiteengezet zijn de oorzaak geweest, dat het werk van A. Decarne niet gepubliceerd werd en wellicht voorgoed verloren is gegaan.

Niettegenstaande zijn kortstondig leven, hij was slechts 35 jaar toen hij stierf, niettegenstaande het verloren gaan en verdwijnen van praktisch gans zijn letterkundig werk, niettegenstaande hij reeds honderd jaar geleden gestorven is, toch is zijn nagedachtenis niet helemaal dood en vergeten. Door de jaren heen hebben schrijvers en letterkundigen hem van tijd tot tijd aangehaald en naar hem verwezen en vandaag de dag weten velen nog van hem, en kennen vele Vlaamse mensen nog zijn liedje *Mijn Vlaanderland*.

R. LANSZWEERT

Stoelen en tafels
Vlechtwerk
Biezen en riet

PAUL RAPPELET

Roesbruggestraat 4

PROVEN

Tel. 057/30 04 63

Geef eens een mooi boek als nieuwjaarsgeschenk !

DE GEDEPORTEERDEN

Oorlogsdagboek van de gedeporteerde Kortrijkzaan Lucien Ranson.

500 blz. - formaat 24 x 17 cm.

130 foto's en documenten

genaaid, prijs 1300 fr.

PATER JORIS DECLERCO, DJOOS UTENDOALE, missionaris

door Mark Deltour

230 blz. - formaat 19 x 12,5 cm.

genaaid, prijs 350 fr.

Te verkrijgen bij

Drukkerij-Uitgeverij

SCHOONAERT

Bergenstraat 14 8990 ROESBRUGGE

- PEDICURE
- GEZICHTSVERZORGING
- ONTHARING
- UVA ZONNEBANK

DEJONCKHEERE S.

Ieperstraat 86, POPERINGE

Tel. 057/33 67 57

Toneelkring Proven

Zaterdag 28 januari, zondag 29 januari, zondag 5 februari en maandag 6 februari, telkens om 20 uur, in zaal „Sint-Jozef” te Proven, opvoering van „De verloofde van mijn vrouw” door de Toneelkring Proven onder regie van Rik Slosse. Een blijspel in 3 bedrijven door O. Schwartz en G. Lengbach.

Het jonge doktersgezin Schippers krijgt op een doordeweekse avond bezoek van een verre oom en tante, die hier te lande hun zoon-

tje willen uithuwelijken. Zij worden ontvangen door een toevallige baby-sit. De manier waarop de dokter thuiskomt maakt de verwarring compleet.

Genummerde kaarten kunnen vanaf 9 januari besteld worden bij Kris Rosseeuw, Provenplein 48, 8994 Proven (tel. 30 03 55). Liefst na 18 uur. Inkom: 100 fr.; gezinskaarten: 350 fr.

STAVELE - BEVEREN-IJZER BURGERLIJKE STAND:

Geboorte

- Ingrid Devos, dochter van Gery en Lucrèce Regheere (Stavele).

Overlijdens

- Rachel Alexander, 78 j., echtgenote van Valère Huyghe (Beveren).

- Maria Delva, 77 j., weduwe van Michel Catteu (Beveren).

Literaire Kerstactie op de Beverenkalsijde

Roesbrugge doet aardig wat inspanningen om een kerstsfeer te evoceren: verlichte sterren op de kerktoeren, straatverlichting met kleurige lichtguirlandes en in elke straat of buurt een kerststalletje. Prachtig!

Op de Beverenkalsijde heeft dichter Jack Verstappen nu een reeks verzen gemaakt, die door de bewoners voor hun ramen worden opgehangen. Poëtische invallen die even doen nadenken in deze dagen waarin vrede en liefde moeten domineren.

Hier volgt er één van de vele:

*ik loop op rubberzolen
langs de
rand der maan,
op klompen
door de straten
van het leven,
soms met
zware schoenen
door de modder van het Zijn,
doch méér
met blote voeten
op het hart
van anderen,
ik ben een mens,
gewoon.*

U MAAKT EEN FOUT !

Als U zo maar iets koopt, zonder eerst

HOBBY-BOUW te raadplegen.

- Alle **BOUWMATERIALEN**
- **VERHUUR** van alle bouwmaterieel
- **ASPIROMATIC**
voor slecht trekkende schoorsteen
- Erkende **RUBSON-verdeler**:
geen vochtproblemen

VERMEULEN HUGO - Aannemer bouwwerken

Obterrestraat 56, 8994 PROVEN - Tel. 057-30 06 74

**EEN KEUR VAN SPAARVORMEN
IN UW AGENTSCHAP VAN DE**

ASLK

Agentschap ROESBRUGGE-HARINGE

Prof. O. Rubbrechtstraat 14 - Tel. 057/30 08 66

Geldbeleggingen — Leningen — Verzekeringen

Kantoorhouder: Johan DEGRAEVE

KALENDER : VERMAKELIJKHEDEN EN AKTIVITEITEN MAAND JANUARI

Kaarten

Roesbrugge, maandag 2 jan. bij mevr. Joël Deroo-Denys : maandelijkse kaarting.

Roesbrugge, maandag 9 jan. bij J. Gunst : maandelijkse kaarting.

Haringe, in de schoollokalen woensdag 11 januari : puntenkaarting „Derde Leeftijd”.

Beveren, in „t Boerenhof” donderdag 19 januari te 14 u. : gezellig onderonsje en kampioenkaarting voor de leden van de „Derde Leeftijd”.

Roesbrugge, bij J. Gunst, dinsdag 24 jan. : puntenkaarting „Derde Leeftijd”.

Proven, zaal „Sint-Elooi” donderdag 26 januari te 13 uur : kaartnamiddag „Derde Leeftijd”.

Haringe, in „Sint Jozef” bij Cecile Ryon zaterdag 28 en zondag 29 januari 4de maandelijkse kaarting voor de leden.

Stavele, café „Paviljoen” vrijdag 27, zaterdag 28 en zondag 29 januari handdoekenkaarting ten voordele van de vogelpikklub „De Paviljoenpikkers” inrichters : Gilbert Temperville en Guido De-caesteker

Vogelpik

Roesbrugge, bij J. Gunst, zaterdag 14 jan. : maandelijkse smijting voor „De Gildepikkers”

Haringe, in „Sint Jozef” bij Cecile Ryon zaterdag 14 en zondag 15 januari : vogelpiksmijting voor de leden.

Roesbrugge, in „De Gouden Arend” zaterdag 28 januari : maandelijkse smijting voor „De Arendpikkers”

Dansavond

Watou, „Oud Gemeentehuis” zaterdag 28 januari '84 om 20 u. Prinsenal org. : Orde van de Landelijke Pleuten

Enveloppetrekking en bolling

Beveren, H. Brigida Café „t Lusthof” bij R. Maelstaf zaterdag 28, zondag 29 en maandag 30 jan. : doorlopende enveloppetrekking.

Café „t Boerenhof” bij J. Vercoutter zaterdag 28, zondag 29 en maandag 30 jan. : doorlopende bolling. Dit alles ten voordele van Wielerkriterium van de Westhoek.

Werk voor volkstuinten

Krombeke, in „De Leeuwerik” vrijdag 20 januari te 19 uur : „Alles over bol en knolgewassen” door Paul Vandenbergh.

RAOUL SIX

kapper - Roesbrugge

begint opnieuw

op 3 januari 1984.

ALLEEN op afspraak Tel. 057/30 05 93

TE KOOP

Modern 1-PERSOONSBED, NACHTTAFEL en SECRETAIRE. Zeer voordelige prijs. Zich wenden : Waalenburgseweg 6, Roesbrugge. Tel. 057/30 05 05

4 SNEEUWBANDEN, type 700 14 GPR met velgen.

Zich wenden : Stefaan Feliërs, Ieperstr. 240 Poperinge, tel. 057/33 68 46.

MENSEN VAN BIJ ONS

Op 3 december 1983 is te Heestert overleden Marcel Vercruysse, weduwnaar van Agnes Delva. Na zijn huwelijk woonde hij te Roesbrugge in de toenmalige Statiestraat nr. 55 (nu Karel Prophète) tot in 1927.

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Werken of niet werken is geen kwestie van karakter of vitaliteit, maar voornamelijk van gewoonte. En 't ene is men nu eenmaal vlugger gewoon dan het andere.

In het voorjaar werd er ergens in Wallonië een werkhuis gesloten waar een 200-tal arbeiders hun bestaan vonden. Bij de sluiting kwamen de werknemers verontwaardigd op straat, eisten met spandoeken en geschreeuw dat het faillissement zou ongedaan gemaakt worden en smeekten om werk. Toen er in oktober jl. een koper was gevonden die de uitbating zou verder zetten, waren niet eens de helft van de vroegere arbeiders bereid hun plaats terug in te nemen!

Dat is best te begrijpen, want als ik het mij goed herinner stond er in ons schoolboekje van Gewijde Geschiedenis, dat Adam en Eva, die in opstand gekomen waren, het paradijs moesten verlaten waar de gebraden kiekens hen in de mond vlogen, en voortaan met werken de kost moesten verdienen.

Het was duidelijk, in die tijd was werken een straf. Tegenwoordig is dat wel veranderd : nu wordt de arbeid bestraft. Niet alleen bij hen die werken terwijl ze aan de „dop” zijn, maar ook bij de reglementaire woeters.

Senator Delahaye heeft de minister van Financiën namelijk op het volgende gewezen : als iemand met zijn werk 400 000 fr. verdient, dan betaalt hij hierop aan belastingen (de man heeft zijn vrouw ten laste) : 52 831 fr. Hij houdt dus nog 347 169 fr. over. Als man en vrouw beiden werkloos zijn en de man ontvangt 220 000 fr. werkloosheidsvergoeding en zijn vrouw 180 000 fr., dus samen ook 400 000 fr., dan betaalt het werkloze koppel slechts 13 017 fr. en hebben zij 386 983 fr. ter beschikking. Het profijtigste is dus van NIET te werken ! Vroeg opstaan en zich moe maken om bijna 40 000 fr. minder te verdienen. Ge ziet dat van hier !

Toen de minister dat hoorde heeft hij eens instemmend geknikt en gezegd dat hij meende hierin geen verandering te moeten brengen.

We moeten dat toejuichen. Aangezien de werklozen de slachtoffers zijn van deze krisistijd, vind ik het maar juist en rechtvaardig dat zij in bescherming genomen worden. Er wordt zelfs aangedrongen om iemand die tot aan zijn 45ste jaar werkloos kan blijven niet meer uit te sluiten als langdurige werkloze. Wie zoveel jaren trouw is gebleven moet beloond worden !

„t Is alleen maar t' hopen”, zegt Gusta, „dat er nog enkele domoren overblijven die niettegenstaande al de ongemakken die eraan verbonden zijn, zullen blijven voortwerken” ... „Om de anderen te betalen” voegde zij er zachtjes aan toe !

Ik hoop het ook,

Pol

OMEGA

R. RUBRECHT
GROTE MARKT 10, POPERINGE

SPAARKAS
ippa

JACQUES PYFFEROEN

Graaf van Hoomweg 5

8994 KROMBEKE

Tel. 057/40 08 24 (tijdens kantooruren)

SPAAR- en BANKVERRICHTINGEN

Alle VERZEKERINGEN

Overname van uw bestaande polissen

Goedkope premies

Kantooruren :

Ma - di - wo - do - vr van 8 - 12 u.

zaterdagnamiddag en op afspraak.

- Stevige schoenen
- Botten
- Pantoffels
- Boekentassen
- School- en toiletetuis
- Valiezen / reiszakken
- Sportuitrusting

Grote keus in alle prijsklassen
voor jong en voor . . .
de derde leeftijd

Schoenen

Ig. PARENT-MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 20

Ontdek bij ons De Nieuwe Miele Klasse.

Wassen en drogen op
de modernste manier.

Een complete serie wasautomaten en droogautomaten met vele vernieuwingen volgens de laatste technische ontwikkelingen. Alleen Miele kan Miele verbeteren. Opnieuw wordt bevestigd: moderne en absolute klasse. Nog zuiniger met stroom, mede door de unieke wastijdgarantie. En tegelijk nog langere levensduur, zoals het Miele betaamt. De Nieuwe Miele Klasse. Nieuwe ideeën waar je ook kijkt. En dat kijken kunt u bij ons doen.

Van harte welkom!

Miele

Voor al wie goed niet goed genoeg is.

NIEUWE VERDELER :

J. Cappoen - Gantois

PROF. O. RUBBRECHTSTRAAT 12

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

Sander Leupe van de Gemeeneweg te Capeltje was bezig met refektie te doen aan zyn huuzige. Z' hadden ol 't dak verdaan en nu hadden z' ol vooren è grooten, nieuwen venster è steeken. Fiel Schaave, è timmerman van Gyverinkhove, hadde dat è daan.

"Je zou nu nog 'n steendam voor de deure in 'schoone cementtegels moeten leggen in de plekke van die oude, scheve briecken die puidegroene zijn!" zei Fiel Schaave.

"Onke zulke tegels hèn, zou 'k ze zelve leggen" zei Sander.

"Héwè, 'k gaan ik 'n keer ofmeeten en uitreken hoeveele da' je er zou nodig hèn", zei Fiel . . . "k moeten toch nog naar Roesbrugge kommen, 'k gaan ze meibringen met m'n camionette!"

's Anderdaags 's nuchtends was Fiel daar ol met de teegels en Sander begoste rechtuit d' oude briecken uit te breeken en de nieuwe teegels te leggen. Maar teegen avond zag ie olmetnekeer dat 'n teegels ging tekort kommen.

"Milledjuu!" vloekte Sander . . . "je moet nu kyken" zei 'n teegen Tuurten, z'n gebuur "k gaan ollezins nog wel twintig teegels te kort kommen".

"Maar je moet daarmee niet inzitten", lachte Tuurten . . . "t leggen zulke teegels è noeg aan de Beverenkalsie, gereed om de trottoirs te leggen . . . pakt joen steekkarre en haalt daar hetgeene da'je nodig hèt begot. Dat komt daar olgelyk niet op eenigte teegels!"

"t Is toenog waar oek" zei Sander. Ie pakte zyn veeloo en ging è keer gaan kyken waar dat die teegels laagen.

"Dat gaat djuuste van passe zyn!" lachte Sander en reed weere naar huis.

Van ols het donker kwam pakte Sander zyn steekkarre en reed naar de Kalsie. 't Koste niet beter passen, want 't was è smoort da'je geen vijf stappen verre è zag. Ie peinsde meteen aan 'n tyd dat'n ging gaan blauwen . . . By den eersten hoop arriveerd, begoste ie twee teegels met è keer op zyn karre te leggen . . .

"Dat is ol twintig", lachte Sander "nog è reserve van vijf en 'k zyn weg!". Maar op dat moment, op twee stappen van hem, stoeg de garde daar, langsten z'n veeloo . . . è was gelik uut de lucht è vollen.

"Zeg è keer, wuk doe' je gy hier?" snauwde de garde. Sander verschoot maar herpakte hem rechtuit . . .

"Maar, garde, je zyt gelik van Onze Heere è zonden" zei Sander styf vriendelyk . . .

"Je moet horkten, 'k hadde daar djuuste è daan met è nieuwen steendam te leggen thuus en 'k kommen daar è teegel of dertig over . . . en 'k peinsde in myn elgen, 'k gaan ze naar de Kalsie voeren, ze kunnen daar te passe kommen en ik zyn ze kwyt en d' eerste keer da'k de garde zien, 'k gaan 't zegen!"

"Wuk datte!" riep de garde . . . "ol zoo niet wei . . . de gemeente hèt geen van joen teegels nodig . . . kom, hoeveele teegels leggen er daar ol op dien hoop van de joene?"

"'n Stuk of tiene, garde", zei Sander. "Héwè, gauw, legt die tiene direkt weere op joen karre en maakt da' je hier entwanneer weg zyt!"

KWAAK

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever: Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30 03 79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZERBODE

Informatieblad

voor de dorpen:

Roesbrugge-Haringe

Proven-Krombeke

Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks: behalve in augustus

Het apoteosegerecht in de gastronomie!

KAASBEREIDING DOOR DE EEUWEN HEEN

Te Haringe wordt er geitekaas gemaakt

In 1928 werd op een pleintje van het Normandische dorp Vimoutiers door de Franse oud-president Millerand (niet Mitterand!) een standbeeld onthuld voor een boerin. Haar naam is Marie Harel en van haar wordt verteld dat zij omstreeks 1790 de Camembertkaas heeft uitgevonden.

Bij de zware gevechten die Normandië na de geallieerde landing van 1944 hebben verwoest, moest ook het monument voor Marie Harel eraan geloven. Maar 400 werknemers van een Amerikaanse Camembertfabriek hebben naderhand voldoende geld bijeen gebracht om een nieuw standbeeld op te richten, dat sedert 1956 weer hulde brengt aan deze bijzondere vrouw.

Madame Harel heeft eigenlijk de Camembert niet uitgevonden, die kaas bestond al veel vroeger, maar volgens een recept dat zij zou gekregen hebben van een monnik (die wereldvreemde fijnproevers) wist zij deze kaasoorst te behoeden voor ongewenste schimmelvorming, zodat de Camembert de wereld kon veroveren.

Het standbeeld te Vimoutiers is niet alleen een eerbetoon aan Marie Harel, maar ook aan de kaas als het apoteosegerecht in de gastronomie!

Wanneer er voor het eerst kaas werd gemaakt, dat kan er ons niemand vertellen, want het begin ligt in de nevelen der tijden, of minder romantisch gezegd, in de voorhistorie. Wanneer de mens erin geslaagd was melkdieren aan zich dienstbaar te maken en dus over melk kon beschikken, zal er al gauw kaas voorhanden geweest zijn, zij het aanvankelijk onder de vorm van zure wrongel. Voor deze primitieve kaasoorst wordt nu misschien wel de neus opgetrokken, maar het gehemelte van de mens van toen was niet zo verwend als dit heden ten dage het geval is. Bovendien was de platte kaas, die men vroeger te lande vervaardigde met ongestremde, maar verzuurde melk in een druipdoek en die met zout of kandijnsuiker werd gegeten, sterk aan die primitieve kaas verwant.

Uit afbeeldingen van ongeveer 3000 jaar vóór Kristus, blijkt hoe de oude Soemeriërs (Vóór-Azië) melk tot een soort kaas verwerkten, en in een even oud graf van een Egyptische koning van de eerste dynastie, werden potjes gevonden, waarvan bij laboratoriumonderzoek werd uitgemaakt dat zij kaas hadden bevat.

In West-Europa zijn er potten bewaard gebleven, voorzien van gaatjes (om de wel te laten wegvloeien?), die dateren uit de Bronstijd (tussen 3000 en 1000 vóór Kristus), die waarschijnlijk bij kaasbereiding werden gebruikt.

We weten ook dat in de bloeitijd van Griekenland kaas een voorname plaats innam bij

de bereiding van spijzen. We kennen o.m. volgend recept dat een paar duizend jaar oud is: „Neem in melk gekookte gerst en varkensvet, meng dat met jonge kaas, eierdooier en kalfshersens. Verpak het mengsel in enkele welriekende vijgebladeren en kook het in een stevige kippebouillon. Na het verwijderen van de bladeren wordt het gerecht opgediend in een schaal met dampende honing...”

Van bij de Grieken kwamen kaas en kaasgerechten, zoals dat met alle beschavingsproducten ging, bij de Romeinen terecht, die ze bij hun veroveringstochten ter kennis brachten van bijna heel Europa, waar de kaasbereiding door nieuwe werkwijzen en verschillende additieven werd verbeterd en gediversifieerd, maar waardoor - en dat was uit commercieel standpunt zeer belangrijk - ook de houdbaarheid van de kaas werd verlengd. Op de markt te Rome was er een enorm assortiment kaas te vinden, in alle graden van hardheid en in alle smaken, niet alleen van eigen bodem, maar ook uit andere landen.

De kaas in de wereld

Tijdens de middeleeuwen, toen het gedaan was met de macht en de invloed van Rome, werd de kaasproductie overgenomen door de kloosters, die over een uitgebreide veestapel en dus melk in overvloed beschikten. De abdijen rond de Middellandse Zee gaven zonder concurrentievrees de bereidingswijze door

aan de meer noordelijk gelegen kloosters van Zwitserland, Frankrijk, het Rijnland, Vlaanderen en Groot-Brittannië. De Duitse, Nederlandse en Engelse naam voor kaas is ten andere afgeleid van het Latijn *caseum*. En al bleef de grondformule dezelfde, elke abt zorgde voor een eigen afwerking en had haar eigen rijpingsomstandigheden, zodat er een hele reeks aan elkaar verwante, maar toch verschillende, smakelijke paterskazen hun ontstaan vonden.

Voornamelijk in Frankrijk werd de kunst van het kaasmaken tot een ongekennde hoogte opgevoerd. Kaas ging er behoren tot de hedonische spijzen, die net als het fruit en het banketgebak als een delikatesse werd beschouwd, als een dessert dat werd gegeten als de honger was gestild.

Brillat-Savarin (1755-1826) de filosoof van de gastronomie schreef dat een maaltijd zonder kaas leek op een schone vrouw, die een oog miste en de fijnproever Curnonsky voegde er later aan toe: „De kaasoorst van Frankrijk komen in zo grote verscheidenheid voor dat er voor ieder een kaas naar zijn smaak bij is, zelfs voor de koningen”. Best te geloven, want in Frankrijk worden van zuid naar noord en van west naar oost, niet minder dan ongeveer 400 kaasoorst gemaakt. Kazen van de meest diverse samenstelling, vormen en smaken. Kazen die wit, geel, rose of blauw getint of dooraderd zijn, waarvan de zuivel vermengd is met room, kruiden, no-

ten of wijn en die in papier, in doosjes, op stro of in bladeren gewikkeld, worden te koop geboden. Sommige soorten genieten van een internationale faam: naast de *Camembert*, de *Port-Salut*, de *Roquefort*, de *Bleu d'Auvergne*, de *Munster*, de *Pont-l'Évêque*, de *Brie*, de *Boursin*, enz. Bovendien hebben de Fransen die vaak nog weten te leven als „God in Frankrijk” een volmaakt huwelijk geconcipeerd tussen hun verschillende kaas- en wijnsoorten, wat getuigt van een verfijnde smaak.

Maar ook tal van andere landen hebben in de loop van de eeuwen beste kaassoorten gecreëerd. We denken b.v. aan de Hollandse *Gouda*, de Zwitserse *Gruyère*, de Deense *Danablu* en de onovertrefbare Italiaanse dessertkaas *Gorgonzola*! Praktisch overal ter wereld bestaat er een kaasindustrie van enige betekenis, China uitgezonderd!

In ons eigen land, waar ook veel kaas wordt geproduceerd, meestal van het type *Gouda* en *St-Paulin* (paterskaas), hebben we toch ook een specifieke eigen kaas: de *Herve*, de kubusvormige „stinkertjes”, die sedert het begin van de 18e eeuw op de hoogvlakte van herve, tussen de Vesdre en de Maas op de boerderijen worden vervaardigd. De produktie is echter thans grotendeels door kaasfabrieken overgenomen.

Fabrikatie en Klassificatie

In principe is kaasmaken een eenvoudige operatie: de melk wordt gestremd (met een extrakt uit de maag van jonge kalveren); de wrongel wordt gescheiden van de wei; de wrongel wordt in vormen geperst en te rijpen gelegd.

Maar de werkelijkheid is veel ingewikkelder. Om een bepaald kaastype te fabriceren dat steeds aan zichzelf gelijk is in voorkomen, hardheid en smaak en over langere tijd zijn gaafheid bewaart, is er veel zorg, kennis en vaardigheid vereist. Men moet letten op de kwaliteit van de grondstof (melk) en de hooggroetheid van het vetgehalte. Men moet zorgen voor de gepaste aanzuring onder de juiste temperatuur. Het scheiden van de wrongel en de wei, alsook het versnijden van de wrongel zijn moeilijke ingrepen; het rijpen van de gepreste en uitgelekte witte, glibberige massa moet onder de gepaste temperatuur en vochtigheidsgraad gebeuren opdat de ingewikkelde chemische en biologische processen, die dan plaats grijpen, het juiste verloop zouden kennen. Immers er dient over gewaakt dat alleen de nuttige micro-organismen aan bod komen, terwijl schadelijke schimmels en bacteriën dienen geweerd. Sommige kaassoorten ondergaan dan nog een specifieke eigen behandeling door b.v. het besproeien van het kaasoppervlak met schimmelkulturen of het laten inwerken van deze schimmels tussen de nog niet volledig aangekitte wrongeldeeltjes binnenin de kaas. Elke kaassoort heeft haar eigen typische smaak te danken aan het verloop van het rijingsproces.

Kaas kan ingedeeld worden in verse, zachte, halfharde, harde- en gesmolten kaas. Wat de grondstof betreft kent men kaas van koe-, schape- of geitemelk en men heeft tenslotte nog kaas die uit verschillende melksoorten bestaat, tot en met de melk van de waterbuffel, zoals de Italiaanse *Mozzarella*.

Een geitekaasmakerij te Haringe

In ons land wordt afgezien van de *Herve* en de Belgische *Brie* (zachte kazen), voornamelijk platte kaas (verse kaas) en verschillende soorten halfharde kaas geproduceerd, die allemaal vervaardigd worden met koemelk. Wel bestaat er te Bastogne, sedert 1979 een fabriek van geitekaas, die een maandproduk-

tie heeft van 12 ton en die voor haar melkbevoorrading een kwekerij heeft met een twaalfhonderd geiten. Dit bedrijf dat tot voor kort afhankelijk was van Franse ondernemingen, kon echter niet over voldoende kapitaal beschikken en was een viertal maanden geleden het faillissement nabij. Maar vóór de faling werd uitgesproken was een zuivelfabriek uit Meldert in Limburg bereid tot overname. Het nieuwe beheer denkt de produktie te kunnen opvoeren tot 30 ton per maand, tegen einde 1984.

In Wallonië wordt ook hier en daar op een hoeve nog wel eens geitekaas vervaardigd, maar bij ons weten, weinig of niet in Vlaanderen... tenzij te Haringe bij François Claeys-Bouuaert.

Deze jonge man, die afkomstig is van Gent, bracht vaak zijn vakanties door bij vrienden in Zuid-Frankrijk, meer bepaald in de departementen *Ardèche* en *Gard*, waar veel geiten en schapen worden gekweekt en waar de *Picodon* en de *Pelardon*, minuskule, platte, ronde geitekaasjes (75 à 100 gr.), vandaan komen. En bij die kaasfabrikatie op de hoeve was hij vaak betrokken.

Zo kwam François onder de bekoring van het vrije en ongecompliceerde leven van de geiteboer, dat meedeint met het produktieritme van zijn dieren en die in de landelijke eenzaamheid met zijn gezin, zijn geiten en schapen een bijna gesloten gemeenschap vormt. Hij droomde ervan die leefwijze over te planten naar het land waar hij thuishoorde en in augustus 1981 vond hij te Haringe, in de Heybrugstraat nr. 5, in de verste uithoek van Vlaanderen, dicht tegen de Franse grens, de ideale plaats om er te leven op de onkonventionele wijze die hij zo ver in Frankrijk had leren kennen.

Daar begon hij geiten te kweken en geitekaas te fabriceren, die hij aanvankelijk op landbouwmarkten poogde aan de man te brengen. Maar onze mensen bleken niet erg op geitekaas gesteld, voorzeker omdat ze die - hoewel ten onrechte - associëren met de weinig appetijtelijke verhalen over de vieze geur van de bok, terwijl ze bovendien wat onwennig neerkijken op die blauw-groene schimmelkorst. Daarom was François verplicht zijn afzetgebied te zoeken te Brugge, Brussel en de kust, waar men die lekkernij wel begeert!

Ook in Frankrijk wordt de geitekaas, naast de fabrikatie in de zuivelfabrieken, nog veelvuldig vervaardigd bij de boeren. De op de hoeve gemaakte kaasjes hebben een meer geprononceerde smaak, omdat de aanzuring van de wrongel, en het rijingsproces gebeurt door streekeigen micro-organismen, terwijl dit in de zuivelfabrieken wordt op gang gebracht of gestimuleerd door de toevoeging van gekweekte reinkulturen. Dat is te vergelijken met de streekeigen smaak van hoeveboter (natuurlijke aanzuring), die primeert op de meer neutrale smaak van melkerijboter (pasteurisatie en reinkulturen). Ook de geitekaas die te Haringe wordt gemaakt, gebeurt langs natuurlijke weg, zodat men gerust kan zeggen, dat deze kaasjes doortrokken zijn met de natuur van de Westhoek!

François Claeys-Bouuaert, die straks over een dertigtal prachtige en goed doorvoede dieren zal beschikken, zou normaal daarmee moeten in staat zijn om van halverwege februari tot begin december, gemiddeld 200 kg kaas per maand te fabriceren. 95 t.h. van zijn produktie is natuurlijke ongekruidde kaas, die verkocht wordt in verschillende nuances, gaande van lichtjes gezouten verse kaas (2 dagen rijping), tot pikante zachte kaas (max. 4 maanden rijping). 5 t.h. wordt kruidenkaas en is vermengd met zout, peper, look, peterselie en mlierikwortel.

Zijn produkten kregen reeds zoveel bekendheid dat de Belgische Franstalige televisie (RTB 1) aan zijn kaasmakerij uitzendingen zal wijden op 9 februari a.s. om 17 u., op 13 februari om 15 u. en op 16 februari om 14.30 u.

R.A.B.

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND:

Overlijdens

- Robert Denecker, 50 j., echtgenoot van Jeannine Devos.
- Liliane Deloz, 28 j., echtgenote van Willy Gruwez.
- Madeleine Vanhoutte, 51 j., echtgenote van Georges Leys.

Bezoek aan drukkerij „Het Volk”

's Morgens heel vroeg al kunnen wij in de krant het nieuws lezen, vers van de pers. Wie aan het opstellen, het zetten, de vormgeving en het drukken van een dagblad zo allemaal meewerkt, kunnen wij zelf eens meemaken in een boeiend en leerrijk bezoek. Het ACW, afdeling Roesbrugge-Haringe richt op vrijdag 16 maart een reis in naar drukkerij „Het Volk” te Gent. Vertrek te Haringe om 18.15 u. te Roesbrugge (Markt) om 18.30 u. (De krant wordt immers 's nachts gedrukt).

Iedereen kan mee mits inschrijving en betaling van 250 fr. in het lokaal „Kristen Volkshuis” bij Julien Gunst. Schrijf tijdig in, het aantal plaatsen is beperkt tot 50.

Wielertoeristen „Karel de Blauwer”

Dat er te Roesbrugge een wielertoeristenklub bestaat weet iedereen nu wel. Iedere zondagmorgen voor de jongeren en woensdagavond voor de ouderen trekken we er op uit. Wilt u wat overtoellig gewicht kwijt of wenst u de nodige konditie wat aan te scherpen, dan bent u steeds welkom in onze klub en kunt u zich laten inschrijven. De inschrijvingsprijs bedraagt voor de zondag 450 fr., voor de woensdag 250 fr. Daarin zit omvat het lidgeld en de verzekering. Ons lokaal is gelegen, Roesbruggeplein in „De Gouden Aarend”. Voor verdere inlichtingen kunt u terecht bij Goussey Dirk, Roesbruggestraat 58, Beveren-IJzer, tel. 057/30 08 80 of Decaester Wilfried, Prof. Rubbrechtstraat 63, Roesbrugge, tel. 057/30 09 59. Inschrijven voor 15 februari gewenst.

MENSEN VAN BIJ ONS

Op 14 januari 1984 is in het St-Augustinus-ziekenhuis te Wilrijk overleden: Adeline Porrey, weduwe van Michel De Renty (de diamantslijper!). Zij was geboren te Roesbrugge op 6 oktober 1900 als dochter van Alphonse en Marie Vanstraelele uit de Nieuwstraat (nu Krekelstraat). Tijdens de crisis van de jaren dertig, toen het „steentje” (de diamantslijperij) te Antwerpen stil lag en onder de jongste wereldoorlog, verbleef zij met haar gezin bij haar ouders te Roesbrugge.

- PEDICURE
- GEZICHTSVERZORGING
- ONTHARING
- UVA ZONNEBANK

DEJONCKHEERE S.

Ieperstraat 86, POPERINGE

Tel. 057/33 67 57

DE MOEREN (2)

Menselijke overwinning op de natuur

Het kasteel Ste Flore.

Zicht genomen vanuit Bulskamp.

In de vorige bijdrage zal het de lezer duidelijk geworden zijn, dat de drooglegging van de Moeren niet zomaar in een vlot tempo werd afgehandeld. Cobergher zelf heeft aan zijn verwezenlijking weinig plezier beleefd, en zijn erfenamen hadden met de verkregen gronden méér last dan genoeg. De verdere geschiedenis bewijst hoe broos een „gewonnen“ land is, want de voortdurende dreiging van nieuwe overstroming bleef tot de huidige dag bestaan.

Was 1626 het jaar van de overwinning van de mens op het water, in 1645, amper 19 jaar later, zou dit water opnieuw bezit nemen van de verwonnen gronden, en dit door de strijd tussen Frankrijk, Engeland en Spanje, in wat onze geschiedenis noemt: de Dertigjarige Oorlog. Een 20 000 Fransen stonden tegenover de 18 000 Spanjaarden die onze Spaanse Nederlanden moesten verdedigen. Daar Duinkerke nog steeds in handen bleef van de Engelsen, liet de Spaanse Gouverneur „uit strategisch belang“ de sluizen onder Duinkerke openen, zodat de Moeren opnieuw blank kwamen te staan. Toen jaren later, in 1662 Lodewijk XIV, de Franse Zonnekoning, Duinkerke van de Engelsen kon afkopen, en hij de Spanjaarden steeds meer achteruit dreef binnen de Nederlanden, dan gaf hij bevel aan zijn Franse ingenieurs de watermassa opnieuw aan banden te leggen. Zij slaagden echter slechts gedeeltelijk in hun opzet, want de Kleine, zowel als de Grote Moeren konden niet worden drooggetrokken. Die twee gebieden bleven als twee grote meren opnieuw door het water overspoeld.

In 1664 kwam het tot een akkoord tussen de Antwerpenaar Jean Van Stryve en de oude eigenaars van de Moeren, om deze terug te pogen droog te leggen. Deze overeenkomst kon echter niet nageleefd worden, door de voortdurende krijgsverrichtingen tussen Frankrijk en Spanje. Toen in 1664 bij het Verdrag van Aken de Kasselrijen Veurne en Bergues aan Lodewijk XIV werden toegewezen, en hij dus in feite eveneens eigenaar werd van de Moeren, liet hij aan zijn ingenieurs Colbert en Louvan de opdracht geworden, deze opnieuw droog te leggen. Daar zijn ondergeschikten die opdracht steeds maar opzij schoven, werden deze werken dan ook niet uitgevoerd.

In 1714, toen de Spaanse Nederlanden terug aan Frankrijk werden onttrokken, en aan Oostenrijk werden toegewezen, kwamen de Moeren voor de eerste maal in twee verschillende staten terecht. De Kasselrij Veur-

ne immers werd opnieuw bij de - thans - Oostenrijkse Nederlanden gevoegd, terwijl Bergues bij Frankrijk zou blijven. Frans-Vlaanderen was voor de Nederlanden verloren gegaan. De eerste pogingen in 1716 om terug aan de drooglegging te beginnen, strandden dan ook door de onenigheid tussen beide regeringen. Philippe de Beaufort de Montbressier, belast met de werken, kon zijn opdracht dan ook niet vervullen. Het waterpeil bleef nagenoeg constant, variërend tussen 1 en 1,5 m boven de overstroomde gronden.

Wanneer in 1746 de strijd tussen de Oostenrijkse Nederlanden en Frankrijk opnieuw opblaait, en Engeland zich aan de zijde van Oostenrijk schaart, wordt het er voor de Moeren niet beter op. Toch wordt van Franse zijde aan Graaf d'Hérouville opdracht gegeven nieuwe plannen uit te werken en opmetingen te verrichten. Hij slaagde echter niet in zijn opzet, zelfs niet na het sluiten van de Vrede tussen Engeland en Frankrijk - we schrijven 1748 - een vrede die echter niet lang stand hield, want in 1756 waren zij opnieuw in oorlog. Toch bleef Graaf d'Hérouville voortwerken aan zijn project. Hij bouwde op de Franse zijde nieuwe windmolens, en kon in 1758 zijn deel opnieuw droogmalen. Jammer genoeg bleef het Oostenrijks gedeelte onder water staan. Toch zou er een kentering komen ten goede, want diezelfde Graaf vroeg in 1760 aan Maria Thérésia van Oostenrijk de concessie over het Oostenrijks gedeelte van de Moeren, met een oppervlakte van om en bij de 2 731 gemeten, ong. 1 201 ha (65 a). Op 14 juli van datzelfde jaar krijgt hij het eigendomsrecht over al deze gronden, met daarenboven het genot voor 25 jaar van al de gronden eromheen. Hij zou 25 nieuwe molens bouwen en de Ringslot herstellen, op voorwaarde echter dat het water van de Belgische zijde over Duinkerke kon worden afgevoerd. Voor de uitvoering van deze werken kreeg hij 4 jaar de tijd.

Natuurlijk kwamen vele moeilijkheden opnieuw vertraging brengen, zodat het 1766 werd vooraleer de Moeren aan de Oostenrijkse zijde opnieuw konden bewerkt worden.

Het ging Graaf d'Hérouville blijkbaar niet voor de wind met zijn nieuw verworven eigendomsrecht op de Moeren, want in 1779 kwamen zijn schuldeisers opdagen vanuit Holland nl. zekere Henri Vandermeij die met zijn deelgenoten de rechten van de Graaf overnamen. De rest kwam deels aan de Koning van Frankrijk toe, deels aan de Keizerin van Oostenrijk. Voor België betekende dit een op-

pervlakte van 1700 gemeten. Op 11 mei 1780 werd deze regeling door de Keizerin Maria-Thérésia aangenomen. Maar ook de nieuwe Hollandse bezitters konden hun verplichtingen niet langer nakomen, en reeds in 1793 verkocht Vandermeij zijn aandeel aan de Gebroeders Herwijn, deze pachters van de 1 000 gemeten, aan wie reeds in 1787 niet minder dan 1 700 gemeten verkocht waren geworden. Doch ook nu strooiden de voortdurende twisten tussen Frankrijk en Engeland opnieuw roet in het eten: de noodzakelijke onderhoudswerken bleven in gebreke, en zo kwamen de Moeren opnieuw onder water te liggen. Men begon er riet te verbouwen dat aangewend werd om er de huizen en gebouwen mee te bedekken. In 1803 namen de Gebroeders Herwijn opnieuw de 1 000 gemeten in huur. Een nieuwe drooglegging werd op hun last onder directie van Louis De Buysser aangevat, en men hervatte de bewerking van de Moeren. Met de val van Napoleon in 1814 zag het er naar uit dat de Moeren opnieuw zouden onderlopen, ditmaal door het zoet water, daar de afvoer ervan langs Frankrijk om niet meer kon plaats hebben. Gelukkig werd er minder schade geleden dan verwacht.

In 1870 met de Frans-Duitse oorlog, opnieuw alarm. De oorlog was echter van korte duur, hoewel het Franse leger een gebied van 60 000 gemeten rondom de Moeren had laten overstromen. Ditmaal echter bleven de Moeren zelf van onheil gespaard. Intussen werden de percelen ervan aan verschillende grondbezitters verkocht, en doorverkocht, zodat de overgrote delen in verschillende handen overgingen.

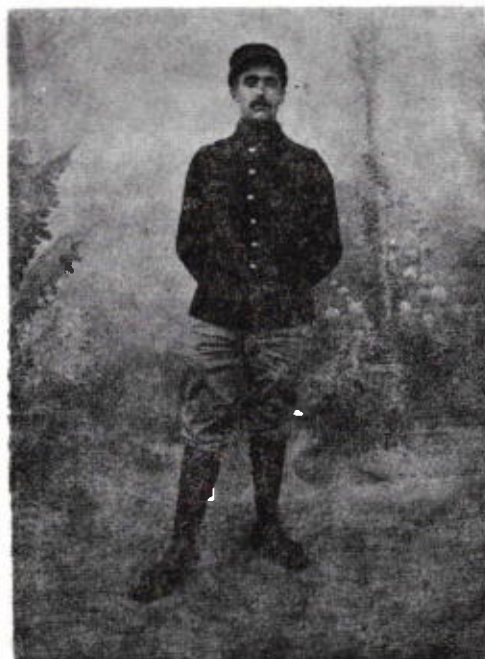
De oorlog 1914-1918, gekend omwille van de grote overstroming aan de IJzer, en in Frankrijk vanaf 24 augustus 1914 deze langs de Aa en de Colme zouden voor de Moeren geen gevaar brengen. Zij bleven gespaard van zware verwoestingen.

Anders zou het worden met de Wereldoorlog II. Reeds tussen 17 en 18 mei 1940 werden de sluizen van Nieuwpoort geopend door de Belgische genietroepen. Men dacht wellicht op een herhaling van 1914-1918. Op 20 mei lieten de Franse troepen vanuit Duinkerke het zeewater de „achterlanden“ overspoelen. Jammer genoeg zou een dijkbreuk langs Franse zijde ook de nog niet overstroomde gedeelten van de Franse Moeren onder water zetten. De toenmalige dijkgraaf Breuls de Tiecken, kon, met behulp van een soldaat van

(vervolg blz. 278)

WERELDOORLOG I 1914-1918 (25)

De jongeren eisen medezeggenschap

Jerome Leuridan

In de vorige bijdrage in *De IJzerbode* van december 1983 blz. 260 hadden wij het over de overeenkomst die te Pollinkhove de 27e augustus 1916 op het Romanehof bereikt werd namens de stichting van een raad van beheer van *De Belgische Standaard* met vaststelling van zijn zending en zijn bevoegdheid.

De tekst van die overeenkomst door aalmoezenier Van den Heuvel opgesteld en die 22 artikelen bevatte werd daar op die dag aanvaard en zou op 10 september om 14.30 u. te Hoogstade, ten huize van kapelaan Goegebeur, door allen ondertekend worden.

Doch enkelen waren niet tevreden over dat compromis en aalmoezenier Paul Vandermeulen liet weten aan pater Ildefons dat hij zelf en zijn vrienden niet zouden aanwezig zijn.

De vergadering van 10 september kon dus niet plaatsvinden. De 15e september kwam pater Peeters dan samen met enkele anderen van zijn groep in het huis van E.H. Cyriel Verschaeve te Alveringem en daar werd dan besloten een nieuwe algemene vergadering te beleggen te Hoogstade bij de onderpastoor, op 19 september 1916.

Doch zie, op 18 september verscheen het eerste nummer, uitgaande van de nieuwe redactie van *Ons Vaderland* die nu als leden telde dr. Frans Daels, dr. J. Guldentops, Ad. De Beuckelaere, J. van Severen en de aalmoezeniers V. Vangramberen en P. Vandermeulen.

Wat was er gebeurd ?

Die mannen hadden zich dus afgescheiden van de groep Peeters en Belpaire en hadden één- of meermalen afzonderlijk vergaderd en een beslissing genomen.

Jerome Leuridan uit Oostvleteren lichtte een tip van de sluier op wanneer hij in zijn aantekeningen schreef dat hij ten huize van Michiel Bulckaert te Oostvleteren een belangrijke vergadering had bijgewoond. Er was nl. een kentering te bespeuren in de aktie van de Vlaamse krachten in het leger, een verjonging.

De mannen van het eerste uur hebben na de aftocht naar - en de slag aan de IJzer prachtig werk gedaan en de handen aan het werk geslagen om de Vlaamse jongens te helpen en op te beuren, - en hij bedoelde hier duidelijk de mannen van *De Belgische Standaard* - maar ze hebben geen rekening gehouden met de Vlaamse studentenschaar en haar leiders en ze dachten er niet aan dat deze hun recht tot medewerken zouden op-eisen.

Nu waren die jonge krachten opgestaan en was de verjonging gekomen. *De Belgische Standaard* kon of wilde niet met onze mannen overeenkomen. *Ons Vaderland* heeft de verjonging wel aanvaard en daarom is *Ons Vaderland* nu ons blad, heel en al, en de jongeren maken dit blad tot hun woordvoerder in de Vlaamse strijd gedurende de oorlog.

Er was geen vijandelijkheid met de verdienstelijke *Standaard*, alleen ging elk zijn weg naar het gemeenschappelijk doel, voor Vlaanderen en ons arm volk. Hij voegde er uitdrukkelijk aan toe dat hij hiermede de gedachtengang had overgenomen van dr. De Beuckelaere, van dr. Hilaire Gravez en van dr. prof. Frans Daels. In diezelfde septembermaand schreef J. Leuridan naar *Het Poperinghenaartje* en zijn brief verscheen in het oktobernummer: „*k Wandelde laatst, 's avonds door de donkere dorpstraat van B(everen) samen met Jozef (Denys uit Krombeke) en met een doctoer in klassieke letteren*”. (hij bedoelde zonder de minste twijfel Adiel De Beuckelaere). „*k Schat dien man zoo hoog, wijs ik hem zoo goed leerde kennen, wijs ik weet wat hij doet. Zoo we wandelden trage en we hoorden vele, vele dingen die ons verbaasden. Er werd ook gesproken van een meningsverschil tussen de strijdenden, van den drang der jongeren, van den tegenstand der ouderen en ... ge weet het reeds voorzeker: „Ons Vaderland” is ons orgaan, hier aan 't front, spijs alles wat anderen u ook mogen zeggen. „Ons Vaderland” is 't onze. „De Standaard” blijft onze oude vriend dien we niet uitsluiten. Hij wilde de verjonging niet, die hij nodig had, een ander aanvaardde ze; nu is die andere wij zelf*”.

Een goede trouwe vriend en kollegemakker van Jerome Leuridan nl. Omer Hautekiet uit Vladslo zal van meet af aan hard werken voor de verspreiding van *Ons Vaderland* en fier schrijft hij later in *Het Poperinghenaartje* dat *Ons Vaderland* reeds 112 inschrijvingen heeft in zijn bataljon en 't speelt hem dat hij verplaatst werd want weldra zouden er nog veel meer geweest zijn.

Er was inderdaad geen vijandelijkheid tussen beide dagbladen. Alle twee zochten ze dezelfde belangen te verdedigen. Doch elk op zijn manier.

De Belgische Standaard vond *Ons Vaderland* veel te radikaal en *Ons Vaderland* vond *De Belgische Standaard* veel te passivistisch. Vanaf september 1916 gingen hun wegen duidelijk uiteen.

Piottentaal

De taalkwestie was wel de eerste oorzaak van het groeiend meningsverschil. Aan de voorlijn waren 80 procent van de strijders Vlamingen. Dit werd van officiële zijde erkend. De Vlaamse jongens aan het front behoorden praktisch allen tot de lagere rang en er waren er welnig die Frans kenden, zelfs waren er velen onder hen die niet eens behoorlijk Nederlands konden lezen en schrij-

ven. Niettegenstaande dit werd die overgrote meerderheid Fransonkundige soldaten onder-richt en bevelen door een Franstalig kader, want we mogen niet vergeten dat de hogere rangen en posten in het leger helemaal door Franssprekenden, voor het grootste deel Vlaamsonkundigen - waarvan nog een stuk Vlaamshatenden - bezet waren. Hier en daar waren er wel Vlaamssprekenden in de lagere rangen opgenomen maar niet zonder dat ze goed Frans konden spreken en het, in hun militaire funktie, met de soldaten ook spraken.

Het leger was praktisch nog steeds eentalig Frans

Alle onderrichtingen, reglementen en bevelen, zelfs waarschuwingen tegen bijzonder gevaar, inlichtingen in verband met gasaan-vallen, enz. ... werden enkel in het Frans gesteld. Het gebeurde dat Vlaamse jongens ge-strakt werden omdat ze Franse bevelen slecht verstonden en dan ook verkeerd uitvoerden.

De „Belgische” soldaten waren officieel „Franstaligen” terwijl ze in werkelijkheid voor vier vijfden „Vlaamse” strijders waren die al vechten Vlaams spraken en zelfs met een Vlaamse vloek de verraderlijke aanran-ders van hun „Belgisch” vaderland te lijf gingen.

Uit hun dagelijkse om- en leergang met hun Franstalige bazen is dan zelfs een eigenaar-dig folkloristisch soldatentaaltje en oorlogs-jargon ontstaan, want een Vlaamse militaire vaktaal was niet denkbaar gezien de ambte-lijke voertaal Frans was.

Onze Vlaamse „jassen” schiepen dan een eigen, voor iedereen verstaanbare, soldaten-taal. De echte „plotten”, - de naam plot was op zijn eigen reeds een spotnaam voor de linietroepen - die „aan alles hun botten vaagden” en geweldige „m'enfoutisten” wa-ren, spraken van de „tranchéeschieters” die hun „lance-bouletten” in de „section-avan-cée” afschoten, maar in de „vague d'assaut” toch om „renfort” moesten roepen omdat enige „broekschijters en carrotiers” naar de achterste „boyaux en abri's” gevlucht wa-ren. De „soixante-quinzen en de sanvalons” schoten dan hun „brisants en fusants” naar de „bochen” die antwoordden met „mar-mieten en castards”. „Den eersten bidon” of „den eersten piet” - (zo genoemd omdat er zoveel onnozele, dwaze „pieten”, zo dom als een „bidon” onder de eersten rondlie-pen) - kreeg onder zijn voeten van de „kap-per” en hij vloog op „t rapport”. Voor de „blindé's” was 't niet gevaarlijk en „d'em-busqué's” zaten in „den arrière”.

De simpele soldaten van alle wapens wa-ren in het Belgisch leger: „de jassen”, in het Frans leger: de „poilus” en in het Eng-els leger: de „tommys”.

Onze „jassen” zeiden dat de „poilus” „pinard en jus” (koffie) dronken en veel „cafard” hadden als ze op hun „plumard” lagen, maar dat ze „La Madelon” zongen als ze kontent waren. Alle „jassen” kenden de „Tipperary” en omdat de „tommys” gaar-ne „jam” aten noemden ze hen ook de „jam-potten”. De „jassen” moesten ook als „cor-vé” patattenjassen en de „douche” (veld-kok) maakte hun „rabatkol” klaar terwijl hij aan hun „apevlees” of „plata's” nlet veel werk had (Ingeblikt vlees). In het begin heb-ben ze veel „joffres” en „sandwiches” (zuur Frans brood en keiharde oorlogsbe-schuiten) gegeten.

R. LANSZWEERT

**de grootste keus
behangpapier**

de grootste keus
DEKENS
DONSDEKENS
DEKBEDDEN
BESCHERMHOEZEN
HOOFDKUSSENS

WOONINRICHTING

schoonaert

Tel. 057/33 40 86

Bruggestraat 3 - 5

8970 POPERINGE

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

VERZEKERINGS- EN ZAKENKANTOOR

PRINZIE P.V.B.A.

PROVENPLEIN 39 A

8994 PROVEN

Telefoon : 30.09.01 - 30.09.02

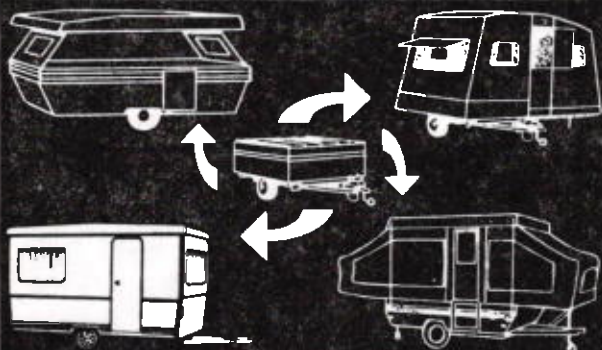
na diensturen 30.03.26 - 30.02.58

**ALGEMENE
SPAAR- EN LIJFRENTTEKAS (ASLK)**

Alle Verzekeringen en Geldplaatsingen
Onder Staatswaarborg

**DECUYPER
POPERINGE**

de vouwcaravanspecialist van België

plooibare caravans in overvloed

leperstraat 69 en 124 8970 Poperinge Tel (057) 33 37 74

**HET
KWALITEITSMERK**

**Oliën en
smeermiddelen**

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL

BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33 - 35

PROVEN

Tel. 057/30 04 13

Michel BAELDE

Bankelindeweg 29 C, 8994 KROMBEKE

PLAATSEN VAN

CENTRALE VERWARMING — ASFALTBEDEKKING

KEUKENS — SANITAIR

ALGEMEEN ONDERHOUD VAN GAS- EN MAZOUTBRANDERS
HOUTSKOOL

Telefoon 057/40 05 43

Kommunieprentjes ...

Stille getuigen van die
heerlijke dag.

DRUKKERIJ-UITGEVERIJ

SCHOONAERT

Bergenstraat 14 - 16

8990 ROESBRUGGE

Vanaf 1993
alleen voor de
Schoonaert

(vervolg van blz. 275)

de Genietroepen, de bressen in de tussendijk dichten, waardoor de Belgische Moeren gespaard bleven. Gedurende de bezetting door de Duitse legers bleef alles normaal, tot in 1944. De Duitsers, vreemde voor een invasie langs de Kanaalkusten, gaven op 14 februari 1944 aan alle inwoners van de Moeren het bevel hun huizen en hoeven te verlaten. Begin mei werden de zeesluizen opengezet en het zeewater nam bezit van de landerijen en de gebouwde oppervlakten. Door de inwerking van dit zoutwater werd aldus een enorme schade aangericht aan gans het gebied. Op 6 juni daaropvolgend werden alle dijken door-gestoken, en men zag zich teruggeplaatst in de toestand waarin de Moeren zich in de Xle eeuw hadden bevonden. Dit bleef zo tot mei 1945. Het water kwam op sommige plaatsen tot op 2 meter boven het gewone peil. Met man en macht werden de droogleggingswerken dan aangevat. Niet minder dan 30 miljoen kubieke meter water diende te worden overgepompt, en reeds in januari 1946 had men de Moeren opnieuw droog. De heropbouw kon beginnen. Nieuwe tijden lagen in het verschiet.

Wanneer in augustus 1965 een wolkbreuk de Moeren opnieuw voor 15 dagen overspoelde, dan kon men hopen dat, met de moderne middelen waarover men beschikte, een dusdanig onheil snel kon worden overwonnen. Weer bleef de mens meester over de natuur.
J. Gh. H.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND :

Huwelijksaankondiging

- Luc Baes van Stavele en Marie-Christine Parret van Proven.

Geboorte

- Veerle Lagache, dochter van Marc en Marie-Claire Butaye (Stavele).

K.B.G. BEVEREN

De kampioenkaarting door 64 deelnemers betwist op 19 januari gaf volgende resultaten : behaalden drie partijen :

Gast Leopold (381 p.), Dert Madeleine (350

p.), Bartholomeus Urbain (327 p.), Butaye André (314 p.), Neyrinck Michel (280 p.), Mas-schelein Madeleine (268 p.).

Op donderdag 2 februari is er een kleine kaarting vanaf 13.30 u. met om 14 u. een voordracht door de h. Dr. Leon Verbeke uit Wervik over „Gebruik en misbruik van geneesmiddelen“. Ook de niet-kaarters worden talrijk verwacht !

TE HUUR

GARAGE, gelegen Krekelstraat, Roesbrugge. Inlichtingen : Fr. Lemaire, tel. 057/30 06 12

DE BETERE MEUBELZAAK en BETERKOOP

kwaliteitsmeubelen en service

- alle inrichtingen (woning - woonzaal - burelen en horeca)
- schrijn- en timmerwerken + bekleden van dakgoten (gratis bestek)

Tel. 057/30 05 01

POEZIEBUNDEL

Een 32 bladzijden tellende poëziebundel van de hand van de Lendeledenaar Frans Claus is verschenen.

Het bundeltje, in geplooid kwarto-formaat, gedrukt op stevig papier en voorzien van een bruine koft met de bordeaux-bruine titel „Roosje, hier staat de titel“. Het werkje kost 160 fr. en is te verkrijgen bij Frans Claus zelf, Wilgenlaan 11, Lendeledede of bij Uitgeverij Schoonaert, Bergenstraat 14, Roesbrugge.

De rode draad in het bundel is het gezin. Met deze uitgave is Frans Claus niet aan zijn eerste verzen toe. Hij publiceerde in 't Kof-

schip, Vlaanderen, 't Prieeltje, Appel, de Bond en tijdschriften allerhande. Frans is ook medeorganisator van de tweejaarlijkse poëzieprijs van de stad Izegem.

DIAVOORSTELLING

„Vogels in onze streek“ gegeven door de bekende vogelkenner H. d'Udekem d'Acoz. Een unieke kans om de zeldzaamste vogels uit onze streek te leren kennen. Dit op zondag 19 februari om 17 u. in het „Christen Volkshuis“ en de inkom is gratis. Org. : C.M. en K.B.G.

Zesde amateursvolleybaltornooi

Op 19 en 20 april houdt de Poperings-Roesbrugse volleybalklub Roepovo zijn zesde tornooi voor amateurs. Dit betekent dat geen competitiepelers aantreden, maar wel sportieve kerels die eens een andere sport willen beoefenen. Uit de gemeenten rond de hoppelstad kwamen vorig jaar o.m. de Sloeber-tjes uit Roesbrugge, alsook de ploeg Die-Croone en de KLJ uit Proven. Schrijven deze keer ook teams uit andere dorpen in ? Geïnteresseerden kunnen in de loop van februari terecht bij Roepovo-voorzitter Stef Declerck, Benedictijnenstraat 45, 8970 Poperinge of bij de Roesbrugse bestuursleden Guido en Martin Schoonaert, Raymond Gysels en Ludo Verhaeghe. Wie grijpt deze kans tot „Sport voor allen“ ?

TONEELAVOND WATOU WESTHOEK

Watou Westhoek voert op zaterdag 11 en zondag het toneelstuk „Babysit“ op. Dit stuk is een blijspel van Bob Van Leersum, geregisseerd door Rosanne Pauwels, regie-assistent is Dirk Parret. Het situeert zich in deze tijd en het thema is een generatieconflict tussen een conservatieve vader en zijn 17-jarige dochter. Wanneer die bezorgde vader bepaalde maatregelen neemt om zijn progressieve dochter wat onder controle te houden, ontstaan allerlei komische situaties die echt niet onmogelijk zijn.

Deze intrige is dan ook de gelegenheid om in Watou een amusante avond te beleven, in deze krisistijd, waar wij dan ook rekening mee houden. Kaarten kosten 100 fr., kinderen beneden 12 jaar 60 fr. U kunt ze bestellen of komen afhalen (gratis reservatie) vanaf heden bij Dirk Parret, Vijfhoekstraat 14, Watou

U MAAKT EEN FOUT !

Als U zo maar iets koopt, zonder eerst

HOBBY-BOUW te raadplegen.

- Alle **BOUWMATERIALEN**
- **VERHUUR** van alle bouwmaterieel
- **ASPIROMATIC** voor slecht trekkende schoorsteen
- Erkende **RUBSON-verdeler** : geen vochtproblemen

VERMEULEN HUGO - Aannemer bouwwerken

Obterrestraat 56, 8994 PROVEN - Tel. 057-30 06 74

**EEN KEUR VAN SPAARVORMEN
IN UW AGENTSCHAP VAN DE**

ASLK

Agentschap ROESBRUGGE-HARINGE

Prof. O. Rubbrechtstraat 14 - Tel. 057/30 08 66
Geldbeleggingen — Leningen — Verzekeringen
Kantoorhouder : Johan DEGRAEVE

KALENDER : VERMAKELIJKHEDEN EN AKTIVITEITEN MAAND FEBRUARI

Kaartingen

Roesbrugge, maandag 6 febr. bij mevr. Joël Deroo-Denys : maandelijke kaarting.
Haringe, in de schoollokalen woensdag 8 februari : puntenkaarting „Derde Leeftijd“.
Proven, zaal „Sint-Elooi“ donderdag 9 febr. en donderdag 23 febr. te 13 u. : kaartnamiddag „Derde Leeftijd“.
Stavele, „t Zwaantje“ bij Gilbert Dequeker vrijdag 10 febr. te 20 u. : maandelijke kaarting van de kaartersclub „Tijdig Thuis“.

HARINGE, Café „Sint Jozef“
bij Cecile Ryon

JAARLIJKE APOLLONIAKAARTING

zaterdag 11 en zondag 12 februari

Inleg 25 fr.

1 x winnen : 1 grote fles Hommelbier.

Roesbrugge, maandag 13 febr. bij J. Gunst : maandelijke kaarting.

Haringe, in „Sint-Jozef“ bij Cecile Ryon zaterdag 25 en zondag 26 februari
5de maandelijke kaarting voor de leden.

Roesbrugge, bij J. Gunst, dinsdag 28 febr. : puntenkaarting „Derde Leeftijd“.

Vogelpik

Roesbrugge, bij J. Gunst, zaterdag 11 febr. : maandelijke smijting voor „De Gildepijkers“

Haringe, in „Sint-Jozef“ bij Cecile Ryon zaterdag 11 en zondag 12 februari : vogelpiksmijting voor de leden.

Roesbrugge, in „De Gouden Arend“ zaterdag 25 februari :

maandelijke smijting voor „De Arendpijkers“
Stavele, bij G. Dequeker
zaterdag 25 februari : maandelijke smijting voor de „Zwaantjespijkers“.

Werk voor volkstuinen

Krombeke, in „De Leeuwierik“ vrijdag 17 febr. te 19 u. : „Dia-reeks over zijn reis doorheen Brazilië“ door Luc Van de Caveye.

K.V.L.V.

Roesbrugge, in de meisjesschool, woensdag 29 februari te 13.30 u. : algemene vergadering „Verbonden met gehandicapten“.

K.A.V. - J.K.A.V.

Haringe, bij Cecile Ryon, woensdag 29 februari te 19.30 u.
„Zelf bakken : goedkoop en lekker“.

K.L.J. PROVEN

Op zaterdag 11 februari '84 om 20 u. in zaal „St-Elooi“ te Proven en op zondag 12 februari '84 om 19.30 u. in de Parochiezaal te Krombeke verzorgt de K.L.J. van Proven een avond ontspanning met sketches, moderne dans, choreografie, volksdans, enz.

Prins Karnavalverkiezing - Dansavond

Proven, zaal „De Lovie“, zaterdag 18 febr. te 20 u. : 12de Prins Karnavalverkiezing Landelijke Pleuten.

Krombeke, feestzaal „Witsoone“

zaterdag 10 maart te 20 u. : Groot bal

DISCOBAR „SPECTRUM“

verkoopt al zijn materiaal :

3 paar boxen - platendraaiers - mengpanelen - versterkers - lichtorgels
lichten en V.W.-kaminette

Voor inlichtingen : Tel. 057/30 03 79

BIER- en WIJNFESTEN

Zaterdag 5 mei in de bierkelders van de Brouwerij Feys, t.v.v. de volleybalclub.

TE KOOP

KOMPLETE EETPLAATS en 6 KEUKENSTOELEN
Zich wenden : Krombekestraat 14, Stavele.

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Eens ging het Westen met zijn schepen en zijn vuurwapens de hele wereld aan zich dienstbaar maken, zonder veel konsideraties. In naam van de beschaving werden er mannen vermoord, vrouwen verkracht en hele continenten geplunderd. Maar toen die gekolonialiseerde volken de primitiviteit en de machteloosheid waren ontgroeid, werden de bordjes verplaatst : de veroveraars van destijds, die zich knusjes in regeringszetels hadden geïnstalleerd, werden zonder veel komplimenten naar huis gestuurd. En omdat we zo kort van geheugen zijn, vond iedereen dat een schande en een pijnlijke ervaring !

Ook in het leven van een mens zijn er van die momenten die weleens pijnlijk overkomen. Als b.v. de kinderen volwassen worden en men zelf de krachtigste jaren achter de rug heeft en wanneer de ouderlijke bevelen niet langer onvoorwaardelijk worden opgevolgd of wanneer inspraak en medezeggenschap wordt geëist. Hoe daaruit menselijke drama's kunnen ontstaan heeft Streuvels destijds prachtig beschreven in zijn meesterwerk, De Vla-schaard. Boer Vermeulen heeft bij de konfrontatie met zijn machts- en prestigeverlies bijna een misdaad gepleegd.

Tegenwoordig ervaart men diezelfde situatie bij onze Waalse broeders. Ze hebben het meer dan een eeuw lang in België voor het zeggen gehad. Zonder veel tegenstand hebben ze onze grond, ons geld, onze werkrachten en soldaten afgesnoept. Maar toen in 1930 de wet op de vernederlandsing van het hoger onderwijs in voege kwam, liep hier de kolonialisatieperiode theoretisch ten einde.

De ommekeer gebeurde uiteraard slechts geleidelijk, maar Vlaanderen is nu weer mondig geworden en onze kulturele, sociale en economische achterstand is bijna ingelopen. Vlaanderen verdraagt niet langer dat zijn bevolking wordt verfranst en zijn grond wordt ingepalmd : dat een Franstalige burgemeester een Vlaamse gemeente bestuurt en dat met zijn spaarcenten en zijn inleveringen de hoge lonen in de ten dode opgeschreven Waalse nijverheden worden in stand gehouden. De bordjes zijn ook hier verplaatst ! Maar men dreigt en spuwt in Wallonië naar die Vlaamse imperialisten. Zielig !

Het zal een moeilijke zaak worden. Over alle partijpolitieke en filosofische menigverschillen heen zullen de Walen front vormen. Ze zullen manifesteren ten voordele van Turken en Marokkanen, maar tegen de Vlamingen. Ze zullen buitenlandse gastarbeiders beschermen, maar de Vlamingen die bij hen werkzaam zijn, terug naar huis sturen. Dat wordt een gevaarlijk spel !

Gusta stelt voor, met de laatste centen die Vlaanderen nog aan Wallonië wil besteden, aldaar de Franse vertaling van De Vlaschaard, gratis op grote schaal te verspreiden.

Geen slecht gedacht,

Pol

OMEGA

R. RUBRECHT
GROTE MARKT 10, POPERINGE

Stoelen en tafels

Vlechtwerk

Biezen en riet

PAUL RAPPELET

Roesbruggestraat 4

PROVEN

Tel. 057/30 04 63

**GARAGE
NEVEJAN
KROMBEKE**

- VW GOLF diesel '81
- GOLF benzine '81
- FORD FIESTA '76
- FORD ORION '84
- Camion HANOMAG S 45
- FORD FIESTA GL '80

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 11

8980 Vleteren (Oost)

Op afspraak : Tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

- Stevige schoenen
- Botten
- Pantoffels
- Boekentassen
- School- en toiletetuis
- Valiezen / reiszakken
- Sportuitrusting

Grote keus in alle prijsklassen
voor jong en voor . . .
de derde leeftijd

Schoenen

Ig. PARENT-MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 20

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

„Ga je niet è keer oversteeken van d'achternoe om è pot kaffie te drinken ?" vroeg Nette Truufels teegen Vonne van Fielte Stekers, die ze teegenkwam ol kommissies gaan doen „Elodie van nevens de deure komt oek."

„Héwè, ols 't weere è beetje redelijk is, meug je mien verwachten" zei Vonne. 't Was naar de winterkant en van aan Vonne tot aan Nette was dat wel è minuute of tiene.

Van kortelings achter de noene was Elodie, de gebuurneege, ol toe Nette.

„Vonne van Fieltes komt oek" zei Nette. Z'hadde 't nog maar wel è zelt of de belle ging en 't was Vonne die daar stoeg.

„Komt zeere binnen", zei Nette . . . 't was lastig zeker de wind op ?

„Bha, 'k kunnen ik nog teegen è duw wei", lachte Vonne ol binnen kommen.

„Doe zeere Joen mantel of" zei Nette . . . wel, j' hêt gy daar è schoon kleedje aan."

„'t is een van passeerde jaare" zei Vonne „maar m'n vent zegt osan da'k gelyk è meisje van uut 't pensioaat zyn d'r mei!"

„Maar, je moet daarachter niet horkten, mensche" lachte Nette . . . die venten weeten osan entwot, 't is styf schoone, is 't geen waar Elodie ?

„Jaat, 't is wel", knikte Elodie . . . „maar 'k vinden dat 't langer hangt van vooren by van achter."

„'t Waare raar", peinsde Vonne, „z' hêt zelve nooit nieten aan dat op entwot trekt, maar ze ziet 't subiet van è ander!"

Ze zei nieten en ging gaan zitten. Nette begoste kaffie te schinken. Binst dat ze de kaffie proefden en de koekedooze te keere gingen, klapten ze eerst è beetje van 't weere en van den slechten tyd, en toen begost het.

„Maar is dat waar hetgeene da'k daar hèn hooren zeggen", vroeg Nette olmetnekeer tegen Vonne . . . „dat Nelly van Fonten Schelpes, die daar by 't juldere weunt, van de weeke naar huus è kommen is uut heuren dienst in Brussel en dat er entwot hapert der mei?"

„'k Hèn ik dat oek hooren zeggen" zei Vonne . . . „en 't schijnt dat 't olle daage staat om effen te gaan!"

„Dat zyn oek toeren enneé voor die ouders" jaamerde Elodie . . . „en z' is toen nog geen achttien jaar oud!"

„Héwè, 'k hoorde ik gisteren zeggen, ol staan wachten aan den ziekenbond, dat ze zy daar entwaar schreef op 't ministerie . . . en volgens dat ze présumeeren, zou 't van een van 't Ministerie zelve zyn!" vertelde Nette.

„Ik hoorde ik dat oek alzo", knikte Vonne . . . „maar Prosper Neute zegt dat dat niet meugelijk is!"

„Maar wuk zou Prosper Neute daarvan weeten!" lachte Elodie.

„Jaaje, mensche! . . . Weet je gy dat Prosper osan employé è wist hêt in Brussel op è grooten bureau in 't Gouvernement!" riep Vonne . . . „en è kent ie zoowel zyn Frans of zyn Vlaams wei!"

„Ha! . . . en waarvan is dat toen niet meugelijk dat 't van een van 't Ministerie is?" vroeg Nette.

„Héwè, volgens dat Prosper zegt", eksplikeerde Vonne . . . „hêt 't nog nooit è weeten è weest dat ze in 't Ministerie è affaire in gang steeken die achter neegen maanden ol zou kunnen effen gaan!"

KWAAK

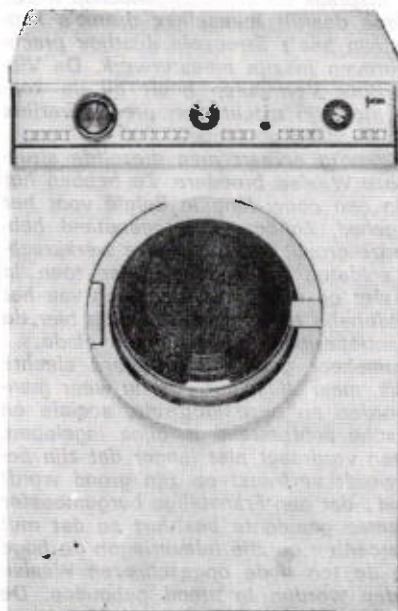
De winter is nog niet ten einde!

Met uw

SIERA

linnendroger

hoeft u slechts het linnen
op te vouwen
en weg te bergen.

3 verschillende types

NIEUWE VERDELER:

J. Cappoen-Gantois

PROF. O. RUBBRECHTSTRAAT 12

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever: Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14-16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30 03 79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZERBODE

Informatieblad

voor de dorpen:

Roesbrugge-Haringe
Proven-Krombeke
Stavelo-Beveren

Verschijnt maandelijks: behalve in augustus

Een kunstwerk en zijn maker

FRANÇOIS BÖHM (1801-1873)

in de KERK van ROESBRUGGE

de schilder van „Jezus op kalvarie“

In oktober 1929 werd in de kerk van Roesbrugge het houten hoogaltaar in neo-gotische stijl, vervangen door een, volgens de vereisten van de liturgie, meer reglementaire stenen tafelaltaar, een werk van beeldhouwer Leon Speyser van Sint-Amandsberg, leraar aan het Hoger Instituut St.-Lucas te Gent.

De goegemeente was niet opgetogen over deze verandering en meende dat de sobere stenen tafel, met zijn bescheiden ornamenten, een artistieke besnoeiing betekende tegenover het overvloedige snijwerk en de hoog op-torende pinakels van vroeger. Dat was inderdaad de eerste indruk, bovendien, de mens is gebonden aan gewoonten en ook de beste veranderingen ondergaat hij met gemengde gevoelens.

Boven het oude altaar, dat helemaal tegen de achterwand van het koor was geplaatst hing het schilderij „H. Martinus, bisschop“, dat nu te zien is in de linkerzijbeuk. Na de plaatsing van het nieuwe altaar werd dit schilderij vervangen door „Jezus op kalvarie“, die voordien boven het rechterzijaltaar hing. Het was inderdaad logisch dat Jezus-aan-het-kruis op de ereplaats kwam.

Op 18 september 1793 toen de Franse revolutionairen, onder generaal Dominique Vandamme heel Roesbrugge in de as legden, werd ook de toen bestaande grote dorpskapel, die afhing van de kerk van Haringe, in vuur en vlam gezet.

Enkele jaren later deed Roesbrugge een aanvraag om op de plaats van de oude kapel, een echte kerk te mogen bouwen ten behoeve van de dorpsbewoners. In 1805 werd gestart met de bouw van één beuk. Op 9 september 1806 kwam E.H. Vermeersch, deken te leper, de nog onvoltooide, maar reeds bruikbare kerk voorlopig inwijden en de volgende dag werd E.H. J.J. Reyphins er tot de eerste pastoor benoemd. De bouw ging intussen verder, maar door alierhande moeilijkheden en kleinzielig verzet duurde het tot 1837 vooraleer de Roesbrugse kerk met drie beuken en een toren was voltooid.

In die jaren werd er tussendoor gezorgd voor mobilair en versiering. Om de kale muren te daken werd aan bekende kunstschilders opdracht gegeven acht doeken van formaat te borstelen:

- H. Martinus, bisschop;
- Hemelvaart van Maria;
- H. Hart van Jezus;
- H. Hart van Maria;
- Jezus op kalvarie;
- H. Martinus te paard;
- H. Antonius;
- H. Franciscus Xaverius.

Het schilderij *Jezus op kalvarie*, dat in 1829 werd gemaakt door de leperse kunstschilder François Böhm, kreeg 100 jaar later, nadat het

was hersteld en opgefrist, zoals reeds gezegd, de ereplaats aan het hoofdaltaar, in vervanging van de kerkpatroon.

Terloops wil ik er nog op wijzen dat het stenen hoogaltaar van 1929, dat intussen ook al in onbruik is geraakt, met zijn zes koperen kandelaars 17 450 fr. heeft gekost. Er kwam toen ook een nieuw tabernakel met *conopeum* (tabernakelkleed). In afwachting van de wijding werd er in het midden van de altaartafel een gewijde steen gelegd. Aangezien de parochiekerk van Roesbrugge in 1806 slechts een voorlopige inzegening of benedictie had gekregen, werd op dinsdag 30 mei 1933, samen met het nieuwe hoofdaltaar, de kerk plechtig gekonsakreerd door Mgr. Lamiror.

De opleiding van François Böhm

De familie Böhm was, zoals de spelling van de naam al laat vermoeden, niet van Vlaamse oorsprong, maar kwam uit Polen, uit de omgeving van Czeszochowa, de stad van de Zwarte Madonna, die volgens de legende door de H. Lucas geschilderd werd!

In 1786 vestigde zich Stanislaus-Thomas Böhm te leper. God alleen weet hoe die man daar is terecht gekomen, meer dan 1000 km weg van thuis, in een tijd dat afstanden nog van betekenis waren, en wat hij er kwam zoeken.

Twaalf jaar later, op 21 maart 1798, op 43-jarige leeftijd, trad Stanislaus Böhm er in het huwelijk met een 15 jaar jongere kantwerkster uit Waasten, Maria Pieters. Polen en Vlaanderen komen ons zo uit hun namen tegemoet!

*Jezus-op-kalvarie van F. Böhm
foto genomen vanop de grond vandaar
het kikvorsperspektief*

Stanislaus Böhm staat te leper ingeboekt, in 1793 als marchand, later als dagloner, onderwijzer en octroolbediende. Het gezin Böhm-Pieters werd met zeven kinderen gezegend en hun tweede kind, François, de man die ons interesseert, werd te leper geboren op 26 december 1801.

Was zijn vader een beetje laat in het huwelijksbootje gestapt, François deed het des te vroeger. Hij was nog niet ten volle 18 jaar toen hij op zijn beurt, na heel wat familiegekkibbel, met de 19-jarige kantwerkster Relne Verdoene, op 18 augustus 1819, trouwde. Twee maanden later werd hun zoontje August geboren. We weten niet wat François precies deed om in het onderhoud van zijn gezin te voorzien, maar we weten wel dat hij nog 10 jaar lang de avondleerlingen aan de leperse Academie voor *Schone Kunsten* zou volgen.

De toenmalige bisschopsstad leper had binnen haar muren in 1778 een academie gesticht, gevestigd op het gelijkvloers van de hallen, die bij de teloorgang van de lakennijverheid hun bestemming hadden verloren. Keizerin Maria-Theresia had nog kort voor haar dood aan de inrichting haar koninklijke bescherming verleend en sedert 1780 prijken boven de poorten van de academie de

wapens van Hare Majesteit met volgend opschrift: *Académie Royale de dessin, de peinture et d'architecture*. Het was een voorname instelling, waarvan de huisbewaarder gekleed was in een blauwe livrei met zilveren galons. Maar in de dagen van de Franse revolutionaire veldtochten verdwenen het opschrift en de gegalonneerde huisbewaarder en werd het instituut gesloten.

In 1804, toen de rust was weergekeerd en Napoleon voorbereidingen maakte om zich de keizerskroon op het hoofd te drukken, begon het kunstonderricht te leper opnieuw. Voornamelijk onder het Hollands bewind kende de leperse *Académie voor Schone Kunsten* voorspoedige jaren. Een bekend leraar voor de schilderkunst ten tijde dat François Böhm er studeerde, was Jan-Baptist Autricque (1777-1853), een Bruggeling die in Parijs was opgeleid en faam had verworven met zijn landschappen en portretten. De *Hemelvaart van Maria*, die ook in de kerk van Roesbrugge hangt, boven het O.L.Vr.-altaar, is van zijn hand. De leperse akademie kende een tweetaalrijk feestelijke prijsuitdeling.

Naar Parijs

François Böhm bleef aan de akademie tot 1829. Hij was een zeer talentvolle leerling die alle eerste prijzen van teken- en schilderkunst en ook van bouwkunde in de wacht sleepte. Zijn eerste prijs voor schilderkunst van 1828, *Etude de vieille femme*, kreeg een plaats in de verzameling van de akademie, die aan de oorsprong ligt van het leperse museum.

Omdat François Böhm aldus reeds op jeugdige leeftijd een zekere bekendheid had verworven kreeg hij het volgend jaar (1829) vanuit Roesbrugge de opdracht om een schilderij te maken van groot formaat, voorstellend *Jezus op kalvarie*, omringd door O.L. Vrouw, de H. Joannes en Maria-Magdalena. Het werd een doek van 2,65 m op 1,65 m, dat een sterke religieuze impressie oproept en dat behoort tot de markante bijbelse taferelen, die voornamelijk in vorige eeuwen de schilderkunst domineerden.

Hetzelfde jaar ging François Böhm naar Parijs, de artistieke hoofdstad van Europa, om er aan de *Ecole des Beaux-Arts* zijn opleiding voort te zetten. Hij kwam er in contact met bekende kunstschilders en kreeg er toegang tot de ateliers van Pierre Cicéri (1782-1868), schilder van romantische teaterdecors en van Jules (?) Coignet, een bekend portretschilder. Hij werd er ook assistent van de te Parijs werkende Brugse kunstenaar F. Kinsoen (1770-1839), die men een *davidaanse* portrettist noemde, (naar de beroemde Louis David (1748-1825), de schilder van heroïsch-antieke onderwerpen, die een enorm succes kende, de man van de eerste klassicistische uitbeelding). Kinsoen was in 1808 hofschilder geweest van koning Jérôme Bonaparte en in 1817 werd hij de officiële schilder van de hertog van Angoulême. In 1834 portretteerde hij Leopold I van België.

Maar in de 19e eeuw waren de machtige koninklijke en adellijke beschermers van de kunstenaar grotendeels weggefallen en kwam de schilderkunst in dienst van de burgerij, die maar zelden bestellingen deed, maar wel afgewerkte doeken kocht. Vandaar dat openbare tentoonstellingen werden ingericht en ook veel bijval kenden. Zo kwam het dat François Böhm in 1838 talrijke portretstudies stuurde naar een tentoonstelling te Gent.

Terug te leper

Maar ook in 1838 keerde François Böhm terug naar leper, waar hij in de euforie van de eerste onafhankelijkheidsjaren bijna onmiddel-

lijk van de leperse stadsmagistraat de opdracht kreeg van een levensgroot portret te schilderen van koning Leopold I. Er wordt beweerd dat Böhm naar Brussel trok om de koning naar het leven te schetsen, maar we denken veeleer dat hij te Brussel op het stadhuis, het schilderij van de eerste Belgische koning, gemaakt door de Duitser F.X. Winterhalter (1806-1873) de portrettist van de gekroonde hoofden, ging kopiëren! De gelijkenis in houding en achtergrond is te groot opdat er van toeval zou kunnen sprake zijn. Dit werk dat Böhm had aangenomen voor de som van 1400 goudfrank, werd opgehangen in het leperse stadhuis in januari 1842 (en hangt er nog).

Hoewel hij zich hoofdzakelijk wijdde aan de portretkunst en tal van notabelen zich door hem lieten konterfeiten (o.a. de latere minister Alphonse Vandenpeereboom), maakte hij toch ook een reeks religieuze doeken, sommige van grootse compositie, voor de kerken van leper en omstreken: o.m. voor de kerk van Westvleteren, de kruisweg (1860-1861); voor de kerk van Oostvleteren, de *Hemelvaart van Jezus* (1868) en de *H. Dominicus die de rozenkrans ontvangt van de H. Maagd* (1869), alsook een of andere opdracht voor de kerk van Sint Jan.

In 1841 voerde hij verfraaiingswerken uit aan de oude schepenzaal, daar de *Société des Beaux-Arts* er haar doekenkollektie wenste op te hangen en onder een laag kalk ontdekte hij, tot eenieders verrassing, 14e eeuwse fresco's, met afbeeldingen van Vlaamse graven en gravinnen.

Op 30 juni 1847 overleed zijn echtgenote, Reine Verdoene en enkele maanden later werd de zeventigjarige Jan-Baptist Autricque, zijn leermeester, ontheven van zijn opdracht als tekenleraar aan het Gemeentelijk College te leper. Böhm kwam in zijn plaats. In 1851 werd hij nog tekenleraar aan de toen pas opgerichte Rijksmiddelbare school en in 1853 werd hij aangesteld als lesgever in natuurstudie aan de *Académie des Beaux-Arts*.

In 1858, elf jaar na het overlijden van zijn eerste vrouw hertrouwt hij met Virginie Acket van Diksmuide.

François Böhm, was een geleerd man, een bekwaam schilder, een onderlegd leraar en bovendien een bevoegde archeoloog, maar ook een groot kunstverzamelaar. Wanneer hij op 3 maart 1873 voor goed de ogen sluit, laat hij in zijn woning in de Lombaardstraat te leper een buitengewone kunstverzameling en een rijke biblioteek achter, met honderden werken van theologische, historische, letterkundige en wetenschappelijke aard; ook veel kunstboeken en didactische lectuur.

Zijn zoon August, eveneens kunstschilder en een bekend tekenaar, had hem in 1871 opgevolgd als directeur van de *Académie*. Als August in 1891 op zijn beurt overlijdt, komt er te leper een einde aan het geslacht Böhm.

Jezus op kalvarie, zal de Roesbrugse kerkgangers wellicht nog meer aanspreken, nu ze weten wie de maker is!

R.A.B.

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND:

Geboorten

- Matthijs Delanote, z. v. André en Veronique Mouton.
- Ward Deschrevel, z. v. Rik en Annick Priem.
- Erika Leupe, d. v. Jean-Pierre en Caroline Worm.

Overlijden

- Martha Delbaere, 73 j., echtgenote van Georges Berquin.

Huwelijksaankondiging

- Frankie Descan van Poperinge met Suzy Weemeeuw.

Huwelijk

- Rudi Vandenbergh van Poperinge met Lutgart Declercq van Leisele.

OPVOERING van

„Jezus : daar gaat God !”

Een klank-, beeld- en lichtspel, op vrijdag 6 april om 20.30 u. in de Sint-Martinuskerk te Roesbrugge door de *Graankorrel*, beter gekend onder de naam *Eigentijdse Jeugd*.

Scenario

Op zijn zoektocht naar God vermoedt de mens Hem reeds in het ruisen van het ranke riet, in een volmaakte melodie van een muzikale uitvoering, de stem van het geweten, een vergevend gebaar, een levensverhaal, de rust en de onrust van het hart, een trouwe liefde...

Ook in de bijbel ontdekt de mens hoe God de mensengeschiedenis binnentreedt, om uiteindelijk vlees en bloed te worden in Jezus van Nazareth. De zoekende mens is zo geboeid door de persoon van Jezus, dat hij heimwee krijgt naar het land waar Hij leefde en rondtrok. Hij gaat er dan ook zelf heen om te mijmeren en te bidden bij wat Hij zei en deed.

Vormgeving

Speciale aandacht wordt besteed aan de vormgeving. De ik-figuur (beeld van de zoekende mens) slaat zijn tent op in Israël, waar de verschillende plaatsen opgeroepen worden op een multi-screen-dekor. Op deze plaatsen volgt hij mijmerend Jezus van Nazareth (opgeroepen door specifieke filmfragmenten). Via verscheidene diaprojektoren wordt telkens het gebeuren geaktualiseerd. Doorheen zang en sobere uitbeelding maakt de ik-figuur de binding tussen de mijmeringen en de gebedsmomenten. De evocatie wordt met licht en aangepaste effecten in reliëf gezet.

Motivatie

Daar het programma een meditatief gebeuren is, vraagt het van de aanwezigen een gemotiveerde aanwezigheid. Daarom is dit optreden van *Eigentijdse Jeugd* het best geschikt voor jongeren boven de veertien jaar en ook en vooral voor volwassenen die in de veertigdagentijd even tijd willen vrij maken voor een ernstige bezinning over het lijden van Jezus.

Inrichter

De parochieraad van de Sint-Martinusparochie, met medewerking van de K.L.J. Proven, en van de Chiro-Haro. Kaarten zijn bij deze mensen te bekomen of ook telefonisch te bestellen op nummer 057/30 03 74. De prijs bedraagt 100 fr. Aangezien de programma's en optredens van *Eigentijdse Jeugd* in onze streek gekend zijn voor zeer degelijk, hoeft ook dit optreden geen verdere aanbeveling. Noteer alvast deze datum in uw agenda: vrijdag 6 april om 20.30 u. in de Sint-Martinuskerk te Roesbrugge.

MAART of LENTEMAAND

De naam van deze maand werd gevormd naar het Latijnse Martius: aan Mars, de krijgsgod der Romeinen was ze gewijd. Volgens de oud-romeinse kalender de eerste, volgens de Juliaanse de derde maand van het jaar. De Vlaamse benaming - Lentemaand - heeft geen verdere verklaring.

Geert DEQUEKER uit Krombeke
12e Prins carnaval der Landelijke Pleuten.

Karnaval

In 1984 is maart ook de maand van Carnaval en Halfvasten.

Karnaval, eigenlijk de drie dagen vóór Aswoensdag, wordt door historici en volkskundigen op verschillende wijzen toegelicht. Sommigen zien het hele geval als een uitloper van de oude Romeinse „Lupercaliën“, die meer dan een volle week duurden en zich vooral kenmerkten door uitbundige eet- en drinkgelagen. Anderen beweren op hun beurt dat de viering teruggaat naar een Germaans heidens feest, waarbij het einde van de winter en het begin van de lente werd gevierd. Wel gaat men algemeen akkoord dat het feest van zeer oude komaf is en dat reeds sporen werden aangetroffen in de vroegste cultuur van de Egyptenaren.

Ook over de oorsprong van het woord „karnaval“ is men het niet eens. Waarschijnlijk stamt het uit het Toscaanse „carnevale“, en dit afgeleid uit „carnevalere“, dit is „vleesopruimen“, wat dan zou verwijzen naar de vasten, die nu een aanvang neemt. Ondanks alle wijdlopende theorieën zijn de meeste volkskundigen het er over eens dat de viering stamt uit de tijd dat de „vasten“ nog „vasten“ betekende.

Een oordeel van de eminente Prof. Dr. K. C. Peeters kunnen wij best onderschrijven: „We naderen de drie vette dagen van Vastenavond, het feest der „dwazen“, dat te verklaren is door het opsmullen van bederfelijke voorraad, die niet in de vasten genuttigd mocht worden. Men gelooft - ten onrechte menen we - hierin een overblijfsel te zien van oud-Romeinse saturnaliën. Hoe dan ook, in Vlaan-

deren beschouwt men het als voorbereiding tot de lange vasten, door een uitbundige feestviering, gepaard met volksgebruiken en een overvloed aan spijs en drank.“

Tegenwoordig kan iedere stad of gemeente er prat op gaan tenminste ééns per jaar een carnavalfeest in te richten, maar de Westhoek heeft niet moeten wachten tot de dag van heden.

Het Duinkerks carnaval, met stoeten en reuzen, met een golf van muziek en autentieke liedjes, blijkt over de Schreve een enorme invloed uitgestraald te hebben. Documenten bewijzen dat het volkse gebruik reeds bestond in het begin van de 17e eeuw, dus nog vóór de Spaanse overheersing.

Op Vastenavond - of de zondag ervoor - trokken gemaskerden joelend en zingend door de straten van Belle, Rijsel, Kassel, Sint Omaars, Houtkerke, Sint Winoksbergen, Valencijn, dus omzeggens in de hele Frans-Vlaamse Westhoek.

Reuzen kwamen de stoeten opfleuren met hun gigantische verschijning. Duinkerke kende de Reuze Papa. Volgens de geschiedkundige Derode in zijn *Histoire de Dunkerque* zou het bestaan van deze reus opklimmen tot in 1658, maar bewijzen konden niet naar voren gebracht. De eerste oorkonden waarin over deze pop wordt gesproken dateren van 1744 en 1755.

Een andere Reuze-Papa liep in de carnavalstoeten van Kassel en te Sint Omaars was het Papa-Lolo, die door het kruiwagengild werd rondgevoerd. Zijn vrouw, de Mama, deelde onderweg melkpap uit aan het volk.

De geest van carnaval leeft dus sinds onheuglijke tijden in de landelijke gemeenten van onze gewesten.

Een intens beleefd streekfeest brengt kandidaten voor de zo begeerde titel van Prins uit onze dorpen Roesbrugge, Haringe, Stavelle, Krombeke, Proven, Watou, Oostvleteren. Ingericht door een karnavalkomitee en de „Landelijke Pleuten“ groeien dergelijke manifestaties uit tot waarachtige verbroederingen tussen mensen allerhande. En is het van belang om ééns in 't jaar uit het juk van de dagelijkse sleur te springen, dan bewijzen de carnavalvierders dat de spreekwoordelijke goede luim de Vlaming te allen tijde eigen blijft.

De heilige Coleta

Op 6 maart noteren we de feestdag van de Heilige Coleta. Zij hervormde de Franciscanessen en de Klarissen. Vooral door toekomstige moeders aangeroepen. Deze klandizie dankte zij aan het feit dat zij tijdens haar leven kinderen genezen en tot het leven had teruggeroepen.

Keizer Napoleon zou de mantel van de Heilige over keizerin Marie-Louisa hebben gespreid toen zij in barensweeën verkeerde.

De heilige Coleta werd te leper bij de Arme Claren aangeroepen tegen groeiziekte bij de kinderen.

Aswoensdag

Met Aswoensdag begint de magere tijd. Voeger werd een strenge veertigdaagse vasten in ere gehouden. Vlees, pens en vleessap waren uit den boze. Ook eieren en andere zuivelproducten stonden in een kwade geur. Wel toegelaten - en dat werd echte „vastenspijs“ genoemd: droge haring, rozijnen en krenten, vijgen, pruimen, rijst, gepelde gerst, citroenen, kastanjes en amandelen.

Die dag wordt in de kerk de as gewijd, verkregen door het verbranden van de palmtakken, die het vorig jaar op Palmzondag gewijd werden. Daarmee tekent de priester een kruisje op het voorhoofd van de gelovige, zeggende: „Gedenk, o mens, dat gij stof zijt en tot stof zult wederkeren.“ Daarom wordt Aswoensdag ook „kruiskensdag“ genoemd.

De volksmond beweerde olik: „Wie zijn kruisje kan behouden tot Pasen, krijgt van de paster een nieuw kostuum.“

Volksgebruiken

In het verleden bestonden heel wat gebruiken rond de Vastentijd, konventies die metertijd verdwenen en waarvan er enkele wel de evolutie van de tijd konden weerstaan. Toch is het goed even aandacht te schenken aan wat eenmaal traditie was.

Van dergelijke oeroude volksgewoonten bleef ook de Westhoek niet gespeend. Eertijds werd op de eerste zondag van de vasten te Dranouter en te leper de „Boralle-zondag“ gevierd, in feite „Borellezondag“. Die dag werd er met brandende fakkels rondgelopen. We citeren „Rond den Heerd“ van 17 februari 1866:

„De Vlamingen zeggen Borelle-zondag zou men mij schrijft uit Dranouter, en dan draagt men daar hout op de hoogten en men maakt vier. Dit gebruik is zoo oud als de wereld... 't is alsof de bergen vier spoogen, op die dagen, en men roept dat hemel en aarde daarbij vergaan zou.“

De leperlingen zongen:

„Borelle, Borelle

Steek het vier in d'helle!“

Die traditie steunde op een oeroude „overgangsritus“, waarbij iets vernietigd wordt door het vuur. Het verterende, meteen zuiverende vermogen van de vlammen diende tot vernietiging van de schadelijke demonen, die het nieuwe lentezaaiel bedreigde. Zoals vele volksgebruiken had men hier opnieuw te doen met een uitvloeisel van de heidense kultus aan de natuur en de zon, waarvan het vuur het zinnebeeld was en die door het kristendom werd gekerstend.

In 1977 werd te Dranouter opnieuw aangeknoopt met de traditie.

Tot in 1817 werd te leper een levende kat uit een raam van het belfort geworpen. Deze werd dan door 't volk gevangen en verbrand, terwijl al die tijd de klok luidde en de ballingen door de stadspoort binnen mochten. Dit gebeurde op „Kattewoensdag“, de tweede woensdag van de vasten.

Nog in de streek van leper vierde het volk „Kwenezondag“, de derde zondag na Aswoensdag. De „kwene“, een oud wijf uit stro vervaardigd en die de winter moest voorstellen, werd dan verbrand. De kinderen trokken van deur tot deur en zongen:

„Kwene-kwenezondag

Geeft de jonge kwene wat,

Violette, zoete kruid,

Paasavond is de vasten uit,

Achter Pasen komt de mei

Vrouwetje brengt e paasei

Eén is géén

Twee is er maar één!“

Te Alveringem noteerde Guido Gezelle een variatie:

„Violetje lèlie

Paasavond is 't vigelie

Violetje zoetkruid

Paasavond is de vast'tren uit.“

De Graaf van Halfvasten

De vierde zondag van de vasten wordt genoemd naar het aanvangswoord van zijn „Introitus“ Laetare Jerusalem - Verblijd u Jerusalem.

Bij het volk een geprezen zondag omdat rond die tijd het weer helder wordt en de zomerse dagen in 't verschiet liggen. Het is dus een „lente-feest“, de scheiding van winter en zomer.

Op vele plaatsen werd nog op het einde van de vorige eeuw de Graaf van Halfvasten of Sinte Greef gevierd. Een profane heilige waarvan de oudst bekende vermelding dateert van 1773. „Men kan stellen dat „Halfvasten“ de „zomerdag“ is, het scheiden van winter en zomer. De Zomergrave, Sinte Greef, Mijnheer de Greef, de Grave van Halfvasten, kampte tegen de winter, tegen de dood en overwon“, schreef Guido Gezelle in zijn „Duik-Almanak“.

De Graaf van Halfvasten, hij die de kinderen bedacht met noten en suikergoed, was oudtijds ook in de Westhoek geen onbekende. Te Hazebroek reed op Halfvasten-zondag een prachtig uitgedoste Notengraaf of Graaf van het Notenland de stad rond met een grote zak noten, welke hij te grabbel gooide. De mensen waren er van overtuigd dat die noten uitstekend hielpen tegen tandpijn.

In leper bleek de Graaf niet zo goedaardig. Op een ezel gezeten, in het wit gekleed en het aangezicht met meel bepoederd, reed hij langs de straten, met een roede gewapend. Zodra de kinderen hem van verre zagen, vluchtten zij huistoe uit angst een slag van de gevreesde roede te krijgen. Deze Graaf van Halfvasten was dus een echte boeman.

En in zijn *Westvlaamsch Idioticon* noteert Deken De Bo: „Hij is de grave van halfvasten - Wordt schimpend gezegd van een gezaghebbend man die zich trotsch gedraagt. Preusch zijn lijk de Grave van Half-vasten.“

De maand en het weer

Hadden de heiligen, zo was men oudtijds van oordeel, hun zeg in het weer, ook de maanden leenden zich tot weervoorspellingen, zulks aan de hand van eeuwen lang gadeslagen gedragingen van de natuur. En evenals bij de heiligen kan ook aan de betekenis van de weerspreuken, die op de maanden betrekking hebben, vrijwel geen enkele waarde worden toegekend. Maar de volkse weerrijmpjes zijn bijna allemaal boeiend en aardig.

Maart:

- Als het lammetje danst in maart
Vat april het bij de staart.
- Wil maart reeds donder
Dan is sneeuw in mei geen wonder!

En nu maar opletten of er iets van waar is!

Jack VERSTAPPEN

Kabaret

Stavele, in de gemeentenzaal, zaterdag 3, zondag 4 en zaterdag 10 maart te 20 u.: Kabaret. Kaarten bij Wilfried Laureys tel. 30.00.17 - Luc Dewulf tel. 30.02.43 en José Gauquie tel. 30.08.47

Een veertiental nummers waaronder vijf vrolijke sketches over kraamkliniek, geboorteaangifte, inlevering, vriendenbezoek, enz.

Een zangtrio vertolkt operettesukcessen van de Tieltsse komponist Alb. Lietaert, die voorkomen in *Hoger Op* van Em. Serroen. Inkom 70 fr. - kinderen 30 fr.

Proven - De Lovie

Proven, zaal „De Lovie“
zondag 25 maart: Winterfeest De Lovie
met Breughel-maaltijd.

Karel-de-Blauwergilde

De Karel-de-Blauwergilde heeft een prachtige, gekleurde en geglazuurde keramiektegels laten uitvoeren door de Brugse kunstenaar Jan Kellner.

Het is een voorstelling van Karel de Blauwer, als zakkendrager, met in de achtergrond de torens van Haringe en Roesbrugge, naar een ontwerp van Romain Depuydt, maar door de kunstenaar in eigen stijl gereproduceerd. Formaat: 9 x 18,5 cm; prijs: 450 fr.

Te bekomen bij G. Schoonaert of bij de bestuursleden van de Karel-de-Blauwergilde te Roesbrugge. Een sieraad voor uw huiskamer!

Dagblad „Het Laatste Nieuws“ twee weken kosteloos.

Bon aan te vragen en/of in te dienen bij Boekhandel SCHOONAERT, Bergenstraat 14 te Roesbrugge.

Een enige gelegenheid om op een kosteloze en prettige manier kennis te maken met de grootste krant van het land.

Bij ons kunt U ook terecht voor een abonnement op een dag- of weekblad.

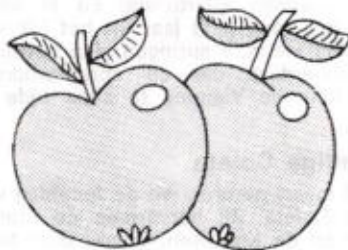
trouwen

Voor deze grote dag hebben wij
een uitgebreide kollektie
voor u ter inzage.

De nieuwste ontwerpen
van traditioneel tot modern.

Komt u eens langs.

Ook de tekst kunnen wij
samen met u opstellen.

DRUKKERIJ-UITGEVERIJ

SCHOONAERT

Bergenstraat 14 - 16

8990 ROESBRUGGE

intercard

TE KOOP

LANG KLEED, maat 42, kleur: licht blauw.
Zo goed als nieuw, half lange mouwen.
Zich wenden: Tel. 30.08.11

TWEE ZETELS, zo goed als nieuw.
800 fr. de twee. Zich wenden Tel. 057/30.08.27
RENNERFIETS, kleur: licht blauw, 1 jaar oud,
kader maat 50, perfecte staat. Tel. 33.61.36

ROESBRUGGE - HARINGE - BEVEREN

De beenhouwerij-spekslagerij
ALBERT PYFFEROEN - DEJONCKHEERE
wordt vanaf 1 maart uitgebaat door

Yvan BARREZELE-PYFFEROEN

steeds te bekomen:
dezelfde bekende natuurprodukten

maar ook een reeks
panklare bereidingen:

- Runds-Hamburgers;
- Varkens-Hamburgers;
- Wiener Schnitzels;
- Cordon Bleu;
- Roomschijsen;
- Blinde vinken;
- Varkensrolletjes;
- Crêpinetten en frikadellen;
- Bewerkte filet américain.

VERS, SMAKELIJK en GOEDKOOP!

OPENING ZATERDAG 3 MAART!

Tel. 057/30 03 75 — thuisbestelling!

SPAARKAS
ippa

JACQUES PYFFEROEN
Graaf van Hoornweg 5
8994 KROMBEKE

Tel. 057/40 08 24 (tijdens kantooruren)

SPAAR- en BANKVERRICHTINGEN

Alle VERZEKERINGEN

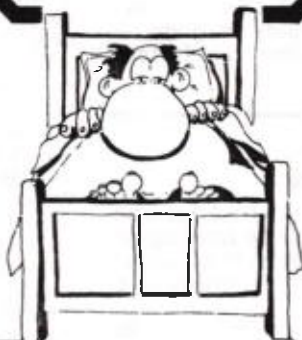
Overname van uw bestaande polissen
Goedkope premies

Kantooruren:

Ma - di - wo - do - vr van 8 - 12 u.
zaterdagmiddag en op afspraak.

**de grootste keus
behangpapier**

de grootste keus
DEKENS
DONSDEKENS
DEKBEDDEN
BESCHERMHOEZEN
HOOFDKUSSENS

WOONINRICHTING

schoonaert

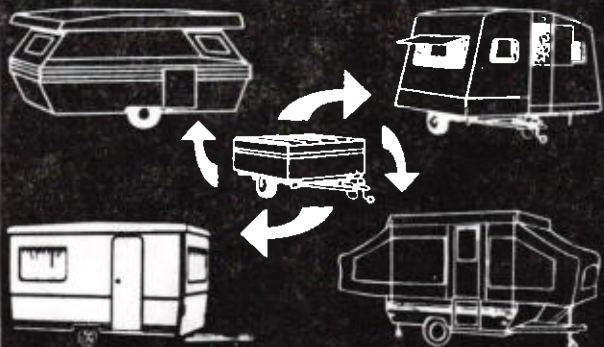
Tel. 057/33 40 86

Bruggestraat 3 - 5

8970 POPERINGE

**DECUYPER
POPERINGE**

de vouwcaravanspecialist van België

plooibare caravans in overvloed

Ieperstraat 69 en 124 8970 Poperinge Tel (057) 33 37 74

Michel BAELDE

Bankelindeweg 29 C, 8994 KROMBEKE

PLAATSEN VAN

CENTRALE VERWARMING — ASFALTBEDEKKING

KEUKENS — SANITAIR

ALGEMEEN ONDERHOUD VAN GAS- EN MAZOUTBRANDERS

HOUTSKOOL

Telefoon 057/40 05 43

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

VERZEKERINGS- EN ZAKENKANTOOR

PRINZIE P.V.B.A.

PROVENPLEIN 39 A

8994 PROVEN

Telefoon : 30.09.01 - 30.09.02

na diensturen 30.03.26 - 30.02.58

**ALGEMENE
SPAAR- EN LIJFRENTKAS (ASLK)**

Alle Verzekeringen en Geldplaatsingen
Onder Staatswaarborg

HET
KWALITEITSMERK
Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL

BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33 - 35

PROVEN

Tel. 057/30 04 13

Kommunieprentjes ...

Stille getuigen van die
heerlijke dag.

DRUKKERIJ-UITGEVERIJ

SCHOONAERT

Bergenstraat 14 - 16

8990 ROESBRUGGE

© 1985, Schoonaert
uitgeverij, Roesbrugge
België

STAVELE - BEVEREN-IJZER

K.B.G. BEVEREN

De tweede kampioenkaarting van 16 febr. besloot met volgende resultaten:

Wonnen drie partijen:

Vandewynckel R. 348 p. - Leys J. 311 p.

Warreyn M. 307 p. - Reubrecht C. 285 p.

Goudenhoofd G. 267 p. - Lebbe M. 264 p.

Indevuyt A. 257 p. - Masschelein M. 249 p.

Butaye A. 248 p. - Cerdobbeels A. 228 p.

Rangschikking na 2 kaartingen:

Butaye André 6-562 - Masschelein Mad. 6-517

Cerdobbeels André 5-636 - Dert Mad. 5-585

Reubrecht Camiel 5-562 - Ampe Julia 5-425

Volgende kaarting op 15 maart a.s.

Dank !

Franky en Eddy Veryepe danken voor je talrijke opkomst bij onze kaarting. En tot volgend jaar !

TOTALE UITVERKOOP

aan sterk verminderde prijzen

Mevr. R. VERHAEGHE - LELIEUR

Krombekestraat 6, STAVELE

TEXTIEL — KRUIDENIERSWAREN

TOTALE UITVERKOOP

van DISCOBAR „SPECTRUM”

2 paar groot vermogen-boxen.

2 eindversterkers - 3 mengpanelen

4 platenspelers

Voor inlichtingen: Tel. 057/30 03 79

KROMBEKE, Feestzaal „WITSOONE”
zaterdag 10 maart om 20 u.

GROOT BAL

Discobar „Radio Noord”

t.v.v. Kinderfeest - Kerstverlichting

Inrichters: Handel en Neringen

Krombeke Inkom 80 fr.

DIAVOORDRACHT

Op vrijdag 9 maart om 17 u. richt de K.B.G. in samenwerking met Ziekenzorg afdeling Roesbrugge-Haringe een interessante diavoor- dracht in. De heer Odjel Samoeye toont er zijn diareeks over Roesbrugge, Haringe, Be- veren, Krombeke en Proven in de tijd van vijftig en meer jaren terug. Hij geeft er ook de nodige kommentaar bij, zodat voor velen mooie herinneringen zullen opkomen. Deze voordracht vindt plaats in het „Kristen Volks- huis” te Roesbrugge. Toegang is gratis en iedereen, leden en niet-leden zijn hartelijk welkom.

MEDEDELING VAN DE REGIE DER POSTERIEN

Van zaterdag 3 maart 1984 af zal het post- kantoor Roesbrugge-Haringe elke zaterdag van 9.30 u. tot 11.30 u. voor het publiek toegan- kelijk zijn en kunnen alle bewerkingen er worden uitgevoerd.

De financiële bewerkingen zijn echter be- perkt tot 250 000 fr. per verrichting. Aankoop van post- en fiscale zegels in kleine hoevee- liden is eveneens mogelijk.

DAVIDSFONDS IJZERWEELE

Zaal „St.-Elooi” Proven
Vrijdag 30 maart te 20 u.

VOORDRACHT

door Roger-A. BLONDEAU

In april 1983 werd de oude sterrenwacht te Peking, waar de Vlaamse jezuïet Ferdinand Verbiest, eens in dienst van de keizer werk- zaam was, opnieuw toegankelijk voor het pu- blic.

Het wordt de plaats genoemd „waar Oost en West elkaar ontmoeten” !

Nochtans werd dit observatorium tijdens de Kulturele Revolutie van de jaren zestig, als opslagplaats gebruikt. Maar in 1969 werd het door een persoonlijke tussenkomst van eer- ste-minister Tsjow En-lai gered.

Toen koning Boudewijn in mei-juni 1981 een bezoek bracht aan China, kon hij er de res- tauratie bezichtigen en einde maart 1983 kon Leo Tindemans, Minister van Buitenlandse Betrekkingen, er de voltooiing van de werken

meemaken.

Van waar plots die grote belangstelling in China voor het werk van Verbiest? Hoe is het te verklaren dat de sterren een zeer voor- name rol speelden in de levensbeschouwing van de Chinezen? Waarom daar en waarom niet bij ons?

Waarom hebben de Chinezen wel de Wes- terse wetenschap, maar niet de Westerse godsdienst aanvaard? Wat is de invloed van de sterren op het gedrag van de mens? Heeft Verbiest verouderde wetenschap naar China gebracht?

Dat alles en nog veel meer wordt boeiend en op een eenvoudige, voor iedereen verstaan- bare manier verteld door de schrijver van *Mandarijn en Astronoom*, het standaardwerk over Verbiest, dat bekroond werd met de Gil- lis-prijs van de Koninklijke Akademie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten.

Spreeker is lid van het Belgisch Komitee voor de Geschiedenis van de Wetenschappen en werd onlangs verkozen tot medewerker van de Bestendige Commissie voor de Ge- schiedenis der Wetenschappen van de Konink- lijke Akademie.

EEN MERKWAARDIG BOEK

Valerius a Vehta

THEOUPHILOS

En na de dood, wat dan?

Bestaat er een kans op een „eeuwig zijn”? In dit werk geschreven in de geest van Teil- hard de Chardin, ontwikkelt de schrijver (Va- lerius a Vehta is de pseudoniem van dr. med. A. Decock) zijn vrij originele opvatting van het wezenlijk voortbestaan van de zelfbewus- te mens na de dood.

Opzettelijk weert hij hier elke religieuze stel- lingname of dogmatische vooringenomenheid. Eigenlijk schrijft hij voor de ongelovige! Geen zwaar theologische of wijsgerige uiteen- zetting, maar de behandeling van het grote „levensprobleem” in een begrijpelijke, men- selijke taal.

Uitgeverij SCHOONAERT, Roesbrugge, Formaat 12,5 x 19 cm, 107 p., 12 pentekeningen ingenaaid en geplastificeerde kaft. Wordt toegestuurd na storting van 350 fr. op rek. 468-8104411-30 van Dr. A. DECOCK, 8560 VICHTE met vermelding „THEOUPHILOS” en nauwkeurig adres.

U MAAKT EEN FOUT !

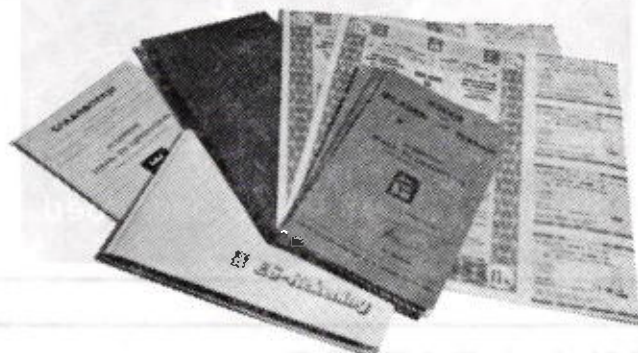
Als U zo maar iets koopt, zonder eerst

HOBBY-BOUW te raadplegen.

- Alle **BOUWMATERIALEN**
- **VERHUUR** van alle bouwmaterieel
- **ASPIROMATIC**
voor slecht trekkende schoorsteen
- Erkende **RUBSON-verdeler** :
geen vochtproblemen

VERMEULEN HUGO - Aannemer bouwwerken

Obterrestraat 56, 8994 PROVEN - Tel. 057-30 06 74

**EEN KEUR VAN SPAARVORMEN
IN UW AGENTSCHAP VAN DE**

ASLK

Agentschap ROESBRUGGE-HARINGE

Prof. O. Rubbrechtstraat 14 - Tel. 057/30 08 66

Geldbeleggingen — Leningen — Verzekeringen

Kantoorhouder : Johan DEGRAEVE

KALENDER : VERMAKELIJKHEDEN EN AKTIVITEITEN MAAND MAART

Kaartingen

Proven, zaal „Sint-Jozef“
zaterdag 3 maart vanaf 19 u. en zondag
4 maart van 10.30 tot 13 u. en vanaf 17 u.
Handdoekenkaarting t.v.v. Vrije basisschool
Proven met doorlopend teerlingbak.

Roesbrugge, maandag 5 maart bij mevr. Joël
Deroo-Denys : maandelijkse kaarting.

Proven, zaal „Sint-Elooi“
donderdag 8 maart en donderdag 22 maart
te 13 u. : kaartnamiddag „Derde Leeftijd“.
Stavele, „t Zwaantje“ bij Gilbert Dequeker
vrijdag 9 maart te 20 u. : maandelijkse
kaarting van de kaartclub „Tijdig Thuis“.

Roesbrugge, maandag 12 maart bij J. Gunst :
maandelijkse kaarting.

Haringe, in de schoollokalen
woensdag 14 maart :
puntenkaarting „Derde Leeftijd“.
Haringe, in „Sint-Jozef“ bij Cecile Ryon
zaterdag 24 en zondag 25 maart
6de maandelijkse kaarting voor de leden.

Beveren, „t Lushof“, bij R. Maelstaf
zaterdag 24 maart vanaf 18 u.
en zondag 25 maart vanaf 10 u.
Jaarlijkse Karel-de-Blauwer-patékaarting

Proven, zaal Sint-Elooi
zaterdag 24 vanaf 19 u. en zondag 25 maart
vanaf 10 tot 13 u. en vanaf 17 u.
Reuze kaas- of garnalenkroketten-kaarting
t.v.v. „Eekhout-vrienden“ Proven.
Iedereen welkom en dank voor uw steun !

STAVELE, café „t Zwaantje“
bij Gilbert Dequeker

3-DAAGSE SAUCISSENKAARTING

vrijdag 30, zaterdag 31 maart
en zondag 1 april

1 x winnen : 1/2 kg saucissen.
Inleg 35 fr. Iedereen welkom

Roesbrugge, bij J. Gunst, dinsdag 27 maart :
puntenkaarting „Derde Leeftijd“.

Vogelpik

Roesbrugge, bij J. Gunst, zaterdag 10 maart
koningsmijting voor „De Gildepikkers“.

Haringe, in „Sint-Jozef“ bij Cecile Ryon
zaterdag 10 en zondag 11 maart
vogelpiksmijting voor de leden.

Roesbrugge, in „De Gouden Arend“
zaterdag 24 maart :
maandelijkse smijting voor „De Arendpikkers“
Stavele, bij G. Dequeker, zaterdag 24 maart
2de smijting voor de „Zwaantjespikkers“
laatste kans om in te schrijven.

Werk voor volkstuinten

Krombeke, in „De Leeuwerik“
zondag 25 maart te 20 u. : Teelt van asperges
en aubergines door Jozef De Ganck.

K.A.V. - J.K.A.V.

Roesbrugge, bij J. Gunst
maandag 19 en 26 maart en maandag 2 april
telkens te 20 u. : „Leren ontspannen zijn“.

Dansavonden

Krombeke, feestzaal „Witsoone“
zaterdag 10 maart om 20 u. :
bal t.v.v. kinderfeest en kerstverlichting

Roesbrugge, bierkelders brouwerij Feys
zaterdag 31 maart te 20 u. : Lente T-Dansant
met discobar „Hoppebel“ t.v.v. Haringestraat
kermis.

BIER- en WIJNFEESTEN

Zaterdag 5 mei in de bierkelders van de
Brouwerij Feys, t.v.v. de volleybalklub.

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Op het jongste CVP-kongres, dat in weer-
wil van een nieuw en pijnlijk besparingsplan
dat in de maak is, nogal triomfantelijk is be-
eindigd, heeft CVP-voorzitter Swaenen opge-
roepen tot solidariteit met het economisch
zwaar getroffen Limburg en de Kempen. Hij
vroeg de snelle uitvoering van het zgn. rekon-
versieplan, d.i. de aanpassing van de produk-
tie, van minister van Economische Zaken
Eyskens, dat van levensbelang is.

Men blijft inderdaad zeer bekommerd om
tal van gewesten die met economische moei-
lijkheden te kampen hebben, niet alleen om
Limburg, maar ook om de streek van Luik
en de Borinage.

Waar niemand zijn slaap voor laat en waar
het nochtans economisch gezien archi-slecht
gaat, dat is de WESTHOEK !

De bevolking gaat er steelselmatig achteruit,
jonge mensen verlaten de streek bij gebrek
aan mogelijkheden en wie er zich toch wil
vestigen moet alle hoop laten varen ; de lan-
delijke schooltjes worden er, het ene na het
andere, gesloten en de bloeiende verenig-
ingen zijn de bonden van de derde leeftijd !
Heel de Westhoek valt weldra onder de be-
voegdheid van minister Dehaene, onder wie
de bejaarden- en verzorgingstehuizen ressur-
teren.

In deze magnifieke landbouwstreek, de
meest produktieve van heel België, waar ook
meer en meer de grove groenteteelt aan
bod komt, kan er niet eens een veiling voor
land- en tuinbouwprodukten worden ingericht.
Niemand schijnt het grotesk te vinden dat
onze produkten eerst naar Roeselare moeten
gevoerd worden en dan terugkeren om bij
ons over de grens te gaan !

Er komt in West-Vlaanderen in de eerstvol-
gende maanden een afdeling Hoger Onder-
wijs, voor gegradueerden in de landbouw-
wetenschappen. Welke Inplantingsplaats is er
voorzien ? Roeselare ! Want Roeselare ligt
centraal ; Roeselare bezit de nodige infra-
structuur en Roeselare heeft reeds een af-
deling Hoger Onderwijs in de industriële sek-
tor, dus ... En Poperinge, de hoofdstad van
dit Westhoekse landbouwgebied ; het cen-
trum van het Westvlaamse hoppeland ; Pope-
ringe met zijn goed uitgebouwde landbouw-
school met technische afdelingen ; Poperinge,
waar er nochtans tal van mensen in de weer
zijn om dit graduaat binnen zijn muren te
krijgen, omdat het nergens beter past dan
bij ons, en omdat het voor ons een unieke
en ultieme kans is, welnu Poperinge wordt
afgewimpeld en met een hautain glimlachje
genegeerd : het is maar de WESTHOEK !

Gusta meent dat we een voorbeeld moeten
nemen aan de Franse boeren en de Franse
vrachtwagenrijders, want alleen naar harde
taal wordt er geluisterd. Maar ja, waar halen
we hier de vrachtwagens vandaan, in dit land
van de bromfietzers ?

Toch moeten we iets doen met de midde-
len die ons ter beschikking staan, daarom :
bromfietzers van de Westhoek, verzamel U !
Is het niet wreed ?

Pol

OMEGA

R. RUBRECHT
GROTE MARKT 10, POPERINGE

Stoelen en tafels
Vlechtwerk
Biezen en riet

PAUL RAPPELET

Roesbruggestraat 4

PROVEN

Tel. 057/30 04 63

**GARAGE
NEVEJAN
KROMBEKE**

- VW GOLF diesel '81
- FORD FIESTA '76
- Camion HANOMAG S 45
- FORD FIESTA GL '80
- MAZDA 323 5-deur
- FORD FIESTA '82
- FORD TAUNUS 4-deur

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 11
8980 Vleteren (Oost)

Op afspraak : Tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagmiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

**Schoenen voor de zomer
en voor elke gelegenheid
degelijk en modieus**

*Bekijk eens onze uitstalramen
dan bemerkt U reeds enkele modellen
en prijzen van onze kollektie.*

Binnen grote keus van
Schoenen voor dames, heren en kinderen
Marokijnwaren, regenschermen
Botten, pantoffels

Schoenen

lg. PARENT-MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 20

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

Ols de menschen van Killem hoorden zeggen dat Pulle Verdraait ging trouwen met Mietje Krekels van de Vijfweg, hadden ze inwendig leute.

"Dat zyn er twee die ongehoord wel by mekaar gaan passen!" zeiden ze "den eenen gaat den anderen niet kunnen verwijten, want ze draaien olle twee è beetje deure!"

"t'Wos geen leugen oek. Mietje snaaterde en taaterde geheele daagen gelik è kwéé-kaande en 't hield oltegaare nieten in dat ze vertelde... Van Pulle wos dat meer zyn maniere van doen die nogol bizaar (of: raar) wos. Er waaren menschen die wisten te vertellen dat dat nog è gevolg wos van den dag van z'n doop. 't Woei styf dien dag en in 't uitkommen van de kerke en deur è verkeerd manuever van de minne die Pulle droeg, had'n de kerkedeure teegen z'n hoofd è kreegen... Ols dat waar is weet ik niet, maar niettemin is 't zeker dat ze nu ol twee jaar è trouwt zyn en dat ze overeenkommen gelik twee zielen in è kloafe.

Pulle droeg nog osan è soldaatemuts dat'n achter den laatsten oorloge è kreegen hadde van de Canadiens ols 'n in 't verzet wos. Ze stoeg oltyd scheefoverhoek op zyn kop en 't wos vandaar dat'n de bynaame kreeg van "Pulle Verdraait".

Zyn eigentlijke naame wos Pierre Costand. Dat wos è naame die hem oek styf wel paste, want 't wos è grooten loeten met handen gelik ovenpaalen. Ie deed nieten liever of weddingen doen in de kafees om zyn force te kunnen toegen...

Miesten Papegaai, zyn besten maat, wist olle zundage het eene of 't ander uit te vinden om Pulle in z'n toeren te zien.

"t'Wos è keer op è zundag, z'hadden tegaa-re geheel 'n avond op toer è weest en Pulle wos thuus è kommen met è fermen savel op. Geheel zyn kleers waaren vuil en è 'n hadde è brokke vel van z'n neuze en z'n voorhoofd! Mietje verschoot ervan.

"Maar waar hè je gy è zeeten?" riep ze.

"k Hèn è weddinge è daan" zei Pulle...

Miesten Papegaai wilde wedden da'k geen twaalf pinten koste drinken binst dat 't twaalve sloeg op de penduule in d'herberge.

"En j'het è kunnen zeker?" lachte Mietje.

"Natuurlijk, vrouwmens... op m'n gemak" bofte Pulle.

"En is 't daarvan dat joen aangezichte en joen kleers olzoo arrangeerd zyn" vroeg Mietje weere.

"Dat is van 'n andere weddinge" zei Pulle... je moet horkten, Miesten deed myn toen mel naar de koer van de kafee en met è brokke kryt trok 'n ie daar è lange schreeve op de grond... kyk, zei 'n ols je gy onder die schreeve kunt kruipen, gaan 'k è bak bier betalen!

"En hè gy dat è probeert?" vroeg Mietje. "Vaneigens!" riep Pulle "maar 't ging niet, 'k hadde teveele pinten è dronken peins ik."

"Maar je zyt gy zeker toppézet gy!" riep Mietje.

"Waarvan Mietje?" brabbelde Pulle... "peins je dat 't niet ga gaan?"

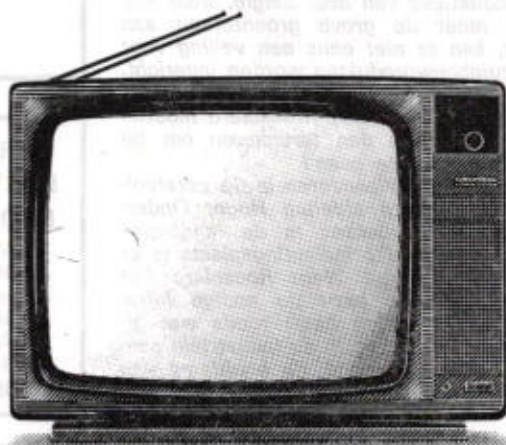
"Maar neen ik, vent" jaamerde Mietje "maar je meugt dat niet meer probeeren met joen beste kleers aan!" **KWAAK**

De meeneem-t.v. van Grundig: kleur én afstandsbediening, voor een meeneemprijs!

21.950

zonder
afstandsbediening
18.950

De draagbare kleurentelevisies van Grundig bieden u werkelijk het comfort van de groten met 30 programma's en afstandsbediening of 16 programma's zonder afstandsbediening naar keuze, met tal van aansluitingsmogelijkheden en 4 scherm-afmetingen: 37 cm, 42 cm, 47 cm of 51 cm. Dat maakt de nieuwste t.v.-technieken pas draagbaar voor iedereen!

Verkrijgbaar met
speciale 12/24 V
batterij-adapter
voor camping en
boot.

GRUNDIG Het wereldmerk uit Europa.

**GRUNDIG
KLANK-BEELD
SPECIALIST**

UW ELECTRO-ZAAK
Jos. CAPPOEN-GANTOIS
PROF. O. RUBBRECHTSTRAAT 12
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 05 94

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 · 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30 03 79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZERBODE

Informatieblad
voor de dorpen :Roesbrugge-Haringe
Proven-Krombeke
Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks : behalve in augustus

Bij de toekenning van een prestigieuze wetenschappelijke prijs

Henri en Maurice DEWULF van POPERINGE

Geleerden uit de Westhoek - sieraden van de Leuvense universiteit

Een tijdje geleden heb ik het voornemen gemaakt van af en toe een bijdrage te schrijven over geleerden en merkwaardige mannen uit onze streek, om aldus naar buiten te getuigenis af te leggen van de kulturele betekenis van de Westhoek. Ik denk aan Camille De Bruyne van Pollinkhove (+), Richard Bruynoghe van Alveringem (+), Maurice (+) en Henri Dewulf en Daniël Vandepitte, alle drie van Poperinge, André Devreker van Leisele, Odo Leys en Herwig Carton van Oostvleteren, Stefaan Top van Langemark, enz. De meesten onder hen zijn weliswaar nog in leven, maar waarom moet iemand per se overleden zijn om op zijn verdiensten en betekenis te wijzen? Elke dag worden zelfs onze meest mediokre politici voor het voetlicht gebracht, waarom zouden we onze wetenschapsmensen, die ver van het publieke forum, in de stilte van hun studeerkamer of de beslotenheid van hun laboratoria werken aan het welzijn van de mensheid, moeten doodzwijgen?

Mijn voornemen om over die mensen te publiceren werd altijd maar uitgesteld tot ik eens over meer tijd zou beschikken, om de vereiste dokumentatie te verzamelen, tot zich onverwacht de gelegenheid opdroeg.

Immers op 3 maart jl. werd aan prof. dr. Henri Dewulf, in het Akademiën paleis te Brussel, op plechtige wijze de prestigieuze wetenschappelijke prijs Smith Kline-RIT, voor de periode 1981-1982, overhandigd.

Deze prijs wordt om de drie jaar toegekend aan twee Belgische wetenschappelijke vorsers: één Nederlandstalige en één Franstalige (voor elk 500 000 fr.!) die bijgedragen hebben tot de fundamentele of klinische kennis op het gebied van het spijsverteringsstelsel (gastroenterologie), hart- en bloedvaten (het cardio-vasculaire) of het weerstandsvermogen tegen infectieziekten (immunologie), in de menselijke geneeskunde, de veeartsenij of de farmaceutische wetenschappen.

Henri Dewulf

Prof. dr. med. Henri Dewulf werd geboren te Poperinge op 22 november 1937 en is de zoon van de aldaar nog steeds praktiserende dokter Leon Dewulf. Henri, de oudste van acht kinderen, liep school en voltooide zijn humaniora aan het Sint-Stanislascollege van zijn geboortestad. In 1955 trok hij naar Leuven, om er net als zijn vader, grootvader en overgrootvader, medicijnen te studeren. Deze begaafde jongeman, van de vierde generatie medici, behaalde met grote onderscheiding het diploma van doctor in de geneeskunde, in 1962.

Reeds tijdens zijn studententijd was Henri Dewulf werkzaam te Leuven op het laboratorium van de Westvlaamse prof. Joseph, Prosper Bouckaert (1896-1976), dat bekend was om het wetenschappelijk onderzoek inzake de interne sekreties van het pancreas (alvleesklier) en de spier- en hartspierfysiologie. Prof. Bouckaert was ook de auteur van het destijds populaire boek, *Hoe de mens geboren wordt* (1960). Op diens aanraden bleef Henri Dewulf aan de universiteit en ging zich

Prof. Henri Dewulf

verder bekwamen in het laboratorium voor fysiologische scheikunde, gesticht door prof. Christian de Duve, die in 1974 samen met A. Claude en G. Palade onderscheiden werd met de Nobelprijs voor fysiologie, wegens hun ontdekkingen betreffende de structurele en functionele organisatie van de cel (celbiologie). Het was ten andere Henri Dewulf, die ter gelegenheid van die Nobelprijs het werk van zijn leermeester toelichtte voor de Vlaamse televisie.

Van 1962 tot 1973 werkte Henri Dewulf als mandaathouder van het Nationaal Fonds voor wetenschappelijk Onderzoek, achtereenvolgens als Navorsingsstagiair, Aspirant, Aangestelde Navorsers en Bevoegdverklaard Navorsers. Tijdens die jaren voerde hij fundamenteel onderzoek uit met het doel opheldering te brengen over bepaalde zeer ingewikkelde functies (glycogeenafbraak) van de lever, die de centrale plaats inneemt in het scheikundig bedrijf van het menselijk lichaam.

Om zijn gepubliceerde resultaten werd hij intussen reeds onderscheiden met de J.B. van Helmont-prijs (1967-1969) van de Koninklijke Akademie voor Geneeskunde van België en de G. Brohée-prijs (1968-1969) van de Belgische Vereniging voor Gastro-enterologie.

In 1971 werd hij, op basis van een werk getiteld *The Control of Glycogen Metabolism in the Liver*, geaggregeerde van het Hoger Onderwijs. Daarop trok hij naar Amerika, waar hij gedurende het academiejahr 1971-1972 werkte bij prof. E.G. Krebs, op het befaamde Departement of Biological Chemistry van de University of California te Davis. In 1973 werd hij benoemd tot Hoogleraar te Leuven en hetzelfde jaar kreeg hij de prijs der Alumni-Biologische Wetenschappen, van de Kring der Alumni van de Universitaire Stichting. Drie jaar later (1976) werd hij benoemd tot Gewoon Hoogleraar, mede-titularis van de leerstoel Biochemie aan de K.U.L. in het team dat de opvolging verzekerde van prof. P. Putseys.

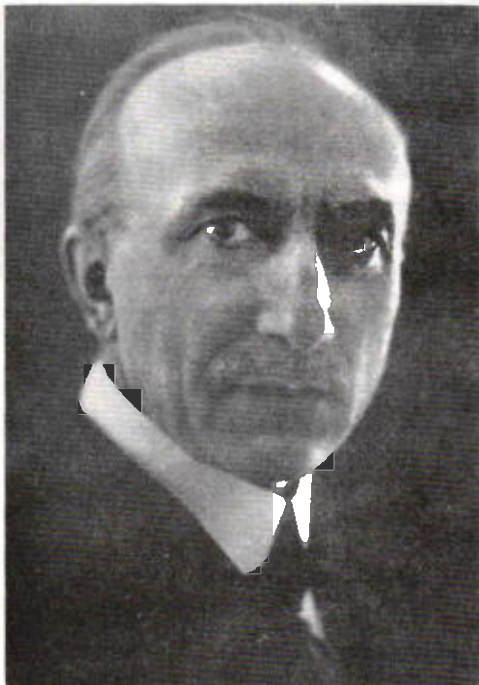
De zeer ingewikkelde onderzoeken die prof. Henri Dewulf uitvoerde in samenwerking met Stefaan Keppens, Cathy Proost en Herwig Carton (zoon van dokter Luc Carton van Oostvleteren!), alsook met Serge Jard en medewerkers van het Collège de France, leidde tenslotte tot een aantal ontdekkingen en nieuwe inzichten, die de aanleiding waren tot het toekennen van de Smith Kline-RIT-prijs.

Henri Dewulf is tenslotte de auteur van talrijke artikelen en mededelingen gepubliceerd in internationale wetenschappelijke tijdschriften, of die voorgedragen werden op congressen en symposia.

Prof. Dewulf is gehuwd met mevr. Christine Coppé, de dochter van de bekende Vlaamse hoogleraar, ekonoom en oud-minister Albert Coppé.

Maurice Dewulf

Toen Henri Dewulf, als schroomvolle schacht voor het eerst de drempel van de katholieke Alma Mater overschreed, was zeven jaar vroeger te Poperinge zijn groot-oom Maurice Dewulf overleden, die te Leuven een roemrijk en wereldbekend professor in de filosofie en de geschiedenis van de filosofie was geweest.

Prof. Maurice Dewulf

Maurice Dewulf, die op 6 april 1867 te Poperinge werd geboren, is ook zijn humaniora begonnen aan het Sint-Stanislascollege aldaar, maar heeft ze beëindigd bij de jezuïeten te Aalst, in 1885. Datzelfde jaar liet hij zich inschrijven te Leuven. Daar verliep alles zo vlot dat hij in 1889 doctor werd in wijsbegeerte en letteren en twee jaar later doctor in de rechten.

Bij het voltooiën van zijn studie dong hij mee voor een reisbeurs, met een uitgebreide verhandeling over *La valeur esthétique de la moralité dans l'art*, die met gelukwensen van de jury werd bekroond en bovendien het volgende jaar werd uitgegeven op kosten van de Staat.

De voornaamste leermeester van Maurice Dewulf was Mgr. Mercier, de latere aartsbisschop van Mechelen en kardinaal, die in 1882 van het Groot-Seminarie van Mechelen naar Leuven gekomen was en daar het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte oprichtte.

Het was Mercier die Maurice Dewulf suggereerde van met zijn studiebeurs zeker ook naar Parijs te gaan om er de filosofie van de middeleeuwen te bestuderen. Dat was de richting die zijn verdere carrière zou bepalen.

Ingaande op de persoonlijke wens van paus Leo XIII, die de terugkeer naar het toemisme had aangeprezen, stichtte Mercier in 1889 het Sint-Thomasinstituut, waar Maurice Dewulf op 12 januari 1892 examens aflegde die leidden tot de graad van licentiaat in de toemistische wijsbegeerte.

Reeds de volgende dag vertrok hij, eerst naar Duitsland en vervolgens naar Frankrijk, terwijl hij tussendoor nog een werk op stapel zette over de geschiedenis van de scholastieke wijsbegeerte in de Nederlanden en het Prinsbisdom Luik, dat in 1893 bekroond werd door de Koninklijke Akademie, terwijl hij op 23 juni 1893, met een studie over Hendrik van Gent (de 13^e eeuwse scholastieke wijsgeer en teoloog, die beschouwd wordt als een der belangrijkste middeleeuwse denkers uit de Nederlanden), de doctorsgraad behaalde in de toemistische filosofie.

Nog geen maand later werd Maurice Dewulf benoemd tot geaggregeerde professor aan het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte, waar hij een van de rechtstreekse medewerkers werd van Mercier.

Samen met Mercier stichtte hij de *Revue Néo-scholastique*, waarvan het eerste nummer verscheen in januari 1894. Maurice Dewulf was twaalf jaar lang de redaktiesekretaris van dit tijdschrift en werd er de directeur van toen Mercier in 1906 Leuven verliet.

In 1900 verscheen de eerste uitgave van het meesterwerk van Maurice Dewulf: *l'Histoire de la philosophie médiévale* (Geschiedenis van de middeleeuwse filosofie), dat zou uitgroeien tot een wereldsukses. Van 1900 tot 1947 kwamen hiervan zes uitgaven van de pers, terwijl er nog vertalingen verschenen in het Engels, het Duits, het Italiaans en het Spaans. Bovendien nam het werk doorheen zijn verschillende uitgaven steeds in omvang toe, van 480 bladzijden in 1900 tot meer dan 1000 in 1947 (3 vol.).

In 1901 stichtte Maurice Dewulf de reeks *Les Philosophes Belges*, tekstuitgaven en studies gewijd aan scholastici van bij ons. Daarin verschenen monografieën van zijn hand over de 13e eeuwse wijsgeren Gilles van Lessen en Godfried van Fontaines.

Achtereenvolgens publiceerde hij nog: *l'Introduction à la philosophie néo-scholastique* in 1904 en het merkwaardige en unieke *Histoire de la philosophie en Belgique* in 1910. In 1908 was hij verkozen tot korresponderend lid van de Koninklijke Akademie en in 1913 werd hij opgenomen onder de effectieve leden van dit geleerde genootschap.

Na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog en de verwoesting van Leuven, trok Maurice Dewulf naar Frankrijk, waar hij weldra doceerde aan de universiteit te Poitiers. Zijn faam was intussen doorgedrongen tot over de oceaan en in 1915 werd hij uitgenodigd naar Amerika, waar hij kolleges gaf aan de Harvard- en Cornell-universiteit, respectievelijk te Cambridge en Ithaca en in 1918 aan de universiteit van Toronto in Canada. Bij zijn terugkeer naar Europa gaf hij in 1918 nog een lezing aan de universiteit te Madrid.

Toen de mensonterende slachtpartij, die de aanleiding was dat Spengler zijn pessimistisch *Der Untergang des Abendlandes* schreef, eindelijk voorbij was, en men weer ging openstaan voor hogere waarden, waren er voor Maurice Dewulf nog heel wat drukke jaren in het verschiet. Aan de bekende Amerikaanse Harvard-universiteit werd ter zijner ere een leerstoel gekreeërd voor de filosofie van de middeleeuwen, waar hij van 1920 tot 1927 - met uitzondering van 1926 - telkens gastkolleges verzorgde. In 1920 gaf hij ook lezingen aan de Amerikaanse universiteiten van Wisconsin, Chicago en Princeton. In 1926 trad hij op als konferencier in Zwitserland: te Bazel, Bern, Lausanne en Genève; in 1930-1931 te Grenoble en in 1932-1933 te Durham (Eng.). Inderdaad een heel programma als daarbij nog in aanmerking wordt genomen dat hij opdrachten vervulde, niet alleen aan de faculteit van letteren en wijsbegeerte te Leuven, maar ook aan *l'Ecole supérieure pour jeunes filles* en aan *l'Institut supérieur d'histoire de l'art et d'archéologie*, beide te Brussel; ook nog directeur was van *La Revue néo-scholastique de Philosophie* en heel wat publicaties op zijn aktief had.

Nadat hij in 1920 de tienjaarlijkse prijs voor de geschiedenis van de filosofie had gekregen voor de periodes 1908-1917, werd hij in 1933 doctor honoris causa van de universiteit te Poitiers. In 1934, ter gelegenheid van zijn veertig jaar professoraat, verscheen een Liber Amicorum, *Hommage à Monsieur le professeur Maurice Dewulf*, een lijvig boek van 530 bladzijden, waarin bijdragen verschenen van tweëntwintig internationaal bekende medievisten. Dat was het orgelpunt van een schitterende loopbaan, want toen was de tijd aangebroken om het wat kalmer aan te pakken en in 1939, op tweeënzestigjarige leeftijd vroeg hij

het emeritaat. Hij kon terugblikken op een goedgevulde carrière waarin hij voor de geschiedenis van de filosofie, pionierswerk had verricht. Zijn biografie vertoont 184 nummers aan boeken en verhandelingen, waaronder verscheidene wetenschappelijke standaardwerken.

Toen hij einde 1947, nadat zijn gezondheids-toestand sedert enkele jaren bestendig was achteruit gegaan, ernstig ziek werd, haalde zijn neef, dokter Leon Dewulf hem terug naar Poperinge, waar hij op 23 december 1947 overleed en waar hij begraven ligt.

Te Leuven kreeg het navorsingscentrum over antieke en middeleeuwse filosofie de naam Dewulf-Mansion-centrum. Op die manier worden Maurice Dewulf en Mgr. Mansion, die internationale faam verwierf door zijn studies over de wijsbegeerte van de Griekse oudheid, bij deze en komende generaties in ere gehouden.

Poperinge bracht huide aan zijn geleerde zoon, door de vroegere Mesenstraat om te dopen in Prof. Maurice Dewulfstraat.

Ik meen dat het André Demedts was, die ergens schreef:

Een volk dat zijn grote mannen eert,
eert zichzelf!

Roger-A. BLONDEAU

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND:

Overlijden

• Germaine Leroy, 77 j., weduwe van Maurice Kestelyn.

Huwelijksaankondigingen

- Filip Vandevoorde van Roesbrugge-Haringe met Linda Vantomme van Stavele
- Bruno Hollebecque van Wervik met Rita Veroyer van Roesbrugge-Haringe
- Vonique Neyrinck van Roesbrugge-Haringe met Sylvie Belynck van Killen (Fr.)

Een atoombom viel op Roesbrugge

In het weekend van 10 en 11 maart speelden zo'n 30 à 40.000 mensen, verspreid over 11 NATO-landen, atoomoorlogje. Ze speelden alsof het echt was.

Tijdens zo'n oefening vallen er zo'n vijftig denkbeeldige bommen op heel Europa, waarvan drie in België. Tijdens twee internationale voorbereidingsvergaderingen werden er de omstandigheden zo gekozen dat de oefening efficiënt de situatie van de Europese burgerbevolking uittest.

Voor België viel er een 100-kiloton bom op ROESBRUGGE, een 200-kiloton op GERAARDSBERGEN en nog eens 100-kiloton op TEMPLEUVE.

In het Centrum van de Civiele Bescherming te Walem was men druk bezig de gevolgen van de ontploffingen te bestuderen op een grote kaart van België in de centrale kamer van het kommando-centrum.

Dit atoomoorlogje is natuurlijk en goddank niet echt gebeurd, de oefening wel. Hierover verscheen een uitgebreid artikel in *DE NIEUWE*, nr. 1035 van 22 maart 1984, onder de titel *Intexoefening in het fort van Walem*.

DIT IS GEEN APRILGRAP!

SIX RAOUL kapper ROESBRUGGE

Het salon is open zoals vroeger
(zonder afspraak)
van 8.00 tot 11.45 u
van 13.00 tot 19.30 u
's zaterdags tot 18.30 u

JAN BAERT van DUINKERKE (1650-1702)

Een Vlaming uit een stuk

Boutweg schrijven wij zijn naam naar Vlaamse wijze, want de Franse benaming Jean Bart is een bespottung. Inderdaad, deze grote zeevaarder was door en door Vlaams, kende zelfs geen of weinig Frans, had de Vlaamse taal van zijn moeder geleerd en als bewijs dat hij die zijn hele leven is trouw gebleven kunnen we aanhalen dat hij zijn testament in onze taal heeft opgesteld.

Jan Baert werd geboren te Duinkerke en wel op 21 oktober 1650. Daar ook is hij gestorven, op 27 april 1702. Ook zijn voorouders waren terug te vinden in Frans-Vlaanderen. De Fransen hebben na zijn dood getracht Jan Baert allerlei hoge verwanten toe te dichten, maar dat was larie. Zijn familieleden waren vissers en matrozen en de Baerts hebben nooit een ander blaazen opgeëist dan dat van durvende mannen van de zee.

Corneel Baert, de vader van Jan was al zee-schuimer. Men weet dat dit in die tijd een roemrijk beroep was. Toen zoon Jan twaalf jaar was geworden, voer hij als scheepjongen mee aan boord van *Het Vette Varken*. Ook al geen Franse benaming voor een boot, die de beweging van de Engelse schepen in de Noordzee moest controleren. Maar in 1666 diende Jan onder de beroemde Hollander Michiel de Ruyter en vocht er lustig op los tegen de Engelsen voor de vrijheid van de zee.

Hij keerde eerst naar Duinkerke terug toen hij de graad van luitenant ter zee had. Toen brak de oorlog uit tussen Holland en Frankrijk. Men schreef 1672. Jan Baert zou zijn wonderbaarlijke loopbaan beginnen. Zes jaar lang zwalpte hij op zee, viel de Hollandse schepen aan, maakte rijke buit, werkte met hinderlagen en verrassingen, doch deinsde niet terug voor openlijke strijd, want hij beweerde niets liever te ruiken dan geur van buskruit.

Over heel Europa werd hij gevreesd en bewonderd, en toen wilde men over die Vlaming ook wel eens praten aan het hof van de koning van Frankrijk, die niemand minder was dan Lodewijk XIV, de *Zonnekoning*. Het was Vauban de vestingbouwer, die met de koning over Baert sprak en voorstelde hem de rang van luitenant in de koninklijke marine te verlenen. Dat was in het jaar 1679 en Baert had toen al lang zijn sporen verdiend.

Twee jaar later gaf minister Colbert twee fregatten aan Baert om de zeeschuimers in het Zuiden uit te moorden en hun nesten uit te branden. Baert slaagde en bracht 150 Moren in krijgsgevangenschap mee. Bij nader onderzoek bleek dat hij de hoogste autoriteiten van Noord-Afrika gevangen had genomen.

Hoger op

In 1683 kwam er oorlog tussen Spanje en Frankrijk en Baert kruiste in de Middellandse Zee, waar het Spanjaarden weldra te warm werd. Een man, Jan Baert, legde daar het verkeer op zee stil. Drie jaar later kreeg hij de rang van fregattenkapitein en vanaf die tijd dagteekent zijn grote opgang.

In die tijd stond heel Europa in rep en roer. Allen vochten tegen allen. Baert kwam op de idee de fregatten tot een smaldeel te verenigen en aldus te vechten, beurtelings als oorlogsvloot en als slagleger. Zijn naam was toen reeds gevestigd, want wanneer er een gewaagde karwei moest opgeknapt worden heette het in regeringskringen: "Dat is iets voor Jan Baert". In 1689 bijvoorbeeld, moest hij een konvooi van met munitie beladen schepen doorheen de Engelse blokkadelyn van Kales naar Brest loodsen. Het kwam tot epische gevechten, waarbij de lijf-aan-lijf-worsteling met de dolken schering en inslag waren, maar het konvooi geraakte ter bestemming.

Zijn zontje, 10 jaar oud, kreeg schrik van bij de eerste ontploffingen. "Bind hem aan de mast!" riep Baert, en de jongen bleef daar tot het gevecht gedaan was. Nu ja, streng was hij, en trots ook, zoals men lezen zal, maar toch was hij nooit de onbeschaafde kerel, waarvoor de populaire Franse legende hem heeft willen verslijten.

Maar er kwam een kink in de kabel, Baert werd door de Engelsen gevangengenomen na een vreselijke slag in het Kanaal. Samen met een kollega, Forbin, was hij gewond en beiden werden naar Plymouth gebracht. Twaalf dagen later voeren zij met een gestolen Noors bootje weg. Baert moest twee dagen lang roeien, terwijl Forbin stuurde. In 48 uren legden zij 56 kilometer af en kwamen behouden in de omgeving van St. Malo aan.

Toen zoon Baert op wraak. Hij kreeg bevel over een aantal fregatten en zou het de Engelsen pas nu voor goed lastig maken. In 1690 voer hij weer in het Kanaal en stelde voor de handel van de Hollanders, zowel in het noorden als in de Baltische zee te vernietigen. Toen alles te Duinkerke in gereedheid was gebracht voor de tocht, was de haven geblokkeerd door 40 Engelse en Hollandse oorlogsschepen.

Met 7 fregatten brak Baert door de vijandelijke linies heen. Het kwam tot vreselijke gevechten, waarbij de grote kapitein maar eventjes 4 Engelse schepen met een rijke lading buit maakte. Kort daarop vernietigde hij niet minder dan 80 Engelse schepen en verscheen in de haven van Newcastle om daar 200 huizen in puin te schieten. Dan keerde hij naar Duinkerke terug om zijn buit af te leveren.

Dadelijk begon een nieuwe tocht met drie fregatten. Een Hollandse vloot werd uiteengeslagen en Baert loodste alweer 16 rijkbeladen vijandelijke schepen in de thuishaven binnen. Daar was er groot nieuws uit Parijs. Baert moest aan het Hof verschijnen, en dat lachte hem niet bijster toe, want hij voelde zich beter thuis op een scheepdek, tussen kanonnen, dan aan het hof te midden van klappers, vleiers en dames van betrekkelijke lichte zeden.

De legende

De Franse legende die vertelt dat Jan Baert aan het Hof van Lodewijk XIV zijn pijp op het tapijt uitklopte en om zich heen spuwde, houdt geen steek. Wel is het waar dat men de koene zeeman aan het Hof ervaren heeft als een ruige beer. Dat was hij ook en hij wilde niets anders zijn. Het is ook waar dat er regelmatig een vloekwoord over zijn lippen kwam, en wel in het Vlaams, doch dat zal hij aan het Hof van de Zonnekoning wel achterwege gelaten hebben.

Hoe dan ook, Jan Baert verscheen aan het Hof, met rond zijn hoofd de aureool van de krijgsmansroem. Een eenvoudig man, met natuurlijke gebaren, groot van gestalte, blauwe ogen en blond haar. Bovendien was hij in dat vreemde milieu schijnbaar schuchter, sprak weinig en kende overigens maar weinig Frans. De luister van Versailles kon hem echter niet van streek brengen. Hij had voor hetere vuren gestaan en bleef in alle omstandigheden zeker van zijn stuk.

Overigens Jan Baert had in de laatste jaren veel omgang gehad met personen uit de hoge wereld, en zijn tweede echtgenote behoorde tot een der beste families van Duinkerke. Het is evenmin waar dat hij ongeletterd was. Zijn geschrift was zeker geen schoonschrift, het waren de onhandige krabbels van een zeebonk, maar zijn testament onder andere schreef hij toch zelf. Wellicht oordeelden de Fransen dat Jan Baert analfabeet was, omdat zij de inhoud niet konden lezen. Alles wat hij schreef was in het Vlaams opgesteld.

Tekening van Jos Speybroeck in Jan Bart van Juul Filiaert in de reeks *Dietsche Gestalten van Lannoo*

In 1693 koos hij weer zee en vocht mee met admiraal Tourville te Lagos, waar hij 6 vijandelijke schepen, met ieder 24 tot 50 kanonnen, naar de zeebodem stuurde. Terug te Duinkerke kreeg hij 6 fregatten om 100 schepen met graan te begeleiden, bij die gelegenheid moest hij het opnemen tegen een Engels-Hollandse vloot, maar hij behaalde de overwinning. De prijs van het graan viel in Frankrijk van 30 pond op 3 pond per schepel! Baert nam terloops nog 3 Engelse fregatten en enkele met munitie geladen schepen mee. Het scheelde niet veel of hij nam Willem III van Oranje en koning van Groot-Brittannië en Ierland gevangen, die toen van Holland naar Engeland reisde.

Lodewijk XIV had ervan gedroomd Engeland te bezetten. Waarschijnlijk heeft Baert deze fantastische plannen afgekeurd. Nog eens brak onze koene zeeman doorheen een Engels-Hollandse blokkade bij Duinkerke, vocht bij Texel en maakte 40 schepen buit. De Engelsen en de Hollanders, die de reputatie hadden meesters te zijn over de zeven zeeën, verborgen hun bewondering niet voor Baert. Deze was moedig op het roekeloze af, maar toch bleken al zijn slagen tot in de puntjes voorbereid, waarbij hij voortdurend rekenschap hield met de mogelijke reacties van de vijand. Baert voerde oorlog op zee als een gevatte schaakspeler.

Wel heeft men geprobeerd in hogere maritieme kringen in Frankrijk, kritiek uit te brengen op zijn tactiek, maar Baert stoorde zich hieraan niet. Hij ging zijn eigen wegen en lachte om de zogenaamde verdiensten van de admiraals van adellijke huize. Hij immers, was zijn eigen voorvader!

De hoogste roem

Baert besloot zijn loopbaan, met een prachtige krijgsdaad. Met 33 schepen drong hij andermaal door een sterke blokkade. Toen werd hij weer naar Versailles uitgenodigd. Hij zou aangesteld worden tot bevelhebber over een smaldeel.

- Jean Bart, sprak de Zonnekoning, ik heb u de graad van bevelhebber toegekend.

- Daaraan hebt u zeer goed gedaan, Sire, antwoordde Baert.

Dit antwoord is historisch.

Het volgende jaar voer hij naar Danzig over een zee die wemelde van vijandelijke schepen. Later

(vervolg blz 294)

WERELDOORLOG I 1914-1918 (26)

De sociale tegenstelling in het Belgisch leger.

Was de taalkwestie een eerste oorzaak van het meningsverschil tussen de radikale Vlamingen en de pacifisten, dan was een andere controverse in het Belgisch leger nl. de sociale tegenstelling toch ook een medeoorzaak van de groeiende ontevredenheid en de daaruit voortvloeiende acties van de Vlamingen.

Tot in 1909 werden onze soldaten voor het leger aangeworven door loting. Doch wat niet billijk leek was het stelsel van het vrijkopen van de militaire dienst. Wie een verkeerd nummer had getrokken, maar enigszins bemiddeld was kon zich vrijkopen en een plaatsvervanger sturen die de soldatenkarwei om het geld of om den brode opknapte.

Zo was ons leger, toen de oorlog uitbrak, op een vierial klassen na, een armemensenleger. De officieren kwamen uit de bezittende klasse, meestal Franstalige en dus voor de Vlaamse soldaten onverstanebare vreemdelingen die bovendien nog anti-Vlaams gezind waren, terwijl de ondergeschikten praktisch allemaal bezitlozen of tenminste min-begoeden waren. Het is voldoende bekend dat de officieren het de jongens goed lieten aanvoelen dat ze hun superieuren waren niet alleen in militaire rang maar ook in sociale stand. Minachting en vernedering waren dagelijkse schering en inslag.

Dat onze Vlaamse soldaten niet erg op het grootste deel van het Belgisch officierenkorps gesteld waren en er allerlei minder lovende verhaaltjes over in omloop brachten, heeft geen betoog en ze verweten hen om hun machtsmisbruik en de nutteloze ijzeren tucht, hun onrechtvaardige voorrechten en prioriteiten, hun gepraal en gepronk en hun kortzichtig omspringen met mensenlevens.

Die schone sterrenpronkers hadden beter het voorbeeld van hun koning gevolgd die wél door de soldaten bewonderd en geliefd werd.

Luitenantje ... en koning !

Ter illustratie wil ik hier volgende sterk contrasterende ware gebeurtenissen aanhalen : op 6 juni 1915 ontstond er een erge brand in een barakkencomplex van het militair hospitaal *De Oceaan* van Dr. De Page in De Panne. Er dreigde een erge ramp ! Al wie armen en benen had snelde toe om te helpen redden en blussen. Allen en alles moest geëvacueerd worden. De dijk en de terrassen van de aanpalende villa's stonden proppensvol, honderden bedden met zieken en gewonden bedekten het strand. Met verbazing zag Dr. Jos De Cuyper hoe een luitenant van de lansiers soldaten sloeg met zijn karwats en ze stampen gaf op hun achterste hoewel zij niets misdaan hadden en zich alleen maar wensten nuttig te maken. (Jos De Cuyper, *Journal de Campagne*, p. 72) terwijl, naar het relaas van de verpleegster J. De Launoy, tijdens diezelfde brand, op enkele stappen daar vandaan, in al dat geloop en geharrewar, een onoplettende, ijverige en overbeladen soldaat-brancardier, met zijn handen en armen vol, tot een toekijkende officier riep : " Hebt gij hier niets te doen ? ... kom aan, pak dit dan maar mee " en hij stak hem een hele stapel borden in zijn handen. De grote officier met zijn kalm uiterlijk en zijn sympathiek gezicht deed eenvoudig en zonder aarzelen wat hem gevraagd werd ... het was koning Albert ! (Jane De Launoy, *Infirmières de guerre en service commandé*, p. 90).

De privilege's van de officieren waren beschamend : terwijl de gewone soldaten in slechte logementen moesten verblijven beschikte de generale

staf van het 2e linieregiment in De Panne over 36 woningen voor 18 officieren. P. Steegmans schrijft dat de officieren achter het front rondzwierven in een prachttunifform, dat ze de beste wijnen, champagne en likeuren dronken en dat ze ter afwisseling de rekruten kilometers ver te voet deden marcheren (P. Steegmans, *Oud-strijders 1914-1918*, p. 30) en Ev. van Moere schrijft in *Soldatenleven* over een officiertje van de gidsen, in een fijn laken rijmantaal naar de laatste Engelse mode die in een gasthof van De Panne binnenstapte, zilveren sporen aan de hielen, 't bamboestokje en de gele glacé handschoenen tussen de vingers ...

Die heersende officierenkaste met zijn traditionele minachting voor het Nederlands aanzag de Fransonkundige Vlaamse soldaat als een minderwaardige en de Vlaamsgezinde als een staatsgevaarlijk individu. Alles wat Vlaams was werd als "flaminboche" gedoodverfd.

Bovendien deed de overheid van het land niets om deze wantoestanden te doen ophouden en zo was het dan ook normaal dat een groeiend verzet bij de Vlamingen oprees.

Naast boer en werkmán, ook de student

In 1914 hadden echter veel Vlaamsgezinde studenten en jonge intellectuelen dienst genomen hetzij als vrijwilligers hetzij als dienstplichtigen. Voor deze gestudeerden zelf was het uitsluitend gebruik van het Frans weinig hinderend, doch zij voelden zich toch in hun eer en waardigheid gekrenkt dat hun eigen Vlaamse taal zo miskend werd, bovendien voelden zij zich solidair met hun Fransonkundige makkers en ze stelden zich voor hen te weer.

Zo kwamen zij dichter bij hen te staan en ontstond er een nauwe band tussen de eenvoudige volksjongens en de studenten en intellectuelen.

Van in het begin van 1915 hadden de Vlaamse bladen die aan het front verspreid en gelezen werden - wij denken aan *De Legerbode*, *De Belgische Standaard*, *Ons Vaderland*, *De Stem uit België* - reeds heel wat adressen en berichten van soldaten en burgers medegedeeld zodat de soldaten reeds onderling contacten gelegd hadden.

Door de frontblaadjes die vanaf de tweede helft van 1915 ontstonden en in 1916 vrij algemeen werden, kregen de jongens van eenzelfde streek, de studenten van eenzelfde college of onderwijsinstelling, die over de verschillende regimenten verspreid waren nog nauwer contact en deze contacten leidden tot het oprichten van allerlei vrienden- en studiekringen. College- en universiteitsstudenten, seminaristen en jonge onderwijzers meestal brancardiërs, samen met, en veelal geleid door de aalmoezeniers belegden samenkomsten waartoe ook hun frontmakkers, boerenjongens en arbeiders uitgenodigd werden.

Een andere mogelijke trefplaats en ontmoetingsgelegenheid voor vele jongens was De Panne.

De Panne, hoofdplaats...

De Panne was gedurende de oorlog 1914-18 de hoofdplaats geworden van het minieme stukje onbezet gebleven België. Het ganse vrij gebleven landje bevatte nog slechts 33 gemeenten van het arrondissement Veurne-Diksmuide en een 18-tal van het arrondissement Ieper, met een gezamenlijke bevolking van een goeie 70 000 inwoners, in 1917 althans, terwijl dit getal in 1918 nog sterk

verminderde door de evacuatie van meerdere gemeenten, bij het Duitse en daarna het geallieerde offensief.

Alhoewel de regering uitgeweken was naar Le Havre en het hoofdkwartier van het leger in de pastorie te Houtem-Veurne gevestigd was, verbleef de koning en de koninklijke familie alsook de Engelse en Franse militaire missies in De Panne dat tevens de zetel was van vele maatschappelijke, kulturele en caritatieve werken. Daar stond ook het grote militair hospitaal *De Oceaan* met Dr. De Page aan het hoofd, en daar was ook het redactiebureau gevestigd van *De Belgische Standaard* het enige nog in België verschijnende dagblad, nl. in de villa *Ma Coquille*, waar de familie Peeters huisde, en in de villa *Swiss Cottage* woonden Maria Elisa Belpaire en Louisa Duykers. Beide villa's waren trefplaatsen waar heel veel priesters en leken, intellectuelen, dichters, schrijvers, kunstenaars, professoren, politieke en sociale voormannen elkaar ontmoet en met elkaar gekonfereerd hebben. Heel het Vlaamse leven aan het front vond deze haarden van vrolijkheid en gezelligheid waar oudbekenden en vrienden verwelkomd werden, binnenlandse en buitenlandse.

"Cosmopolitisch was het leven aan 't front" schrijft M. Belpaire in *Gestalten in 't verleden*. Oasen van rust en geestelijke verkwikking maar tevens gonzende bieken van literaire, artistieke en sociale activiteiten.

... en stad van plezier

In De Panne kwamen veel mannen uit de loopgraven op rust en aldus werd de gemeente een ontmoetingscentrum van vele vrienden en streekgenoten.

Daar waren niet alleen de pas opgesomde rustige pleisterplaatsen maar er waren ook allerlei attracties, rijke winkels en plezierhuizen. "De Panne is slecht. Ik weet niet waaraan de oorzaak van de wulpsheid te wijten is, doch dit is voor mij zeker dat De Panne, zoo wij niet tegenwerken, het kapua van Hannibal zal worden", schrijft de jonge Poperingse idealist Toone Lambrecht in *Het Poperinghenaartje* van 14 juli 1916.

Onze Belgische officieren wier gedrag en levenswandel niet onbesproken bleef waren zeker geen te beste voorbeelden voor de simpele soldaten. P. Steegmans schreef ook over hen : "Hun lange winteravonden doodden ze met het lezen van pornografische boeken..." en J. Pirenne vertelde dat een dokter-officier zijn verpleegsters, bij de aanwerving, naakt driemaal omheen zijn bureau liet marcheren. De vele verhaaltjes die we van oudstrijders hoorden en sommige getuigenissen van burgers, zijn voor deze bijdrage niet geschikt.

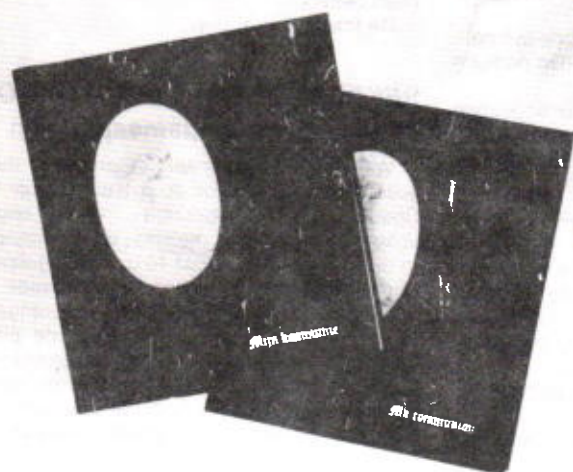
Voor professor Frans Daels, de strijder voor een zedelijk hoger ideaal, had reeds van in 1915 zijn actie begonnen tegen een steeds verder om zich heengrijpende zedenverwildering o.m. door de publikatie van zijn brochure : *Volksfierheid*.

R. Lanszweert

KROMBEKE
Vera en Alain Weemeeuw-Cornette

spelen mee in "HOGER - LAGER"
op zaterdag 7 april 1984 te Poperinge.

Kaarten te verkrijgen aan 150 fr.
bij hen of bij hun ouders.

KOMMUNIEGESCHENKEN

- ☐ Poëzieboekjes - Fotoalbums
- ☐ Luxe-ringmappen
- ☐ Woordenboeken
- ☐ MB-spellen
- ☐ Parkerstylo's en -vulpennen

Drukkerij - Boekhandel SCHOONAERT

Bergenstraat 14-16, 8990 ROESBRUGGE - Tel. 057/30 03 79

ROESBRUGGE

Openingsuren Gemeentehuis

Maandag, woensdag en zaterdag, telkens van 8 tot 12 u.

De Burgemeester is er te spreken elke eerste woensdag van de maand, van 11 tot 12 u.

BLOEMENMARKT

Onder een stralende zon zagen we vorig jaar op 24 april heel wat kijk- en kooplustigen op de bloemenmarkt te Roesbrugge. 't Was wel wat vroeg om alle bloemen aan te kopen "surtout met dien laotn utkom"

Daarom wordt dit jaar de bloemenmarkt gehouden op zondag 6 mei. Vanaf 9.30 u. wordt een rijke keus bloemen en planten te koop aangeboden op de markt te Roesbrugge. Kom, kies en koop!

Graag zagen we nog meer bloemen op de vensterbanken en aan de huisgevels prijken, zodat Roesbrugge een leuk bloemendorp wordt.

Wie een lapje grond vrij heeft om dahlia's te kweken kan - zoals vorig jaar - de knollen in bruikleen krijgen. Met Roesbrugge-kermis worden de bloemen opgehaald voor ons bloementapijt en de rest van de nazomer kan je zelf genieten van de kleurrijke, bloeiende dahlia's.

De liefhebbers van dahlia's gelieven hun naam op te geven bij een van de leden van het feestkomitee tegen 15 april.

Als we allen samenwerken zullen we er weer iets moois van maken.

LENTEPROMOTIE

15 % KORTING

op de

LAGOSTINA kookpotten

MOONLINE en **VEGA**,

alsook op de

snelkookpannen 3 tot 12 l.

De nieuwe braadpan

Le Creuset Castoflon

nog te verkrijgen

aan **995 fr.**

JOS. CAPPOEN-GANTOIS

Prof. O. Rubbrechtstraat 12

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

TE KOOP

- 1200 oude zwartgelakte **PANNEN**.
Tel. 057/30 07 83.

TE KOOP

- **GARAGEPOORT** (5 delen), geïsoleerd,
h. 4 m, br. 5,5 m. Tel. 057/30 07 83.

ROESBRUGGE

OP REIS

Dit jaar zal onze traditionele tweedaagse reis plaatsvinden op vrijdag en zaterdag 1 en 2 juni, het weekend van O.L.H. Hemelvaart.

Na de reizen naar de Ahrvallei, Luxemburg, Normandië en Valkenburg gaat het nu naar Amsterdam. Over Brugge-Sluis gaat het naar Breskens, overzet per boot naar Walcheren. Over de Veerse-dam, en over de Zeelandbrug (5km lang) komen we langs Zierikzee op het eiland Overflakkee met bezoek aan de Deltaexponen Hellevoetsluis. Bezoek ook aan Delft met zijn bekend aardewerk. Den Haag, met bezoek aan de bekende pier van Scheveningen. Overnachting te Haarlem. 's Avonds wordt een bezoek gebracht aan het Leidse Plein te Amsterdam, waar kan gedanst worden en genoten van muziek.

De tweede dag bezoek aan Amsterdam, met rondvaart op de grachten. Nadien naar Volendam met bezoek aan een klompenmakerij. Langs Utrecht-Breda en Tilburg bezoeken we nog een geitenkaasboerderij, met proever en koffie. Vervolgens over Antwerpen terug naar onze heimat met nog een avondmaal rond Gent. Een zeer interessante minitrip met veel afwisseling en vol Hollandse gezelligheid. Men kan inschrijven vanaf heden bij de inrichter Wilfried Decaestecker, Prof. Rubbrechtstraat 63, Roesbrugge of tel. 057/30 09 59, waar ook alle verdere inlichtingen te bekomen zijn.

BOTER- en KAASKAARTING

Zaterdag 14 en zondag 15 april 1984

in de Lagere School van Roesbrugge.

Het blijft voor de buitenschool een hele opgave om hun kinderen dezelfde kansen te geven als de kinderen van de stad. Het busvervoer om de leerlingen hun wekelijkse zwemles mogelijk te maken is een zware financiële uitgave.

Om de ouders niet te zwaar te belasten organiseert de inrichtende macht en het personeel een kaarting in de lokalen van de school.

De ouders, de familie en kennissen, de sympathisanten, de ganse parochiegemeenschap nodigen we uit op deze kaarting.

Maar ook niet-kaarters en de kinderen komen aan hun trekken in een sfeer van gezelligheid.

Van harte welkom aan iedereen en dank op voorhand om jullie steun.

BIER- en WIJNFESTEN

Op zaterdag 5 mei kunnen jong en oud in Roesbrugge samen uit. Geen gezeur bij de jongeren omdat de discomuziek niet keihard staat; geen gezaag bij de ouderen omdat ze niet gezellig kunnen keuvelen bij wat stemmige wijsjes.

Daarvoor werd de ideale oplossing gevonden in de ruime bierkelders van de brouwerij Feys. En wie er vorig jaar was, zal er zeker dit jaar weer willen bij zijn.

Voor de jongeren is er knettergekke muziek met lichteffecten van Studio Cosmos. Intussen kunnen de ouderen en allen die van een rustiger sfeer houden wijn tappen uit een vaatje bij de tonen van rustiger muziek in de "Weinstube".

Dus, om alle zorgen en het gezannik over inleveren en sparen te vergeten, om er eens echt uit te zijn, trekken allen op zaterdag 5 mei vanaf 20 u. naar de ruime bierkelders van de brouwerij Feys om mee te genieten van de succesrijke bier- en wijnfeesten van Roepovo-Roepovoc. Het is tevens een steuntje voor de Roepovo-Roepovoc-volleybalploegen, waarvoor we namens alle sportieve jongens en meisjes alle aanwezigen bij voorbaat hartelijk danken.

De toegangskaart geeft recht op gratis tombola voor een klok-radio.

ZESTIENDE PONYKOERSEN

Zondagnamiddag 29 april is volleybalklub Roepovo toe aan zijn zestiende uitgave van de jaarlijkse ponykoersen, dit in samenwerking met het Nationaal Belgisch Ponyverbond en heel wat extrasportieve medewerkers uit de streek. In totaal worden achttien wedstrijden betwist: negen vlucht- en evenveel drafwedstrijden. De kleinste pony's lopen normaal drie rondes (800 tot 1 000 m), de grootsten krijgen er wel zeven onder de hoeven geschoven (2 000 tot 2 100 m). De piste vóór de sporthal kan dit jaar iets breder worden getrokken en moet zelfs de meesteisende jockey kunnen voldoen. Op deze laatste zondag van april verwacht Roepovo tussen de 130 en 140 deelnemende paardjes, met uiteraard de Poperinge stal Denys als blikvanger. Het N.B.P.V. liet de toegangsgelden ongewijzigd: 70 fr. voor de volwassenen, 20 fr. voor de kinderen. Aanvang te 14.30 uur.

AMATEURSTORNOOI VOLLEYBAL

Voor de zesde maal neemt Roepovo tijdens de paasvakantie, op donderdag 19 en vrijdag 20 april het initiatief een volleybaltornooi te organiseren voor amateursploegen. Wie tijdens de jongste twee seizoenen in de officiële competitie aantrad, wordt niet toegelaten. De behoefte aan recreatiesport in onze streek werd duidelijk onderstreept door het grote aantal inschrijvingen. Uiteindelijk moest afgestapt worden van de traditionele formule van 24 ploegen en werd een nieuw systeem bedacht voor veertig teams.

Verdeeld in zes groepen van vijf, spelen de deelnemers de eerste dag elk vier schiftingswedstrijden. De vrijdag worden de zes gelijk geklasseerden dan in vijf nieuwe groepen bijeengebracht, met dan voor elk vijf ontmoetingen die de eindstand moeten bepalen. Om dat alles mogelijk te maken wordt er dit jaar gespeeld tussen achttien en driëntwintig uur en werd de tijd tussen de matches beperkt.

De toegang is gratis.

REKREATIE-VOLLEYBALTORNOOI voor meisjes- en damesploegen

Voor de vijfde maal organiseert meisjes-volleybalklub Roepovoc op dinsdag 24 april in de Sporthal te Poperinge een recreatieve volleybaltornooi voor meisjes- en damesploegen. In de eerste ronde, vanaf 18 u., wordt gespeeld in drie reeksen van vier ploegen. In de tweede ronde, vanaf 20 u., spelen de vier slechtst gerangschikte ploegen uit de eerste ronde voor de plaatsen negen tot twaalf, de vier beter gerangschikte ploegen voor de plaatsen vijf tot acht, de vier best gerangschikte ploegen voor de plaatsen één tot vier. Laatste wedstrijd omstreeks tien uur.

HONDENWEDSTRIJD

De kynologische vereniging Hoppeland Poperinge houdt op Paaszondag 22 april 1984 een hondenwedstrijd volgens het gehoorzaamheidsprogramma. Deze wedstrijd zal plaats vinden op de wijk "De Leeuwerik" te Krombeke in de weide van café "De Voorstad" bij O. Parret. Men begint om 10 u. en eindigt om 18 u. Verzekerde deelname van de Belgische tophonden van deze discipline. De toegang is gratis.

Alle inlichtingen in verband met deze hondenwedstrijd kunnen bekomen worden bij: voorzitter Gilbert Delanghe, Casselstraat 75 te Poperinge, tel. 057/33 52 11 of bij de sekretaris, Gerard Paesschezoone, Eikenkappersdreef 4 te Krombeke, tel. 057/30 09 85.

**de grootste keus
behangpapier**

de grootste keus
DEKENS
DONSDEKENS
DEKBEDDEN
BESCHERMHOEZEN
HOOFDKUSSENS

WOONINRICHTING

schoonaert

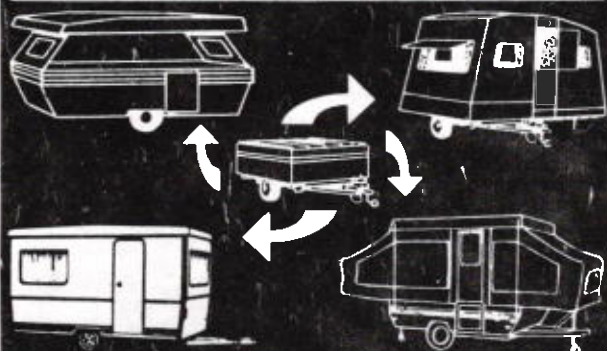
Tel. 057/33 40 86

Bruggestraat 3 - 5

8970 POPERINGE

**DECUYPER
POPERINGE**

de vouwcaravanspecialist van België

plooibare caravans in overvloed

Iepersstraat 69 en 124 8970 Poperinge Tel (057) 33 37 74

Michel BAELDE

Bankelindeweg 29 C, 8994 KROMBEKE

PLAATSEN VAN

CENTRALE VERWARMING — ASFALTBEDEKKING

KEUKENS — SANITAIR

ALGEMEEN ONDERHOUD VAN GAS- EN MAZOUTBRANDERS

HOUTSKOOL

Telefoon 057/40 05 43

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

VERZEKERINGEN
PRINZIE
BELEGGINGEN
PRINZIE
PVBA ZAKENKANTOOR
PRINZIE

Provenplein 39A, 8994 PROVEN

Tel. 057/30 09 01 - 30 09 02

na de diensturen : 30 03 26 - 30 02 58

ASLK

Alle verzekeringen en
geldplaatsingen
onder **staatswaarborg**.

HET
KWALITEITSMERK
Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL

BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35

8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

Tuincentrum "Au Petit Jardin"
SPECIALE BLOEMENWEEK

met korting en geschenken,
vanaf **zaterdag 14 april** tot en met
Paasmaandag 23 april.

10 % KORTING

op al uw aankopen gedurende deze
periode.

**Gilbert en Bea
INDEVUYST - COGHE**

Couthoflaan 32, 8994 Proven
Tel. 057/33 39 63

Per aankoop van 500 fr. een nuttig
boekje als geschenk over 400 kamer-
planten in kleur met verzorgingstips.

(vervolg van biz. 291)

vroeg de prins van Conti, die tot koning van Polen was verkozen, aan Baert:

- Wat zou je gedaan hebben, had men je moeten aanvallen?
- Vechten!
- En in geval van overmacht?
- O, mijn zoon stond bij het kruitmagazijn, om desnoods alles in de lucht te laten vliegen, antwoordde Baert.

Maar hij bereikte Danzig en kaapte nog 3 vijandelijke schepen onderweg.

In 1697 werd de vrede van Rijswijk gesloten, tussen Frankrijk en Holland, Engeland, Duitsland en Spanje. Baert trok zich in zijn familiekring te Duinkerke, terug. Hij beleefde er nog enkele rustige jaren, maar stierf in april 1702. Zijn weduwe kreeg een pensioen van 2000 Franse ponden. Maar pas was hij gestorven of Frankrijk dat in de Spaanse Successieoorlog betrokken werd, voelde aan welke grote leemte Jan Baert achterliet. De Franse vloot werd in Duinkerke gevangen gehouden door Engelse en Hollandse schepen, en niemand bleek in staat de blokkade te doorbreken.

Was Jan Baert er nog maar geweest! Hij, de grote kaper, had een halfdozijn keren machtige vijandelijke linies doorbroken.

Maar Baert was niet meer. Hij had dertien kinderen uit twee huwelijken. Zes bleven in leven. De oudste zoon, Frans-Corneel, geboren te Duinkerke in 1677, ging van in zijn prille jeugd overal mee in de slag. Hij stierf als vice-admiraal op 78-jarige leeftijd. Kasper Baert, een zoon van Frans-Corneel, ging bij de genie en bracht het tot generaal. Hij stierf in 1782 en was de laatste afstammeling van de beroemde Jan Baert!

L. v. R.

Bij bakker Ivo VANDENBROUCKE

op Goede Vrijdag en Paaszaterdag
versierde en lekkere Paashazen

Liefst bestellen op voorhand
tel. 057/30 09 24
Weggevoerdenstraat 1, Roesbrugge

ZIT U WEL DROOG ?

Speciale actie tot 30/04/84
op alle **RUBSON-produkten**.

- ★ **Rubson liquid rubber**, voor daken, goten, terrassen
 - ★ **Rubson special façades**, voor buitenmuren en gevels
 - ★ **Rubson vochtige binnenwanden**, ook voor keldermuren
 - ★ **Rubson special sol**, voor vloeren binnen & buiten
- en nog tal van andere uitzonderlijke aanbiedingen met korting

HOBBY BOUW - alle bouwmaterialen
HUGO VERMEULEN
Obterrestraat 56, 8994 PROVEN - 057/30 06 74

DE BETERE MEUBELZAAK en BETERKOOP

kwaliteitsmeubelen en service

- alle inrichtingen (woning - woonzaal - burelen en horeca)
- schrijn- en timmerwerken + bekleden van dakgoten (gratis bestek)

Tel. 057/30 05 01

KOEN TE PROVEN

Heel wat mensen vragen zich af: "Wie is Koen? Nog nooit van gehoord!" Maar als ge hen dan vertelt dat hij de zanger is van volgende hits: "In de warme Spaanse zon", "Wie deed jou pijn, kleine meid?", "Liesje leerde Lotje lopen", dan weet plots iedereen over wie het gaat.

Inderdaad, Koen komt naar "De Lovie" met zijn unieke show. Samen met zijn twee danseresjes en de kleine Nancy zal hij beslist iedereen boeien. Een enige gelegenheid om deze nieuwe ster in de Vlaamse showwereld te leren kennen.

Er wordt ook wel eens geklaagd dat er zo weinig gelegenheid is om eens gezellig te kunnen dansen. Daarom zochten we een goed orkest en dit vonden we met de naam "The United 5". Dit orkest heeft met heel wat grote namen gewerkt. Voor alle dansliefhebbers een enige gelegenheid om eens een avond goed te ontspannen met uw geliefde liefhebberij.

We verwachten U dus in de feestzaal "De Lovie" op zaterdag 7 april a.s. Kaarten te bekomen bij de inrichters "De Top-Kerels" en het personeel van de Firma Top-Mouton te Proven.

MENSEN VAN BIJ ONS

Op vrijdag 9 maart is te Zillebeke overleden, mevr. Cecile Samyn. Zij was geboren te Jette op 15 mei 1920. Zij was de dochter van de hr. Benoit Samyn (+) en de zuster van apotheker Georges Samyn-Louwagie en van mevr. Julia Vandembroucke-Samyn te Proven.

De familie Samyn vestigde zich te Roesbrugge in juli 1933. Cecile Samyn trad in 1950 in het huwelijk met de hr. Albert Leleu, schilder-behanger te leper. Na overlijden van hun zaak gingen zij Zillebeke bewonen.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND:

Huwelijksaankondiging

- Filip Vandevoorde van Roesbrugge-Haringe met Linda Vantomme van Stavele.

Overlijdens

- Firmin Lanszweert, 69 j., echtgenoot van Simonne Gesquiere (Beveren).
- Elisabeth Berquin, 82 j., echtgenote van Camille Berquin (Stavele).

K.B.G. BEVEREN

De kampioenkaarting van 15 maart gaf volgende resultaten: behaalden de drie partijen: Vandromme E. 362 p. - Masschelein M. 358 p. Mackelberg Jules 345 p. - Butaye Valère 339 p. Looten A. 297 p. - Soetaert G. 287 p. Leys J. 278 p. - Lebbe M. 223 p. Gast L. 216 p.

KLASSEMENT:

Masschelein M. 9-875, Reubrecht C. 7-843, Leys J. 7-816, Gast L. 7-797, Lebbe M. 7-776

De volgende kleine kaarting met voordracht "Alleen, maar niet vereenzaamd" is gepland op donderdag 5 april a.s.

TE KOOP

- Halfautomatische **WASMACHINE** Hoover, 1000 fr. Tel. 057/30 08 27.

TE HUUR

- **GARAGE** te Roesbrugge, Roesbruggeplein. Zich wenden: Prof. O. Rubbrechtstraat 68a of tel. 057/30 02 70.

EEN KEUR VAN SPAARVORMEN
IN UW AGENTSCHAP VAN DE

ASLK

Agentschap ROESBRUGGE-HARINGE

Prof. O. Rubbrechtstraat 14 - Tel. 057/30 08 66

Geldbeleggingen - Leningen - Verzekeringen

Kantoorhouder: Johan DEGRAEVE

KALENDER : VERMAKELIJKHEDEN EN AKTIVITEITEN MAAND APRIL

Kaartingen

HARINGE, Café " Sint-Joseph "
Zaterdag 7 en zondag 8 APRIL 1984
Grote KIEKENBILLENKAARTING

1 v.v. 4e grote prijs 'Haringe Sportief'
en plaatselijke renner Pascal Louf.
1 x aanblijven = één kiekebil
Inleg 35 fr. 3 kaarten voor 100 fr.
Inschrijvingskaart geeft recht op gratis
tombola van een rennersfiets.

- Haringe, in de schoollokalen woensdag 11 april : puntenkaarting " Derde Leeftijd "
- Proven, zaal " Sint-Elooi " donderdag 12 april en donderdag 26 april te 13 u. : kaartnamiddag " Derde Leeftijd "
- Stavele, " t Zwaantje " bij Gilbert Dequeker vrijdag 13 april te 20 u. : maandelijks kaarting van de kaartersklub " Tijdig Thuis "
- Roesbrugge, zaterdag 14 april vanaf 20 u. en zondag 15 april van 10 tot 13 u. en van 16 tot 24 u. : jaarlijkse boter- en kaaskaarting in de Gemengde Lagere School.
- Roesbrugge, " De Gouden Arend " zondag 22 april vanaf 17 u. : saucissenkaarting, ingericht door de Middenstand afdelingen Abele, Beveren, Krombeke, Proven, Stavele, Watou en Roesbrugge-Haringe.
- Roesbrugge, bij J. Gunst, dinsdag 24 april : puntenkaarting " Derde Leeftijd "
- Haringe, zaterdag 28 april vanaf 18 u. en zondag 29 april van 9 tot 13 u. en van 16 tot 23 u. : koeke- en boterkaarting in de lokalen van de Lagere School. Inschrijvingskaart geeft recht op gratis tombola.

Vogelpik

- Haringe, in " Sint-Jozef " bij Cecile Ryon zaterdag 14 en zondag 15 april vogelpiksmijting voor de leden.
- Roesbrugge, in " De Gouden Arend " zaterdag 28 april : maandelijks smijting voor " De Arendpikkers "
- Stavele, bij G. Dequeker, zaterdag 28 april 3de smijting voor de " Zwaantjespikkers "

Werk voor volkstuinen

Krombeke, in " De Leeuwerik " vrijdag 20 april te 20 u. : " Het verzorgen van kamerplanten " door Joris Segers.

K.A.V. - J.K.A.V.

Roesbrugge, in de parochiezaal donderdag 12 april om 13.30 u. : Gordijnen en overgordijnen "

K.B.G. Roesbrugge-Haringe

Bedevaart naar Arneke op 1 mei.
Vertrek om 8 u. op het Roesbruggeplein.
Kostprijs reis : 270 fr., middagmaal : 390 fr.
Inschrijven bij de wijkmeesters of bij Frans Van Wymeersch of Jozef Gheysens.

Dansavonden

- Proven, zaal " De Lovie " zaterdag 7 april om 20 u. dans- en showavond met Koen en het orkest " The United 5 " t.v.v. de Top-kerels.
- Roesbrugge, zaal " De Gouden Arend " zaterdag 14 april om 20 u. : T-Dansant met discobar " Utopia " t.v.v. Judoklub Poperinge

BIER-en WIJNFEESTEN

Zaterdag 5 mei in de bierkelders van de Brouwerij Feys t.v.v. de volleybalklub.

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Het zijn geen prettige jaren voor de jeugd. Bij de schoolverlaters komen alleen de dapperste nog aan de slag : zij die veel meer spanningen willen doen dan ze vermoed hebben om heel wat minder te verdienen dan ze gedroomd hadden. De anderen komen aan de " dop " - niet altijd tot hun ongenoegen - na een wachttijd van 150 dagen.

Die 150 dagen noviciaat zonder vergoeding, zijn al lang een doorn in het oog van veel jongeren. Grootgebracht in een tijd die progressief wordt genoemd, maar die in zijn overdreven " sociale zekerheid " de huidige crisis en een dekadente gemakzucht heeft voorbereid, nemen ze het niet dat men met een diploma op zak, niet onmiddellijk volwaardig " dopper " wordt !

Het Spaarplan van de regering, het eerste vervolg op het inleveringsplan van een paar jaar geleden, voorziet erin de wachttijd voor schoolverlaters te verlengen... van 150 tot 200 dagen.

Konsternatie bij al wie straks afgestudeerd is. Dat had men zeker van het vijfde kabinet-Martens, waarin de doordrijver Jean-Luc Dehaene, de vertrouwensman van het kristelijke werkersverbond en kabinetschef Verplaetse, ook een ACW-man, toch een vooraanstaande plaats innemen, niet verwacht !

Onmiddellijk werd de heftige trom van het verzet geroerd en een beroep gedaan op Jef Hout-huys, de grote man van het kristelijk syndikaat om tussenbeide te komen. En de Jef, die wel weet dat de jeugd nog altijd de waarborg is voor de toekomst, en in acht genomen dat het socialistisch syndikaat, het ABVV, op de loer ligt om alle mal-kontenten op te vangen, is vol ijver naar de ministerraad gestapt, waar hij met een stille, maar verbeten dreiging in zijn woorden, die snode maatregel ongedaan wist te maken.

Met de verkiezingen in het zicht heeft hij daar veel begrip ervaren en de verlenging van de wachttijd van 150 tot 200 dagen voor werkloze schoolverlaters om uitkeringen te genieten, werd onmiddellijk geschrapt. Dat zal natuurlijk weer een deel geplande besparingen uitschakelen, maar er zijn in België nog tal van wroeters, die altijd bereid en in staat waren te betalen en men zal dus maar weer beroep doen op die categorie.

Ik meen dat er nog te veel jongeren zijn die niet-tegenstaande ze tegenwoordig allemaal veel langer dan vroeger, school hebben gelopen, in de waan verkeren dat het dopgeld van de Staat komt, zonder te beseffen dat de Staat (het land, de regering), alleen maar een distributiebedrijf is, die geld int onder alle vormen van belastingen (fiskale en para-fiskale) en dit dan herverdeelt ; dat wie " trekt " van de Staat, eigenlijk geld krijgt van zijn medemens, en dat de tijd dat dit koetje leeggemolken is, voor de deur staat ! Is de regering nu niet al te soepel geweest ? Ik vraag mij af wat die snot-neuzen zouden gedaan hebben, indien men kate-goriek had geweigerd ?

" Ze zouden waarschijnlijk een ZIT-staking hebben gehouden ", zegt Gusta !

't Ware niet te verwonderen,

Poi

Stoelen en tafels
Vlechtwerk
Biezen en riet

Paul Rappelet

Roesbruggestraat 4
8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 63

GARAGE NEVEJAN KROMBEKE

- VW GOLF diesel '81
- FORD FIESTA '82
- MAZDA 323 5-deur
- OPEL diesel '82

Tel. 057/40 03 35

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 11
8980 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

**Schoenen voor de zomer
en voor elke gelegenheid
degelijk en modieus.**

Bekijk eens onze uitstallampen
dan bemerkt U reeds enkele modellen
en prijzen van onze kollektie.

Binnen grote keus van
schoenen voor dames, heren en kinderen
marokijnwaren, regenschermen
botten, pantoffels.

Schoenen

Ig. PARENT - MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 20

ARTI QUICK ZIPP

**Ontdek bij ons
De Nieuwe Miele Klasse.**

**Wassen en drogen op
de modernste manier.**

Een complete serie wasautomaten en droogautomaten met vele vernieuwingen volgens de laatste technische ontwikkelingen. Alleen Miele kan Miele verbeteren. Opnieuw wordt bevestigd: moderne en absolute klasse. Nog zuiniger met stroom, mede door de unieke was-tijdgarantie. En tegelijk nog langere levensduur, zoals het Miele betaamt. De Nieuwe Miele Klasse. Nieuwe ideeën waar je ook kijkt. En dat kijken kunt u bij ons doen. Van harte welkom!

Miele

Voor al wie goed niet goed genoeg is.

VERDELER : J. CAPPOEN-GANTOIS

Prof. O. Rubbrechtstraat 12
8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

Mielten Bieze en Warden Smet van Leisele waaren van jongsaf maaten è weest. Z' hadden oltyd tegaare te Killem in de vlasfabrieke gaan werken. Maar achter zyn troepedienst wos Mielten è trouwd en naar Brussel gaan weunen waar dat 'n werk è vonden hadde. Maar toch wos Mielten osan kennisse bliuven houden met Warden en overhands gingen ze by mekaar, olle jaare voor veertien daagen op vakantie. 't Kwam olzoo dat Mielten weere naar Leisele è kommen wos.

't Wos è schoonen zomerschen zundagachter-noene en Warden en Mielten gingen naar "De Vlasblomme" om è party te bollen. Zodat ze binnen gingen, kwam Alois de kerkekoster buuten. 'n Ging subiet by Mielten om d' hand te geeven maar è bekeek Warden niet...

Ondertusschen ging Warden voor den toog staan en klapte teegen Hortense, de bazinne. Mielten kwam binnen en ondertusschen waaren de pinten ol è schonken.

"Maar hoe is dat nu?", vroeg Mielten teegen de bazinne... "Alois, de koster is 'nie nu ol è trouwd?"

"Ol twee keer bykans", lachte de bazinne... "maar 't schiet osan scheef!"

'k Gelooven dat de koster teegen joen geen gedag è zegt " zei Mielten teegen Warden.

"Wel mens! Dat is nu ollichte vier jaar dat 'n kwaad is op mien!"

"Waarom datte?" vroeg de bazinne.

"O! Dat is è raare historie wei" zei Warden... "maar 'k gaan dat è keer met sluus en schroo vertellen... 't Wos op è achternoeene da 'k aanzette om è toer te doen met myn veeloo. Onke djuuste buuten 't dorp kwam daar aan de koster, je weet wel waar dat 'n weunt Mielten."

"Jaak begot" zei Mielten... "dat hoog huis dat olleene staat."

"Djuuste... wel, op dat moment da'k daar passeerde smet de koster boven zyn venster open ol roepen: "Brand! Brand! help mien... den trap staat in brande en 'k kunnen niet naar benèen!"

"'t Wos ol rook da'je zag buutenkommen... 'k smet ik daar mien veeloo en 'k riep: "hè je gie geen leere staan?... Maar 'k hèn ik geen leere" schreewde'n weere..." 'k gaan naar benèen springen...!"

Maar op 't zelfde moment zag ik daar è groote lange planke teegen de geevel staan en 'k sleepte die planke vóór zyn huus en rechte ze schuins tot onder de venster boven en 'k riep "zet joen scheerebeende over die planke en laat joen styf voorzichtig naar benèen gletschen!"

"Maar è durfde niet zeker?" vroeg Mielten.

"Toch wel" antwoordde Warden... "maar è wos zoo ongehoord nerveus... è kroop wijsbeende over die planke en è liet hem in één keer naar benèen slieren!"

"En wuk zeide'n ols 'n benèen wos?" vroeg de bazinne.

"Nieten meer", zei Warden... "Z' hèn hem toen weg è voerd en sederdien hèt 'n nooit geen woord meer è sproken teegen mien!"

"Wuk! Dat is nog schoone" riep Warden.

"Je moeste joen kommen bedanken, j' hèt z'n leven è red!" zei de bazinne.

"Dat wel!" zei Mielten... "maar 'k hèn ik maar achternaar è weeten dat er daar, halverweege die planke, è paar groote naagels uustaaken en 'k had ik daar niet op è let!"

KWAAK

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 · 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30 03 79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZERBODE

Informatieblad
voor de dorpen :Roesbrugge-Haringe
Proven-Krombeke
Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks : behalve in augustus

„Marie” is gebarsten van ouderdom en geweld !

ROESBRUGGE KRIJGT EEN NIEUWE KLOK !

In 1838 werden er drie klokken gegoten op het kerkhof

Een van de drie grote klokken in de Roesbrugse kerktoeren is gebarsten. Zij is daardoor niet meer tegen haar taak opgewassen en laat dit duidelijk horen. Aangezien dit euvel zomaar niet met een knutselwerkje te verhelpen is had de kerkeraad voorgesteld van uit haar gesmolten materie een nieuwe klok te gieten. De Rijksdienst voor Monumentenzorg was daarvoor echter niet te vinden, omdat die mooie oude klok daarmee verloren ging. Daarom heeft het Poperingse stadsbestuur voorgesteld een totaal nieuwe klok te laten gieten en de oude in de kerk te pronk te zetten.

Naast de drie grote klokken bezit de kerk van Roesbrugge nog een schel, een klein klokje dat ons een paar minuten voor elke kerkdienst met gejaagde en hoge toon tot spoed aanmaant. Dat schelletje dateert van 1816, toen de kerk van Roesbrugge nog in opbouw was en maar over één bruikbare beuk en één klokje beschikte.

In 1826 was de driebeukige kerk van Roesbrugge voltooid. Tien jaar later op 16 februari 1836 werd de toren aanbesteed, volgens plan en bestek van architect Lernoold te Ieper. Het was aanemer Dejagher te Nieuwpoort, die voor de som van 42 429 frank (en 89 centiem !) de bouw toegewezen kreeg. Eens de werkzaamheden voltooid werden op zaterdag 1 september 1838, daags vóór Roesbrugge-kermis, drie klokken gegoten op het kerkhof, door de firma Druot van Metz, en de volgende donderdag uit de grond gedolven. De 17e van dezelfde maand werden ze gewijd en in de toren gehesen.

Die klokken dragen opschriften, in het Frans, waarvan hier de vrije vertaling volgt. Op de grootste klok : „In de maand september van 1838 werden dank zij de vrijgevigheid van de parochianen deze klokken gegoten onder de auspiciën van E.H. J. Reyphins, pastoor en E.H. E. Verstraete, onderpastoor, met instemming van de gemeentelijke overheid. Ik heet Martin-Barbe en heb als peter E.H. J. Reyphins, eerste pastoor van Roesbrugge en als meter Mevr. Van Daele, weduwe van de hr. M. Waels, doctor in geneeskunde”. Daaronder staat in reliëf een beeld van de H. Martinus, de patroonheilige van de kerk.

Op de tweede grootste : „Ik heet Marie. Ik heb als peter de hr. B. Cousyn, doctor in geneeskunde, burgemeester van de gemeente, en als meter, mejuffer Marie Waels. De Druots hebben ons, mijn zusters en ikzelf vervaardigd in 1838”. Onder die tekst staat het beeld van de Heilige Maagd met het Kind Jezus.

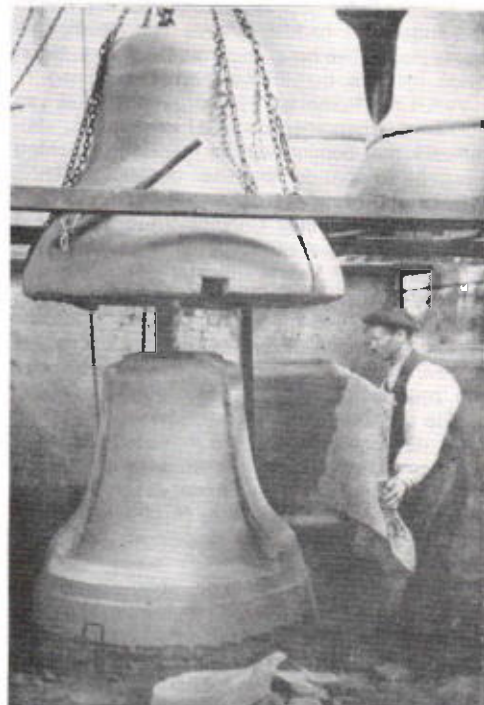
De meter, Marie Waels, naar wie de klok werd genoemd, was de dochter van wijlen doctor Benedictus Waels en van mevr. Van Daele, die meter was van de grootste klok. Dokter Waels was Maire geweest van de gemeente, van 1807 tot einde 1812, in de Franse tijd.

Op de kleinste van de drie : „Ik heet Sophie. Ik heb als peter de hr. P. Viane, eerste schepen en als meter mejuffer Sophie Waels”. Daaronder had men in reliëf Jezus op het kruis.

De meter, die haar naam gaf aan de kleinste klok, was de dochter van de eerste meter (mevr. Van Daele) en de zuster van de tweede (Marie Waels). Het bleef dus in de familie, wat ons laat veronderstellen dat zij onder de weldoeners in vrijgevigheid had uitgeblonken !

Klokken gieten

In augustus 1838 werden te Roesbrugge op het kerkhof, drie putten gegraven met horizontale bodem. In het midden van die putten werd telkens een verticale ijzeren staaf in de grond geplant. Daarrond werd met stenen en een mengsel van zand, kalk en water een klokkern vervaardigd, die door een rond de kop van de paal draaiende schabloon (een houten plank met uitgezaagd profiel) de juiste vorm kreeg. De buitenwand van de kern stemde overeen met de binnenwand van de te gieten klok. Eens die kern droog, werd hij met vet ingesmeerd en daarop werd een laag leem aangebracht, die met behulp van een nieuwe schabloon, de buitenvorm van de klok kreeg. Nadat die „valse klok” (in leem) was gedroogd, werden er letters en cijfers en heiligenbeeldjes, die uit was gegoten waren, op gekleefd, en dan werd ze op haar beurt met een stevige laag vet ingewreven. Daarmee werd toen een zgn. mantelmasa, bestaande uit een mortel van zand, kalk en steengruis aangebracht, die aangesnoerd werd met ijzeren banden. Naderhand werd de gedroogde mantel met zware kettingen en een hijstoestel opgehesen. De lemen valse klok werd stuk geslagen en verwijderd. De mantel werd weer over de

*Het wegnemen van de „valse klok”
in een klokkengieterij.*

kern gezet en de holle ruimte, waar de valse klok was weggeslagen, werd langs een kleine opening aan de bovenkant, met vloeibaar brons, de klokspijs (75 t.h. koper en 25 t.h. tin, vloeibaar gemaakt op 1100° C), opgegoten. Na enkele dagen afkoeling werd de mantel weer naar omhoog getrokken en met spanning werd naar het resultaat gekeken. De klok werd toen met een stalen borstel afgeschuurd, gepolijst, uit de put gehaald en van een klepel voorzien.

Het procédé is nog steeds ongeveer hetzelfde gebleven, maar nu gebeurt de hele bewerking in het werkhuis van de klokkengieter. De transportmogelijkheden zijn ook zoveel beter geworden.

De Roesbrugse nieuwe klok, die nog wel een tijdje op zich zal laten wachten, zal 544 050 fr. kosten (BTW incl.) en 800 kg wegen ! Ter vergelijking : de Big Ben te Londen heeft een gewicht van 13 828 kg en de grote klok van de Sacré Coeur te Parijs weegt 27 000 kg. In Moskou staat er op het Kremlinplein zelfs een klok van 210 000 kg. Maar deze in 1733 gegoten mastodont, met een doorsnee van 6,10 m heeft nooit geluid. Toen ze opgehangen werd in een voorlopige klokkestoel, brak daarin brand uit, de klok viel naar beneden en uit de slagring brak een stuk van ± 11 000 kg. ♦

Een woordje klokkengeschiedenis

De oudste kerkklokken waren niet gegoten, maar vervaardigd uit met klinknagels aan elkaar gelaste ijzeren platen. Reeds in de 7e eeuw zouden er dergelijke klokken gehangen hebben in de eerste Dom van Keulen. Toch kende men reeds gegoten bronzen klokken en handbellen in China ten tijde van de Sjang-dynastie, drieduizend jaar geleden. Volgens de joods-Romeinse geschiedschrijver Flavius Josephus zou koning Salomon uit de 10e eeuw v. Kr., klokjes hebben laten aanbrengen op het dak van zijn tempel... om de vogels weg te houden! Keizer Augustus liet klokjes ophangen aan een Jupiter-tempel te Rome en Plutarchus vertelt in een levensbeschrijving van Brutus, hoe men tijdens het beleg van Xanthos in 42 v. Kr. netten over de rivier spande met klokjes eraan bevestigd, om het ontsnappen van de vijand te belemmeren.

Het is duidelijk dat klokken en bellen sedert onheuglijke tijden gebruikt werden voor allerhande doeleinden. Zij hadden steeds een belangrijke maatschappelijke betekenis, met religieuze, bijgelovige, militaire, burgerlijke of artistieke inslag.

Vanuit het Romeinse rijk werd het gebruik van klokken overgenomen door het kristendom, aanvankelijk met behoud van de magische krachten waarmee ze door de Romeinen bedacht waren.

Rond 380 protesteerde de patriarch van Konstantinopel, Johannes Chrysostomus, tegen het gebruik van klokjes aan kinderen te geven als bescherming tegen kwade machten, immers alleen het kruis kon ze hiervoor behoeden! Tot ver in de middeleeuwen was men ervan overtuigd dat door het luiden van de klokken vóór elke kerkdienst, de omgeving gezuiverd werd van duivels en demonen, zodat de gelovigen in een gepurificeerd milieu aan de eredienst konden deelnemen.

Op de kerkvergadering te Toledo, in het jaar 400, werd reeds over klokken voor liturgische gebruiken gesproken en in de geschriften van bisschop Gregorius van Tours (+ 594) is herhaaldelijk gewag gemaakt van klokken en klokkengeluiden.

Sinds die tijd ontstonden er verscheidene klokkentradities in Europa, naast het gewone klokkeluiden in het kader van de liturgie begon men ook te *beieren*, t.z. het luiden van meerdere klokken door elkaar, maar in „akkoord”, bij middel van handen en voeten (de wisselklanken werden getrapt, met de voeten in een lus, of op sommige plaatsen met de koorden verbonden aan houten pedalen). Dat beieren kon machtige majestatische-harmonische vormen aannemen en Karel de Grote (742-814) was door dat soort klokkengeluid van het munster te Aken zo opgetogen, dat hij het bevel gaf overal in het Rijk klokken te vervaardigen. Ook te Roesbrugge werd er tot aan de Tweede Wereldoorlog, bij plechtige omstandigheden, voornamelijk op de avond van Allerheiligen, gebeierd met wisselgeluiden. Dat duurde geruime tijd, met twee ploegen van drie man, en was zware arbeid. In de volgende dagen gingen de klokkeluiders dan ook van huis tot huis om geldelijke giften in te zamelen ter beloning van hun inspanning voor de „zieltjes”. Toen in 1957 de laatste klokkeluiders, Gerard Candaele en Georges Gruwez, ermee wensten te stoppen, werd door pastoor Vandenhoven een aanvraag ingediend om het klokkeluiden te elektrificeren. De uitvoering gebeurde in 1958 door de firma Clock-O-Matic (G. Frère) van Lo (nu Herent).

Het bezit van klokken was niet alleen een liturgische noodzaak, maar tevens een statussymbool dat door kerken en kloosters werd op prijs gesteld. Waar men kerken of kapellen had zonder toren werd een klokkestoel naast het bedehuis opgesteld. Een dergelijke klokkestoel is o.m. te zien in de Sint-Paulusabdij te Wisques (een bezoek over-

waard, en een prachtige namiddaguitstap?), waarin in Bertine de zware klok van de voormalige Sint-Bertinusabdij van St.-Omaars, gegoten in 1470 en met een gewicht van 2 500 kg, is opgehangen. Een beklede klokkestoel of klokhuis is te zien naast de kerk van Hardifort, eveneens in Frans-Vlaanderen.

Wie met klokken schiet...

Onder de jongste oorlog dienden, in de door Duitsland bezette landen, de klokken ter wille van het waardevol brons ingeleverd. In ons land werd 70 t.h. van het totale klokkengewicht van 4 670 000 kg opgevorderd. Ook de drie grote klokken van Roesbrugge moesten eraan geloven. Op 11 april 1944 werden ze opgehaald. Daags voordien, dat was tweede paasdag, trokken de in het diepste van hun hart getroffen luiders naar de klokkolder om er voor de laatste keer met een krachtig wisselluiden, zoals dat alleen maar in uitzonderlijke omstandigheden gebeurde, Roesbrugge een afscheid toe te zwaaien. Burgemeester Deeren moest er een einde aan maken, opdat dit voor de Duitsers ongetwijfeld provocerend klokkenspel geen nare gevolgen zou hebben. Er waren toen weliswaar geen soldaten ingekwartierd te Roesbrugge, maar één voorbijkomende wagen van de bezetter kon voldoende zijn om miserie bij te brengen, des te meer daar de krijgsverrichtingen voor de Duitsers niet naar wens verliepen en er geruchten in de lucht hingen over een nakende landing van de geallieerden. Onder de bevolking werd de bekende leuze: *Wie met klokken schiet, wint de oorlog niet*, mondgemeen.

Maar de tijd was de Duitsers niet meer gegund om de Roesbrugse klokken om te smelten. Van de ongeveer 3 300 000 kg geroofde klokken zijn er ongeveer 600 000 kg teruggekeerd, waaronder deze van Roesbrugge.

Toch was die Duitse klokkenroof geen uniek feit in de geschiedenis. Reeds eeuwen lang werden klokken beschouwd als oorlogsbuit. Zodra een stad belegerd en ingenomen was, werden bijna altijd de klokken uit de torens gehaald, hetzij als oorlogsbuit voor de soldaten (die ze verkochten), hetzij om er wapens van te maken. De Franse Revolutie b.v. was fataal voor het klokkenbezit zowel in Frankrijk als van ons land. In 1793 werden in Frankrijk alleen meer dan 100 000 klokken vernietigd om er artilleriemateriaal uit te vervaardigen. Eerlijkheidshalve moeten we eraan toevoegen dat in de loop van de geschiedenis ook wel eens het omgekeerde is gebeurd. Keizer Joseph I schonk in 1711 een enorme klok aan de St.-Stephanusdom te Wenen, gegoten uit 180 op de Turken veroverde kanonnen en in de katedraal van Mainz hangt er een grote klok, in 1809 door Napoleon ten geschenke gegeven, waarvan een groot deel van het brons voortkwam van op de Pruisen veroverd geschild in de slag bij Jena (1806). Ook de dom van Keulen kreeg in 1874 van Wilhelm I, de zgn. *Kaiserglocke*, gegoten uit Frans geschild. Stuk voor stuk kleine restituties en misschien ook wel gewetensussertjes voor al hetgene ze gestolen en vernietigd hadden!

R.A.B.

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND:

Huwelijk

- Danny Soulliaert van Roesbrugge met Carine Knockaert van Westvleteren.

Overlijdens

- Adrienne Vandembroucke, 96 j., ongehuwd.
- Magdalena Carpentier, 89 j., weduwe van Marinus Liefvooghe.
- Cyriel Deryckere, 65 j., echtgenoot van Monica Dewitte.

OP RUST

Na een vruchtbare loopbaan als ambtenaar bij het Ministerie van Financiën ging de heer Roger-A. Blondeau eind vorige maand met pensioen.

Hij zal de titelatuur van Ere-inspecteur dragen, onderscheiding die hem wordt toegekend als blijk van waardering voor zijn jarenlange toewijding en inzet als controleur, hoofdcontroleur en inspecteur bij de diensten der Direkte Belastingen.

De medewerkers en lezers van *De IJzerbode* wensen hun hoofdredakteur nog vele jaren van goede gezondheid en een zee van tijd om te doen wat hij niet laten kan. Dit is werken voor *De IJzerbode*, bijdragen schrijven voor wetenschappelijke tijdschriften en een paar boeken afwerken waarvoor hij vele jaren lang documentatie bijeen gaarde.

Wij wensen de heer en mevrouw Blondeau veel geluk, en wij zijn ervan overtuigd dat wij nog op hen zullen kunnen rekenen.

TV-OPNAMEN TE ROESBRUGGE

In september a.s. wordt een televisieprogramma gewijd aan Ferdinand Verbiest (1623-1688), die sterrenkundige werd aan het hof van de Chinese keizer en die als het symbool wordt beschouwd van de huidige wetenschappelijke-technische samenwerking tussen China en België. Dit programma steunt op het boek *Mandarijn en astronoom* van onze medewerker Roger-A. Blondeau, die tevens verzocht werd mede te helpen aan het opstellen van het draaiboek. De laatste besprekingen hieromtrent gebeurden te Roesbrugge op 16 april jl. en de interviews zullen alhier opgenomen worden op 10 mei a.s.

MENSEN VAN BIJ ONS

Te Benidorm, in Spanje, is op 4 april 1984 de hr. Georges Vandenberghe onverwacht overleden. Hij huwde in 1943 met mevr. Marie-José Pauwels, het enige kind van de sympathieke hoofdonderwijzer Cyrille Pauwels (+ 1951) van Roesbrugge.

Georges Vandenberghe was geboren te Bredene op 12 september 1910 en was vóór zijn pensionering ingenieur bij de technische dienst van de gemeente Oostduinkerke. Hij werd aldaar ter aarde besteld op zaterdag 14 april jl.

In het Mariaziekenhuis te Poperinge is na een lange en pijnlijke ziekte de hr. André Casier overleden. Hij was geboren te Menen op 25 juni 1924 en was weduwnaar van mevr. Raymonde Camerlynck van Roesbrugge.

Na zijn huwelijk had André Casier de commerciële leiding van de firma Camerlynck (groothandel in voedingswaren en koffiebranderij te Roesbrugge). Hij woonde te Roesbrugge tegen de markt in het huis van meester Pauwels (nu Valère Recour). Na het verdwijnen van de firma Camerlynck trok André Casier naar Kongo, waar hij directeur werd van de brouwerijen Bramila. Hij werd begraven te Jabbeke op 14 april.

- PEDICURE
- GEZICHTSVERZORGING
- ONTHARING
- UVA ZONNEBANK

DEJONCKHEERE S.
Ieperstraat 86, POPERINGE
Tel. 057/33 67 57

MEI OF BLOEIMAAND

Een fijne maand, sinds 1784 officieel toegewijd aan Onze Lieve Vrouw. Maar het is ook de maand van de „gestrenge Heren”, de IJsheiligen Sint Pancras (12°), Sint Servaas (13°) en Sint Bonifaas (14°). Met die mannen is het geen brood eten.

Waar men gaat langs Vlaamse wegen.

Vlaanderen is vermaard voor bedevaarten en processies. Daarin vinden wij veel terug van het oude geloof onzer voorvaders, toen deze er als rederijkers hun abele spelen in uitbeelden.

Een grote verering gaat uit naar de Heilige Maagd. De volksmond heeft haar duizend namen toebedeeld. Zij werd genoemd naar gelang de noodzaak: Onze Lieve Vrouw van Barmhartigheid, O.L.Vrouw van Genade, O.L.Vrouw van Bijstand, O.L.Vrouw van Krampen, O.L.Vrouw van Goeden Raad, kortom te veel om op te noemen. De Meimaand is haar dus toegewijd.

Vroeger kon men aan de kleine veldkapelletjes langs de wegen biddende mensen ontmoeten, veelal vrouwen en kinderen, hoewel mannen zich niet onthielden. De kapellen werden versierd met bloemen en guirlandes en de burens van éénzelfde straat of gehucht gingen er trots op. Want dat was en bleef hun werk de Heilige Maagd ter ere.

Nog is dit schone gebruik niet helemaal teloor gegaan. Persoonlijk bemerkten wij in 1982 en 1983 biddende mensen bij dergelijke kapelletjes te Gijverinkhove, Beveren-Kalsijde, Roesbrugge. En wij zijn er vast van overtuigd dat de traditie ook elders nog leeft. Zeggen de Vlamingen niet:

„Waar men gaat langs Vlaamse wegen,

Komt men Onze Lieve Vrouwke tegen.”

Heilige Godehard of Goewaar.

De benediktijnen bisschop van Hildesheim (Duitsland), Sint Goewaar is geheugnis lang over de Schreve „gediend en aangeroepen tegen sciatië en alle soort ongeneeslijke ziekten en kwalen”. Een vermaarde negendaagse bedevaart heeft plaats van 1 tot 9 mei in Arneke. En van heinde en verre trekken de gelovigen op de eerste zondag van de novene naar het dorp bij de Kasselberg omdat dan de kerkelijke plechtigheid in het „Vlamsch” plaats vindt. Niet zelden ziet men wagens en autocars uit het hele grensgebied, zelfs van verder uit het Diksmuidse. Wat bewijst dat vroomheid en volksgeloof nog niet helemaal verdwenen zijn uit de denkwereld van de Vlaamse landman.

Tot op vandaag de dag wordt een litanie van de H. Goewaar in de Nederlandse taal verspreid onder de kerkgangers. Uit dit drukwerk enkele citaten:

- Beschermers en Patroon van Arneke, bid voor ons.
- Apostel van West-Vlaanderen, bid voor ons.
- Die door uw wonderbaar leven en mirakelen de glorie van God heil verspreid, bid voor ons.
- Die door gedurige verstorvenheid in 't klooster hebt geleefd als een martelaar, bid voor ons.
- Die door de H. Maagd werd vermaand het bestuur van het Bisdome van Hildesheim te aanvaarden, bid voor ons.
- Die van Godswege bijzonder zijt begaafd om de mensen te genezen van fleuris, sciatië, bloedloop enz., bid voor ons.
- Verhoor o H. Goewaar, met welgevallen uw vererende dienaars. Sta hen bij in alle benauwdheid en bewaar hen van tijdelijke en eeuwige straffen.

Kattefeest te leper.

Tot een gevestigde traditie in het Vlaamse volks-

gebruik behoorde vroeger een „Kattefeest”. Maar hoe en waar dit gebeuren ontstond blijkt moeilijk te achterhalen. Wel mag gesteld dat in voor-kristelijke tijden de poes in hoog aanzien stond. Dat was ook het geval bij de Germanen, zodat het ontstaan van het feest wel in de Germaanse mythologie te vinden blijkt.

Katten werden beschouwd als het zinnebeeld van vrijheid en als de oorlogsgod Wodan ten strijde trok en zich liet vergezellen van de liefdesgodin Freya, werd haar wagen door onze majestatische huisdieren getrokken.

Maar het menselijk denken kan op vele manieren worden geïnterpreteerd. Het groeiende kristendom zag in de kat een heidens dier, waardoor zij langzaam meer bestreden en beladen werd met alle zonden van de wereld.

In het taale volksgeloof groeide zij uit tot de trouwe dienaar van heksen en duivels en haar doden betekende een weldaad voor het mensdom. Aldus zou het kattensmijten een verzaken betekenen aan afgoderij en verering.

Verdween elders het gebruik, dan bleef het in leper bestaan. Méér dan duizend jaar, zij het vaak met lange onderbrekingen.

In 962 werd door de graaf van Vlaanderen, Boudewijn III, een edikt uitgevaardigd waarbij het gebeuren vastgesteld werd op de tweede zondag van de Vasten. Tijdens deze periode werd een wijf en zijf befaamde jaarmarkt gehouden van zondag tot woensdag, en het gebeurde dat de katten werden geworpen op de laatste dag van de markt, vandaar het begrip „Kattewoensdag”.

Voor het laatst werden levende dieren van de Halletoren gesmeten in 1817. Waarschijnlijk werden toen de zeden en opvattingen van de mens milder en meer humaan. Tot dan een erge dieren-mishandeling, vergroeide de aloude traditie tot speelse fantasie. En wanneer de stadsnar thans fluweelen katjes naar beneden werpt, wentelt een massa grijpgrage handen ineen tot een klauwen van vingers, die zich strekken om zo'n popje te bemachtigen.

Bij het oude gebruik van het „Kattewerpen” kwam anno 1955 een „Kattestoot”. Aan de basis van dit heuse evenement noteren wij de namen van stoetenbouwer Frans Van Immerseel en regisseur Antoon van der Plaetse.

De schitterende kavalkade is niet alleen aan de geschiedenis van de kat gewijd, maar ook haar verschijnen in taal en volksleven. Een uniek kijkstuk van eigentijdse folklore waaraan de hele leperse bevolking deelneemt.

Ene Jef Lesage schreef een „lepers Kattelied” en niemand minder dan Armand Preud'homme onderlijnde de zwierige tekst met verve.

Wij citeren het refrein:

Dronkaards kunnen zich bekeren
Geuzen zwaaien 't wierookvat,
Schooiers worden pronte heren,
Maar een kat die blijft een kat,
Zwiert men haar uit hoge hallen
Zoals die van leperstad,
Nog zal ze op haar poten vallen
Want een kat blijft steeds een kat.

Noteren wij dat anno 1984 de stoet er weer is op 13 mei. Hopelijk maar dat Sint Servaas geen per-ten speelt.

Meimaand ... Mariamaand

O.L.Vrouw op de Rodeberg.

Mei is dus de tijd van bedevaarten en begangenissen zoals we hoger reeds hebben aangestipt. Van de vele streekgebonden heilgdomsvaarten kunnen we deze van de Rodeberg onthouden, eens van tel voor de mensen van het Heuvelland.

Vanuit Westouter stijgt een weg van circa 2 km op naar de vermaarde Rodeberg. Daar bevindt zich een Grot van Onze Lieve Vrouw van Lourdes in rode zandsteen, met een kapelletje ter ere van O.L.Vrouw van de Zeven Weeën.

Een inwoner van Dranouter vertelde ons dat de traditie alvast twintig jaar geleden ophield te bestaan. Vanuit haar dorp trokken toen biddende mensen stoetsgewijs op 1 mei naar de Berg, de priesters voorop in luisterrijk kerkelijk ornaat. Op dezelfde manier kwamen evenveel gelovigen uit Loker, Westouter, De Klijte en andere kleine vlekken, ook vanuit het aanpalende Franse gebied.

Het is allemaal verleden geworden. De begangenissen verdween, alhoewel ze reeds bloeide op het einde van de vorige eeuw. Alleen blijft nu een Eucharistieviering op 1 mei te 10 uur. Toch goed bijgewoond door landlieden, die ten individuen titel de vrome zielen blijven baden in de schoonheid van een geloof dat hen sterkt en steunt.

De Weermaker.

Het kan niet anders of de maand mei telt uitgesproken authentieke weerrijmpjes.

Eigenaardig genoeg scheppen ze veelal een ander beeld dan wij ons voorstellen. Wij verwachten immers warme, vredige en hoopvolle dagen, want „In mei ligt in ieder nestje een ei.”

Maar de volksmond - door ondervinding wijs geworden - vertelt het anders:

Voor Sint Servaas geen zomer,
Na Bonifaas geen vorst.

Een natte mei,
Boter in de wei.

Mei koud en nat
Vult zak en vat.

Een goede mei
Telt voor drie.

Jack Verstappen

TOVERIJ TE STAVELE IN DE VORIGE EEUW

Voor de onwetende is alles mogelijk (WIELAND)

Van 29 juni tot 12 juli 1984 wordt er in de kerk te Oeren, deelgemeente van Alveringem een tentoonstelling ingericht over *Hekserij in de Westhoek*.

Naar aanleiding van dit gebeuren hebben wij gedacht dat het nuttig kan zijn de thans bijna gans vergeten toverijgeschiedenis op de hofstede Coene aan de Waaienburg te Stavele in *De IJzerbode* te laten verschijnen.

Het is nu wel zo dat de hedendaagse mens geen aandacht meer heeft voor dergelijke verhaaltjes en terecht wellicht daaraan helemaal geen geloof meer hecht en er dan ook achteloos aan voorbijgaat. Doch het is toch ook waar dat deze verhalen wel belang hebben op het gebied van volkskunde en voor de literatuur hierover, wel enige betekenis hebben.

Om de onderscheiden volksverhaaltjes die we tot een hele sage kunnen samenbundelen en aananechten, voor de mensen van Stavele en van de streek, voor de toekomst en de nakomelingen te bewaren hebben wij deze bijdrage opgesteld.

Het verhaal van de toverij op de hofstede van Coenes te Stavele is mij uit mijn kinderjaren bijgebleven omdat er zo vaak en zo uitvoerig over verteld werd en omdat ik er zo erg door geboeid was.

Die betoverde hofstede was gelegen op de wijk de Waaienburg, langs de Bromstraat tussen Krombeke, Proven en Roesbrugge, op het grondgebied van de gemeente Stavele. Sinds onheuglijke tijden woonden er Coenes op die hoeve, reeds van vóór de Franse Revolutie.

Mijn vader wist te vertellen dat hij zelf, nog als schoolknaap, met zijn oudere broer René er nog op het hof geweest was om er een paar nieuwe spabomen (spadestelen) thuis te bezorgen, die grootvader Armand Lanszweert - specialist in het draaien van spabomen - gemaakt had. Wij waren echt benauwd, vertelde hij, en in onze jeugdige verbeelding vreesden wij allerhande bange avonturen te moeten te gaan... maar er gebeurde daar helemaal niets en wij vonden dat de boer, August Coene, een heel vriendelijk en charmant mens was, vooral omdat we van hem een paar appels gekregen hadden. Maar, voegde vader en nog aan toe, de tovenaars was toen reeds lang dood en de sporen van zijn toverij waren reeds volledig uitgewist.

Hoe die spookgeschiedenis ontstaan is kan in korte woorden verteld worden.

De hofstede Coene werd geruime tijd behekt door toedoen van een uitgetreden priester, die naar men beweerde, de hand gevraagd had van een van de dochters. Omdat hij afgewezen werd nam hij wraak en begon hij de bijzondere machten die hij had, te misbruiken om kwaad te stichten tegen deze mensen, tegen hun dieren, hun vruchten en landbouwproducten, tegen hun werk en hun omgeving en 's nachts begon het er te spoken.

Angstaanjagend

Aan de hand van talloze verhalen en getuigenissen van vele mensen die ons er over gesproken hebben en die wij ondervraagd hebben en waarvan er zelfs een veertiental opgetekend werden door A.M. Devynck die ze mededeelde in haar studie *Sagen weerszijden de Schreie* uitgegeven in de reeks studies door de *Heemkring Bachten de Kupe* in 1967, hebben wij gepoogd die toverijgeschiedenis aldus te rekonstrueren:

Gans de hofstede van Coenes was betoverd. Vooral bij nachte was het er om te huiveren. Allerhande vreemde geruchten verstoorde de nachtrust en bezorgden de bewoners en bezoekers kippevel. Het spookte buiten in de boomgaard en op de hofplaats en binnen in de schuur, in de stallen, op de zolder en in huis. Dwaallichten zweefden tussen de appelaars in de boomgaard. Klagende zuchten stegen op uit de kokende en walmende drinkput voor de dieren in de weide en in de verte riepen de nachtuilen hun luguber doodsgeroep.

De bandhond bibberde jankend aan zijn ketting. De koeien stonden hulpeloos te loeien omdat ze met hun staarten aan de appelbomen gebonden stonden.

In de schuur ging de kasmolen van zelf aan 't winden. De karton durfde niet meer in de paardenstal slapen omdat de paarden sloegen en smeten tegen hun houten slieten dat het ruttelde en kraakte van het geweld. Zwarte katten met gloeiende rode ogen sleepten de zakken rond op de graanzolder of zwierden zich rond aan koorden en ketens.

In huis was het niet beter: de stoelen vlogen rond in de keuken, de glazen rinkelden in de kast, de tassen wipten op en neer in de schapraai en als de bewoners pap aten sloegen de lepels tegen hun voorhoofd en „swobbelde“ de pap in hun teloor. De pannen en de ketels stonden te ruttelen in de kelder.

Wie 's avonds als laatste in zijn bed kroop kreeg een slag op zijn kant en als hij dan wel onder de dekens lag werd hij bij zijn slippen gegrepen en tot aan de zoldering omhoog getrokken en dan weer naar beneden gesmeten terwijl er doodskaarsen brandden, die vanuit de donkerste hoeken van de kamer lange spookachtige heksenschaduw wierpen, die als 't ware de voeten van het doods-bange slachtoffer wilden grijpen. Achter zijn hoofdende was er iets dat standvastig siste, wanneer men achter het bed ging kijken stopte het gesis. Als de boer na veel geplaag en emoties allerhande, dan toch in slaap geraakte en aan 't ronken ging, begonnen zijn schoenen en de nachtpot onder zijn bed te dansen en als hij 's morgens, nog doodmoe, in de waskeuken rondsukkeld kwam een kukkelhaan door het gotegat in zijn benen gevlogen. De boerin, ziek van vermoeidheid, en slaapdronken nog, begon aan de karnton te draaien maar wat ze ook draaide en hoe ze zich ook afsloofde, uren aan een stuk, boter kon ze niet bekomen, alleen „swol“ en dikwijls een hoop vuile „stunsen“.

Dat was daar een gespoek en gespuis dat het verschrikkelijk was. Wie het waagde 's avonds in de duisternis het hof te verlaten liep altijd verloren en kon zijn weg niet meer terugvinden; ofwel kwam men altijd uit bij een grote brede beek waar men onmogelijk overheen kon ofwel kwam men na lang en moeizaam marcheren steeds weer op dezelfde plaats terecht. Alleen door het bidden van enkele teksten uit het Evangelie van Sint Jan kwam men eindelijk weer op de openbare weg terecht.

Tot hier het angstaanjagend spookverhaal.

Wie was de tovenaars ?

Wanneer zou dit nu allemaal kunnen gebeurd zijn? De vertellers brengen alleen maar de feiten aan en vagelijk de plaats, door de hofstede van Coene te vermelden, doch allen zijn het praktisch

De toverduivel !

eens om de schuld te geven aan een uitgetreden priester, een geestelijke die „zijn kappe over d' hage gesmeten heeft“. Volgens sommigen was die priester of geestelijke een kapelaan, een andere zegt dat hij de kapelaan van Stavele was en tenslotte is er een die zijn naam noemt: kapelaan Candaele.

Louis Joly, in de volksmond *Ming Wydouw*, Stavele, die geboren is op 28 april 1903 en nog te Stavele woonachtig is, vertelt na van zijn grootvader Emiel Wydouw en zegt dat kapelaan Candaele woonde waar Albert Demeulenaere nu woont en dat Ivo Decarne, de vader van Remi, en de pastoor daar voorbijkwamen en dat Candaele de pastoor zijn hoed in het water deed vallen. Dus de periode van Ivo Decarne. Camille Lahaye geboren te Stavele 18.11.1888 en er overleden 15.9.1968 was echter nauwkeuriger in de tijdsbepaling toen hij zei: „t Moet rond de jaren 1870 geweest zijn!“

Aan de hand van de oude burgerstand- en bevolkingsregisters en andere gegevens uit het gemeentelijk archief hebben wij gepoogd het kader te rekonstrueren t.z. de omstandigheden en acteurs waarin en waarmee die toverhistories gebeurden of zouden gebeurd zijn nl. de plaats, de tijd en de personen te ontdekken en te beschrijven.

Wat er precies zou gebeurd zijn laten wij thans in het midden.

Op 26 september 1828 werd Carolus Candaele onderpastoor te Stavele in het bevolkingsregister te Stavele ingeschreven in het huis van de toenmalige pastoor Jan Baptiste Boone en diens huishoudster Josephine Mahieu, plaatsstraat nr 59. E.H. Carolus Candaele was geboren te Haringe in 1799, zoon van Nicolaus Candaele en Marie-Thérèse Outters. Hij werd te Stavele ingeschreven, komende van Gent. Kwam hij misschien pas uit het Gentse seminarie? Of had hij reeds in Gent zelf een priesterlijke bediening uitgeoefend? West- en Oost-Vlaanderen vormden toen één bisdom nl. Gent.

Aan de hand van de doop-, huwelijks- en overlijdensregisters kon uitgemaakt worden dat C. Candaele (vervolg blz. 302)

**de grootste keus
behangpapier**

de grootste keus
DEKENS
DONSDEKENS
DEKBEDDEN
BESCHERMHOEZEN
HOOFDKUSSENS

WOONINRICHTING

schoonaert

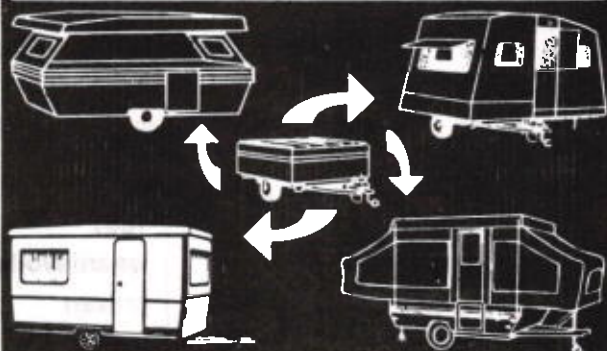
Tel. 057/33 40 86

Bruggestraat 3 - 5

8970 POPERINGE

**DECUYPER
POPERINGE**

de vouwcaravanspecialist van België

plooibare caravans in overvloed

Ieperstraat 69 en 124 8970 Poperinge Tel (057) 33 37 74

Michel BAELDE

Bankelindeweg 29 C, 8994 KROMBEKE

PLAATSEN VAN

CENTRALE VERWARMING — ASFALTBEDEKKING

KEUKENS — SANITAIR

ALGEMEEN ONDERHOUD VAN GAS- EN MAZOUTBRANDERS

HOUTSKOOL

Telefoon 057/40 05 43

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

VERZEKERINGEN
PRINZIE
BELEGGINGEN
PRINZIE
PVBA ZAKENKANTOOR
PRINZIE

Provenplein 39A, 8994 PROVEN

Tel. 057/30 09 01 - 30 09 02

na de diensturen : 30 03 26 - 30 02 58

ASLK

Alle verzekeringen en
geldplaatsingen
onder **staatswaarborg**.

**HET
KWALITEITSMERK**
Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL

BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35

8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

Voor het herstellen van uw
- schoenen, laarzen
- boekentassen, ritssluitingen
- enz. . .
wendt men zich
met volle vertrouwen naar

Schoenmakerij 'Noël'

DEVOOGHT-VANDROMME

Provenplein 62, 8994 PROVEN

mooi en sterk werk - voordelige prijzen
snelle bediening

(vervolg van blz. 300)

daele slechts vier jaar onderpastoor bleef te Stavele en dat hij in 1832 opgevolgd werd door E.H. Andries die hier kapelaan was van 1832 tot 1841. C. Candaele bleef echter te Stavele wonen tot aan zijn dood op 8 december 1865. In zijn overlijdensakte staat hij opgegeven als „jongman” „priester”. Hij was zesenzeftig jaar toen hij stierf. Toen hij te Stavele de pastorie verlaten had woonde hij op het dorp in de Krombkestraat nabij het kapelletje ongeveer waar Albert Demeulenaere of Fernand Berquin nu wonen.

Tot hier wat ik met zekerheid over kapelaan Candaele kan mededelen.

De hofstede Coene

Wat weten we nu over de hofstede Coene waar het toverde?

Al de vertellers spreken van Coenes hofstede zonder te zeggen om welke Coene het ging. Er waren immers meerdere personen die naar de naam Coene luisterden. Er waren ook minstens twee hofsteden Coene. Er waren in de jaren van 's lands onafhankelijkheidsstrijd 1830 de hofstede van Jan Baptiste Coene, opgevolgd door Karel Coene, *het Mosselhof*, nu bewoond door Dirk Quaeghebeur-Monkerhey en de hofstede van Jacobus Coene-Boone, later Auguste Coene, nu bewoond door Robert Coene-Bustraan, zoon van Achille Coene.

Eén enkele verteller nl. Henri Regheere te Stavele geboren te 1881 en er gestorven in 1975 spreekt van de hofstede van Gusten Coene.

Uit de bevolkingsregisters weten wij dat August Coene een van de opvolgers was van Jacobus Coene-Boone die in 1832, toen kapelaan Candaele uittrad, acht dochters had nl. Marie, Amelie, Jeanne, Sophie, Eugenie, Bernardine, Marie-Thérèse en Rosalie, allen geboren tussen 1800 en 1820. Het kan dus op één van deze dochters geweest zijn dat Candaele zijn gedachten gezet had.

Een andere aanwijzing dat de plaats wel de hofstede van August Coene was is het verhaal van Maria Vrambout uit Haringe die zegt: „Te Coenes waren er daar vier paters. 't Was daar al toverij op dat het enz.” Die vier paters hebben helemaal niets met de spookhistorie te maken maar op de hofstede van Aug. Coene-Desmyttere waren er vier zonen die broeder-marist geworden zijn nl.

Firmin of broeder Paul Alidoor of br. Leon-Euchaire, dan Gaston of br. Antoon en Jules of br. Marie-Alfons. Wat de tijd van het gebeuren betreft: hier heeft Camille Lahaye zich vergist wanneer hij zegt: „'t Moet rond de jaren 1870 geweest zijn...” want toen was de kapelaan Candaele reeds vijf jaar gestorven.

Als er daar iets gebeurd is tengevolge of in verband met Candaele en zijn amoreuze onderneming moet het in de periode van 1830 tot 1840 geweest zijn. Het jaar van zijn uittrekking was 1832, dat staat vast en de periode van de verscheidene jonge dochters op de hofstede is ook die van 1830-1840.

Was dit twee eeuwen vroeger geschied dan had Candaele veel gevaar gelopen op de brandstapel terecht te komen.

De zwarte armoe van die tijd

Een paar overwegingen willen wij hier nog tot slot aan toevoegen: aan de basis van de zo talrijke en wijd verspreide verhaaltjes lag meestal een kern van waarheid.

Als we deze sage van alle fantasieën ontdoen en de vogel naakt gaan pluimen houden wij nog het essentiële over: de betoverden, de tovenaars en de toverij.

De betoverden waren de leden van het gezin Jacobus Coene-Boone met hun have en goed op een afgelegen hoeve ver van iedere dorpskern, een heel eind zelfs van de openbare weg, eenzaam en verlaten en - in die tijd althans - moeilijk te bereiken en waar de buitenwereld niet naar kijken kon en er dus weinig weet van had.

De tovenaars, een uitgetreden priester die om de hand van een der dochters had gevraagd. Een onvoorstelbaar sakrilegie, een dubbele heiligschennis: de afvalligheid en de schaamteloze poging tot verleiden van een jonge maagd. Als zoiets toen gebeurde was de ganse wereld nog niet groot genoeg om het te verketteren. Nu zou men het nog nauwelijks vernoemen. Het geloof in de wonderbare macht van de geestelijkheid was - en is nog - bij de oudere mensen zeer diep ingeworteld. Candaele werd verafschuwed, gevreesd en met de hand gewezen door zijn dorps- en tijds-genoten die vast geloofden in zijn tovermacht die hij, uit wraak om zijn afwijzing, tegen deze mensen gebruikte.

- De toverij zelf is moeilijker te omschrijven. Dat er bepaalde dingen gebeurd zijn kunnen wij gerust aannemen; wat precies kan niet meer worden achterhaald.

Laten wij niet vergeten dat wij spreken van een van de armzaligste perioden die Vlaanderen ooit heeft gekend. Vooral van 1845 tot 1850. De aard-appellaag, de mislukte graanoogst, met gevolg: armoede, lichamelijke onderminning, gevaarlijke epidemische ziekten als typhus en cholera, bedelarij met inbraak, diefstal en plundering. De enorme kindersterfte die de mensen toeschreven aan heksen en toverijen. Het voeder voor de dieren was even schaars en minderwaardig, de koeien gaven minder en ook flauwer melk, kon er van de room nog boter komen? Er waren vele hoeven waar men geen boter meer kon krijgen en waar de dieren ziek en lastig werden. Vooral de verafgelegen boerderijen, zoals die van Coene, stonden bloot aan nachtelijk bezoek met raadselachtige en angstaanjagende geluiden!

En dan stapelden de verhaaltjes zich op ... alle mogelijke en onmogelijke gebeurtenissen werden op één hoeve gecentraliseerd. Karel de Blauwer en Pieter de Pensejager vertegenwoordigden al de blauwers en als de pensejagers en al de toverijen waren te Coenes gebeurd. De angstige, lichtgelovige en in haar levenskrachten aangetaste bevolking geloofde rotsvast in alle heksery en spook- en toverkunsten. Onze volkskundige André Bonnez zei: de toverij was de zwarte armoe van die tijd.

R. Lanszweert

STAVELE - BEVEREN-IJZER

Huwelijksaankondigingen

- Filip Maekelberg van Poperinge met Carine De Saedeleire van Beveren.
- Dirk Stevens van De Panne met Elsie Butaye van Stavele.
- Geert Duyver van Veurne met Ann Maes van Beveren.
- Filip Devos met Hilde Stroom, beiden van Stavele.

Huwelijk

- Marc Beele van Waasten met Annie Berquin van Stavele.

Overlijden

- Blanche Mahieu, 80 j., weduwe van Cyriel Neyrinck (Beveren).

ZIT U WEL DROOG ?

want Uw huis wordt bedreigd door VOCHT !

RUBSON

HOBBOY-BOUW, uw raadgever
officieel verdeler van **RUBSON-produkten**

- ★ *Rubson liquid rubber*, voor daken, goten, terrassen
- ★ *Rubson special façades*, voor buitenmuren en gevels
- ★ *Rubson vochtige binnenwanden*, ook voor keldermuren
- ★ *Rubson special sol*, voor vloeren binnen & buiten

HOBBOY-BOUW, uw specialist

- een ganse waaier van vloeren, faiences,...
- verhuur van alle bouwmaterialen
- alle BOUWMATERIALEN

HUGO VERMEULEN
Obterrestraat 56, 8994 PROVEN -057/30 06 74

SPAAR EN WORD EEN MILJOEN GELUKKIGER

25 MILJOEN FRANK PRIJZEN.
GRATIS ASLK-SPAARWEDSTRIJD.

1581
waardevolle
prijzen

1* prijs :
1 000 000 fr.
op spaar-
rekening

Voor elke 5 000 fr. die U tussen 1 mei en 30 juni op een spaarboekje, een ES-rekening, een Kangoeroe-rekening of een Woonspaarrekening stort, krijgt U een deelnemingsbiljet voor de gratis prijskamp. Intresten verworven in 1983 tellen ook mee.

ASLK

WEDOEN MIT JE MEE

Agentschap Roesbrugge-Haringe
Prof. O. Rubbrechtstraat 14
Kantoorhouder: **Johan DEGRAEVE**

KALENDER : VERMAKELIJKHEDEN EN AKTIVITEITEN MAAND MEI

Kaartingen

- Haringe, in de schoollokalen woensdag 9 mei : puntenkaarting „Derde Leeftijd“.
- Proven, zaal „Sint-Elooi“ donderdag 10 mei en donderdag 24 mei te 13 u. : kaartnamiddag „Derde Leeftijd“.
- Stavele, „t Zwaantje“ bij Gilbert Dequeker vrijdag 11 mei te 20 u. : maandelijkse kaarting van de kaartersklub „Tijdig Thuis“.
- Roesbrugge, bij J. Gunst, dinsdag 22 mei : puntenkaarting „Derde Leeftijd“.

Vogelpik

- Roesbrugge, bij J. Gunst zaterdag 12 mei : vogelpiksmijting voor de leden.
- Haringe, in „Sint-Jozef“ bij Cecile Ryon zondag 13 en zaterdag 19 mei vogelpiksmijting voor de leden.
- Roesbrugge, in „De Gouden Arend“ zaterdag 26 mei maandelijkse smijting voor „De Arendpikkers“.
- Stavele, bij G. Dequeker, zaterdag 26 mei smijting voor de „Zwaantjespikkers“.

Rerum Novarumfeest

- Donderdag 31 mei, O. H. Hemelvaart, viert het Kristen Werkersverbond zijn jaarlijks feest. Te 10 u. : H. Mis voor levende en overleden leden met wijding van de nieuwe A.C.W.-vlag. Te 14 u. : Fiets- en voetzoektocht op de gemeente. Inschrijving bij J. Gunst. Inleg 30 fr. 2 000 fr. prijzen + inleg. Prijsdeling om 19 u. Te 19.30 u. : Prijskaarting voor de leden 2 500 fr. prijzen + inleg. Prijsbolling : 1 250 fr. prijzen + inleg.

Haringestraatkerms

VRIJDAG 25 MEI

- 14 u. : Feest voor de Derde Leeftijd.
- 17 u. : Eerste grote avondmarkt.
- 20 u. : Spelletjes voor de verenigingen in de tent - 5 000 fr. prijzen.

ZATERDAG 26 MEI

- 9 u. : Grote vinkenzetting.
- 15 u. : Wielervedstrijd voor wielertoeristen.
- 20 u. : Lentefeeverkiezing in de feesttent met orkest „Avanti“.
- 20 u. : Prijskaarting bij G. Cornette.

ZONDAG 27 MEI

- 15 u. : Wielervedstrijd voor nationale liefhebbers - Start en aankomst bij café „Handelshuis“.
- 18 u. : Saucissenkaarting bij G. Cornette.
- 19 u. : Vogelpikwedstrijd in de tent 5 000 fr. prijzen.

Tijdens de kermis : enveloppetrekking ten voordele van de kermis.

Bier- en Wijnfeesten

- Zaterdag 5 mei in de bierkelders van de Brouwerij Feys t.v.v. de volleybalklub.

Miss Brandweerverkiezing

- Proven, zaal „De Lovie“ zaterdag 12 mei om 20 u. met „Die Alpenjäger Blaskapelle“.

Lentefeeverkiezing

- Roesbrugge, feesttent Haringestraat zaterdag 26 mei met orkest „Avanti“.

TE KOOP

- **JACHTSTOOF**, zo goed als nieuw, 18 maanden oud, prijs overeen te komen. Tel. 057/30 01 71.

BRIEFJE VAN EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

De periode van de „buitengewone machten“ is voorbij. Premier Martens heeft destijds hemel en aarde bewogen om over die „biedondere machten“ te kunnen beschikken, want hij dacht daarmee het grootste economische kwaad, de werkloosheid, in de wortel te kunnen aantasten, omdat hij aldus, zonder rekening te moeten houden met de tegenwringers in het parlement, zijn eigen zin kon doordrijven.

Maar heel d'affaire is mislukt en terug uit Japan en Vietnam, waar hij wat Oosterse wijsheid heeft opgedaan, zal Martens nu opnieuw onder de controle van het parlement regeren. Dat is veiliger voor de laatste maanden van de legislatuur. De volgende mislukking kan dan op de rug van de anderen geschoven worden !

Met verhoogde belastingen, inleveringen, bijkomende sociale lasten en dure leningen werd eerst de nijverheid met belangrijke subsidies verward, met de gedachte dat men daarmee nieuwe investeringen zou kreëren en werk zou verschaffen. Maar de industriëlen hebben bij voorkeur de hun toegeschoven gelden gebruikt om hun schulden te betalen en het passief van hun balansen te zuiveren. De villa's die ze destijds hebben gebouwd en de prestigieuze uitgaven die ze gedaan hadden om te bewijzen hoe belangrijk ze wel zijn, zijn nu betaald, maar het aantal werklozen is gestegen tot boven het half miljoen.

Bovendien hebben kleinere bedrijven, die meenden dat er werkelijk te pas en te onpas diende geïnvesteerd en hiervoor de banken nogal duchtig hebben aangesproken, de kiem gelegd van onoverkomelijke financiële moeilijkheden. Wat we al lang hebben voorspeld is ten andere gebeurd. Waar er wel werd geïnvesteerd is dit enkel en alleen gedaan uit arbeidsbesparende overwegingen, met het gevolg dat die investeringen de werkloosheid hebben verhoogd.

Om het eens op een andere manier te proberen werd toen het Spaarplan uitgedacht. Niet alleen zal men de lonen en wedden verlagen, maar ook de sociale uitkeringen terugschroeven. Het enige serieuze gevolg van deze tweede operatie zal zijn dat de binnenlandse markt nu zal ineensklappen. Lagere lonen hebben immers minder verbruik, minder fabriekatie, maar meer faillissementen en meer werkloosheid tot gevolg. Daardoor zullen er ook minder belastingen binnenkomen en de staatsschuld zal in plaats van te verminderen, groter worden. Dat wordt dan de tweede grote mislukking !

Eyskens die veel beter de economische situatie doorziet dan onze premier, laat maar belijen, want de tegenslagen van Martens zullen hem een nieuwe kans geven !

Eyskens weet maar al te goed dat Martens bezig is wat ons Gusta enkele weken geleden heeft gedaan : de plantaardappelen opeten !

Wat we toch allemaal beleven !

Poi

OMEGA

R. RUBRECHT
GROTE MARKT 10, POPERINGE

Stoelen en tafels

Vlechtwerk

Biezen en riet

Paul Rappelet

Roesbruggestraat 4

8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 63

**GARAGE
NEVEJAN
KROMBEKE**

- VW GOLF diesel '81
- OPEL diesel '82
- MERCEDES 240TD '80 stationwagen
- BMW 318i '82
- RENAULT R5 TL '82

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 11

8980 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten en benodigdheden.

**Schoenen voor de zomer
en voor elke gelegenheid
degelijk en modieus.**

Bekijk eens onze uitstallampen
dan bemerkt U reeds enkele modellen
en prijzen van onze kollektie.

Binnen grote keus van
schoenen voor dames, heren en kinderen
marokijnwaren, regenschermen
botten, pantoffels.

Schoenen Ig. PARENT - MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 20

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

Fonten Koekuit van Gyverinkhove stoeg op è zaterdagavond in „De Sterre“ aan den toeg ferme te plaideeren over velookoersen en koereurs. Der stoegen nog è paar andere kalanten by, onderandere Fieltje, de kleermaker, die laatst binnen è kommen was. Fieltje weunde rechtover Fontens en was è grooten vinkeliefhebber. Fonten, die è groot gedacht hadde over zyn eigen liefhebberijen, hadde oltid den air van è beetje te lachen ols 'n Fieltje op toer zag met zyn vinkekooitje.

Je moet weten, Fonten was in de velooklub en olle zundagvoornoene reed 'n ie mei met de wielertoeristen. 's Achternoens ging 'n toen, met zyn auto, hier of daar gaan kyken naar de velookoers.

„Morgennuchtend gaan we weere gaaze geeven wei ...! è toer van tachtig kilometers“ bofte Fonten, maar è vertelde er niet by dat 'n dikkers moeste rijden da zyn tonge op zyn borst hing, om mei te kunnen ...

„Dat moe lastig zyn aan joen oude“, zei Fieltje styf serieus.

„'t Is in olle geval lastiger of op è stoeltje zitten en veugeltjes horkten schuifelen en schriftjes trekken!“ lachte Fonten.

„Dat is waar!“ knikte Fieltje, die oek op zyn tonge niet è vollen was, maar je ga gy toen maandage moe zyn en ik niet!“

„Wuk! Ik moe!“ schoot Fonten uit ... „gy zegt dat!“

„Heiwè, ik peinzen ik dat!“ lachte Fieltje ... „omdat je toen geheel de weeke met joen auto naar je werk gaat en 't is maar è kilometer of drie verre!“

Diegene die d'r by stoegen kosten niet laten van lachen, Fonten duwde zyn sigarette dubbel in den asschebak ...

„Je zoudt gy veele deugd hèn van oek è beetje sport te doen, vent ... 't zoudt oek meer fut in zitten?“ snauwde Fonten.

„Misschien wel!“ knikte Fieltje ... „maar hèn je gy nog nooit è peinsd van Mariette, joen wuuf, de zundagvoornoene te laten meigaaan met julder, ze rydt zy toch oek met heuren veloo“.

Fonten schoot uit in è schaterlach.

„Wuk datte?“ riep 'n ... „mien wuuf mei ryden met de wielertoeristen ... we zouden daarmee wel zyn ... we zyn toen geheel 'n dag op route ... en bovendien, z'is zy nievers liever of thuis!“

„Dat is oek meugelijk“ zei Fieltje en è dronk è teuge van zyn pinte.

Olzoo ging die konversatie voort. Fonten voerde osan 't hooge woord en deed ol dat 'n koste om Fieltje te conterfetten.

„Wuk zou je gy kennen van koersen of koereurs?“ riep Fonten ... „'k willen wedden da je niet è weet wien dat Moser is?“

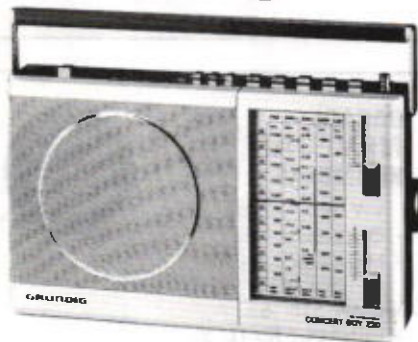
„Niet styf wel“, zei Fieltje ... „maar 'k hèn der nog van hooren klappen. Maar ken je gy Pros Lamour?“

„Wien dat begot?“ lachte Fonten ... „Pros Lamour? ... Dat is zeker oek zoo'n sukkelaare gelijk gy, die rondloopt met è vinkekooie?“

„Nee neen't, vent“ zei Fieltje ... „dat is den dienen die olle zundagvoornoene by joen wuuf zit, binst da je gy weg zyt met de wielertoeristen!“

**De nieuwe gamma
KLOKRADIO'S,
DRAAGBARE RADIO'S
en RADIORECORDERS**

Grundig

**Het geschenk
voor uw
kommunikant**

GRUNDIG DEALER :

J. CAPPOEN-GANTOIS

Prof. O. Rubbrechtstraat 12
8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

KWAAK

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30 03 79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZEBODE

Informatieblad
voor de dorpen :Roesbrugge-Haringe
Proven-Krombeke
Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks : behalve in augustus

De erudiete stadsbibliothekaris van Ieper, de hr. O. Mus, heeft ons een afschrift bezorgd van een bijdrage, verschenen - in drie schuifjes - in de GAZETTE VOOR YPEREN EN HET ARRONDISSEMENT (1^e jaargang) nrs. 40, 41 en 42, respectievelijk van 29 mei, 5 en 12 juni 1858.

Het gaat om het verhaal van een diefstal met inbraak, gepleegd in de kerk te Haringe, in 1773. We publiceren hier dit artikel - dat geen auteursnaam draagt - in extenso, maar enigszins aangepast inzake spelling en zinsbouw. Alleen de titel bleef ongewijzigd (rab).

Heiligschendende diefte gepleegd in de kerk te Haringhe, ten jare 1773

Sedert mensenheugenis heeft men geen schrikkelijker kerkdiefstal weten plegen als die welke geschiedde te Haringe, in de nacht van 18 op 19 maart 1773, door een zekere Jan-Francis Van Egroo, geboren te Roesbrugge, bijgestaan door Paulus Werlé, geboren te Gulik.

Deze twee schelmen hadden gedurende enige tijd het land doorlopen, met de genaamde Leocadia Pick, zonder ergens een vaste woonplaats te hebben, maar zich ophoudend met bedelen en stelen. Zij waren de 17e maart gezien te Roesbrugge, in de herberg de Meulen-Walle.

's Anderdaags, tijdens de katechismus, die gehouden werd voor de eerste-kommunikanten, zijn zij de kerk van Haringe gaan bekijken, na vooraf Leocadia Pick weggestuurd te hebben naar Poelkapelle.

De volgende nacht neemt Van Egroo een ploegkouter (ploegmes) op de hofstede van Michiel Verhaghe, gelegen bij Haringekerk, en Werlé draagt een ladder, die hij opstelt tegen het venster van het O.L.V.-koor. Van Egroo klimt erop en breekt een vierkant raam uit het venster, waardoor zij beiden naar binnen komen.

Zij beginnen met het aanmaken van licht en onmiddellijk trekken zij de zilveren rozen, harten en andere sieraden af, waarmee de krans van O.L.V. versierd was. Zij doen hetzelfde met de andere kostelijke versieringen die zij ontdekken. Van Egroo breekt daarna met de kouter het onderste gedeelte van het tabernakel open en neemt er de ciborie uit waarin meerdere heilige hostiën staken, die hij uitgegoten heeft op het altaar, ook een kleiner ciborie, zonder hostiën en een klein vaatje, dienende bij de berechtingen. Dit laatste steekt hij in zijn zak zonder het te openen. De andere voorwerpen wikkelden zij in een stuk zijde dat zij afscheurden van de pelder (baarkleed) dienende bij begravingen, waarvan zij de zilveren galons afsneden.

De schone zilveren monstrans, die zich bevond in het bovenste deel van het tabernakel, hebben zij niet meegenomen, waarschijnlijk omdat zij dachten dat zij al het zilverwerk gevonden hadden in het onderste gedeelte.

In het kruiskoor stelen zij het velum dat op de lesse-naar ligt, hun pogingen om in de sakristie te geraken zijn vruchteloos en ziende dat er niets meer te stelen valt, klimmen zij terug door het venster met behulp van een kinderberrie en vertrekken nog dezelfde nacht naar Poelkapelle. Van Egroo gaat in het voorbijkomen te Roesbrugge, nog kloppen op het venster van zijn halfzuster Isabella en zegt haar vaarwel.

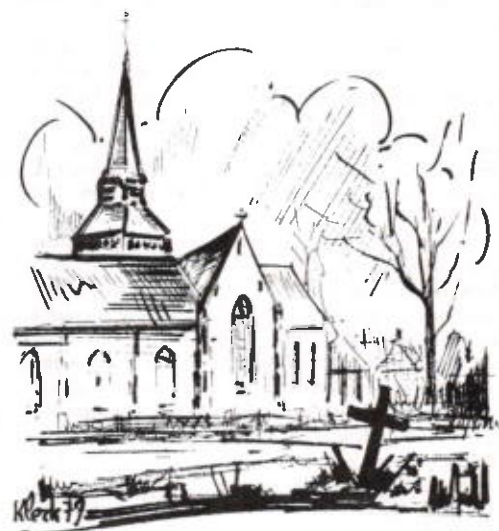
Van Poelkapelle zijn de dieven onmiddellijk vertrokken naar Oostnieuwkerke, waar zij gingen rusten in een bos. Daar onderzochten zij de gestolen voorwerpen. Van Egroo opent het zilveren berechtingsdoosje en wordt bang als hij daar twee H. hostiën in vindt; na enige aarzeling besluiten zij die te begraven in de gewijde aarde.

Zij verdeelden de voorwerpen in drie parten en zijn dan met hun buit naar Gent getrokken, waar zij enige stukken verkochten en spoedig doorreisden naar Middelburg in Zeeland. Leocadia Pick werd er mee belast de overblijvende stukken in deze stad te verkopen. Zij ontving daarvoor van een zilversmid 65 rijksdaalders en twee paar zilveren mansgespen, een gouden ring, drie zilveren snuifdozen en een paar zilveren damesgespen, stukken die allemaal in het bezit gevonden werden van Van Egroo toen hij werd aangehouden.

De dieven, op terugweg van Zeeland, kwamen te Belsele. In de nacht van 1 op 2 mei deden zij daar een inbraak in de herberg *De Kroon* en ontvreemden een aanzienlijke som geld en nog enige andere voorwerpen, waar Van Egroo de tweederden van kreeg. Onder-tussen was Leocadia Pick vertrokken naar Gent.

Niemand te Haringe had in de nacht van 18 op 19 maart iets opgemerkt. Men hoorde achteraf dat een man van Houtkerke, tijdens die nacht over het kerkhof was gegaan, met een hond die begon te blaffen en dat hij bemerkte had dat er licht was in de kerk. Maar vermoedend dat het geesten waren, had hij het op een lopen gezet.

Toen de grafmaker Jan De Byser ging luiden, ontdekte hij als eerste die verschrikkelijke heiligschennis

en ging onmiddellijk de pastoor verwittigen. Zonder uitstel werd klacht ingediend bij de baljuw van het zuidelijk deel van Veurne-Ambacht die te Roesbrugge woonachtig was. Deze ambtenaar verwittigde onmiddellijk de magistraat van de kasselrij die nog dezelfde dag kommissarissen stuurde om kennis te nemen van de feiten.

Zoals gewoonlijk werden er veel gissingen gedaan omtrent de daders. Geruchten deden de ronde dat de dieven niet ver van de kerk te vinden waren. Dat kwam als volgt : ten huize van de koster van Haringe, Joannes Van Trecht, verbleven de gebroeders Blaek, afkomstig van Sint-Winoksbergen, die hun stad hadden moeten ontvluchten omdat zij aldaar beticht waren van diefstallen. De koster had ze in zijn huis opgenomen, omdat hij een kennis was van hun vader, die orgelist was te Bergen. Uit vrees dat de inbraak in de kerk hun zou ten laste gelegd worden, deed de koster ze reeds 's morgens vroeg zijn huis verlaten. Ze werden weggebracht door de kuipersbaas Jacobus De Crock, die afkomstig was van Alveringem, maar sedert lang te Roesbrugge woonde en die behoorde tot de drinkebroers van de Blaekes. Dat was natuurlijk meer dan genoeg om de verdenkingen nog meer voedsel te geven. Men deed zelfs huiszoekingen bij de koster en bij De Crock, maar er werd niets gevonden.

Angeline Van Egroo, de halfzuster van de voornaamste dief en huisvrouw van Nicolaus Danscour, bijgenaamd Paling, ging naar Haringe en vertelde aan de pastoorsmeid dat haar broer de schuldige was.

Kort daarop getuigde iemand dat hij in de nacht van 18 op 19 maart, gehoord had dat er iets geworpen werd in de waterput van Pieter De Legher. Men ledigde de put, maar er werd niets gevonden. De booswichten waren nochtans voorbij die waterput gekomen, aangezien zij vertrokken waren langs Krombeke, West- en Oostvleteren, Reninge, Boezinge en Langemark, naar Poelkapelle.

Aangezien 19 maart, St-Jozefsdag, een heiligdag was in het bisdom Ieper, was de kerk van Haringe onder de hoogmis te klein om al het vreemde volk, dat uit nieuwsgierigheid was komen opdagen, te bevatten.

Een dienstbode die onder de dienst misselijk werd, droeg men naar buiten en toen men bij het gestommel niet begreep wat er gebeurde, werd er gefluisterd dat men de dieven in de kerk bracht. In een oogwenk stond de helft van de aanwezigen op het kerkhof.

De kerkdiefstal was zo goed als vergeten, toen in september het gerucht de ronde deed dat de dieven aangehouden waren. Er kwamen kommissarissen van de magistraat van Gent, die de metalen krans meedroegen waaraan de gestolen zilveren rozen bevestigd waren.

Deze rozen stelden de vijftien mysteries van de rozenkrans voor en waren een gift, aan de kerk te Haringe, van de familie De Laire te Veurne. De krans was kort vóór St. Jozefsdag van Oostcappel naar Haringe gebracht. De pastoor van Haringe had uit vrees dat ze zou gestolen worden, reeds vroeger de waardevolle krans verborgen bij de pastoor van Oostcappel.

Aangezien de magistraat van de kasselrij Veurne, onmiddellijk na de diefstal al de magistraten van de Nederlanden (we behoorden toen nog tot de Oostenrijkse Nederlanden), alsook de voornaamste zilversmeden had verwittigd, terwijl Van Egroo en zijn medeplichtigen veel zilver in hun bezit hadden toen ze aangehouden werden, vermoedde men onmiddellijk dat dit zilver afkomstig was van de diefstal te Haringe. Van Egroo werd ondervraagd, maar loochende alles. Leocadia Pick bekende de verschillende diefstallen en bij vonnis van 19 november werd Van Egroo aan het rad gekastijd. Na een uur bekende hij alles en verklaarde dat Werlé zijn medeplichtige was.

Beiden werden veroordeeld door de schepenen van de Keure van Gent om op een horde (een tenen vlechtwerk) van de Koornmarkt tot aan het stadhuis gesleept te worden, om vervolgens daar op het schavot gewurgd en verbrand te worden, waarna hun lichamen zouden worden overgebracht naar het galgenveld.

Het vonnis werd uitgevoerd op 7 december 1773, dat is acht maanden en achttien dagen na de gepleegde diefstal.

Leocadia Pick, die afkomstig was van Watou, werd veroordeeld tot eeuwigdurende opsluiting. Zij heeft haar straf uitgezeten in de gevangenis te Gent.

Voor de rechters heeft Van Egroo nog bekend dat hij diefstal met inbraak had gepleegd in de herberg *De Zuwaan*, buiten de Peternellepoort te Gent. Een andere diefstal met inbraak had hij gedaan in de paasdagen van 1772 in de herberg *De Kroone* te Roeselare en in 1770 had hij gestolen in de herberg *De Paling Pot*, te Steenbrugge bij Brugge.

In 1771 had hij de winkel geplunderd van Ambrosius Leniere te Watou, en Leniere was ervan verdacht geweest zelf de diefstal geësceneerd te hebben om zijn schuldeisers niet te moeten betalen.

In 1770 had Van Egroo nog een diefstal gepleegd in een herberg niet ver van Sint-Winoksbergen. Het vol-

gende jaar had hij gestolen in de herberg *De Nieuwe Wereld*, te Belle, waar hij logeerde met Leocadia Pick, tengevolge waarvan deze verbannen en Van Egroo bij verstek veroordeeld werd, op 5 oktober 1771, om gege-seld en gebrandmerkt te worden en daarna voor twintig jaar naar de galeien werd verwezen.

In mei 1772 had hij een kerkdiefstal bedreven te Kontich, een andere met inbraak te Zierikzee en een derde in het Wethuis te Sint-Janssteen (Zeeland), waar hij Leocadia had laten logeren.

Hij heeft bekend dat hij in het jaar 1769 een vervalste wissel en een vals stuk had opgesteld, waardoor hij een koopman van Kortrijk meerdere stukken Siamois (stof uit zijde en katoen, afkomstig uit Siam) had afgetroegeld.

Op 5 februari 1771 werd Van Egroo te Duinkerke veroordeeld tot uitbanning voor vijf jaar, op betichting van diefstal.

Enkele dagen vóór de diefstal in de kerk te Haringe hadden Van Egroo en Werlé een diefstal gepleegd te Boezinge in de herberg *Het Schotters Hof*, waar zij twee dekens en enkele andere voorwerpen hadden weggenomen, die Leocadia Pick was gaan verkopen.

Jan-Francis Van Egroo was de zoon van Francis, meester-kleermaker te Roesbrugge. Hij werd geboren in 1733 en was dus 40 jaar toen hij zijn straf onderging.

Paulus Werlé was geboren te Gulik (Duitsland) en was 27 jaar oud toen hij gewurgd werd.

Van Egroo was al vroeg een moeilijke jongen geweest, die zijn ouders veel verdriet aandeed. Op tienjarige leeftijd ontvreemde hij reeds een beurs geld uit een winkel. Omrent zijn twintigste jaar ging hij op reis met Pieter Van Huyse en Francis Vandebogaerde. Deze laatste kwam terug naar huis toen zij te Amiens aankwamen, maar Van Huyse werd soldaat, deserteerde meerdere malen, kwam uiteindelijk in Oran (Noord-Afrika) terecht van waar hij ook ontsnapte. Later ging hij naar Denemarken, waar hij in het huwelijk trad. Weduwnaar geworden keerde hij terug naar Roesbrugge en oefende er het ambacht van meester-schoenmaker uit.

Van Egroo na wat rondgezworven te hebben, keerde terug naar zijn vaderland, trouwde en woonde enige tijd te Westvleteren en voorzag in zijn onderhoud met stelen.

Hij werd aangehouden in het Brugse Vrije, stond op het punt opgehangen te worden, toen hij ontsnapte door de tussenkomst van de heer Bambeke, pastoor van Bovekerke. Hij had in het rapshuis (gevangenis) van Brugge gezeten. Maar van verbetering was er geen sprake en hij pleegde de ene misdaad na de andere, tot hij eindelijk de doodstraf onderging.

MENSEN VAN BIJ ONS

Op 30 april 1984 is te Reninge, in het Rust- en Verzorgingstehuis Hof ten IJzer, overleden: de hr. Marcel Dekindt, geboren te Westvleteren op 28 augustus 1897 en weduwnaar van mevr. Bertha Maerten.

Na de Eerste Wereldoorlog vestigde Marcel Dekindt zich als schoenmaker te Roesbrugge en woonde er vele jaren rechtover het klooster. In april 1957 ging hij terug naar zijn geboortedorp, waar hij nog dertien jaar lang zijn beroep uitoefende. In april 1970 nam het echtpaar zijn intrek in het bejaardentehuis te Reninge, waar de echtgenote op 28 december 1979 is overleden.

Na een langdurige ziekte en negen maanden verblijf in de kronische afdeling van het St.-Janshospitaal te Wervik, is op 5 mei 1984 mevr. Reine Vandekendelaere, echtgenote van de hr. Valeer Deltomme, overleden. Zij was geboren te Moorslede op 9 december 1903.

Valeer Deltomme kwam in 1934 naar Beveren, als vlasbewerker (te Killern), werd naderhand vrijgestelde propagandist van het Socialistische Syndikaat en was in de jaren 1938-1939 uitbater van de herberg *In 't Katje* op de Beverenkalside (rechtover de weg naar Oostcappel). Na de oorlog werd hij kantonniër en woonde te Roesbrugge (tussen de bruggen) tot hij in april 1966 vertrok naar Wervik.

Mevr. Deltomme werd begraven op 9 mei jl.

Wij vernamen tevens het overlijden te De Panne op 5 februari 1984 van de hr. Urbain Bouckennooghe, echtgenoot van mevr. Irma Ducorney.

Hij was geboren te Beveren-IJzer op 23 januari 1906 en was in 1934-1938 uitbater van de herberg *De Voerman* (nu de hr. André Denys) op de Beverenkalside en in 1950-1960 van *De Rustplaats* op de weg Roesbrugge-Beveren. In 1960 vertrok het gezin Bouckennooghe-Ducorney naar De Panne.

ROESBRUGGE

BURGERLIJKE STAND:

Overlijdens

- Maurice Lemahieu, 82 j., echtgenoot van Anna Vandelannoote.

Huwelijksaankondiging

- Hendrik D'Hu van Roesbrugge-Haringe met Myriam Heughebaert van Heuveland.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

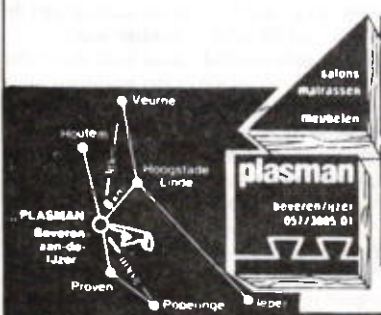
BURGERLIJKE STAND:

Overlijdens

- Michel Hoflack, 73 j., echtgenoot van Godelieve Dumon (Beveren).
- Daniël Depyter, 68 j., echtgenoot van Maria Vercruyce (Stavele).

Huwelijksaankondigingen

- Jan Devos met Sabine Berquin, beiden van Stavele.
- Marc Beghein van Stavele met Marie-Dominique Dekeyzer van Torhout.

LENTEMEUBELDAGEN

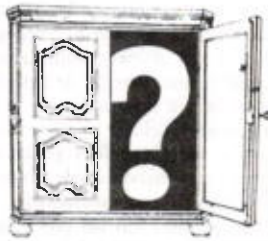
Open-deuren op Sinksen 10 en 11 juni 1984.

Herontdek onze TOONZALEN en KUNSTWERKHUIZEN

VIER MEE: uitzonderlijke kortingen, geschenken, consumpties, versnaperingen, fabrieksprijzen op ons maatwerk, keukens, ingemaakte kasten, T.V.-meubels, enz...

Gedurende deze dagen onze **MEDICAL** matras (2 pers.) aan weggeefprijis 5.800 fr. (levering & garantie inbegrepen).

VERDER: de grootste keuze betreffende alle slaapkomfort, aan de beste prijzen. Let op: 1/3 van uw leven is slapen, en met onze garantie kost dit maar 4 à 5 fr. per dag (vraag gratis onze inlichtingen).

Hondschootestr. 1-3, 8991 BEVEREN-IJZER. - Tel. 057-30 05 01.

Ferdinand Verbiest s.j. (1623-1688) op de televisie!

Op BRT 1 op woensdag 12 september a.s. te 21.30 u.

Momenteel is de BRT-Televisie bezig een uitgebreide documentaire samen te stellen over Ferdinand Verbiest. Op 16 mei jl. kwam er een televisieploeg van vijf mensen naar Roesbrugge, om er interviews af te nemen en dokumenten te fotograferen. Diezelfde dag werden er ook opnamen gemaakt te Pittem.

Ferdinand Verbiest, was een missionaris-jezuïet uit ons Westvlaams Pittem, die in de 17^e eeuw naar China is getrokken en daar sterrenkundige werd aan het Hof van de Chinese keizer.

Hij gaf er tal van wetenschappelijke en technische demonstraties, die van de Europese superioriteit moesten getuigen, met de gedachte zich onmisbaar te maken in de omgeving van de keizer, om er door zijn invloed de beschermende hand te kunnen houden boven zijn medebroeders te velde, die doorheen het land, in zeer moeilijke omstandigheden, aan bekeringswerk deden. En eveneens in de mening dat de Chinezen uit de wetenschappelijke suprematie van het Westen zouden besluiten dat ook de Westerse godsdienstige leer te verkiezen was boven hun eigen inzichten.

Hoe komt het nu dat Ferdinand Verbiest in 1983 plots in het middelpunt van de belangstelling kwam te staan, en dat dit in 1984 nog verder gaat?

België en China

Het oude observatorium te Peking, waar Verbiest destijds fundamenteel werk leverde was tot in de jaren vijftig van deze eeuw, als een merkwaardigheid uit vervlogen tijden toegankelijk voor het publiek.

Maar tijdens de *Culturele Revolutie* van 1966 en volgende jaren, werd dit gebouw, dat herinneringen oopriep aan de oude reaktionaire beschaving en aan imperialistische buitenlandse invloeden, als opslagplaats gebruikt.

Onder de kopstukken van het regime waren er evenwel die de zaken anders bekeken. In 1969 werd dit historisch, maar vervallen monument, dat door de aanleg van de metro was bedreigd, gered dank zij de persoonlijke tussenkomst van eerste-minister Tsjoe En-lai: de metro werd omgelegd en in de restauratie van het observatorium werd voorzien.

In december 1980 werd tussen België en de Volksrepubliek China een zgn. *Cultureel Samenwerkingsaccord* gesloten. De tijd was daarvoor gunstig. Na de kommunistische machtsvername van 1949, waarin China in zijn verzet tegen buitenlandse invloeden, alle vreemdelingen de deur had gewezen, is het begonnen aan een reeks zelfstandig uitgedokterde sociaal-ekonomische experimenten - waarvan de *Culturele Revolutie* de meest pijnlijke is geweest - en die niet tot de verhoopte resultaten hebben geleid.

In vallen en opstaan heeft men daar geleerd, dat zelfs een sub-kontinent als China in de wereld van nu, maar moeilijk een gesloten entiteit kan blijven. En naar het voorbeeld van Japan is men er tenslotte de Westerse technologie gaan waarderen. En België, dat met de ekonomische crisis opgezadeld zat en op zoek was naar nieuwe afzetgebieden, vroeg niet beter dan er terug binnen te komen.

Het meest voor de hand liggend voorspel was een *Cultureel Accoord*, met kontakten en uitwisselingen tussen wetenschappelijke instellingen en instanties.

En wie kon er beter het *symbool* zijn van de wetenschappelijke en technische uitwisseling en

samenwerking tussen België en China, dan Ferdinand Verbiest, die van ons en ook van hen is. Des te meer daar men de oude sterrenwacht, waar hij had gewerkt en waarvoor hij instrumenten had gebouwd, aan het restaureren was.

Toen koning Boudewijn in mei-juni 1981 een bezoek bracht aan China - in het kader van het *Samenwerkingsaccord* - toonde men de werkzaamheden aan het gebouw, waar zijn landgenoot destijds bedrijvig was geweest en bracht men hem naar het praalgraf van Verbiest.

Dat praalgraf - destijds op bevel van de Chinese keizer opgericht - had het tijdens de *Culturele Revolutie* ook moeten ontgelden, maar in het vooruitzicht van de komst van de Belgische koning heeft men de grafmonumenten van drie jezuïeten, waaronder Verbiest, overgebracht naar de binnenkoer van de kommunistische partijsschool (!) en onze vorst in de gelegenheid gesteld er een krans neer te leggen.

In maart 1983 tenslotte kon Leo Tindemans, minister voor Buitenlandse Betrekkingen een soort vooropening van de gerestaureerde sterrenwacht meemaken.

Er was eigenlijk voorzien dat België (meer bepaald de Vlaamse Gemeenschap) de activiteiten rond de officiële heropening van die sterrenwacht zou helpen organiseren, maar tengevolge van besparingsoverwegingen is daarvan niets terecht gekomen.

Evenwel, vanuit privé-initiatief werd er wel iets gedaan en in die mate dat men kan zeggen dat 1983 uitgroeide tot een Verbiest-jaar, zonder dat het alsdusdanig was aangekondigd!

Verbiest in Vlaanderen

Op het IXe Symposium van de *Evolutie van het Wetenschappelijk denken*, dat plaatsvond op 6 mei 1983 in de Aula van de Universitaire Instellingen Antwerpen (U.I.A.), werd mij de gelegenheid gegeven een referaat te houden over *Oosterse Kalenderwetenschap in de 17^e eeuw*, waar Verbiest noodzakelijk bij betrokken werd.

Einde september-begin oktober 1983 heeft men te Pittem, de geboorteplaats van Verbiest, de viering van het 50-jarig bestaan van de plaatselijke afdeling van het Davidsfonds gesteld in het teken van Ferdinand Verbiest en bij die gelegenheid heb ik in opdracht van het feestkomitee een rijk geïllustreerd volksboek geschreven, onder de titel: *Fer-*

dinand Verbiest - als Oost en West elkaar ontmoeten. Daar werd ook een prachtige en uitgebreide tentoonstelling aan Verbiest en zijn werk, gewijd. Ook het Verbiest-drama van Verschaeve, werd er in een bewerking van E.H. K. Debusschere, weer opgevoerd.

Op 17 december 1983 werd tenslotte te Hove, op de Antwerpse volkssterrenwacht *Urania*, Ferdinand Verbiest herdacht met een tentoonstelling en een academische zitting, waar naast minister Leo Tindemans en de China-journalist Marcel van Nieuwenborgh, ik een toelichting mocht houden over *Astrologie en astronomie onder de Tsjing-dynastie*.

Maar ook na 1983 gaan de Verbiest-manifestaties verder. De BRT-televisie heeft een documentaire op stapel gezet van een 50-tal minuten - naar een scenario van Edward de Maeschalck en onder regie van Gil Claes - die steunt op *Ferdinand Verbiest - als Oost en West elkaar ontmoeten*. Daarin wordt het leven van Verbiest verteld en geïllustreerd met meer dan 100 beelden en dokumenten en ook met opnamen die in China zelf gebeurden. Er wordt ook aan gedacht een paar scènes op te nemen uit het Verbiestdrama, dat vorig jaar werd opgevoerd door de Pittemse toneelgilde. Het geheel wordt doorspekt met volgende korte interviews:

- *prof. Jan Kerkhof*: over de missiepolitiek van de jezuïeten in het algemeen en in China in het bijzonder;
- *Roger-A. Blondeau*: over de patronaatsgebieden en de eerste mislukte zeereis van Genoa naar Lissabon in 1656;
- *prof. Ulrich Libbrecht*: over de Ming- en Tsjing-dynastie en keizer Kang-si;
- *prof. Jan Roegiers*: over de basis van de wetenschappelijke kennis van Verbiest, zijn opleiding en leermeesters;

(vervolg blz. 310)

GEUZEN TUSSEN HONDSCHOTE EN IEPER (1)

Beelden van vóór, tijdens en na de reformatie !

In onze gewesten heerst nog altijd de mening dat het protestantisme alleen maar in het „noorden“ (Nederland) is voorgekomen, dus een Hollands verschijnsel is. Dat is niet juist, wel integendeel. In de eerste helft van de 16^e eeuw waren er meer protestanten in het zuiden (België en Frans-Vlaanderen) dan in het noorden.

Het Calvinisme, de overheersende protestantse strekking in Nederland, is langs onze gewesten daar binnengedrongen en wij hebben hun de fanatiekste predikanten geleverd. Dat de Vlamingen hardnekkiger waren dan de Hollanders is best te begrijpen. In de hervormingstijd van de 16^e eeuw, was het net als in de taalstrijd van nu, de Vlamingen vochten aan het front en de Hollanders zaten - naar het woord van Bomans - in de kantine en haalden nogal gemoedelijk de schouders op om de drukte van hun zuidelijke broeders. We geloven met Karel Jonckheere dat indien het front verder naar het noorden had gelegen, de Hollanders Vlaamse manieren hadden gekregen. Maar omdat de geëmigreerde Vlamingen strijd en angst hadden doorstaan, omdat zij alles in de steek hadden gelaten om „hun“ godsdienst te belijden, gunden ze de anderen geen zwakheden en werden ze fanatiek onverdraagzaam in de nieuwe leer. Bovendien liet hun absolute zekerheid geen compromissen toe, want hoe schoonmenselijk verdraagzaamheid ook mag wezen, het blijft een teken van onzekerheid.

Tegenover het verlies van vele zekerheden in deze post-conciliaire tijd, kwam toch dit pluspunt, dat men in een zucht naar behoud, aan fusioneren dacht en alvast begon met begrip te tonen voor andersdenkenden, de bres begon te dempen en het een en het ander van elkaar begon af te kijken. Zat men maar niet gevangen in oude verstarde tradities, dan had men waarschijnlijk al lang de twistpunten opgedoekt om eensgezind op te trekken tegen de toenemende onkerkelijkheid. Maar de mens kan vaak niet vooruit omdat hij geketend ligt aan het verleden.

Het geloof in de Middeleeuwen

In de vroege Middeleeuwen drong het kristendom onze streken binnen. Aanvankelijk was het een zwakke infiltratie in het ruwe Germaanse leven. Eeuwen lang nog speelden Keltische en Germaanse mytologische invloeden een rol in het geloofsleven.

Godsdienst was een *vraagdienst*, om hulp, bescherming, genezing en het gebeurde in de vroege Middeleeuwen wel meer dat men Wodan en Jezus of Frigga en O.L.Vrouw in één adem aanriep.

Juist omdat onze mensen oorspronkelijk, in hun vorig geloof, geleefd hadden met een godenwereld bestaande uit een soort supermensen, die zij zich goed konden voorstellen en die elk hun eigen bevoegdheden bezaten, haakten ze in het kristendom gemakkelijk in op een schare heiligen, elk met hun eigen specialiteit, veel gemakkelijker dan op een abstracte transcendente God.

Die schare heiligen was de voortzetting van iets wat ze kenden. En de monniken die de kristelijke leer moesten verspreiden, vertelden sterke verhalen over de heiligen, die wonderen deden aan de lopende band, om de suprematie ervan tegenover

de wereld van heidense goden en geesten aan te tonen.

In elke van zijn ontwikkelingsstadia stond de mens anders ingesteld tegenover de godsidee en het geloof. In zijn primitieve onbeholpenheid voelde hij zich onmachtig en bevreesd en ontvankelijk voor alle mogelijke magische invloeden. Het oorspronkelijke kristendom was bij onze mensen voornamelijk een aan mytologie verwante heiligenverering, gepaard gaande met allerlei 'dubieuze devoties en halfmagische handelingen. Daartoe behoorde b.v. een relikwieënverering die aan fetisjisme grensde en waarbij nog dient gezegd dat de meeste relieken van zeer twijfelachtige aard waren.

Men heeft altijd de Middeleeuwen voorgesteld als een periode van zeer diep wereldvreemd geloofsleven. Dat is zeer ongenueanceerd. In bepaalde kloosters en godsdienstige centra leefden wel enkele mystiekers en kerkvaders, of devote wijze, aan God gewijde mannen, maar dat waren enkelingen. Omdat alleen studerende priesters konden schrijven, zijn praktisch alle bronnen uit de Middeleeuwen van hun hand. En wat zij nagelaten hebben - diepzinnige en mystieke geschriften - heeft ons een verkeerde indruk gegeven van die tijd. Maar naast die vrome priesters leefde er een massa, die zogenaamd gekerstend was, maar die van de diepere zin van het geloof en van de draagkracht van de fundamentele kristelijke begrippen, zeer weinig afwist.

Hoe had men immers kennis kunnen maken met de kristelijke geloofswaarheden? Tot in de XIe eeuw was de onwetendheid enorm. In die jaren gingen de grote heren en de ridders er nog fier op dat zij niets wisten!

Er bestonden geen scholen. Hier en daar een klooster- of abdijschool voor enkele geprivilegeerden. De oudste school uit onze streek is de school van Dikkebus, gehouden door de religieuzen van Voormezele en gesticht in 1102.

Nog in de 15^e en 16^e eeuw bezaten alleen steden en grotere gemeenten een school. Maar wat was hun betekenis? En in welke mate werden zij bezocht?

Hoeveel konden er in de Middeleeuwen lezen en schrijven? Buitengewoon weinig! Bovendien, wat zouden ze lezen? Boeken bestonden er niet. De boekdrukkunst was nog niet uitgevonden. Wel waren er met de ganzen geschreven manuscripten, maar in het Latijn. Maar voor wie waren ze ter beschikking? Zeker niet voor de massa en wat zouden ze met die Latijnse teksten hebben aangevangen?

Geen ontwikkeling en geen boeken!

De religieuze beleving

De religieuze vorming moest op een andere wijze bijgebracht worden. Alleen het gesproken woord, de prediking, het persoonlijk onderricht

was de enige mogelijkheid. Maar als men de bisschoppelijke aanbevelingen uit die tijd leest, moet ook dat niet veel zaaks geweest zijn. De priesters-predikanten waren zelf weinig gevormd. De priesters te lande waren niet speciaal opgeleid. Seminaries bestonden er niet. Als de pastoor stierf werd niet zelden de oudste koorknaap, die een volwassen man kon zijn, en die veel met de pastoor had omgegaan, op zijn beurt tot priester gewijd en tot zijn opvolger aangesteld.

Nog in 1574 vond men in het bisdom Doornik pastoors die niet in staat waren te prediken of catechismus uit te leggen. Hoe moet het dan vroeger geweest zijn?

In de prediking expliceerde en commentarieerde elk naar godsvrucht en (geestelijk) vermogen, zoals hij het wist of verstond. Bovendien was een prediking niet wat ze nu is, t.i.z. iemand die leerstellingen verkondigt en toelicht voor een gedisciplineerd luisterend auditorium. Toen was het meer een rumoerige spreekbeurt waarbij de predikant werd onderbroken, ondervraagd, toegejuicht of afgekeurd.

Bij gebrek aan voldoende onderlegdheid werden door de Middeleeuwse predikanten de moeilijkheden uit de weg gegaan. Men handelde weinig over God, of over fundamentele abstracte en metafysische zaken. Men predikte weinig godsdienst en veel moraal en veel preken ontwaarden in toelichtingen van allerleihande zienswijzen in verband met aardse en praktische zaken.

Ook de liturgie, die normaal een vormende functie had moeten spelen, liet door gebrek aan koördinatie en leiding vaak veel te wensen.

Het onderhoud van de sacramenten was langs de slappe kant en gebeurde zonder innerlijke beleving. Men was wel buitengewoon aan het doopsel gehecht, ten eerste omdat er in die tijd veel kindersterfte voorkwam en men een bijzondere schrik had van het *voorgeborchte*. Bovendien werd het doopsel min of meer opgevat als een zekerheid dat men tot het uitverkoren volk behoorde. Maar voor de rest was men niet gebrand op veel inspanningen voor het geestelijk heil. Wel kwamen er voor iedere doop vier, vijf en soms meer peters en meters opdagen, allemaal voor één en dezelfde dopeling, maar dat was niet uit bezorgdheid om die geestelijke voogdij, maar om mede aan te zitten aan de dooptafel! Nog in 1366 moest men bij bisschoppelijke beslissing de peters beperken tot twee plus één meter voor de jongens en twee meters plus één peter voor de meisjes.

Biechten deed men weinig. Meestal niet meer dan éénmaal in het jaar en soms nog niet. Men zocht hierin geen verdieping van het geloofsleven, maar beschouwde het als een zware last, waaraan men zich zoveel als mogelijk onttrok. Misschien

**de grootste keus
behangpapier**

**de grootste keus
DEKENS
DONSDEKENS
DEKBEDDEN
BESCHERMHOEZEN
HOOFDKUSSENS**

WOONINRICHTING

schoonaert

Tel. 057/33 40 86

Bruggestraat 3 - 5

8970 POPERINGE

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

VERZEKERINGEN
PRINZIE
BELEGGINGEN
PRINZIE
PVBA ZAKENKANTOOR
PRINZIE

Provenplein 39A, 8994 PROVEN

Tel. 057/30 09 01 - 30 09 02

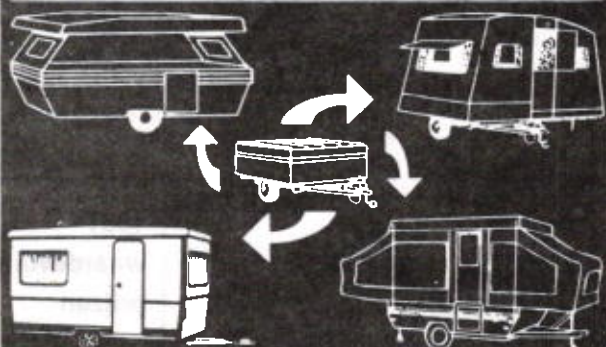
na de diensturen : 30 03 26 - 30 02 58

Alle verzekeringen en
geldplaatsingen
onder **staatswaarborg**.

**DECUYPER
POPERINGE**

de vouwcaravanspecialist van België

plooibare caravans in overvloed

Ieperstraat 69 en 124 8970 Poperinge Tel (057) 33 37 74

**HET
KWALITEITSMERK**
**Oliën en
smeermiddelen**

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL

BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35

8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

Michel BAELE

Bankelindeweg 29 C, 8994 KROMBEKE

PLAATSEN VAN

CENTRALE VERWARMING — ASFALTBEDEKKING

KEUKENS — SANITAIR

ALGEMEEN ONDERHOUD VAN GAS- EN MAZOUTBRANDERS

HOUTSKOOL

Telefoon 057/40 05 43

Voor het herstellen van uw
- schoenen, laarzen
- boekentassen, ritssluitingen
- enz. . .
wendt men zich
met volle vertrouwen naar

Schoenmakerij 'Noël'

DEVOOGHT-VANDROMME

Provenplein 62, 8994 PROVEN

*mooi en sterk werk - voordelige prijzen
snelle bediening*

ook omdat de penitenties in die tijd langs de zware kant waren. Men sprak onder elkaar af om elk op zijn beurt te biechten te gaan, omdat het niet zou opvallen dat het altijd dezelfde waren die zich onthielden. Daarenboven hield men er eigenaardige biechtpraktijken op na: b.v. men biechtte gedeeltelijk bij verscheidene priesters omdat op die manier de samengevoegde penitenties nog lichter uitvielen.

De meeste gelovigen communiceerden zeer weinig. Velen hielden niet eens hun Pasen. Uit oude rekeningen blijkt dat de parochiepriesters meer brood nodig hadden voor het celebreren van de missen dan voor de communie van al de parochianen samen.

Bij doop, huwelijk, begrafenis, enz. kwamen er bovendien veel parasuperstitieuze gebruiken voor, die nog stamden uit de oud-Germaanse tijd. Naïeve geloofsopvattingen over het hiernamaals gingen samen met veel onverschilligheid.

In hun geloof hadden ze de tastbare dingen nodig: heiligen, relikwieën, beelden en daarmee gepaard gaande beewegen en bedevaarten. Hun godsdienst moest gematerialiseerd worden om er houvast aan te hebben. De godsdienstige feesten werden bijzonder gevierd, niet om de godsdienst, maar om het feest: kermissen, ommegangen, bijbelse voorstellingen, enz.

In het volgende nummer:

De late Middeleeuwen/Ketterijen in de Middeleeuwen/De Aflaathandel

(vervolg van blz. 307)

- Roger-A. Blondeau: over de betekenis van astronomie en astrologie en van de kalender in China;
- prof. Ulrich Libbrecht: over de Chinese geschriften van Verbiest en het project tot uitgave van deze werken in een moderne taal;
- prof. Omer van de Vijver: over de achtergronden van de Europese reacties op het werk van Verbiest;
- Roger-A. Blondeau: over de afloop van het verdraagzaamheidsdikt van 1692 en over de betekenis van Verbiest.

Er is gepland dat deze documentaire zal uitgezonden worden op woensdag 12 september a.s. te 21.30 u.

Tenslotte zal ik eveneens in september a.s. in mijn *maiden-speech* voor de *Commissie voor de Geschiedenis van de Wetenschappen*, in het Paleis der Akademien te Brussel, waar ik zal handelen over *De invloed van de Westerse Wetenschap in China, in de 17^e eeuw*, uiteraard de wetenschappelijke inbreng van Verbiest uit de doeken doen.

Uiteindelijk zal in 1988, bij de driehonderdste verjaardag van zijn afsterven, Verbiest door de Koninklijke Akademie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten, plechtig herdacht worden.

Zo eert Vlaanderen zijn grote zonen!

Roger-A. BLONDEAU

ROESBRUGGE - HARINGE - BEVEREN

Slagerij - Spekslagerij

Yvan BARREZEELE-PYFFEROEN

WIJZIGING VAN RUSTDAG

vanaf 1 juni is de winkel gesloten

vanaf de **donderdag** te 13 u.

tot de **vrijdag** te 13 u.

Dus voortaan OPEN op vrijdagmiddag.

Opgelet: elke ~~woensdag~~ bereid kalfsblanket

Proef ons **Ardens Gebraad**!

Een feestshotel!

Tel. 057/30 03 75 - thuisbezorging

Herdenking Pastoor Bruneel te Haringe

Op zaterdag 30 juni a.s. wordt te Haringe op het graf van pastoor Wilfried Bruneel het heldenhuldezerkje onthuld waarom hij had gevraagd. Tien jaar na z'n overlijden wordt aan dit verlangen voldaan. Te 17 u. wordt in de parochiekerk een plechtige herdenkingsmis opgedragen. Het gregoriaans O.L.V.-koor van Abele-Watou verzorgt de zang. Daarna wordt het grafmonumentje onthuld. Er is deklamatie door de heer Guido van der Meersch en een toespraak door de heer P. Daels, voorzitter van het IJzerbedevaartkomitee. Daarna receptie in de lokalen van de dorpschool. Iedereen welkom.

ROESBRUGGE VEEPRIJSKAMP voor rood rundvlees

De jaarlijkse veeveprijskamp voor het rode ras van het gewest Proven zal plaatsvinden op donderdag 14 juni, te 9.30 u. op de markt te Roesbrugge.

Er zijn prijzen voorzien voor alle deelnemers. Deze worden uitbetaald op vrijdag 15 juni te 20 u. tijdens het vriendenmaal in *Het Rozenhof* te Proven.

Tombola voor alle aanwezigen op de prijskamp, met prachtige prijzen geschonken door de zuivel-fabrieken Elvapo-Inco-Lo.

Pieter de Pensejagerroute

Zondag 3 juni, wordt voor de vijfde maal de fiets- en wandelroute *Pieter de Pensejager* groeps-gewijze gevolgd.

Voor de fietsers bedraagt de omloop 22 km, maar de wandelaars hebben de keuze tussen: 5, 10, 13 of 22 km!

Inschrijving van 13 u. af rechtover de wegwijzerpaal aan de brug over de IJzer te Roesbrugge.

De start verloopt als volgt:

13.30 u. voor de wandelaars 22 km;

14.30 u. voor de wandelaars 10 en 13 km;

15 u. voor de fietsers;

15.05 u. voor de wandelaars 5 km.

Deelnemingsprijs 20 fr. Elke deelnemer is verzekerd tegen ongevallen, ontvangt een wandelkaart en krijgt onderweg gratis bevoorrading van appels en Choco!

Dit is een initiatief van de Bond van Grote en Jonge Gezinnen.

REISKLUB „DE SIMA-VRIENDEN“

Om de traditie van de jaarlijkse reis van K.L.J. Proven niet te verbreken, werd een nieuw initiatief genomen. Er werd een reisklub opgericht. We gaan van start met een 7-daagse trip naar de Franse Alpen. Ons verblijf is voorzien te Morzine.

Deze reis zal plaatsvinden van zaterdag 28 juli tot en met vrijdag 3 augustus 1984. De prijs werd zo laag mogelijk gehouden: 11.500 fr.

Voor verdere inlichtingen en uitgebreid programma, gelieve men zich te wenden tot:

- Willy Neuville, Prof. O. Rubbrechtstraat 16, Roesbrugge - tel. 057/30 02 68;

ZIT U WEL DROOG ?
want Uw huis wordt bedreigd door VOCHT !

RUBSON
HOBBY-BOUW, uw raadgever
officieel verdeler van **RUBSON-produkten**

- ★ *Rubson liquid rubber*, voor daken, goten, terrassen
- ★ *Rubson special façades*, voor buitenmuren en gevels
- ★ *Rubson vochtige binnenwanden*, ook voor keldermuren
- ★ *Rubson special sol*, voor vloeren binnen & buiten

HOBBY-BOUW, uw specialist

- een ganse waaier van vloeren, faiences,...
- verhuur van alle bouwmaterialen
- alle BOUWMATERIALEN

HUGO VERMEULEN

Obterrestraat 56, 8994 PROVEN - 057/30 06 74

**SPAAR EN
WORD EEN MILJOEN
GELUKKIGER**

**25 MILJOEN FRANK PRIJZEN.
GRATIS ASLK-SPAARWEDSTRIJD.**

Voor elke 5.000 fr. die U tussen 1 mei en 30 juni op een spaarboekje, een ES-rekening, een Kangoeroe-rekening of een Woonspaarrekening stort, krijgt U een deelnemingsbiljet voor de gratis prijskamp. Intresten verworven in 1983 tellen ook mee.

ASLK
WE DOEN MET JE MEET

Agentschap Roesbrugge-Haringe

Prof. O. Rubbrechtstraat 14

Kantoorhouder: **Johan DEGRAEVE**

**1561
waardevolle
prijzen**

**1° prijs :
1 000 000 fr.
op spaar-
rekening**

KALENDER : VERMAKELIJKHEDEN EN AKTIVITEITEN MAAND JUNI

Kaartingen

- Stavele, „t Zwaantje" bij Gilbert Dequeker vrijdag 8 juni te 20 u. : maandelijks kaarting van de kaartclub „Tijdig Thuis".
- Haringe, in de schoollokalen woensdag 13 juni : puntenkaarting „Derde Leeftijd".
- Proven, zaal „Sint-Elooi" donderdag 14 juni en donderdag 28 juni te 13 u. : kaartnamiddag „Derde Leeftijd".

HARINGE, Café „Sint-Joseph"

Zaterdag 16 juni

KERMISKAARTING

Inleg 25 fr.

Maat naar keus.

Winnaars : 200 fr. - Verliezers : 100 fr.

- Roesbrugge, bij J. Gunst, dinsdag 26 juni : puntenkaarting „Derde Leeftijd".

Vogelpik

- Roesbrugge, bij J. Gunst zaterdag 9 juni : vogelpiksmijting voor de leden.
- Haringe, in „Sint-Jozef" bij Cecile Ryon vrijdag 15 juni : koningsmijting voor de leden.
- Roesbrugge, in „De Gouden Arend" zaterdag 23 juni : maandelijks smijting voor „De Arendpikkers".
- Stavele, bij G. Dequeker, zaterdag 23 juni : smijting voor de „Zwaantjespikkers".

Beverenkalsijde-kermis

- Beverenkalsijde, café „t Paradijs" zaterdag 23 juni te 20 u. : kermiskaarting
- Beverenkalsijde, café „t Paradijs" zondag 24 juni te 15 uur : Wielervedstrijd voor Juniores B.W.B. „Erepijs Fernand Feys"

K.B.G. BEVEREN

In de kampioenkaarting van 17 mei werden de drie partijen gewonnen door : Cokelaere Michel 339 p. - Masschelein Madeleine 319 p. - Vanhoutte Rafaël 308 p. - Brice Marcel 274 p. - Persyn Gery 195 p.

UITNODIGING :

De K.B.G. Gepensioneerden worden voor de eerstvolgende kleine kaarting met voordracht door Dr. Rode over „Gewrichten en reuma" verwacht op donderdag 7 juni te 13.30 u.

TE KOOP

- SALON Louis XV, 2 zetels en divan. Wollen MATRAS (1 persoon) - tel. 057/30 07 05.

Slagerij „De Posterij"

A. DELANOTE-MOUTON

Roesbrugge - tel. 057/30 03 82

Wij bezorgen aan huis

JAARLIJKS VERLOF

vanaf 20 juni tot en met 3 juli

LEERJONGEN GEVRAAGD

leclere week verse charcuterie
Fijne kaassoorten

KRISTA FAINO

dankt al de mensen die haar hebben gesteund bij de verkiezing tot **Lentefee**

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Toen de Franse schrijver en filosoof Jean-Paul Sartre, kort na de Tweede Wereldoorlog, in Amerika verbleef als speciale korrespondent van Combat en Le Figaro, was hij eens aanwezig op een voorlichtingsavond, waarin nogal opgewekt werd gepraat over een Derde Wereldoorlog met de Sovjet-Unie. Toen een van Sartres kollega's daartegen inbracht dat Amerika en Rusland geen gemeenschappelijke grens hadden en de vraag stelde : „Waar gaat U dan vechten ?" werd door de voorlichter geantwoord : „In Europa!"

Veertig jaar later is die mentaliteit in Amerika nog steeds aanwezig en daarom vindt men het daar ongehoord dat er in Europa geaarzeld wordt met het opstellen van allerlei kernraketten, die op Rusland zijn gericht en tot gevolg hebben dat de Russen onze landen met soortgelijke destruktieve wapens onder schot houden.

We hebben wel een plicht van dankbaarheid ten opzichte van Amerika, maar ook aan dankbaarheid zijn er grenzen. We mogen niet vergeten dat Amerika (en natuurlijk ook Rusland) in de eerste plaats om zichzelf bekommerd zijn. We moeten weten dat we ook onze economische crisis voor een deel (de hoge interestvoeten!) aan Amerika te wijten hebben en dat bij alle maatregelen die ze daar nemen, ze eerst en vooral aan zichzelf denken, ten andere met goed gevolg, want de economische groei van de V.S. neemt in de jongste tijd fantastische vormen aan, terwijl ze ons laten voortploeteren in zeer moeilijke omstandigheden.

Het is misschien wel goed dat eens te overwegen in het vooruitzicht van de Europese verkiezingen, op 17 juni. Het is waar dat Europa als politiek-economische entiteit ons mensen misschien maar weinig aanspreekt, omdat we reeds zo vaak gezien en gehoord hebben dat de Europese landen het zelf niet eens kunnen worden over de meest ordinaire dingen, als melk en boter; en omdat de grotere landen, als Frankrijk en Engeland, die nog altijd voortleven in „la grandeur" van „la Belle Epoque", nogal eigengereid een hoofdrol willen spelen. Maar uit de bestendige kontakten, die leven in het Europese parlement tussen de verschillende landen en volken, kan misschien nog eens een verstandhouding groeien, die een dam opwerpt tegen Amerikaanse en Russische opdringerigheid.

C.V.P.-voorzitter Frank Swaelen heeft op zondag 20 mei jl. in het Antwerpse sportpaleis gezegd dat men de Europese verkiezingen niet mag verwarren met de nationale politiek. Dat is juist. Maar Swaelen weet toch ook dat de blauwdruk van de algemene opinie op 17 juni a.s. zal geschetst worden !

„Zeker", zegt Gusta, „Stem bewust voor Europa, om Brussel een vingerwijzing te geven - vóór of tegen - en gedenk August Vermeylen, die zei : „Wij willen Vlamingen zijn, om Europeeërs te worden!"

Genegen,

Pol

OMEGA

R. RUBRECHT
GROTE MARKT 10, POPERINGE

Stoelen en tafels
Vlechtwerk
Biezen en riet

Paul Rappelet

Roesbruggestraat 4

8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 63

GARAGE NEVEJAN KROMBEKE

- MERCEDES 240TD '80 stationwagen
- FORD Fiesta '84
- FORD Fiesta '83
- VW GOLF diesel '83
- FORD Taunus '77 4-deur

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 11
8980 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten en benodigdheden.

**Schoenen voor de zomer
en voor elke gelegenheid
degelijk en modieus.**

*Bekijk eens onze uitstalramen
dan bemerkt U reeds enkele modellen
en prijzen van onze kollektie.*

Binnen grote keus van
schoenen voor dames, heren en kinderen
marokijnwaren, regenschermen
botten, pantoffels.

Schoenen

Ig. PARENT - MOYAERT

**Prof. O. Rubbrechtstraat 35
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 20**

ARTI QUICK ZIPP

**Ontdek bij ons
De Nieuwe Miele Klasse.**

**Wassen en drogen op
de modernste manier.**

Een complete serie wasautomaten en droogautomaten met vele vernieuwingen volgens de laatste technische ontwikkelingen. Alleen Miele kan Miele verbeteren. Opnieuw wordt bevestigd: moderne en absolute klasse. Nog zuiniger met stroom, mede door de unieke was-tijdgarantie. En tegelijk nog langere levensduur, zoals het Miele betaamt. De Nieuwe Miele Klasse. Nieuwe ideeën waar je ook kijkt. En dat kijken kunt u bij ons doen.
Van harte welkom!

Miele

Voor al wie goed niet goed genoeg is.

VERDELER: J. CAPPOEN-GANTOIS

**Prof. O. Rubbrechtstraat 12
8990 ROESBRUGGE**

Tel. 057/30 05 94

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

't Wos op è zaterdagavond laate dat Fonten Sloover en Toone Gareel buiten kwamen uit „Het Brouwershol“ op de plaatse te Bultskamp, waar dat ze nogot wel pinten è dronken hadden.

Toone wos dat niet gewend en ols 'n buiten kwam bleef 'n staan en leunde teegen è elektrieke-staake op 'n trottoir...

„De laatste pinte draait boven myn herte “, kloege Toone.

„Kom mei “ zei Fonten, „we gaan dàar naar de pompe aan de kerkhofmuur en maakt daar joen voorhoofd nat en 't gaat passeeren“.

Maar zoodat 'n by de pompe kwam, voelde 'n 't aankommen en wos 'n zyn overlast kwyt djuuste in 't waterpitje by de pompe ...

„'t Is best olzoo“ zei Fonten ... „je ga nu weere op je gemak zyn !“

Maar Toone bleef daar beteulerd staan kyken naar dat pitje ... „Oei, oei“ jaamerden 'n olmetne-keer ... „mien onderste tanden zyn mei è vloogen in dat pitje ...!“

Fonten geloofde 't eerst niet maar Toone deed è keer zyn mond open en Fonten moeste 't wel gelooven ...

„Je ga ze moeten uuthaalen ennée “ zei Fonten ... „'k hèn ik mien pillampe mei, ik gaan luchten“.

Toone zette hem op zyn knieën, pakte 't yzeren roostertje op en keek ...

„Er staat è beetje water in“ zaid'n binst dat'n zyn vestemouwe opstroopte en begoste rond te tasten ...

„'k Gelooven da'k z'ol mei hèn “ zei Toone ol rechtekruipe. Ie spoelde z'of aan de pompe ...

„Potverdimmel... dat is mien gebit niet“ riep Toone „dit is è bovenste en ik zyn mien onderste kwyt!“

Fonten keek oek ... „Dat is tooverie!“ lachte'n ... „ofwel zy je gy hier 'n eersten niet die joen gebit verliest ... geeft de die hier en zoekt nog è keer!“

Toone zat ol weere op zyn knieën te schartelen en achter è moment sprong 'n ie ol rechte: „Hier zyn ze ... dit zyn de miene!“ riep'n.

„Probeert ze toch eerst è keer“ zei Fonten.

„Zy je zot dè ... 'k gaan z'eerst thuis è keer kuischen“ zei Toone. „Maar van wien zyn de deze toen hier?“ vroeg Fonten.

Op dat moment kwam Alidoor, de garde daar of op zyn nachtronde ...

„Wuk doe je gyder hier?“ vroeg de garde.

„Tanden probeeren!“ zei Fonten.

„Zeg è keer, Sloover!“ schoot de garde uit ... „met wien houdt je de zot!“

„'t Is waar wel, garde ...“ zei Toone ... „je moet horkten, 'k kwam ik hier niet goed en 'k moeste spuugen en myn onderste tanden vielen in dat pitje en onke ze wilde uuthaalen hadde 'k eerst de deze vast, wuk moet er daarmee gebeuren?“

Toone toonde ze en de garde wist 't zelfde moment niet wuk zeggen ...

„Weet je wuk“ zaid'n toen ... „'k gaan ze mei doen naar 't gemeentehuis en by de verlooren voorwerpen leggen ...“

Toone en Fonten gingen voort en de garde ging d' andere kant op ... è ende verder haalde 'n dat gebit uut zyn beurse en bekeek het ...

„Komt dat teegen!“ grolde'n in zyn eigen ... „veertien daagen lang hèn 'k overal è zocht d'r achter thuus, 'k doen passeerde weeke nieuwe maaken en nu kommen m'n oude daar voor 'n dag!“

KWAAK

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 · 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30 03 79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZEBODE

Informatieblad
voor de dorpen :Roesbrugge-Haringe
Proven-Krombeke
Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks behalve in augustus

Folklore in de Westhoek

JULI of HOOIMAAND

Genoemd naar Julius Cesar, die in deze maand werd geboren.

De zomer stijgt naar een hoogtepunt, en Guido Gezelle sprak van „Dondermaand" wat naar de realiteit werd opgemerkt.

Juli, arm of rijk ?

Het is opvallend dat de maand juli zo arm is aan volksheligen. Behalve enige patroons aan enkele gemeenschappen verbonden zoals Sinte Godelieve te Gistel valt er weinig te noteren.

We zitten volop in de oogst. Er moet gewerkt worden en dan is er geen tijd voor begankenissen of het vieren van hoogdagen. De hooivelden staan geschoren en de jonge vogels gebruiken de vlakke als oefenplein om 't vliegen aan te leren. Binnen korte tijd moeten zij op eigen vleugels de wijde wereld in.

Straks, met Half-Oogst kan er even uit de dans worden gesprongen want dan wenken de kermis-oud en jong voor een beetje verpozing en vreugde.

Toch breekt Poperinge de eentonigheid in de Westhoek.

De Mariale Processie

Op zondag 1 juli gaat deze Ommegang ter ere van Onze Lieve Vrouw van Sint Jan, een wonderbeeld dat naar het heet eens door een schipper gevonden werd in de Vleterbeek. Hij droeg het naar de grote kerk van Poperinge, maar de volgende dag vond men het terug in de beek. Zo gebeurde het driemaal te reke. Tenslotte besloot men het beeld naar de kerk van Sint Jan te brengen, waar het bleef. En lang duurde het niet of een stoet van gelovigen kwam Maria er aanroepen als Troosteres der Bedrukten.

Op 14 maart 1479 kwam bij Jacquemyne Bayart, huisvrouw van Rassoën van Hove een kindje dood ter wereld, dat bijgevolg niet kon gedoopt worden en vlug in de tuin van het ouderlijk huis werd begraven.

De jonge ouders waren ontroostbaar. Familieleden en buren deelden dit verdriet en op aanraden van een vurige vereerster van Maria werd het kind

na drie dagen ontgraven en naar het beeld van de heilige Maagd gebracht in de Sint Janskerk.

Toen gebeurde het mirakel.

Dadelijk stak de baby de handjes uit naar het beeld. Op hetzelfde ogenblik begonnen al de klokken van de stad als vanzelf te luiden. Het kind werd gedoopt en een uur later ging het terug ter ziele. Aan de voet van het altaar kreeg het zijn definitieve groeve.

Een jaar later, op 12 maart 1480, kreeg Eerwaarde Johannes Monyssaert, Deken en Vicaris Generaal van het bisdom van Terenburg, onder welks geestelijk gezag Poperinge toen stond, opdracht om het voorval te onderzoeken. Na het horen van 37 personen en getuigen kwam hij tot de slotsom dat er werkelijk een wonder was geschied. „Ende, opdat voor zulk een weldaad de allerheiligste Maged Maria geloofd en gedankt worde, ende tot eeuwige getuigenisse, hebben wij ingesteld alle jaren den plechtigen Ommegang."

Deze jaarlijkse processie is uitgegroeid tot een grootse en indrukwekkende plechtigheid.

De Donkere Ommegang

Op zaterdag na de Poperingse Mariale Ommegang vormt de „Donkere Ommegang" één van de hoogtepunten in de viering van Onze Lieve Vrouw. Het is een belangrijke bidprocessie waarin het Genadebeeld gedragen wordt en die dezelfde weg volgt als de grote processie. Deze gebeurtenis begint om 16 uur na inleidende preek en wordt besloten met lof in de kerk.

Eertijds gebeurde dit 's avonds en dan bleef de kerk de hele nacht open. Maar dat gaf dikwijls aanleiding tot allerhande misbruiken. In 1806 verbood de bisschop van Ieper, waartoe Poperinge behoorde, dat de kerk nog langer zou geopend blijven dan op andere dagen.

Zo kwam aan de „Donkere Ommegang"

's nachts een einde en werd de processie 's namiddags georganiseerd.

De Hondsdagen

Op 19 juli begint de periode van de „Hondsdagen" omdat de zon dan in de nabijheid staat van Sirius of de Hondster.

Naar het volksgeloof komt de razernij tijdens deze dagen veelvuldig voor en wat de weersgesteldheid betreft geloven de landslieden dat het de warmste dagen van het jaar zijn. Vandaar het gezegde :

Hondsdagen helder en klaar
Geven een goed jaar !

Als Sinte Anna komt

26 juli : feestdag van Sinte Anna, patrones van de kant- en spelwerkers, de breisters en borduursters. Eertijds vooral een voorname feestdag over de Schreve, inzonder te Sint-Winoksbergen en te Belle.

Een lied dat aldaar reeds in de 17^e eeuw gezongen werd, gaat er over :

En als daar Sint' Anna nuchten komt,
Ons hertje die vol blijdschap was,
En wij gaan al naar de werke
En van de werke naar de kerke.

De kantwerksters en kleermaaksters versierden hun werkplaatsen met bloemen en guirlandes. In stoet trokken ze dan naar de kerk, kochten er na de mis kaarsen, die ze lieten wijden waardoor die dan achteraf een belangrijke kracht werden toegedicht.

Voor de rest van de dag werd er gevierd, gezongen en gedronken. 's Avonds volgde het treurliedje, dit van de platte geldbeugels :

Sint' Annadag is deure
'k Ben mijn geldetje kwijt,
Nu zit ik hier en treure
Met kleinen appetijt,
'k En hên geen zin van werken.
Het werken doet mij pijn,
'k wilde dat g'heele dage
Sint' Anna mogte zijn.

Onbewust speelt Sinte Anna ook de rol van heilige koppelaarster. Meisjes verlangen niet van op het „Sint' Annaschapraai“ te blijven zitten en gaan daarom bij haar te rade voor een goed huwelijk of een vrijer.

Rond deze opvatting wordt in het rustige dorp Nieuwkerke boven Kemmel een jaarlijkse „Ste Annadag“ gevierd op de wijk „Le pont d'amour“, een brugje waaronder het rustig vrijen blijkt.

Alhoewel, vandaag de dag? Of moet er méér worden gezegd?!

Veurne, dag van boete

De laatste zondag van juli telt voor Veurne als de grootste dag van het jaar.

Dan trekt de enige boetprocessie van het Vlaamse land door de oude straten van de stad. Ingericht door de „Sodaliteit van de Gekruiste Zaligmaker“, een broederschap opgericht in 1637 door pater Jacobus Clou. In 1644 namen de leden als boetelingen met pijen en kruisen deel aan de processie, die uitging tot slot van een 40-uregebed, gehouden bij de Kapucijnen. Sedertdien werd dat gebruik in ere gehouden en is de ommekeer uitgegroeid tot een nergens geëvenaarde eenheid in voorstelling van de gebeurtenissen uit het Oude en het Nieuwe Verbond.

Naar Veurne komt men uit alle hoeken van binnen- en buitenland om een vroom geloof te belijden, of om gebukt te lopen onder een kruis, om een zwaar beproefde ziel enigszins te zalven.

Wat bezielt deze mensen om de sombere hardige pij aan te trekken en om een zwaar kruis te torsen, waardoor hun schouders open schaven? Onder het bruine kleed zijn zij alleen met hun verleden, met de last van hun geweten. Tijdens de lange tocht herleven zij de kleinste details van wat hun overkwam, mokeren zij met hamerslagen hun spijt vast in hun ziel.

In al haar eenvoud is de processie van Veurne rijk aan geest en vroomheid. Ze mag gerekend worden als één van de hoogtepunten uit onze volksdevotie.

Wie de Boetprocessie eens heeft gezien, wil er jaarlijks terugkeren.

Het weer

Als altijd steken wij even onze neus in de volksweerkunde. En men beweert:

Een juli met zon,
Vult kelder en ton.

Brengt juli hete gloed,
Zo gedijt september goed.

Opgepast voor de 6^e juli, de dag van Sinte Godelieve:

Op Sinte Godelieve regen,
Houd hem maar zes weken tegen.

Waaruit blijkt dat de Heilige Godelieve dezelfde slechte gewoonten van Sint Medard worden toegeschreven!
Jack VERSTAPPEN

TE KOOP

- **Platendraaier** met 2 boxen. Genadige prijs.
Zich wenden: Mevr. Alice Brigou, Eekhout 27, Proven.

ROESBRUGGE-HARINGE VLAAMSE KERMIS

Zondag 5 augustus, op de speelkoer en in de lokalen van de meisjesschool. Aanvang te 15 u.
Amusement aan de lopende band:

*doorlopende tombola / visput / wijnvangst
draaibord / prijschietsing met karabijn
bollo-smito voor kramiek / schatting var-
kensham / hoeveel bonen in de pot?
enz...*

Doorlopende PRIJSKAARTING voor braadworst (om mee te nemen).

Barbecue en andere konsumpties / ijs en pannenkoeken!

Om 22 u. uitloten van een prachtige ingelijste akwafel van kunstenaar Romain Depuydt. Waarde 12 000 fr.!

Een feest voor groot en klein ten bate van ons eigen kinderen!

Matige prijzen.

SIL, DE STRANDJUTTER

Deze roman van Cor Bruyns, uitgegeven door het Davidsfonds in 1966, werd een bestseller. Daarom ook werd dit verhaal voor T.V. bewerkt, maar het bleef stroef en zeer hollands aandoen.

De Kultuurgemeenschap Haringe kan er fier op gaan dit facinerende verhaal voor het eerst vlaams en voor toneel bewerkt aan het publiek voor te stellen. En precies door deze bewerking en hertaling heeft het stuk zoveel aan kracht en rijkdom gewonnen.

In dit stuk maken we kennis met Sil, de strandjutter (in onze taal: strandloper) en het eeuwige drama van de zee „die geeft en neemt“. Is „strandlopen“ (in verwijtende vorm: zeeschuimen) wel rechtvaardig? Van wie is datgene wat aanspoelt? Rond deze vraag speelt dit enig mooi en aandoenlijk verhaal zich af. U kunt dit meemaken op vrijdag 29, zaterdag 30 en zondag 1 juli, telkens om 20 u. op de landelijke hoeve Paul Vanwil-demeersch te Haringe.

Kaarten zijn te bekomen bij de spelers, Drukke-rij Schoonaert, Pierre Kesteleyn en Paul Recour, tel. 057/30 02 70.

STAVELE - BEVEREN

BURGERLIJKE STAND:

Geboorte

- Mike Claerhout, zoon van Rik en Coletta Delhaye (Beveren).

Huwelijk

- Geert Duyver van Wulveringem met Ann Maes van Beveren.

Overlijden

- Maurice Vaniekaut, 81 j., echtgenoot van Hilda Hubsch (Beveren).

KLEINE FISCALE KRONIEK

Vernieuwing aan woningen

De kostprijs van vernieuwingen, veranderingen, aanpassingen aan woonhuizen, gedaan in 1984 of 1985 kunnen gedeeltelijk in aftrek komen van de belastbare inkomsten, zelfs als deze vernieuwingen uitgevoerd worden door de huurder. In dit geval zijn ze natuurlijk aftrekbaar van het inkomen van de huurder. Dus wie de uitgave doet komt voor aftrek in aanmerking. De aftrek belooft 20 t.h. van het uitbetaalde bedrag.

Voorwaarden:

- het moet gaan om een woning gebouwd vóór 1960;
- het bedrag van de vernieuwingen moet minstens 100 000 fr. per jaar (1984 of 1985) belopen;
- de totale aftrek over de twee jaar samen mag niet meer bedragen dan 100 000 fr.;

- het werk moet uitgevoerd worden door gere-gistreerde ambachtslieden of aannemers (dus geen profijt voor doe-het-zelvers).

Wie dus zinnens is veranderingen aan zijn woning aan te brengen, doet dit het best en het profijtigst in 1984 of 1985!

Er zijn ook fiscale tegemoetkomingen voorzien:

- voor nieuwe hypothecaire leningen;
- inzake termische isolatie;
- inzake levensverzekeringspremies.

Het plafond van de aftrekbare levensverze-keringspremies dat tot op heden 45 000 fr. beliep wordt voor aanslagjaar 1985 verhoogd. Maar daarover meer de volgende maal.

Serge BLONDEAU

Fiscaal Adviseur UFSAL - tel. 057/30 01 44

SPAARKAS
ippa

Jacques PYFFEROEN

Graaf van Hoornweg 5

8994 KROMBEKE

Tel. 057/40 08 24 (tijdens kantooruren)

SPAAR- en BANKVERRICHTINGEN

Alle VERZEKERINGEN

Overname van uw bestaande polissen
Goedkope premies

Kantooruren:

Ma - di - wo - do - vr van 8 - 12 u.
zaterdagmiddag en op afspraak.

MENSEN VAN BIJ ONS

Op 5 juni j. is in een ziekenhuis te Kortrijk overleden, de hr. Jozef Vercoutere, geboren te Deerlijk op 21 oktober 1904.

In 1936 is hij in het huwelijk getreden met mej. Margriet Gesquiere van Roesbrugge, dochter van de horlogemaker-juwelier Henri Gesquiere-Devloo. Margriet Gesquiere die toen bediende was bij de firma Camerlynck te Roesbrugge vestigde zich met haar man, die meubelmaker was, te Deerlijk, waar zij nog steeds woonachtig is.

FERDINAND VERBIEST KREEG EEN PLAATS IN ONS ZONNESTELSEL !

Planetoïde nr. 2545 kreeg de naam „Verbiest“

Door de *Internationale Astronomische Unie* wordt regelmatig een circulaire uitgegeven, die betrekking heeft op de naamgeving van de planetoïden of kleine planeten, die hoofdzakelijk wentelen tussen de banen van Mars en Jupiter.

De *Minor Planet Circular* n° 8800 van 15 mei 1984 vermeldt dat de planetoïde nr. 2545, die ontdekt werd op 26 januari 1933 door E. Delporte te Ukkel, de naam VERBIEST heeft gekregen, als een hulde aan de Vlaamse missionaris, die sterrenkunde werd aan het hof van de Chinese keizer.

Tegenwoordig weet wel iedereen dat de Aarde een duister, koud en bolvormig lichaam is, een planeet, die om de zon - van wie zij licht en warmte ontvangt - een baan beschrijft in 365 dagen of één jaar, terwijl zij in 24 uren tegelijkertijd om haar (denkbeeldige) as wentelt.

We weten ook dat de Aarde niet de enige planeet is die een baan doorloopt om de zon. In vroegere eeuwen kende men alleen maar de planeten Mercurius, Venus, Mars, Jupiter en Saturnus, omdat die zichtbaar zijn met het blote oog. Maar toen de verrekijker was uitgevonden en men hiermee de hemel systematisch afspoorde, werd in 1781 Uranus ontdekt en in 1846 volgde Neptunus. Dank zij het gebruik van de fotografie kwam men in 1930 nog op het spoor van Pluto, voorlopig (?) de laatste in de reeks.

In de loop van vele eeuwen werden de planeten stelselmatig en bestendig onderzocht zodanig dat men reeds lange tijd vóór de ruimtevaart, veel over deze hemellichamen was te weet gekomen en dat hun afmetingen, hun afstand tot de zon en hun omlooptijden nauwkeurig bekend waren.

De wet Titius-Bode

De Duitse sterrenkundige Johann D. Titius (1729-1796), hoogleraar te Wittenberg, waar eens Luther doceerde, publiceerde in 1772 een Duitse vertaling van *Contemplation de la nature* van de Zwitserse bioloog en filosoof Charles Bonnet, een werk dat in een voetnoot een mathematische formule vermeldde in verband met de afstanden van de planeten tot de zon; het kwam hierop neer: zet de getallen 0,3, 6, 12, 24, 48... (let op de verdubbeling) onder elkaar, tel bij ieder getal 4 op, deel de verkregen uitkomst door 10 en men verkrijgt voor iedere planeet zijn afstand tot de zon uitgedrukt in de Astronomische Eenheid (= afstand Aarde-zon).

Hier gaat die tabel, met tussen haakjes de werkelijke afstand:

Mercurius :	0 + 0,4 =	0,4 (0,39)
Venus :	0,3 + 0,4 =	0,7 (0,72)
Aarde :	0,6 + 0,4 =	1 (1)
Mars :	1,2 + 0,4 =	1,6 (1,52)
	2,4 + 0,4 =	2,8
Jupiter :	4,8 + 0,4 =	5,2 (5,2)
Saturnus :	9,6 + 0,4 =	10 (9,54)

Zoals men ziet is de benadering verbluffend, alleen dient de vijfde plaats overgeslagen, er gaapt inderdaad een grote afstand tussen Mars en Jupiter. Prof. Titius publiceerde dit I.Q.-quiz-spelletje, eveneens als voetnoot in zijn Duitse vertaling, maar veel belangstelling kreeg het niet, want het was niet wetenschappelijk verantwoord.

Maar toen in 1781, dus 9 jaar later, de planeet Uranus werd ontdekt en naderhand bleek dat die

gemiddeld 19,2 Astronomische Eenheden van de zon was verwijderd, werd door de directeur van de sterrenwacht van Berlijn, Johann E. Bode (1747-1826) de aandacht erop gevestigd dat dit wonderwel paste in het voortgezette tabelletje van Titius:

$$\text{Uranus : } 19,2 + 0,4 = 19,6 (19,2).$$

Toen werd dat cijferspelletje plots meer au sérieux genomen en sprak men voortaan van de wet Titius-Bode, omdat de oorspronkelijke ontwerper onbekend is gebleven. Dat woord "wet", was er misschien wel een beetje te veel aan, want het geval ging veel minder op bij de ontdekking van Neptunus in 1846 en helemaal niet meer voor Pluto! Maar op het einde van de 18^e eeuw was men zodanig door de coincidentie verrast dat men zich vragen ging stellen over de grote open ruimte tussen Mars en Jupiter, waar de wet Titius-Bode eigenlijk een planeet voorzag!

In 1798 werd op een bijeenkomst van astronomen te Gotha, voorgesteld met 24 man stelselmatig de ruimte tussen Mars en Jupiter af te zoeken naar de ontbrekende planeet. Maar vooraleer dat onderzoek resultaat had opgeleverd kwam pater Giuseppe Piazzi, directeur van het observatorium te Palermo, in de nieuwjaarsnacht van 1801 toevallig op het spoor van de nieuwe planeet, die naar de berekeningen achteraf uitwezen op een afstand van ongeveer 2,8 Astronomische Eenheden om de zon bewoog. De achtste planeet was ontdekt, niettegenstaande de Duitse filosoof Hegel zojuist was gepromoveerd op zijn *Dissertatio philosophica de orbitis planetarum*, waar in het licht van de zuiverste rede werd aangetoond dat er niet meer dan zeven planeten konden bestaan! De nieuwe planeet werd Ceres gedoopt.

Groot was echter de verbazing in de wereld van de sterrenkundigen, toen op 28 maart 1802 de arts en amateur-astronoom Wilhelm Olbers te Bremen een tweede planeet ontdekte die haar baan op ongeveer dezelfde plaats als Ceres beschreef. Maar daarmee was de kous niet af, in de volgende jaren kwamen er, altijd weer tussen Mars en Jupiter, nieuwe planeten bij. Op de jongste eeuwswisseling, dus precies honderd jaar na de eerste ontdekking, waren er reeds 463 bekend en tengevolge van de inbreng van de fotografie, die de planetenjacht aanzienlijk verbeterde, ging dit aantal zodanig omhoog dat er in 1936 reeds ongeveer 1 400 exemplaren bekend waren. Tot op heden zijn er ongeveer 6 000, tenminste één keer waargenomen en van ongeveer de helft zijn nu de banen zo nauwkeurig bekend dat men ze steeds kan weer vinden. Al deze planeten zijn van klein formaat en daarom kregen ze de naam van planetoïden.

Alle waarnemingen in verband met die planetenzwerm worden gecentraliseerd, en de banen en de efemeriden ervan worden berekend in insti-

Verbiest naar een houtsnede van Luc de Jaeger

tuten te Leningrad en te Cincinnati (vóór de oorlog te Berlijn). Het is duidelijk, nu dat er zoveel kleine planeten werden gevonden, dat het veel werk vraagt om erover te waken dat niet tweemaal dezelfde wordt gekatalogeerd.

De eerst ontdekte planetoïde, Ceres, de grootste, heeft een doormeter van nog geen 700 km, maar de meeste hebben een middellijn die varieert tussen 15 en 75 km. Vele schijnen een onregelmatige vorm te hebben, alsof het om brokstukken gaat. Sommigen menen dan ook dat het hier splinters betreft van een tiende planeet, die eens zweefde tussen Mars en Jupiter en door een onbekende oorzaak is geëxplodeerd, maar er bestaan ook andere hypotesen.

Eugène Delporte

Vanaf het begin van deze eeuw is de Koninklijke Sterrenwacht van België te Ukkel nauw betrokken geweest bij de opsporing van planetoïden, natuurlijk in samenwerking met verscheidene buitenlandse observatoria. Voornamelijk toen Eugène Delporte in 1923 te Ukkel aan de dienst van de kleine planeten werd verbonden, begon bij ons een intense jacht op deze hemelobjecten, en met goed gevolg.

Eugène Delporte werd geboren te Genappe in Waals-Brabant, op 10 januari 1882. In 1903 promoveerde hij tot doctor in de wis- en natuurkundige wetenschappen aan de Brusselse universiteit. Hetzelfde jaar nog werd hij vrijwillige helper op het observatorium te Ukkel, waar hij het volgende jaar assistent werd en respectievelijk in 1909 en 1925 tot adjunct-astronoom en astronoom-diensthoud werd benoemd. In 1936 volgde hij Paul Stroobant op als directeur van de sterrenwacht, tot hij in 1947 officieel op rust werd gesteld. Maar nog elke voormiddag kwam hij naar het observatorium, waar hij zich vrijwillig bezighield met hetgene hem bijna een halve eeuw had geobsedeerd: de kleine planeten. Het is daar, in deze hemelvertrouwde tempel van Urania, dat op 19 oktober 1955, terwijl hij een hemelfoto bestudeerde, zijn hart hem in de steek liet.

Al de wetenschappelijke prestaties van Eugène Delporte vermelden is in het bestek van dit artikel

(vervolg blz. 318)

GEUZEN TUSSEN HONDSCHOTE EN IEPER (2)

Beelden van vóór, tijdens en na de reformatie

In de vorige bijdrage hebben we de kerstening van onze gewesten beschreven en aangetoond hoe in de Middeleeuwen de kristelijke leer werd verspreid en hoe zij door ons mensen werd in de praktijk gebracht.

De late Middeleeuwen

Toch mogen we niet te laatdunkend op dat kristendom neerkijken en de situatie van toen, meten met de normen van nu. Ons mensen waren zeer godvruchtig en hun godsdienst beheerste hun bestaan, maar het Middeleeuwse kristendom was doortrokken met het bijgeloof en de magie uit vroegere eeuwen. Wegens gemis aan inzicht en tengevolge van een zwak zondebesef, was het voor de meesten ook een godsdienst zonder problemen of moeilijkheden: ondogmatisch, geraamteloos en onvast.

Er waren tal van twijfelachtige devoties en individuele afwijkingen. Iedereen beoefende zijn godsdienst een beetje op zijn eigen manier. De mens uit de Middeleeuwen kon geloven, maar nog niet denken!

Naderhand - in de herfsttij der Middeleeuwen - kreeg men door wijzigingen in de geestesgesteldheid, andere behoeften, maar de religieuze praktijken bij de massa veranderden weinig, integendeel: de ontarding nam toe. Er kwam slijtage en sleur in een reeds zoveel eeuwen bestaand systeem. De Kerk bewust van haar goddelijke zending streefde, doorheen de hele Middeleeuwen, naar de volstrekte macht. In haar visie was het normaal dat de wet en het instituut van God domineerde over al het menselijke en wereldlijke. Maar het effect was averechts. Naarmate de Kerk meer macht kreeg over de wereld, kreeg de wereld meer macht over de Kerk. De bisschoppen werden meer wereldlijke heren dan geestelijke leiders en de landelijke priesters aan zichzelf overgelaten verloren ijver en plichtbesef. Het celebaat werd openlijk overtreden en de gelovigen verloren hun vertrouwen en hun eerbied voor hun geestelijke leiders.

Maar in de XIe eeuw roerde er wat in de Kerk. Uit de onvoldaanheid en ontgoochelingen, uit twijfel en onzekerheden groeiden zgn. ketterijen, die die afwijkende gedachten verspreidden en het Roomse gezag aantastten. In de volgende eeuwen zouden ze in een groot aantal op de voorgrond komen.

Er zijn diverse soorten ketterijen te onderscheiden. Het evangelie is een boodschap, het fundament van een leer, maar om er een institutionele Kerk mee op te bouwen, was er een veel nader omschreven denk- en gedragsschema nodig, dat groeide uit de visie en de konklusies van de Kerkvaders. Dat er mensen waren die andere inzichten erop nahielden en niet volgbaar bleken in de ontworpen organisatorische uitbouw van de geloofsleer, is niet te verwonderen: waar er mensen zijn, bestaan er afwijkende meningen! Dat waren de ketteren van de eerste soort.

Daar de Kerk door haar rijkdom en haar begeerte naar wereldlijke macht nog weinig beantwoordde aan het beeld van de eerste kristenheid, zoals ze in het Nieuwe Testament was voorgesteld, wilden velen terug naar de tijd van de apostelen en namen ze geen genoegen met de gang van zaken. Niet alleen idealiseerden zij de oude Kerk - men ziet altijd zijn grootste tijd in het verleden - maar bovendien waren ze niet vertrouwd met de evolutie van denkbeelden en dachten zij dat eeuwige waarheden moesten verpakt blijven in onveranderlijke, eeuwige vormen. Dat waren ketteren van de tweede soort.

Anderen vielen het gedrag en de levenswijze aan van paus, bisschoppen en priesters. Tenslotte waren er een aantal psycho-pathologische gevallen (geestesgestoorden), zoals die landbouwer uit de omgeving van Châlons-sur-Marne, die overtuigd was dat er in zijn ingewanden een zwerm bijen zat en om zich hiervan te bevrijden een eigen kristelijke beweging stichtte en een eigen visie op het evangelie debiteerde. Geen idee is zo gek of ze vindt haar aanhangers.

Ketterijen in de Middeleeuwen

Volgens de kerkhistorici zouden voornamelijk de Zuidelijke Nederlanden (België en Frans-Vlaanderen) al vroeg verschillende ketterse stromingen gekend hebben en in de geschiedenis van de ketterijen hebben onze zuiderse gewesten een belangrijke plaats ingenomen. Een nog niet volledige opsomming van volgelingen van ketterse bewegingen die hier min of meer zijn doorgedrongen kan ons hiervan overtuigen: Gandulfianen, Ramihrdianen, Katharen, Albigenzen, Manicheeërs, Popelikanen, Pifelen, Katalrygen, Patarijnen, Bogomielen, Stedingers, Swestrionen, Flagellanten, Hussieten, Turlupijnen, Waldenzen...

In 1025 liet de bisschop van Kamerijk een aantal personen uit Atrecht (Arras) aanhouden die volgelingen waren van een zekere Gundulf die hun geleerd had dat zij zich slechts door de H. Schrift mochten laten leiden. In 1077 verwierf eveneens Kamerijk bekendheid door de beweging van een zekere Ramihrdus, die predikte tegen de geestelijkheid. Wel werd hij gevangen gezet en werd de houten keet waarin hij was opgesloten in brand gestoken, zodat hij levend werd verbrand, maar zijn aanhang was ook na hem nog lange tijd bedrijvig.

Maar ook in de schoot van de Kerk werd naar hervormingen gestreefd. Paus Gregorius VII - de monnik Hildebrand - gedreven door een sterke mystieke vroomheid eiste onverbidde handhaving van het celebaat. Hij wilde de Kerk in haar reinheid en heiligheid herstellen, maar ook haar vrijmaken van alle wereldlijke overheersing. Daarmee ging hij echter naar een machtontplooiing van het pauselijke gezag die een nefaste verwerdelijking met zich meebracht.

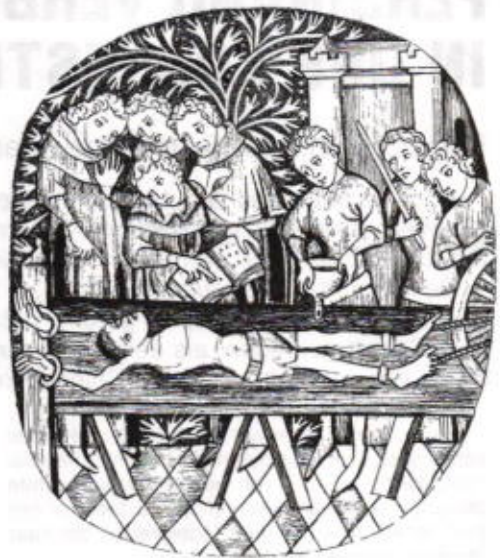
Ook op het einde van de XIe eeuw kwam er een zuiverende vloedgolf onder de religieuzen. De orden ontstonden en in de nieuwe kloosterbewegingen werd een zuiver religieus ideaal voorgesteld. In dit verband is de betekenis van Bernhard van Clairvaux (1091-1153) van uitzonderlijk belang. Maar tot een diepgaande vernieuwing kwam het niet, de Kerk stond op de helling van de verwerdelijking.

Graaf Robrecht II van Vlaanderen (1093-1111) was eveneens een voorstander van kerkelijke hervormingen. Aan zijn hof zou Tanchelijn, de latere aartsketter van Vlaanderen, een hele tijd hebben doorgebracht. Tanchelijn heeft later in Antwerpen en omgeving, veel volgelingen geteld. Hij werd in 1115 vermoord.

In 1145 deed er zich in het Luikerland een ketterij voor, die opvattingen verkondigde verwant aan deze van de Katharen.

Weer te Kamerijk werd in 1165 de ketter Jonas gegrepen en uit de Kerk gebannen.

Onder Filips van de Elzas hebben omstreeks

Marteling van een ketter. Rechts de beulen, links de geestelijken die de ketter aansporen te bekennen.

1183 veel Vlaamse ketteren de dood gevonden op de brandstapel, o.a. te Ieper. We mogen daarbij niet vergeten dat door de nauwe binding tussen Kerk en Staat - sedert Konstantijn de Grote - een godsdienstige dissident, tevens als een vijand van vorst en land werd aangezien.

Een andere bekende ketter uit onze gewesten was Lambert de Bègue van Luik. En weer te Antwerpen had men er omstreeks 1250 de ketterij van Willem Cornelis.

In 1326 werd Jacob Peyt uit Sint-Winoksbergen, die van nabij betrokken was bij de Vlaamse opstand rond Klaas Zannekin, te Hondschote vermoord. Wegens zijn niets ontziende haat tegen de priesters en omdat hij hard was opgetreden tegen pastoor Jan Lain van Duinkerken, werd hij toen Zannekin was verslagen (1328) postuum van ketterij beschuldigd. Op bevel van de bisschop van Tervuren, Ingelram van Créquy (1302-1330), werd in 1329 zijn lijk opgegraven en verbrand.

Toen in 1378 de nieuwgekozen paus Urbanus VI niet precies deed wat de Franse kardinalen van hem verlangden. Werd door de Fransen een tegenpaus gekozen, die zich te Avignon vestigde. Daarmee begon het zgn. *grote Westerse schisma* (scheuring), dat duurde van 1378 tot 1415, waarin gedurende al die tijd de Kerk twee hoofden had, die elkaar en hun volgelingen in de ban deden. Velen waren daardoor natuurlijk in hun zekerheidsgeschokt en twijfelden aan het goddelijk gezag van de paus.

In het begin van de 15^e eeuw kende men te Brussel de ketterijen van Willem van Hildernisse en te Doornik de ketterijen van Serrurier en Gillis Mersault.

Op 11 maart 1430 richtte Filips de Goede een schrijven tot de besturen van zijn landen in het bijzonder tot de baljuws van Rijsel, Atrecht, Dowai en omstreken betreffende een twintigtal met name genoemde ketteren.

Ons mensen waren zeer godvruchtig, maar ook zeer impulsief inzake godsdienst. Men veranderde niet meer van godheid bij een of andere opgelopen ontgoocheling, zoals dat in de vroege Middeleeuwen wel eens meer het geval was, maar in een poging God en de heiligen op de meest gepaste en

(vervolg blz. 318)

BERTENNEST ROESBRUGGE

Op zondag 1 juli, na de IJzerbedevaart en de 29^e Bedevaartmars langs de IJzer, heeft men het jaarlijkse VOLKSKUNSTPROGRAMMA, op de binnenkoer van het Bertennest, vanaf 14 u.

Niet als vorig jaar wordt de animatie geleid door de vendeliers- en volksdangroep *Uilenspiegel* uit Erpe-Mere. Ook de bekende doedelzakspeler Bart, uit Duinkerken en andere volkskunstvrienden van „over de Schreie“ worden verwacht.

Deze namiddag die in het teken staat van het Peter Benoit-, Staf Bruggen- en Willem van Oranje-jaar, wordt opgevat als het begin van de viering 30 JAAR BERTENNEST en van de verwelcoming van de Paus in Vlaanderen.

De lezers van *De IJzerbode* herinneren zich wel de vieringen 15 JAAR BERTENNEST en de VOET-TOCHT NAAR ROME in 1975 - te voet van de IJzer tot de Tiber !

Nu de Paus zelf komt, wellicht ook naar Ieper, bereiden de Rome-voetgangers hem een bijzonder onthaal.

In aansluiting met de inhuldiging van het helden-huldezerk voor pastoor Bruneel te Haringe, wordt de beginperiode van de Bertennestwerking geschetst in *De Blauwvoet* van juni 1984, o.m. aan de hand van een huldeartikel uit het vroegere Westvlaamse studentenblad *Storm* van december 1961 en een A.K.G.V.-dokument uit het beginjaar 1956, toen het eerste sekretariaat gevestigd was bij Jozef Gheysens te Haringe.

Wie aanwezig is op deze 1-juli-viering kan dit bijzonder nummer van *De Blauwvoet* gratis bekomen.

Jongeren die in de vroege morgen van 1 juli te voet wensen mee te trekken naar Diksmuide, gelieven zich vooral aan te melden via tel. 056/21 69 07 of 057/30 02 08.

Noël Decraemer
Bertennest Roesbrugge

TE KOOP

- Drie zuivere **rashonden**, zes weken oud, Duitse herder. Zich wenden : Emiel Desmyter, Molenwaistraat 13, Roesbrugge.

- Wilt U bouwen ? Dat kan!
- Wilt U goedkoop bouwen ? Dat kan!
- Wilt U een betonmolen huren ? Dat kan!
- Of hebt U nood aan een ander gereedschap ? Dat kan!
- Wilt U uw bouwmaterialen aan schappelijke prijzen ? Dat kan!
- Of hebt U mooie vloertegels van doen ? Dat kan!
- Wilt U isolatie tegen de winter ? Dat kan!
- Uw tuin zelf decoreren ? Dat kan!
- Wilt U raad ? Dat kan!

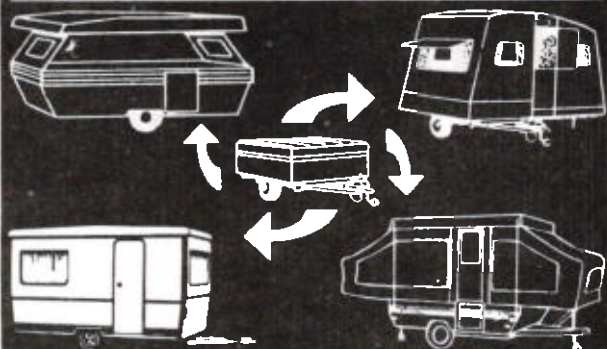
ALLES KAN
met

HOBBY-BOUW

HOBBY-BOUW HUGO VERMEULEN — AANNEMER BOUWWERKEN —
Obterrestraat 56, **PROVEN** Tel. (057) 30 06 74

DECUYPER POPERINGE

de vouwcaravanspecialist van België

plooibare caravans in overvloed

Ieperstraat 69 en 124 8970 Poperinge Tel (057) 33 37 74

NIEUW

ELEKTRO LEROY Geert

Weggevoerdenstraat 26, **ROESBRUGGE**

Tel. 057/30 03 10

Specialiteit : AUDIO, TV en KOELTECHNIEK

Ook alle andere HERSTELLINGEN.

VERKOOP van het befaamde gamma

PHILIPS kwaliteits-toestellen

het merk dat blijft :

dat is de ZEKERSTE WAARBORG !

VAKKENNIS en SERVICE ! ! !

Michel BAELDE

Bankelindeweg 29 C, 8994 KROMBEKE

PLAATSEN VAN

CENTRALE VERWARMING — ASFALTBEDEKKING

KEUKENS — SANITAIR

ALGEMEEN ONDERHOUD VAN GAS- EN MAZOUTBRANDERS

HOUTSKOOL

Telefoon 057/40 05 43

Over te nemen :

GROTE KRUIDENIERSZAAK

gelegen in centrum van de gemeente.

Verkoop-oppervlakte 105 m². Nog in volle uitbating.

Met ruim magazijn, garage, werkplaats en woning.

Grote parkeermogelijkheid. Uitbreiding mogelijk.

Overname voorraad geen vereiste.

Voor telefonische afspraak : 057/40 02 78

Huis DEQUEKER

M. Vandewynckelstraat 5

8980 Oostvleteren

Jack Verstappen spreekt te Alveringem over Heksen en Hekserijen in het volksgeloof

Van 29 juni tot en met 12 juli heeft er in het kerkje van Oeren-Alveringem een tentoonstelling plaats over *Hekserij in de Westhoek*.

De hekserij wordt er vanuit een historisch en een volkskundig oogpunt behandeld. Het historisch gedeelte werd uitgewerkt onder de leiding van de historicus dr. Godgaf Dalle en de hr. F. Becuwe lic. hist. van Alveringem; het folkloristische gedeelte werd begeleid door onze auteur-volkskundige Jack Verstappen.

In het koor van het Oerense kerkje is er een folterkamer geïnstalleerd zoals die in de 16^e en 17^e eeuw bestonden en waarin al wie verdacht werd van toverij of hekserij (voornamelijk vrouwen) tot bekentenissen werden gedwongen. Ook tal van magische planten en voorwerpen zijn er te zien.

Een brochure met een historische bijdrage van F. Becuwe en een folkloristische bijdrage van Jack Verstappen, is er te koop (100 fr.).

Op 6 juli om 20 u. is er in het Hof van Wyckhuize te Alveringem een voordracht door dr. Godgaf Dalle over *Heksenwaan en heksenvervolging in Veurne-Ambacht*. Het relaas van weinig fraaie bladzijden uit onze geschiedenis, want tussen 1555 en 1628 werden er te Veurne 19 vrouwen

onder de verdenking van hekserij op de brandstapel gebracht.

Op 13 juli, eveneens om 20 u. en op dezelfde plaats spreekt Jack Verstappen over *Heksen en hekserij in het volksgeloof*. Verhalen over heksen en toverij, die in een tijd toen radio en TV nog niet bestonden, de geliefde thrillers waren, in de lange winteravonden, onder het valse lamplicht en rond de Leuvense stoof!

Beide spreekbeurten zijn gratis toegankelijk.

NAAR ST.-VICTOR-DE-BUTHON

Op zaterdag 21 juli trekken weer enkelen naar de feesten te St.-Victor. Daar zullen we weer „joviaal“ ontvangen worden. Na een groots banket wordt er in privéwoningen overnacht. De zondag kunnen we meeleesten op hun „fête de bat-tage“. Het feest wordt besloten met een „souper“ en dans tot in de kleine uurtjes.

De medewerkers aan onze hoevefeesten die wensen mee te reizen naar St.-Victor, gelieven hun naam op te geven aan een van de bestuursleden of aan Joël Deroo tegen zondag 14 juli. Er wordt gereisd met eigen wagens en alle reiskosten worden achteraf evenredig verdeeld. De terugreis is voorzien op maandagvoormiddag.

Van visitekaartje tot aanplakbrief

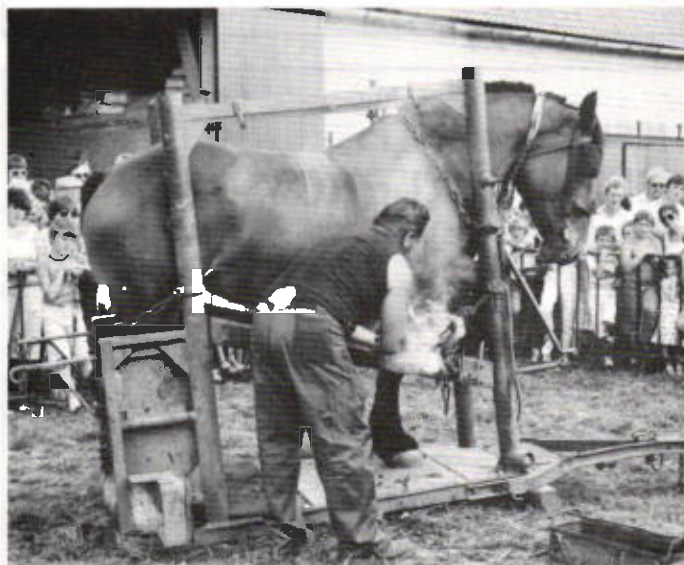
drukt de Drukkerij Schoonaert te Roesbrugge.

Folders, affiches, brochures, kalenders, tijdschriften, katalogi, en noem maar op ...

Drukkerij SCHOONAERT

Bergenstraat 14-16
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 79

ROESBRUGGE ZONDAG 19 OOGST

vanaf 14 u.

8^e FOLKLORISTISCHE HOEVEDAG

**de grootste keus
behangpapier**

de grootste keus
DEKENS
DONSDEKENS
DEKBEDDEN
BESCHERMHOEZEN
HOOFDKUSSENS

WOONINRICHTING

schoonaert

Tel. 057/33 40 86

Bruggestraat 3 - 5

8970 POPERINGE

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

VERZEKERINGEN
PRINZIE
BELEGGINGEN
PRINZIE
PVBA ZAKENKANTOOR
PRINZIE

Provenplein 39A, 8994 PROVEN

Tel. 057/30 09 01 - 30 09 02

na de diensturen : 30 03 26 - 30 02 58

Alle verzekeringen en
geldplaatsingen
onder **staatswaarborg**.

groep argenta

spaarbank - service van mens tot mens

ZOMERAKTIE 1984 :

Een PRACHTIG STRANDLAKEN
van „De Witte Lietaer“ voor
elke klant op spaarrekening

contacteer ons voor
vrijblijvende inlichtingen

uw kantoorhouder :

Kris ROSSEEuw

Provenplein 48

8994 PROVEN

Tel. 057/30 03 55

500 kantoorhouders - 20 miljard spaargelden

groep argenta

anders & sympathiek

HET
KWALITEITSMERK

Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL

BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35

8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

Voor het herstellen van uw
- schoenen, laarzen
- boekentassen, ritssluitingen
- enz. . .

wendt men zich
met volle vertrouwen naar

Schoenmakerij 'Noël'

DEVOOGHT-VANDROMME

Provenplein 62, 8994 PROVEN

mooi en sterk werk - voordelige prijzen
snelle bediening

doelmatigste manier te benaderen, week men nogal gemakkelijk af van de voorgeschreven leer. Bovendien werden bij gebrek aan degelijke en vlugge kommunikatie, vele onzekerheden in de hand gewerkt.

De aflaathandel

Wittenberg, 31 oktober 1517, zaterdag voor Allerheiligen. De volgende dag zouden weer duizenden naar de Slotkerk komen. Deze kerk bezat een rijke verzameling aflaatkrachtige relikwieën. Zij was een Allerheiligenstichting en dus was die dag voor allen die behoefte hadden aan een gemakkelijke vergeving van schuld ten opzichte van God, zeer attractief.

De landsheer, Frederik de Wijze, keurvorst van Saksen, had met bijzondere inspanningen ongeveer twintigduizend relikwieën samengekregen. Daaronder waren er zeer waardevolle: een doorn van de kroon van Jezus, vier haren van de H. Maagd; een stukje stro uit de kribbe van Bethlehem en een verdroogd kruimel brood van het Laatste Avondmaal! De hele verzameling had een aflaatkracht van nagenoeg twee miljoen jaar vagevuur. Daar men de relikwieën slechts kon vereren tegen betaling, had keurvorst Frederik alles gedaan wat in zijn macht lag om zijn kollektie met steeds krachtiger en doeltreffender stukken aan te vullen. Maar zeer onlangs had hij een niet te onderschatten konkurrent gekregen.

Albrecht de jongste zoon van keurvorst Johann Cicero van Brandenburg was op de leeftijd van slechts 23 jaar aartsbisschop van Halberstadt en Maagdenburg geworden en wist het jaar daarop nog het aartsbisdom Mainz erbij te krijgen. Een dergelijke kumul was in strijd met het kanonieke recht. Maar Rome had geld nodig om de St.-Pieterskerk te bouwen en wilde wel tegen een goede betaling de rechtsmacht van Albrecht over die bisdommen goedkeuren. De eisen van Rome waren echter zo hoog dat ze de mogelijkheden van Albrecht en diens keurvorstelijke vader te boven gingen. Albrecht, die van zijn machtsdroom maar moeilijk af te brengen was, loste de kwestie op door geld te lenen bij de Augsburger bankier Jacob Fugger, de "Rijke", die aan pausen en keizers krediet gaf.

Om Albrecht bij het vereffenen van zijn schulden een beetje te helpen, deed men vanuit Rome de aartsbisschop een serieus voorstel. Men zocht nog steeds naar de gepaste man om de verkoop van de *Sint-Pietersaflaat* in Duitsland te stimuleren. Men bood Albrecht de funktie aan van verantwoordelijke aflaatkommissaris, met dien verstande dat hij de helft van de gelden voor zich mocht houden! - De overeenkomst werd gesloten voor de duur van acht jaar.

Omdat men in Duitsland niet om aflaatkrachtige middelen verlegen zat, kreeg de dominikanenpater Johann Tetzel, een welbespraakte volksredenaar, van aartsbisschop Albrecht de opdracht om tegen een vorstelijke vergoeding, met de grote middelen, de aflaatbrieven aan de man te brengen. Het werd een overweldigend sukses. Wel verbod Frederik de Wijze de afzet van deze brieven op zijn grondgebied, kwestie van geen nadeel te ondervinden in zijn eigen inkomsten. Maar ook de bevolking van zijn vorstendom was gebrand op de door Rome verleende aflaten, die steunden op een dokument. Men ging over de grens om Tetzel te horen, die in een mengsel van beloften en dreigementen wist te overtuigen. Er werd vooral gewezen op het onmiddellijke resultaat voor de zielen van de afgestorvenen, die in het vagevuur een verschrikkelijke louteringstijd doormaakten. Dit gaf aanleiding tot volgend spotrijmpje:

*Sobald das Geld im Kasten klingt,
die Seele aus den Fegfeuer springt.*

(Zodra het geld in het kistje valt, is de ziel uit het vagevuur verlost). Staat van genade of berouw was niet eens nodig.

Volgende maal:

Maarten Luther en zijn leer / Luther wordt protestant / Het lutheranisme in Vlaanderen / De eerste slachtoffers

(vervolg van blz. 315)

onmogelijk. We willen er hier alleen maar op wijzen dat hij van 1923 tot 1947 zich met zoveel toewijding op de fotografische jacht op kleine planeten heeft toegelegd, dat hij er precies 51 heeft ontdekt! Daaronder staken een paar merkwaardige,

nl. Amor (ontdekt in 1932) en Adonis (ontdekt in 1936), wier baan zich niet beperkt tot de ruimte tussen Mars en Jupiter, maar die de Aarde zeer dicht benaderen.

Vroeg of laat krijgen alle ontdekte planetoiden, die aanvankelijk met een volgnummer bedacht worden, een eigen naam. Aanvankelijk hield men het, naar het voorbeeld van de grote planeten, bij namen van mytologische figuren, maar hoe groot de bevolkingsdichtheid van de Olympus ook moge geweest zijn, gezien het groot aantal ontdekkingen van planetoiden, moest men weldra andere wegen op. Zo kreeg de eerste planetoïde die ooit in België ontdekt werd, de naam *Belgica*; andere heten: *Stroobantia*, *Queteleta* (naar vorige directeuren van de Ukkelse sterrenwacht), *Delportia* (naar de ontdekker; naam voorgesteld door de Duitse prof. G. Stracke), *Uccia* (Ukkel!) en zelfs *Balduinus*, ter ere van onze koning.

Nu Verbiest in de aktualiteit is komen te staan, als het symbool van de goede betrekkingen die gegroeid zijn tussen België en de Chinese Volksrepubliek, symbool dat nog eens speciaal benadrukt werd bij het bezoek aan ons land van de Chinese premier, heeft men één van de planetoiden die Eugène Delporte nog in 1933 heeft ontdekt, nr. 2545, en die nog op een naam zat te wachten, naar Ferdinand VERBIEST genoemd!

Hij die eens langs de sterrenkunde om, het onmetelijke China tot het kristendom wilde brengen, heeft nu zelf zijn plaats aan de sterrenhemel gekregen! Roger-A. BLONDEAU

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND:

Huwelijksaankondiging

- Edwin Lesschaeve van Poperinge met Janique Lannoeye van Roesbrugge.

ROESBRUGGE-KERMIS BAD- of WASKUIPRACE

Wie wenst deel te nemen aan de bad- of waskuiprace op kermisvrijdag 2 september, moet zich zo vlug als mogelijk laten inschrijven daar het aantal deelnemers beperkt is.

Het wedstrijdreglement wordt bij de inschrijving overhandigd. Waardevolle prijzen. Alle inlichtingen bij de bestuursleden.

Van maandag 2 tot zaterdag 7 juli

FANTASTISCHE KOOPJES

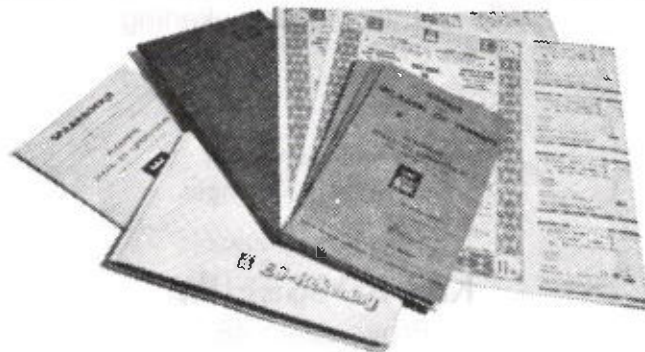
bedspreien
toile cirée
bedkarpotten
zelfklevend kastpapier
tafelkleden
tafelnappen
badsets

Huis JACQUES BERQUIN

Blekerijweg 7
PROVEN

Tel. 057/30 06 54

**EEN KEUR VAN SPAARVORMEN
IN UW AGENTSCHAP VAN DE**

ASLK

Agentschap ROESBRUGGE-HARINGE

Prof. O. Rubbrechtstraat 14 - Tel. 057/30 08 66

Geldbeleggingen - Leningen - Verzekeringen

Kantoorhouder: Johan DEGRAEVE

AKTIVITEITEN MAANDEN JULI EN AUGUSTUS

Kaartingen

- Haringe, in de schoollokalen woensdag 11 juli en woensdag 8 augustus puntenkaarting „Derde Leeftijd“
- Proven, zaal „Sint-Elloo“ donderdag 12 juli en donderdag 26 juli donderdag 9 en donderdag 23 augustus te 13 u. : kaartnamiddag „Derde Leeftijd“
- Roesbrugge, bij J. Gunst, dinsdag 24 juli en dinsdag 28 augustus puntenkaarting „Derde Leeftijd“

Vogelpk

- Roesbrugge, bij J. Gunst zaterdag 14 juli en zaterdag 11 augustus vogelpiksmijting voor de leden.
- Roesbrugge, in „De Gouden Arend“ zaterdag 28 juli en zaterdag 25 augustus maandelijkse smijting voor „De Arendpikkers“

Dansavonden

- Roesbrugge, zaterdag 14 juli Rode-kruis TD in de bierkelders van de brouwerij Feys.
- Roesbrugge, Beveren-Kalside, zondag 12 aug. in de bierkelders van de brouwerij Feys Meersblomme-T.D. met discobar „Radio Active“ Inrichters : K.L.J. Beveren - Stavele - Leisele.
- Roesbrugge, in de Oosthoek zaterdag 18 augustus : 8^e hoevebal Discobar „Hoppebel“

Toneel

- Haringe, vrijdag 29 en zaterdag 30 juni, zondag 1 juli, telkens te 20 u. : toneelopvoering „Sil, de Strandjutter“.

Folkloristische Hoevedag

- Roesbrugge, op de hoeve „Ter Linde“ in de Oosthoek, zondag 19 augustus vanaf 14 u.

K.L.J.-BEVEREN, STAVELE, LEISELE

Na onze jubileumviering op 26 mei jl. deden we het wat kalmer aan.

We hervatten onze activiteiten nu, einde juni : Zaterdag 30 juni : ééndaagse uitstap naar Brugge; Dinsdag 3 juli : jaarlijkse papierstag. We trekken met traktor en wagen door Beveren, Stavele en Leisele om oud papier uit de kelders of van de zolders te halen. Heel de dag zullen er van onze leden bij de container op de parking (dorpsplaats) te Beveren werkzaam zijn, zodat men daar papier kan afleveren;

Zondag 22 juli : sportfeest;

Op 1, 2 en 3 augustus : driedaagse fietstocht.

KROMBEKE

Witsoonefeesten op 15 juli 1984

Het feestcomité heeft beslist slechts om de drie jaar de grote *Folkloretocht* te laten uitgaan. In de jaren 1984 en 1985 zullen andere vormen van volkssontspanning plaats vinden.

Er is gepland voor 1984 :

- van 15 u. af, schattingstocht voor fietsers en voetgangers, inschrijving 30 fr.;
- van 18 u. af, binnenbrengen van de formulieren; voor alle deelnemers : gratis broodmaaltijd;
- van 20 u. af, Witsoonebal, deelname : 80 fr. - kinderen tot 14 jaar, gratis.

De prijzen van de schattingstocht zullen uitbetaald worden tijdens het avondfeest.

De deelnemers krijgen elk een formulier met de te volgen route en de te verwerken opdrachten.

Fancy-Fair

Op zondag 5 augustus, grote jaarlijkse fancy-fair in de schoollokalen ten voordele van de scholen. Allerlei attracties en reuzentombola. Maandag 7 augustus : feest voor de *Derde leeftijd* te 14 u. met : koffietafel, tombola en prijskaarting. Iedereen welkom !

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

De Europese verkiezingen zijn voorbij en nog eens is gebleken dat de democratische politiek beheerst wordt door de wet van de slingerbeweging : van winnen naar verliezen en van verliezen naar winnen. Partij en programma's zijn bijkomstig.

Om zekerlijk stemmen te verliezen is er maar één voorwaarde noodzakelijk : men moet in de regering zetelen ! In negen van de tien EG-landen zitten de regeringspartijen - hoe ze ook heten of welke ideologie ze ook aankleven - met verlies. Alleen in Griekenland is het anders, maar Panandreu is er nog niet lang genoeg aan de macht om als zondebok te dienen. Dat is voor een volgende keer !

De grote overwinnaars bij ons, zijn de Groenen, met Agalev en Ecolo. Hun zachte politiek van pacifisme, milieubescherming, solidariteit en Derde Wereld, spreekt de jonge mensen aan en is misschien wel edel en lofwaardig, maar daarmee lost men de harde politieke problemen niet op. Het is aandoenlijk en edelmoedig van een zieke op te monteren met leuke verhaaltjes en een bosje bloemen, maar het is voorzeker doelmatiger van hem op de operatietafel te leggen en in zijn vlees te snijden om hem terug op de been te helpen.

De grote verliezers zijn deze keer de liberalen. Ze zijn drie jaar geleden in de regering gekomen met aantrekkelijke beloften inzake belastingvermindering en heropleving van de economie, maar drie jaar later is er van een remonte geen sprake en de fiskale en parafiskale lasten zijn nog nooit zo zwaar geweest !

De liberalen hadden nochtans de verkiezing goed voorbereid. Verhofstadt had een patetische oproep gericht tot de leden van de andere partijen om de rangen te sluiten voor de liberale economische politiek. Hij geloofde in zijn boodschap en verwachtte een „blauwe versnelling“. Men had bovendien met alle mogelijke negatieve invloeden terdege rekening gehouden. De formulieren voor de „inlevering“ van de zelfstandigen, die al een paar weken verzendingsklaar lagen, moesten blijven liggen tot na de verkiezingen ! Maar het heeft allemaal niet mogen helpen.

„Inderdaad“, zegt Gusta, „ze hebben er niet op gelet dat de blauwe versnelling in marche-en-arrière stond, maar de sossen mogen nu ook niet denken dat ze de volgende parlementsverkiezingen al hebben gewonnen. Dat de Waalse socialisten de Vlaming-hater Happart 235 000 voorkeurstemmen hebben gegeven, getuigt van weinig dankbaarheid voor de miljarden steun die ze uit Vlaanderen hebben gekregen. En DAT zou de Vlamingen wel eens in het verkeerde keelgat kunnen schieten !“

Nu, we zullen we zien,

Poi.

Stoelen en tafels
Vlechtwerk
Biezen en riet

Paul Rappelet

Roesbruggestraat 4
8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 63

**GARAGE
NEVEJAN
KROMBEKE**

- FORD Fiesta '84
- FORD Fiesta '83
- VW GOLF diesel '83

Tel. 057/40 03 35

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 11
8980 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

**Schoenen voor de zomer
en voor elke gelegenheid
degelijk en modieus.**

*Bekijk eens onze uitstalramen
dan bemerkt U reeds enkele modellen
en prijzen van onze kollektie.*

Binnen grote keus van
schoenen voor dames, heren en kinderen
marokijnwaren, regenschermen
botten, pantoffels.

Schoenen Ig. PARENT - MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 20

ARTI QUICK ZIPP

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

Polieten Frambout, è boerezeune van holverwege de veertig, die nog jonk wos, weunde by zyn getrouwde zuster op hulder hofstee in Killem. Polieten wos è fermen, frisschen vent en è ging misschien nog eerder è trouwt g'rocht zyn of zyn zuster, hadde niet è weest dat ie entwot hadde dat hem styf geneerde. In zyn opkommen hadde Poli-eten zyn haar begunnen verliezen en dat hadde oltyd verergerd, zoodat 'n ie op 't laatste nog minder haar hadde op zyn kop of è puid op zyn kadaster, zeggen ze. Zyn zuster wilde osan dat 'n ie è perruque droeg, maar Polieten wilde daarvoor geen geld uitgeeven.

„k Hèn ik toch osan mien klakke aan”, zei Polieten.

't Wos eigenlijk è komiek vertoon ols 'n zyn klakke ofdeed. Zyn aangezichte wos rood en bruin verbrand van op de stikken te werken en 't opperste van zyn kop, dat onder zyn klakke zat, wos olzoo wit of è geschilde raape. 't Is oek daardeure è kommen dat zyn eerste vrijage op nieten uitdraaide ...

È keer, op è bal in Hondshoote, hadde Polieten è meisje van Adinkerke leeren kennen en de vrijage wos op goe route. Ze gingen oltemets è keer tegaare gaan wandelen en dat jonk hadde daarop nog niet è let dat Polieten nooit zyn klakke ofdeed. Maar ze begosten meer en meer tegaare uit te gaan. 't Ongeluk gebeurde op 't onverwachts. Ze gingen tegaare gaan kyken naar de boetprocessie in Veurne. Op 't laatste van de processie, op 't moment dat ze passeerden met Onze Heere, deed Polieten, zonder daarop te peinen, zyn klakke of ... Zyn lief, die dat zag, verschoot zoo ongehoord, dat ze daags nadien de geelzucht kreeg ... Ze druzzelde è geheelden tyd daarvan en ondertuschen wos de vrijage of.

„k Zeggen nog è keer da'je moet è perruque draagen?”, zei zyn zuster.

Polieten geloofde 't nu oek en kort nadien droeg 'n ie è gepaste perruque da'je haast niet koste zien dat 't zyn eigen haar niet wos.

È paar maanden laater moeste Polieten naar è bruiloft van kennissen in de Belgieken. Daar kreeg ie de dochter van è hommeloer van Poperinge voor kavalière. 't Wos è vrouwmensch van è peu près zyn oude en ze naamde Florine. Volgens dat de menschen vertelden, wos ze niet è touwt è g'rocht omdat ze te zindelijk wos. Maar nu, met Polieten, gelijk dat 'n der nu uitzag, wos dat 't geval niet. D'r kwam è vrijage van en drie maanden laater trouwden ze. 't Wos natuurlijk è grooten bruiloft in Poperinge. Maar 't wos beschikt dat ze den avond van de feestte op d' hofstee in Killem gingen gaan slaapen.

Z' hadden nogol wel è viert en 't wos late in 'n nacht ols ze op 't hof toekwaamen. Florine wos doodmoe van te dansen en in geweld te zyn en Polieten wos nog snippedronke ols ze in hulder bedde kroopen. Florine wos direkt te vullen in slaape. Maar Polieten hadde, holvelings in slaape olzoo rond è ramment dat zyn perruque van zyn kop è rocht wos en è lag daar met zyn blaarden kletsekop by Florine. Olmetnekeer schoot Florine wakker en in è zalige bevliegung wilde ze Polieten in heur armen pakken, maar ze legde heuren hand djuuste op Polieters kaal hoofd ...

„Maar djemenismensche toch, Polieten!” riep Florine ... „je legt gy 't ondersteboven in joen bedde!”

KWAAK

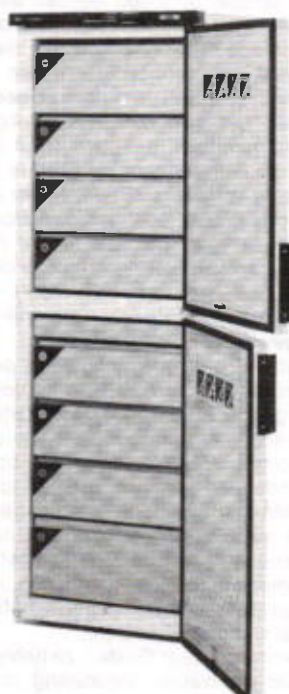
De **ITT** diepvriezers nu aan ZOMERPRIJZEN

modellen vanaf **9.300 fr.**

350 l.

2 aparte deuren

2 invriesrekken

Bij aankoop van een diepvriezer ITT

neemt men gratis deel aan de

grote zomerwedstrijd IJSBOERKE.

VERDELER: **J. CAPPOEN-GANTOIS**

Prof. O. Rubbrechtstraat 12
8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30 03 79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZERBODE

Informatieblad
voor de dorpen :Roesbrugge-Haringe
Proven-Krombeke
Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks behalve in augustus

Folklore in de Westhoek

September of herfstmaand

De herfst begint en dat wil zeggen dat deze maand nogal wispelturig van aard is. Omdat de zon in de evenaar treedt, wordt september ook wel „evenmaand” genoemd, want nacht en dag zijn even lang.

O.L.Vrouw ter Duinen

De talrijke Lievevrouwen, die een bijzondere naam dragen, zijn folkloristisch gezien de belangrijkste. Dat is ook zo in Frans-Vlaanderen.

Op de eerste zondag van september trok eertijds het hele noorden naar Onze Lieve Vrouw ter Duinen bij Duinkerke, in wezen een bedevaartoord voor de Vlaamse zeelui. De kapel was opgericht waar in 1403 een bron opborrelde naast een in het duinzand gevonden Lievevrouwenbeeldje.

Niet alleen vissers kwamen er een goede vaart afsmecken, maar ook jonge meisjes aanriepen er Onze Lieve Vrouw om een knappe echtgenoot te krijgen.

Tenslotte is een huwelijk ook aan een goede vaart toe !

Het hoogtepunt van de devotie viel op 11 september en eindigde de 16^e. Tijdens deze dagen werden de wegen rond de „Kleine Kapel” met bloemen bestrooid.

O.L.Vrouw Geboorte

Op 8 september gingen de Westhoekers naar Hollebeke bij Wijschate. Daar is de kerk aan O.L.Vrouw-Geboorte toegewijd en gedurende de jaarlijkse „bedevaartnegendaagse” werd de H. Maagd er op bijzondere wijze vereerd.

Generaties lang bleef Hollebeke het meest bloeiend oord om er Maria te aanbidden. Pas wanneer de roep van Dadizele klonk over West-Vlaanderen, verminderde het gezag van het kleine dorp, dat trouwens tijdens Wereldoorlog I de genadeslag kreeg en in een chaotische puinhoop veranderde.

Sint Omaars

Ook Alveringem heeft destijds op 9 september een kolossale toeloop gekend naar Sint Omaars. De boeren van de hele omtrek, bevreesd voor ziekten bij het vee, gingen dan water putten uit het Sint Omaarsputteke. Thuis werd het voeder van de dieren besprenkeld. Aldus werden volgens het volksgeloof veeziekten op afdoende wijze geweerd.

St. Nicolaas van Tolentino

In de openbare kapel van de Zwartzusters-Augustijnen van Diksmuide bestond er van oudsher een bloeiende eredienst van Sint Nicolaas van Tolentino, die er bijzonder aangeroepen werd als beschermheilige van het vee. Het hoogte-

punt van deze volksdevotie was zijn naamfeest op 10 september en de daaropvolgende plechtige noveen. Dan wijdde de Deken van de stad kleine ronde broodjes van 6 cm doorsnee en zegende hij de bedevaarders met de relikwie van de heilige. Vee en stallen werden van ongeluk gespaard wanneer de dieren die kleine broodjes kregen toegestoken. Zat de „plaag” onder de koeien, dan werd een drukke begankenis genoteerd.

Een oude Diksmuidenaar verzekerde mij dat tijdens de mond- en klauwzeerepidemie van 1933 liefst 80 000 gewijde broodjes werden uitgedeeld.

Achter welks getal wij wel een vraagteken zetten.

De „Grote Keer” van Mesen

Een vrome legende zegt dat in het jaar 1057 drie jonge meisjes te Mesen iedere dag in grote deugdzzaamheid de kudde van hun ouders hoedden.

In die tijd werden de uitgestrekte bossen van de heersende vorst beheerd door Odo van Lange-mark en Jean de la Motte. Beide heren wilden de meisjes tot zich nemen maar zij vingen bot. Toen ze echter op zekere dag door de twee heren onverhoeds werden aangevallen, knielden zij neer en riepen de hulp in van Onze Lieve Vrouw. Op hetzelfde ogenblik verdwenen de meisjes spoorloos.

Van toen af gebeurden op die plaats verscheidene wonderbare gebeurtenissen, bijzoverre dat gravin Adela, dochter van Robert Capet, koning van Frankrijk, en gemalin van Boudewijn V, tot Mesen aangetrokken werd. Zij liet opgravingen verrichten en niet heel diep werden de lichamen van de drie meisjes teruggevonden, ongeschonden en fris bewaard.

Op diezelfde plaats stichtte de gravin een abdij en toen haar man stierf, trok zij er zich terug.

In 1064, steeds volgens de legende, kreeg de edele dame een visioen waarbij haar de weg geopenbaard werd die een te stichten processie moest volgen, telkens kerend langs de plaats waar de drie meisjes op wonderbare wijze gered werden van schande en oneer.

Sindsdien gaat de ommegang van de „Grote Keer” jaarlijks uit rond 14 september.

Naar de Zwarte Molen

Op 12 januari 1568 vertrok een bende geuzen vanuit de bossen van Westvlieten, plunderde de kerk van Reningelst en voerde de 3 priesters

Beeld van de H. Cornelius
in de kerk van Kwaadlieper.

gevangelijk mee. Diezelfde avond nog werd over hen recht gesproken in het Westhof bij de Zwarte Molen te Dranouter. Zij werden voor de keuze gesteld : hun geloof afzweren en verzaken aan het H. Misoffer, of sterven. Zij kozen voor het laatste. Omstreeks middernacht werden de geestelijken vermoord.

Ter nagedachtenis van hun marteldood werd in 1909 een kaivariëkruis bij de Zwarte Molen opgericht door pastoor Lootens en op 17 juni 1928 kwam er een gedenksteen op initiatief van pastoor Lamerant uit Reningelst. In de volksmond wordt dit monument „de tombe van de Zwarte Molen” geheten en een jaarlijkse bedevaart heeft plaats op 16 september.

Sint Cornelius

Nog op 16 september roept de heilige Cornelius zijn vereerders naar Adinkerke.

Als landbouwgemeente ontstond godsvrucht voor één van de heiligen welke de faam genieten het vee te beschermen. Maar ook de mens krijgt zijn deel want Sint Cornelius helpt de lijders aan vallende ziekten en stuipen.

Eertijds offerden de bedevaarders in natura : kippen, konijnen, varkenskoppen. Na de hoogmis werd alles verkocht aan de deur van de kerk door een kerkmeester.

Tot in 1740 bestond het gebruik om kinderen op te wegen tegen tarwe om ze te beschermen voor de gevreesde stuipen, aanvallen door de „kwade hand“ verwekt. In genoemd jaar werd dit volksgebruik afgeschaft door Gulielmus, de bisschop van leper.

Ook over de grens werd Cornelius volop gediend, vooral in Kwaadepier, waar pasgeboren kinderen onder zijn hoede werden gesteld.

Ter gelegenheid van de noveen zag men te Hazebroek gewijde broodjes uitdelen. Kinderen werden kransen omgehangen van graankorrels gemaakt. Dat waren „convulsiebeiers“, een afweer dus tegen stuipen, (convulsion = stuip. Beiers volgens De Bo van „baaie“ = bes).

De schone legende van Broekburg

Broekburg in Frans-Vlaanderen bezit een der zeldzame liggende Onze Lieve Vrouw-figuren van heel Europa.

Van in de 12^e eeuw bestond er een sterke devotie en deze nam vanaf 1383 toe.

Dank zij een mirakel.

Zoals het in die tijd vooral draaide rond hebbzuchtige vorsten, die belust waren op roof van andermans land, kwamen de Engelsen zich meester maken van Broekburg. Maar dat liet de Franse koning, Charles VI, zo maar niet gebeuren. Aan het hoofd van soldaten onder het bevel van edelen uit Bretagne, Boergondië en Vlaanderen sloeg hij het beleg op. Op donderdagmorgen 19 september gelukte hij er in de stad binnen te dringen. Zijn Bretoense krijgsliden sloegen aan het plunderen. Eén van hen wilde de edelstenen uit de kroon van het O.L.Vrouwbeeld rukken. Toen gebeurde een mirakel. Het beeld keerde zich om en slingerde de onverlaat tegen de grond. Voor het altaar stierf hij. Velen waren getuige van dit wonderlijk gebeuren. Toch waagde een tweede soldaat het om de stenen te bemachtigen. En hoor, alle klokken begonnen te luiden zonder dat iemand ze had aange-raakt.

De dominikaan Abraham Brovius schreef toen: „Het lijk van de plunderaar werd buiten de kerk gesleept en voor de honden geworpen. Maar de dieren liepen er van weg. De hand die de heilighennende daad had bedreven bleef als een pijl in de hoogte gericht. Tevergeefs werd iedere avond het lijk bedekt met mest en aarde. Na drie dagen bond men het aan de staart van een paard en sleepte het alzo buiten de stad.“

Ouderen van dagen vertellen nog steeds met een tikje van ontoeroering in hun stem de schone legende van lang geleden.

En het weer !

Niet zo heel veel te melden voor september. Wellicht rust de mens in een overvloed van fruit en vallende bladeren om zich druk te maken over het weer. Toch een paar rake opmerkingen :

Septemberregen op het zaad
Komt de boer wel te staad.

Donder in september,
Sneeuw in maart.

Jack Verstappen.

VIERING JACK VERSTAPPEN

In 1934 verscheen een folkloristisch feuilleton van Jack Verstappen in het weekblad van radio *Het Kerkste* te Antwerpen. Dat is net 50 jaar geleden en sedertdien zijn er 146 titels in boek- en brochurevorm, zowel als in televisieteksten en toneelwerken van deze Vlaamse auteur verschenen, zonder te spreken van zijn vele bijdragen in allerhande periodieken.

Daarom wordt op zondag 16 september a.s. Jack Verstappen in zijn uitgebreide vriendenkring gevierd.

De IJzerbode stelt er prijs op deze vruchtbare auteur van harte te feliciteren voor een halve eeuw kulturele bedrijvigheid en hoopt nog lange jaren te kunnen beroep doen op zijn gewaardeerde medewerking.

PALEIS DER AKADEMIËN BRUSSEL

Op vrijdag 21 september te 15 u. spreekt onze medewerker R.A. Blondeau te Brussel in het Paleis der Akademiën, voor de leden van de Bestendige Commissie voor de Geschiedenis der Wetenschappen en van het Belgisch Komitee voor de Geschiedenis der Wetenschappen, over *De inbreng van de Westerse wetenschap in China, in de 17^e eeuw*. Hij handelt er meer speciaal over het astronomisch, wiskundig en kartografisch werk van Ricci, Schall, Verbiest, Thomas, Bouvet, Gerbillon en de Fontaney en zal er, steunende op de evolutie van het wetenschappelijke denken in Europa de stelling weerleggen van de Chinese prof. Bai Shouyi in *An Outline History of China* (Beijing 1982), dat de jezuiten in de 17^e eeuw verouderde kennis naar China brachten.

MENSEN VAN BIJ ONS

Op 20 juni j.l. is te Roeselare overleden, mevr. Germaine Vandemariere, die geboren was te Beveren/IJzer op 23 oktober 1914. Zij was de dochter van smid-blikslager Hilaire Vandemariere, op de weg naar Oostkapel. Germaine was drie keer gehuwd en drie keer weduwe, namelijk van Joseph De Maeyer (zoon van douanier August De Maeyer van de Beverenkalsijde), van Marcel Vanspranghe en van Joseph De Ghandt. Na haar huwelijk woonde zij achtereenvolgens te Roesbrugge, Beveren (Geldzak), Leisele, Woesten en Roeselare.

Op 29 juli j.l. is te Kuurne dokter Joseph De Tavernier overleden. Hoewel geboren in Frankrijk wegens oorlogsomstandigheden, nl. te Mers-les Bains op 14 augustus 1915, behoorde hij tot een bekende Langemarkse familie.

Na zijn doktersstudie te Leuven heeft hij korte tijd een praktijk uitgeoefend te Woumen, maar in september 1942 vestigde hij zich te Proven en in september 1945 te Roesbrugge, in het huis van mej. Germaine Loncke (nu dokter Neuville).

In het voorjaar van 1965 werd dokter De Tavernier inspekteur van het R.I.Z.I.V., belast met het toezicht op de door het rijksfonds vergoede gevallen. Hij vestigde zich te Kuurne. Wegens het bereiken van de leeftijdsgrens was hij sedert 1 september 1980 op rust.

KLEINE FISKALE KRONIEK

Meerdere lezers vroegen mij of de fiscale vrijstelling voor vernieuwing van woningen, die in het vorig nummer van *De IJzerbode* werd besproken, eveneens geldt voor schilderwerken. Inderdaad ! Er is fiscale vrijstelling voor leveringen, installaties en herstellingen uitgevoerd door : metselaars, plakkers en vloerders ; timmerlieden, schrijnwerkers en keukenbouwers ; installateurs van centrale verwarming, sanitair en waterleiding ; binnen- en buitenschilders, behangers en vloerbekleders ; electriciens !

Natuurlijk binnen de voorgeschreven voorwaarden uiteengezet in mijn vorige bijdrage. Maar de facturen van verschillende ambachtslieden mogen samengeteld worden.

Nieuws inzake levensverzekeringen

Waar de aftrek wegens levensverzekeringspremies tot op heden beperkt was tot 45 000 fr. wordt dit maximum op een speciale manier verhoogd voor het aanslagjaar 1985, dat betrekking heeft op het jaar 1984.

Is de premie van uw levensverzekering(en) groter dan 45 000 fr. of is het niet mogelijk de premie volledig af te trekken omdat er b.v. reeds een aandeel van een hypothecaire lening in aftrek komt, dan kan vanaf aanslagjaar 1985 een belastingvermindering gelden van 25 of 30 t.h. van het *niet afgetrokken bedrag*. Deze vermindering is echter beperkt tot 11 250 fr. of 13 500 fr. bij een toegelaten aftrek van 25, respectievelijk 30 t.h.

Die 30 t.h. komt in de plaats van 25 t.h. wanneer de echtgenote geen bedrijfsinkomsten heeft of wanneer men personen ten laste heeft (kinderen b.v.).

In acht genomen die nieuwe regeling kan het nuttig zijn van het pakket van uw levensverzekeringen te herzien en te profiteren van een groter kapitaal bij leven of overlijden met behulp van een stukje belastingvermindering.

Serge Blondeau - Fiskaal Adviseur UFSAL
Tel. 057/30 01 44

- Wilt U bouwen ?
- Wilt U goedkoop bouwen ?
- Wilt U een betonmolen huren ?
- Of hebt U nood aan een ander gereedschap ?
- Wilt U uw bouwmaterialen aan schappelijke prijzen ?
- Of hebt U mooie vloertegels van doen ?
- Wilt U isolatie tegen de winter ?
- Uw tuin zelf decoreren ?
- Wilt U raad ?

Dat kan!

Dat kan!

Dat kan!

Dat kan!

Dat kan!

Dat kan!

Dat kan!

Dat kan!

Dat kan!

ALLES KAN met

HOBBY-BOUW

HOBBY-BOUW

HUGO VERMEULEN — AANNEMER BOUWWERKEN —
Obterrestraat 56, PROVEN Tel. (057) 30 06 74

GEUZEN TUSSEN HONDSCHOTE EN IEPER (3)

Beelden van vóór, tijdens en na de reformatie

Wat voorafging : *Het geloof in de Middeleeuwen / De religieuze beleving*
De late Middeleeuwen / Ketterijen in de Middeleeuwen
De aflaathandel

Maarten Luther en zijn leer

De augustijner monnik en teoloog Maarten Luther, uit het klooster te Wittenberg (Duitsland), die reeds jaren bezig was een van Rome afwijkende theologie op te bouwen, zonder dat hij aanvankelijk de bedoeling had met Rome te breken, had reeds in 1516 tegen de aflaathandel gewaarschuwd en had die ook herhaalde malen ter sprake gebracht in zijn colleges aan de Wittenbergse universiteit. Hij had tevens zijn ideeën in verband met deze kwestie samengevat in een socrt tesis, opgesteld in het Latijn en bestaande uit 95 stellingen, die hij had laten drukken. Exemplaren ervan had hij als uitnodiging voor een disput, naar de andere universiteiten gezonden.

Op die 31 oktober 1517 spijkerde hij hiervan een exemplaar aan de deur van de slotkerk, in de overtuiging dat ze de volgende dag door velen zou gelezen worden en weerklink zou vinden. Dat was inderdaad het geval. Spoedig waren zijn stellingen over heel Duitsland verspreid en er werd in zodanig gunstige zin op gereageerd dat aartsbisschop Albrecht het nodig vond de curie op de hoogte te brengen.

Al gebeurde het bekendmaken van zijn stellingen, in het bijzonder het afficheren aan de slotkerk - die in feite de openbare aanplakplaats was - minder demonstratief dan dit over het algemeen wordt voorgesteld, toch kon men achteraf waarheidsgetrouw beweren dat met deze gebeurtenis de reformatie was begonnen, al was Luther zelf, op dat ogenblik zich daar niet van bewust, in elk geval - en niet ten onrechte - viert de protestantse wereld op die dag (31 oktober) het feest van de hervorming.

Vanaf het volgende jaar, 1518, liet Luther een vloed van reformatorische geschriften verspreiden en daarmee verwierf hij zich steeds meer aanhangers. Deze geschriften gingen ook over de grens en kwamen o.m. in ons land terecht.

Waar kwam de leer van Luther eigenlijk op neer ?

Volgens Luther volstond voor de zaligmaking het **geloof** alleen. Al wie geloofde had volgens hem de heilszekerheid en mocht ervan overtuigd zijn dat God hem zijn zonden niet aanrekende en hem genadig was. De goede werken waren ter zaligheid niet nodig en droegen zeker niet bij tot de rechtvaardiging.

Hij ontkende de wetgevende macht van de Kerk en de paus en beschouwde de bijbel als de enige bron van het geloof, die door iedere gelovige kon begrepen en moest verklaard worden.

Hij loochende het vagevuur, de aflaten en de heilgenverering (er was slechts één middelaar tussen de mens en God : Kristus !). Hij bestreed de klooster- en celebaatsgeloften.

Natuurlijk kwam Rome daartegen in verzet.

Luther wordt protestant

Toen volgden de gebeurtenissen elkaar op in een snel tempo :

- men poogde Luther het verkeerde van zijn houding en inzichten te doen inzien ;
- wanneer dat niet ging werd hij geciteerd naar Rome te komen, waarop hij niet is ingegaan ;
- door de overvloedige sympathie die hij onder-

vond, voelde hij zich weldra geroepen de Kerk te hervormen. Door zijn preken en geschriften verwierf hij steeds meer aanhangers.

Voorname Duitsland was vlug voor Luther gewonnen. De pauselijke legaat Aleander kon weldra naar Rome schrijven : „Negentiende van Duitsland roept : *Leve Luther* en de rest, die hem niet volgt, sterft in met de kreet : *Dood aan Rome*”.

Op 15 juni 1520 werd de leer van Luther vanuit Rome veroordeeld, terwijl hij met de ban werd bedreigd als hij niet binnen de 60 dagen herriep. Maar dat was olie op het vuur. Was hij aanvankelijk skrupulant en replikant, pas toen werd hij eigenlijk protestant.

Op 10 december 1520 verbrande hij de veroordelingsbul, samen met het kerkelijke wetboek, vóór de stadspoort van Wittenberg, in tegenwoordigheid van professoren en studenten. Op 3 januari 1521 verscheen de pauselijke banbul, maar deze werd in de omgeving van Luther nog nauwelijks opgemerkt.

Keizer Karel deed nog wel een poging om Luther tot herroeping te overhalen, nl. op 18 april 1521, op de rijksdag te Worms. Maar het werd een volledige mislukking. Luther werd in de rijksban gedaan en vogelvrij verklaard, maar hij leefde te midden van vrienden en beschermers en met het keizerlijke bevel werd geen rekening gehouden.

In 1522 verscheen de Duitse lutherse vertaling van het Nieuwe Testament. Het boek kostte in die tijd evenveel als een paard, maar was toch dadelijk uitverkocht. Het moest voortdurend worden herdrukt. Tweehonderd duizend exemplaren werden verkocht (en gingen dan nog van hand tot hand) in twaalf jaar !

Het lutheranisme in Vlaanderen

Reeds in 1518 waren er in ons land lutherse geschriften verspreid. Het begon te Antwerpen. In het augustijnenklooster aldaar zaten monniken die te Wittenberg hadden gestudeerd en die er al vroeg kennis hadden gemaakt met Luther en zijn leerstellingen. Bovendien was Antwerpen een belangrijke havenstad, het trefpunt van veel vreemdelingen. Er kwamen voornamelijk veel Duitsers en met hen, ook de nieuwe ideeën.

Toen de pauselijke gezant Aleander in 1521 naar de Nederlanden kwam, wist hij te Leuven en te Antwerpen een hele vrucht ketterse en verdachte lectuur te bemachtigen, die hij liet verbranden. Wanneer hij op 17 juli 1521 in het gevolg van keizer Karel naar Gent ging, wist hij in enkele dagen, geholpen door de Gentse bedelmonniken, meer dan 300 lutherse geschriften voor de dag te halen. Op 25 juli van dat jaar, werden ze in aanwezigheid van de keizer, diens zwager Christiaan II van Denemarken, talrijke edelen en hoogwaardigheidsbekleders, eveneens in het vuur geworpen.

Te Brugge werd begin 1522 een priester uit de omgeving van Oudenaarde op het schavot ten toongesteld omdat hij lutherse denkbeelden had verspreid en omstreeks 1525 bestond er te Brugge een soort reformatorische gemeenschap.

Keizer Karel had reeds in de jaren 1520-1521 edikten tegen de lutheranen uitgevaardigd, met strenge straffen voor wie zich aan zgn. ketterij schuldig maakte. Het ging nog om Middeleeuwse

Luther spijkt zijn stellingen op de deur van de slotkerk

sankties als : verbanning, verbeurdverklaring van goederen en terechtstellingen op de brandstapel. Het waren dus zware straffen, maar we moeten hierbij het volgende in het oog houden :

1° - in die tijd - en ook nog in latere eeuwen - werden de misdaden inderdaad streng bestraft. Men had geen of maar weinig begrip voor verzachtende omstandigheden, of voor bepaalde psychologische factoren. Men sprak niet van de heropvoeding van een misdadiger, maar van boete ! De gemeenschap moest om het leed haar aangedaan, gewroken worden. Het was b.v. geen uitzondering dat in die tijd een dief tot de galg werd veroordeeld ;

2° - ketterij werd in die dagen aangezien als een kapitale misdaad :

- zij ondermijnde de eenheid van de godsdienst, één van de fundamentele waarden van de staatkundige eenheid ;

- zij bracht het hoogste menselijke goed, de heilszekerheid in gevaar.

Zoals reeds gezegd werd nog vóór de veroordeling van het lutheranisme de nieuwe leer te Antwerpen gepredikt, in het bijzonder en met succes door Jakob Proost of Probst, beter gekend onder de naam Jacob Praepositus, de prior van het augustijnenklooster, die omstreeks 1506 de celbroeder was geweest van Maarten Luther te Erfurt en naderhand ook student te Wittenberg. Proost was afkomstig van Ieper. Omdat hij nogal voortvarend te werk ging belandde hij in december 1521 in de gevangenis en op 9 februari 1522 werd hij gedwongen zijn dwalingen in het openbaar te herroepen in de St Goedele-kerk te Brussel. Men stuurde hem dan naar het augustijnenklooster te Brielen, om hem gemakkelijker onder controle te kunnen houden. Maar Proost had alleen maar met de tippen afgezworen en weldra predikte hij in lutherse zin te Ieper en te Sint-Winoksbergen. Hij werd weer gevangengezet maar wist te ontsnappen en trok onmiddellijk naar Wittenberg, waar hij zich veilig wist. In 1524 werd hij predikant te Bremen, waar hij in 1562 overleed.

In plaats dat men te Brielen Proost weer in het oude spoor kon doen lopen, moet er net het omgekeerde gebeurd zijn, hij moet er de kloostergemeenschap degelijk hebben bewerkt in reformato-
rische zin, want in 1525 werd, weer te Antwerpen, de lutherse leer verkondigd door een zekere Nicolas, die een weggelopen pater was uit het klooster te Brielen, terwijl er bovendien uit datzelfde klooster naderhand stevige propagandisten van de hervorming op de voorgrond zijn gekomen : Jakob de Buysere, Willem de Hollander, Jan Daniël, Bouwen de Smed, e.a.

De eerste slachtoffers

Ook het augustijnenklooster te Antwerpen, waar Proost prior was geweest, bleef een dusdanige haard van het lutheranisme dat er een strenge strafexpeditie werd tegen uitgevoerd. Een aantal kloosterlingen werden weggezonden en de 15 overige werden gevangengezet. 12 herriepen, maar de toenmalige prior Lambertus Thoren en de paters Hendrik Voes en Johannes van Esschen, die hun dwaling niet wilden afzweren werden naar Brussel overgebracht. Daar werden ze door de inquisitie verhoord. Het proces duurde negen maanden en alles werd in het werk gesteld om hen terug in de moederkerk te krijgen, maar het kon allemaal niet baten. Zij werden uiteindelijk veroordeeld tot de brandstapel. Op 1 juli 1523 had op de Grote Markt te Brussel de terechtstelling plaats. De strafuitvoering duurde vier volle uren.

Eerst werden de drie veroordeelden ontvijd. Toen bracht men ze weer naar de gevangenis. Lambert Thoren vroeg toen vier dagen uitstel om na te denken... Voes en Van Esschen hielden echter stand. Omringd door vier biechtvaders die erop bleven aandringen dat ze tot het oude geloof zouden terugkeren, werden ze naar de brandstapel geleid, waar ze - tot op het hemd ontkleed - aan elkaar gebonden werden. In de hoop op een ultieme bekering liet men hen daar nog een halfuur gekneveld staan, vooraleer het hout aan te maken, maar ze bleven koppig volharden.

Hun terechtstelling maakte een diepe indruk. Het waren de eerste slachtoffers van de protestantse reformatie.

Toen Luther van hun marteldood hoorde, dichtte hij een lied te hunner ere. We geven hier de Nederlandse vertaling van de eerste strofe :

Een nieuw gezang, wij heffen 't aan,
Het klimt tot God de Here !
Wij zingen wat God heeft gedaan,
Tot Zijne lof en ere.
Te Brussel, in Zuid-Nederland
Heeft Hij er twee verkoren,
Twee knapen, rood en rozenrood,
Om van Zijn macht, zo goed, zo groot,
De wereld te doen horen !

Lambertus Thoren zou nog vijf jaar, op water en brood, in de kerker aftakelen, tot hij aan uitputting stierf of in het geheim werd omgebracht. In de nacht werd hij op de Flotzenberg te Vorst begraven.

Het augustijnenklooster te Antwerpen was reeds in 1523 gesloopt !

Volgende maal :

Het lutheranisme in de Westhoek / De anabaptisten / Het calvinisme

R.A.B.

TE KOOP

- **OPEL REKORD 2.0 STATION**, radio, nieuwe banden, perf. staat, dubbel gebruik. Op afspraak - Brugsestraat 3, Poperinge, Tel. 057/33 40 86.

VERBIEST OP DE TELEVISIE

Door de KTRO werd een aantrekkelijke documentaire samengesteld over het leven van pater Ferdinand Verbiest, s.j. die sterrenkundige was aan het hof van de Chinese keizer in de 17^e eeuw en nu het symbool is geworden van de wetenschappelijke en technische uitwisseling en samenwerking tussen België en China.

Deze film steunt op het jongste boek van onze medewerker R.A. Blondeau : *Ferdinand Verbiest - als Oost en West elkaar ontmoeten* en werd gedeeltelijk te Roesbrugge opgenomen.

De uitzending zal plaats vinden op woensdag 12 september a.s. om 21.30 u.

DE BETERE MEUBELZAAK en BETERKOOP

kwaliteitsmeubelen en service

- alle inrichtingen (woning - woonzaal - burelen en horeca)
- schrijn- en timmerwerken + bekleden van dakgoten (gratis bestek)

Tel. 057/30 05 01

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND :

Geboorten

- Michiel Vulsteke, z. v. Hubert en Martine Debyser.
- Lien Paelinck, d. v. Marc en Marleen Leeman.
- Tinneke Laseure, d. v. Albert en Christine Deroo.

Huwelijken

- Danny Lemahieu van Roesbrugge-Haringe met Christine Gauquie van Alveringem.
- Patrick Leys van Roesbrugge-Haringe met Christine Orbie van Poperinge.
- Ronald Strubbe van Ieper met Catherine Lahaye van Roesbrugge-Haringe.

Overlijden

- Alice Mahieu, 65 j., echtgenote van Daniël Alexander.

BADKUIPENRACE

Een rage uit Engeland overgewaaid naar het vasteland.

Reeds vele initiatieven werden genomen door het dynamische feestcomité en zo worden er voor het eerst in de streek ter gelegenheid van kermiszondag badkuipenraces gehouden op de IJzer.

Er zijn prijzen verbonden aan de origineelste uitvoering. Ook mag eenzelfde badkuip door verschillende personen gebruikt worden. Er wordt individueel gevaren tegen de tijd en er is een race tegen de tijd voor badkuipen met 4 personen, nl. 2 personen starten en halfweg stappen nog 2 personen in.

Inschrijving (vanaf 16.30 u.) en prijsuitreiking bij Etienne Vandewalle-Blootacker.

WIE IS DE WINNAAR ?

Tijdens de Vlaamse Kermis van de Vrije Gemengde School te Roesbrugge, op 5 aug. jl. is de prachtige akwrel van de hand van Romain Depuydt gewonnen door het nummer 268. Zij werd tot op heden niet afgehaald. Het winnende nummer werd vermoedelijk aan de deur verkocht (vóór 5 augustus) tussen de Molenwal (Roesbrugge) en de herberg *Het Rozenhof* te Proven. Dit is een laatste oproep tot de bezitter van het lot nr. 268. Na 15 september wordt de akwrel toegekend aan het reservenummer 140.

NAKLANKEN HOEVEDAG

De inrichters willen graag reeds alle medewerkers en medewerksters van harte danken voor hun onbaatzuchtige inspanning vóór, tijdens en na de activiteiten op de hoeve. Dank zij hun hulp en toewijding is alles weer vlot verlopen. Natuurlijk zullen we het daarbij niet laten. Iedereen wordt tijdig verwittigd wanneer het nafeestje plaats heeft, waar we gezellig zullen uitblazen en nakaarten.

K.L.J. MEERSBLOMME

Onze activiteiten met Beveren-kermis :

ZATERDAG 8 SEPTEMBER

te 20 u. kermisbal in de H. Hartzaal te Beveren-IJzer met discobar Cosmos.

ZONDAG 9 SEPTEMBER

te 14 u. speurtocht doorheen de gemeente, voor jong en oud, per fiets of per auto, ongeveer 10 km, 6 000 fr. prijzen. Inschrijving bij D. Vandenbroucke.

te 20 u. prijsuitreiking speurtocht in de H. Hartzaal. Quiz tussen de verschillende verenigingen van het dorp met veel aantrekkelijke prijzen.

Voor pijnlijke voeten

PEDICURE

- algemene voetverzorging
- verzorging van eelt, likdoorns, eksterogen, kalknagels, ingegroeide nagels, ...

Patrick DESCHREVEL

Blasiusstraat 14, KROMBEKE

Tel. 057/30 02 01

op afspraak - ook thuisbezoek

TE KOOP

- **STOFZUIGER**, zo goed als nieuw (met garantiebon). Zich wenden : Maurice Depeser, Roesbruggestraat 31, Beveren-IJzer.

TE KOOP

- **KOERSFIETS**. Zich wenden : Kerkelstraat 1, Roesbrugge.

TE KOOP

- **KAMIONETTE „Bedford”**, in goede staat. Voordelige prijs. Tel. 057/33 41 80.

**de grootste keus
behangpapier**

**de grootste keus
DEKENS
DONSDEKENS
DEKBEDDEN
BESCHERMHOEZEN
HOOFDKUSSENS**

WOONINRICHTING

schoonaert

Tel. 057/33 40 86

Bruggestraat 3 - 5

8970 POPERINGE

**HET
KWALITEITSMERK**

Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35
8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

DE VERJAARDAGREKENING

een spaarrekening van de N.V. ASPA,
private spaarkas van de groep ARGENTA

**VOOR MINDERJARIGE SPAARDERS :
EXTRA 3% op de AANGROEI**

Uw ARGENTA-kantoorhouder
KRIS ROSSEEUW

Provenplein 48, 8994 PROVEN
Tel. 057/30 03 55

UW APPELTJE VOOR DE DORST

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

VERZEKERINGEN
PRINZIE
BELEGGINGEN
PRINZIE
PVBA ZAKENKANTOOR
PRINZIE

Provenplein 39A, 8994 PROVEN

Tel. 057/30 09 01 - 30 09 02

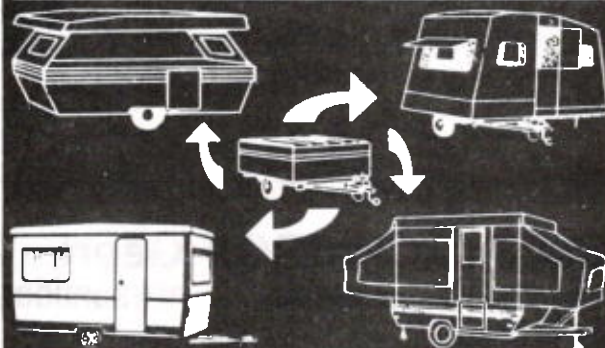
na de diensturen : 30 03 26 - 30 02 58

Alle verzekeringen en
geldplaatsingen
onder **staatswaarborg**.

**DECUYPER
POPERINGE**

de vouwcaravanspecialist van België

plooibare caravans in overvloed

Ieperstraat 69 en 124 8970 Poperinge Tel (057) 33 37 74

Michel BAELDE

Bankelindeweg 29 C, 8994 KROMBEKE

PLAATSEN VAN

CENTRALE VERWARMING — ASFALTBEDEKING

KEUKENS — SANITAIR

ALGEMEEN ONDERHOUD VAN GAS- EN MAZOUTBRANDERS
HOUTSKOOL

Telefoon 057/40 05 43

ROESBRUGGE-KERMIS

VRIJDAG 30 AUGUSTUS

vanaf 15 u. tot 23 u. prijsschiets op de flipper in „De Gouden Arend“
te 20 u. prijskaarting bij Mevr. J. Deroo-Denys

ZATERDAG 1 SEPTEMBER

te 14 u. minivoetbaltornooi op het speelplein
te 20 u. viering van de foorkramers op het stadhuis
te 20 u. Chiro-t-dansant in „t Kristen Volkshuis“
te 20 u. bal voor jong en oud in „De Gouden Arend“

ZONDAG 2 SEPTEMBER

kermisvlucht uit Clermont bij J. Gunst
te 10 u. hoogmis voor de jubilarissen
na de hoogmis ontvangst op het stadhuis
gedurende gans de week tentoonstelling van het bloementapijt op het Roesbruggeplein
doorlopend vogelpik in „De Sportwereld“
te 14.30 u. kermis-schieting aan de staande pers
te 15 u. loopkoersen voor niet-aangeslotenen
te 16 u. wandelconcert door de muziek-
maatschappij uit Proven.
te 17 u. badkuipenrace op de IJzer
te 19 u. volkssporten voor jong en oud
te 20 u. optreden van de „Strohoeden“
te 20 u. kermis-t-dansant in „t Kristen Volkshuis“

MAANDAG 3 SEPTEMBER

doorlopend vogelpik in „De Sportwereld“
te 10 u. dienst voor de overleden parochianen
te 14 u. gratis ritten op de draaimolen voor de kleintjes
te 15 u. ballonwedstrijd in het Poortegat
te 19 u. bowling door de uil in „De Sportwereld“
te 19.30 u. prijskaarting in „t Kristen Volkshuis“

DINSDAG 4 SEPTEMBER

te 10 u. dienst voor de slachtoffers van beide oorlogen
te 19 u. zoekwedstrijd en volksspelen in de herbergen van het dorp

WOENSDAG 5 SEPTEMBER

kermisfeest van de K.B.G.

DONDERDAG 6 SEPTEMBER

te 19 u. bowling door de uil in „De Gouden Arend“

VRIJDAG 7 SEPTEMBER

te 19.30 u. prijsschieting aan de liggende wip in „t Kristen Volkshuis“
te 20 u. vogelpiktornooi Roesbrugge-Proven in „De Gouden Arend“

ZATERDAG 8 SEPTEMBER

te 14 u. volleybaltornooi op het Roesbruggeplein
te 14 u. prijsschieting aan de staande pers

ZATERDAG 15 SEPTEMBER

te 19.30 u. boterkaarting in „t Kristen Volkshuis“
te 20 u. kermismitjing voor de gildepikkers in „t Kristen Volkshuis“

ZONDAG 16 SEPTEMBER

te 15 u. boterkaarting in „t Kristen Volkshuis“

ZATERDAG 29 SEPTEMBER

te 15 u. kermis-schieting op de liggende wip in „t Kristen Volkshuis“

gedurende de kermisweek
enveloppetrekking t.v.v. de Arendpikkers
pietjesbak t.v.v. de wielertoeristen
enveloppetrekking t.v.v. de Gildepikkers

KERMISVIERING K.B.G.

Op woensdag 5 september te 11 u. in zaal „t Kristen Volkshuis“ : H. Mis, gevolgd door feestmaal voor de ingeschreven leden. Daarna kluchten en vertelsels door Jules Plastiek, gevolgd door kaarting en bowling voor alle gepensioneerden van de afdeling.

- PEDICURE
- GEZICHTSVERZORGING
- ONTHARING
- UVA ZONNEBANK

DEJONCKHEERE S.
Ieperstraat 86, POPERINGE
Tel. 057/33 67 57

LOOPWEDSTRIJD

Dit jaar worden er op kermiszondag loopwedstrijden gehouden, zowel voor meisjes als voor jongens.

Er zijn talrijke medailles en trofeën voorzien. Indeling van de reeksen :

	jongens	meisjes
1. van 7 t.e.m. 10 jaar	300 m	300 m
2. van 11 t.e.m. 13 jaar	400 m	400 m
3. van 14 t.e.m. 16 jaar	1200 m	800 m
4. 17 jaar en ouder	6000 m	1600 m

We rekenen op een massale deelname van de jeugd van Roesbrugge en omgeving.

Inschrijving in *De Gouden Arend* vanaf 14.30 u. Prijsuitreiking in *Het Hof van Commerce* na iedere reeks.

STAVELE - BEVEREN

BURGERLIJKE STAND :

Geboorten

- Lieselot Danneels, d. v. Hugo en Marie-Christine Debyser (Beveren).
- Geofry Patfoort, z. v. André en Caroline Rondelé (Beveren).

Huwelijksaankondiging

- Rudi Huyghebaert van Heuveland met Carine Feryn van Stavele.

Huwelijken

- Danny Lemahieu van Roesbrugge-Haringe met Christine Gauquie van Stavele.
- Geert Volcke van Kortemark met Marianne Devloo van Stavele.
- Patrick Debruyne van Langemark met Daisy Bruneel van Stavele.
- Günter Bolewicki van Oostkamp met Erna Vienne van Beveren.

Overlijdens

- Maurits Rousseeuw, 71 j., echtgenoot van Eugénie Vandevoorde (Beveren).
- Margaretha Defever, 84 j., ongehuwd (Stavele).
- Leopold Pannekoecke, 71 j., weduwnaar van Marguerite Defrancq (Stavele).

ELEKTRO LEROY Geert

Weggevoerdenstraat 26, ROESBRUGGE

Tel. 057/30 03 10

HERSTELLING : alle toestellen alle merken
SPECIALITEIT van industriële en gewone koeltechniek, bijvullen van Freongas, vernieuwen motor, enz...

De isolatie van zeer veel diepvriestoestellen van meer dan 2 tot 3 jaar is slecht; de achterkant wordt nat bij ontdooien en u verbruikt teveel elektriciteit; dit kan hersteld worden met een nieuwe soort dichting.

ERKENDE VERDELER PHILIPS - SBR

VERTROUWEN door degelijke SERVICE !

EEN KEUR VAN SPAARVORMEN
IN UW AGENTSCHAP VAN DE

ASLK

Agentschap ROESBRUGGE-HARINGE

Prof. O. Rubbrechtstraat 14 - Tel. 057/30 08 66
Geldbeleggingen - Leningen - Verzekeringen

Kantoorhouder : Johan DEGRAEVE

AKTIVITEITEN MAAND SEPTEMBER

Kaarten

- Haringe, in de schoollokalen woensdag 12 september puntenkaarting „Derde Leeftijd“
- Proven, zaal „Sint Eloo“ donderdag 13 en donderdag 27 sept. te 13 u. kaartnamiddag „Derde Leeftijd“
- Roesbrugge, bij J. Gunst Zaterdag 15 en zondag 16 sept. Boterkaarting t.v.v. Bond der Gepensioneerden
- Haringe, in „Sint Jozef“ bij Cecile Ryon zaterdag 22 en zondag 23 september start kaartseizoen met prijskaarting v.d. leden en nieuwe leden
- Roesbrugge, bij J. Gunst, dinsdag 25 sept. puntenkaarting „Derde Leeftijd“

Vogelpik

- Roesbrugge, bij J. Gunst, zaterdag 8 sept. vogelpiksmijting voor de leden
- Haringe, in „Sint Jozef“ bij Cecile Ryon zaterdag 8 en zondag 9 sept. : start nieuw vogelpikseizoen met smijting voor de leden
- Roesbrugge, in „De Gouden Arend“ zaterdag 22 september maandelijkse smijting voor „De Arendpikkers“

Dansavonden

- Roesbrugge, zaterdag 22 september 2^e Ploeternacht in de bierkelders van de brouwerij Feys.
- Inrichters : Moeder Blauwvoet

CHIRO HARO CHIRO-FUIF

Ons vierde kamp in Langdorp zit er op ! De teiding hoopt dat alle leden die mee waren zich rot geamuseerd hebben, en dat ze volgend jaar weer op de bus stappen richting Bree.

Maar de Chiro Haro wil ook wat doen voor de thuisblijvers en voor alle ouders, grotere leden en sympatisanten ! Op 1 september 1984, dus op de zaterdag van Roesbruggekermis richt de Chiro Haro een grote fuif in met muziek van Studio Cosmos, bij J. Gunst.

Iedereen die wat voor onze Chiro Haro voelt, wordt er door een fiere leiding verwacht om tevens mee te genieten van de afzwaai van oud-leider Johan.

VOLLEYBALPROPAGANDADAG TE ROESBRUGGE

Omdat de Roesbrugse volleybalfans steeds naar de Poperingse sporthal moeten trekken om hun sport te beoefenen of te bekijken, nam Roepovo het initiatief eens met een aantal ploegen naar Roesbrugge te komen. Op zaterdag 8 september wordt dank zij de toelating van het stadsbestuur een namiddag op het marktplein gehouden : een enige kans om de gemeente voor volleybal op de been te brengen !

Het programma :

- 14 u. : Roepovojuniores tegen Avanti Loker
- 16 u. : Roepovodames team A tegen team B
- 18 u. : Roepovoheren tegen Unic Herzele (O-VI)

Bij eerste provinciale Roepovo zijn nog drie ex-Roevomannen actief : Bernard Cappaen, Martin Schoonaert en Hugo Van Wijmeersch. Onder de juniores vinden we terug : Danny Desmyttere, Stefaan Neuville, Koen Sohier en Henk Vandermarliere.

De tweede provinciale Roepovoc telt nog heel wat meer meisjes in zijn rangen : Ludwine en Sabine Cappaen, Carine Desaedeleere, Katrien

Lahaye, Vera Neyrinck, Sonja Rousseuw, Veerle Ryon en Gerda Vanstraeesele.

Bij slecht weer zal noodgedwongen toch naar de Poperingse sporthal moeten verhuisd worden.

K.B.G. BEVEREN-IJZER

Wonnen drie partijen in de kampioenkaarting van 16 augustus :

Dert Madeleine (305), Rabaey Romain (305), Top Remi (289), Cerdobbel André (264).

BRIEFJE VAN EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Een mens leeft steeds naar de toekomst toe, en zijn humeur wordt bepaald door zijn verwachtingen. Dat begint van jongsaf aan. Veertien dagen VOOR de grote vakantie zijn de kinderen uitbundig, maar de laatste paar weken VAN de vakantie zijn ze down !

Als het verlof op zijn einde loopt denken de kinderen aan de school die straks weer begint, wij aan het werk dat ons te wachten staat en de ministers aan hun mufte kabinetten met de vele onoplosbare dossiers en aan de verkiezingen van 1985.

Dat laatste lijkt wel het voornaamste. Premier Martens heeft het ten andere zelf gezegd : „De regering kan de rest van de legislatuur nu besteden aan het voorbereiden van de verkiezingen van volgend jaar “ !

Een lastige karwei, want de resultaten zijn niet om hoog van de toren te blazen. We steken geen vinger uit naar niemand, want het was een onmogelijke taak, maar toch : de werkloosheid is toegenomen ; de fiskale en para-fiskale druk is verhoogd en treft altijd dezelfde sukkelaars, want aan de strijd tegen de fraude wordt er geen energie verspild ; de koopkracht is gedaald ; er is een begrotingstekort van voorlopig 500 miljard en voor eind volgend jaar rekent men op een gekumuleerde staatsschuld van tweeduizend miljard !

Er was één lichtpunt : de betalingsbalans was verbeterd, dat bleek uit de gegevens van het Nationaal Instituut voor de Statistiek. Daaruit werden fraaie konklusies getrokken, want de ekonomie haakt in elkaar als een wollen sok en het ene trekt het andere mee. En met dat schamele éne troostpunt zijn onze ministers met vakantie gegaan. Ze hadden het ruim verdiend ! Maar terwijl ze lekker aan 't genieten waren kwam plots de akelige jobstijding dat het Nationaal Instituut voor de Statistiek zich in de situatie van onze betalingsbalans had vergist van zo maar eventjes 51 miljard ! En dat éne schamele lichtpunt doofde uit als een platgetrapte glimworm.

Voilà, dat is de politiek ! Niemand mag onze ministers benijden. Voor al de miserie die ze meemaken zijn ze nog onderbetaald, zelfs al genieten ze ruime voordelen van alle aard. Bovendien zijn ze nog altijd in gevaar en kunnen ze elk ogenblik ontfloed worden, denk maar aan de PS-senator Guy Cudelle van Sint-Joost-ten-Node.

Het is dus best te begrijpen, dat wanneer men zijn laatste vakantiedagen doorbrengt op een zonnig strand, waar men zit te genieten van de rust en de monokini, dat Brussel en het mufte kabinet niet lokt !

„Ja“, zegt Gusta, „elke vakantie heeft een groot nadeel : dat er een eind aan komt ! “

De groeten uit Luxemburg,

Pol

Stoelen en tafels
Vlechtwerk
Biezen en riet

Paul Rappelet

Roesbruggestraat 4
8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 63

**GARAGE
NEVEJAN
KROMBEKE**

- FORD Fiesta '84
- VW GOLF diesel '83
- OPEL diesel

Tel. 057/40 00 35

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 11
8980 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

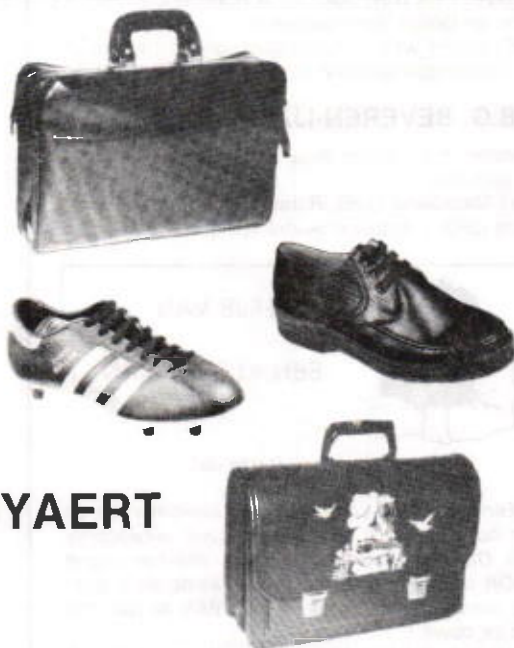
Ook verzorging aan huis

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

De vakantie is voorbij !
Is er reeds een lijstje opgemaakt
van wat uw schoolgaande kinderen
zoal nodig hebben ?
Nee ! Misschien helpt dit :

stevige schoenen
boekentassen - valiezen
bottinen - botten
sportschoenen plus uitrusting

Schoenen

Ig. PARENT-MOYAERT

Prof.O.Rubbrechtstraat 35
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 20

'n Beeld van een beeld bij

J. CAPPOEN-GANTOIS

Prof. O. Rubbrechtstraat 12
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 05 94

66 K8 3808: GROOTSCHERM KLEUREN TV-TOESTEL • 4 LUIDSPREKERS •
EXPANDED STEREO • AFSTANDBEDIENING • TELETEKST-TOETS: DE LAATSTE
BERICHTEN PERMANENT BIJGEHOUDEN.

SIERA
vertrouwde kwaliteit
vertrouwde service

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

Gusten Boulon van Roesbrugge was kontent
gelik è zot dat 'n aan werk è rocht was in è
fabrieksje, van vooraan in 't Fransche. Je moet
weeten dat Gusten geen van de jongste meer è
was. 't Was osan 'n goen werker è wist, met veele
kennisse van mekaniek en elektriek; een die aan
alles koste byspringen en 't was djuuste zoeeen
dat ze daar noodig hadden.

In de fabrieke hadde Gusten è soorte van è ateliertje voor hem olleene, met è werkbank en olle
soorten van alaam. Ook è tafel en è stoel en è
stoove en bovendien 'n telefoon naar de bureau
van de patron en naar de fabrieke zelve.

„'k Kunnen ik daar maar zoo gemakkelijk zyn!“,
zei Gusten teegen zyn vrouwmens en è voelde
hem de gelukkigste mens van de wereld. De
patrons waaren vader en zeune.

„'t Is maar één dingen embetant“, zei Gusten
teegen meneere Henri, den vader . . . „da 'k haast
geen Frans è kennen, zoo da 'k mien moeilijk gaan
kunnen eksplikeeren teegen meneere Paul, die
omzeggens geen Vlaams verstaat!“

„Je moet daarmee niet inzitten, man!“ lachte
meneere Henri „ols je è woord niet kent in 't
Frans, zeg het maar in 't Vleemsche . . . 'k gaan 't
ik wel verstaan en meneere Paul moet maar maa-
ken dat 'n 't oek verstaat!“

Maar je kunt gemakkelijk begrijpen dat Gustens
conversaties in 't Frans, met hier en daar è woord
Roesbrugs dialect d'r tusschen, dikkers è keer è
raar effekt hadden.

Olle daage reed Gusten met zyn veeloo naar
zyn werk. Op è nuchtend in de zomer, op de route
naar Killen, aan d' hofstee van boer Bulckes, zag
Gusten dat er twee van huider koeien op de
straate liepen . . . 'n Ging dat zeere gaan zeggen
naar 't hof en è hielp nog die beesten weere bin-
nenjaagen. Maar, met daar te helpen, kwam Gus-
ten bykans è halve uure te laate op zyn werk.
't Moeste djuuste passen dat meneere Paul aan
den inrit stoeg en è beetje verwonderd op zyn hor-
loge keek . . . Gusten ging er naartoe om hem 't
eksplikeeren . . .

„Ha! oui mesjieu Paul“, zei Gusten met veele
gesten . . . „moi en retard . . . j'ai vu boer Bulckes
deux koeien sur la route . . . moi, helpen weere
doen!“

Meneere Paul hadde voorzeker entwot verkeerd
verstaan, want è ging voort ol lachen en Gusten
verstond er hem niet aan . . .

't Was op è anderen nuchtend, laater in 't ach-
terjaar dat Gusten toekwam met zyn handen en
voeten versteeven van de koude . . . è wilde zyn
stoove ontsteeken, maar geen moeyen van ze in
gang te krijgen. 't Was ol rook maar geen vier . . .

„'k Gaan è keer bellen naar meneere Henri op
'n bureau, om te vraagen om de schouwe te kui-
schen“ peinsde Gusten.

È belde, maar 't was met meneere Paul en Gus-
ten was 't zeldde moment de kluts kwyt, kwestie
van dat te eksplikeeren . . .

„Hallo, oui?“ zei meneere Paul. Gusten ver-
stoeg dat 'n zei: „Ha, Louis“ en è antwoordde . . .
„ce n' est pas Louis, mesjieu Paul . . . c' est Gus-
ten!“

„Ha, August . . . quelles nouvelles? . . . je vous
écoute!“ zei meneere Paul.

„Koud? . . . oui j'ai koud“ hakkelde Gusten . . .
„el ma poule ne va pas!“ KWAAK

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 · 16 8990 Roesbrugge Tel 057/30 03 79 Prk 000-0904677-55

DE IJZERBODE

Informatieblad
voor de dorpen :Roesbrugge-Haringe
Proven-Krombeke
Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks behalve in augustus

Een eeuwfeest op 13 oktober 1984

De nulmeridiaan van Greenwich is honderd jaar !

Belangrijk voor navigatie en tijdrekening

Te Greenwich, op een heuvel ten oosten van Londen, staat de oude koninklijke sterrenwacht van Groot-Brittannië, het *Old Royal Observatory*.

Te midden van het met koepels getooide gebouwencomplex ziet men een blauwe deur, waar onder de dorpel een koperen band van enkele centimeters breedte te voorschijn komt, die tot een tiental meter ver, lijnrecht tussen de straatstenen van het voorplein, uitloopt.

Doet men de blauwe deur open, dan staat men in een gebouwtje dat aan de achterkant ook open gaat en vóór de meridiaankijker, die stevig vastgeankerd staat op een zwaar stenen voetstuk, waar die koperen band van onder het instrument overheenkruipt, naar buiten toe.

Die koperen lijn is de bekende meridiaan van Greenwich, die nu honderd jaar geleden, op 13 oktober 1884, op de *Internationale Meridiaankonferentie* te Washington (V.S.), met een meerderheid van stemmen, als algemene nulmeridiaan -*prime meridian of the world*, zo staat er boven de blauwe deur - werd aanvaard.

Die beslissing werd niet genomen met instemming van alle op de konferentie aanwezige landen. Kleine chauvinistische reflexen of politieke meningsverschillen beletten eensgezindheid, zelfs op wetenschappelijke kongressen. Dat San Domingo tegenstemde deed niemand opschrikken, maar dat grote mogendheden als Brazilië en Frankrijk zich bij de stemming onthielden, vond men wel spijtig. Maar Frankrijk werkte al sedert 1631 met een eigen nulmeridiaan en tussen Frankrijk en Engeland had het al zo vaak niet geboterd, kwestie van machtsverhoudingen.

Dat Greenwich met een meerderheid van stemmen verkozen werd had wel iets te maken met het feit dat Groot-Brittannië de grootste zeemacht was en dat de sterrenwacht van Greenwich al twee eeuwen lang astronomische gegevens en goede zeevaartkaarten publiceerde, die steunden op zijn eigen meridiaan.

De nulmeridiaan speelt voor de geografische lengtebepaling de rol die de evenaar is toebedeeld bij het vaststellen van de geografische breedte. Waar de evenaar de aardbol verdeelt in een noordelijk en een zuidelijk halfrond, verdeelt de nulmeridiaan onze planeet in een westelijke en een oostelijke helft.

Geografische koördinaten

Sedert Plato (4^e eeuw v. Kr.), die leermeester van Aristoteles was, de aarde als een bol had voorgesteld en beschreven, werd dit nog maar weinig betwist en werd haar beeld door de oudste geografen met fiktieve lijnen overstreept. Het begon waarschijnlijk met de *evenaar*, die de bol in twee elkaar *evenarende* of gelijke delen verdeelde, maar onmiddellijk of kort daarop volgden de breedtecirkels en de elkaar snijdende meridianen.

Aangezien cirkels in 360 graden werden ingedeeld, bestond daardoor de mogelijkheid van de omtrek van de aarde te meten en aan plaatsbepaling te doen. Uit metingen van het breedteverschil (afstand in graden in noord-zuid-richting) tussen Alexandrië en Syene, bepaalde Eratosthenes (3^e eeuw v. Kr.) de omtrek van de aarde op 250 000 stadiën (wat zou overeenstemmen met 46 250 km), amper 16 t.h. te groot !

De zgn. geografische breedte van een plaats vastleggen gebeurde reeds door Hipparchos (2^e eeuw v. Kr.) en zelfs verbaasd nauwkeurig, door het meten van de poolshoogte. Met de zgn. lengtebepaling had hij het moeilijker. Het lengteverschil van twee plaatsen was inderdaad - zoals Hipparchos beweerde - af te leiden uit het tijdsverschil waarop in beide bedoelde plaatsen het begin of het einde van een maansverduistering werd geobserveerd. Hipparchos steunde zich hierbij op volgende redenering : in 24 uren draait de zon om de aarde (dat het in feite de aarde was die om haar as wentelt, heeft hier geen belang) en overloopt dus 360 graden. Dat wil zeggen dat de zon om de 4 minuten één graad opschuift. Als de zon dus op plaats B, 1 uur en 24 minuten later dan op plaats A, haar hoogste stand bereikt, ligt plaats B op 21 graden lengteafstand van A. De moeilijkheid zat in het nauwkeurig bepalen van het tijdsverschil bij gebrek aan nauwkeurige kronometers, en daarop zou men nog vele eeuwen wachten !

In de Oudheid en de Middeleeuwen beperkte de zeevaart zich grotendeels tot kustvaart. Men voelde zich alleen maar veilig als men aan bakboord of stuurboord land in het zicht had; een vage lijn volstond, maar was gewenst. Daarzonder was men aangewezen op de oriëntatie die geboden

werd door de zon of de sterren. Met de uitvinding van het kompas (13^e eeuw) werd men zekerder wat betreft de vaarrichting, maar de plaatsbepaling en de berekening van de afstand bleef een probleem.

Om de geografische lengte en breedte op zee te kunnen bepalen diende men te beschikken over :

- uitgebreide astronomische tabellen;
- een instrument waarmee men op een slingerend schip nauwkeurig de hoogte (afstand in graden vanaf de horizont) van zon en sterren kon meten;
- uurwerken die over langere tijd betrouwbaar waren en bestand waren tegen hoge temperatuurverschillen en tegen het stampen en zwalpen van een schip, zelfs op een stormachtige zee;
- een nulmeridiaan van waaruit de geografische lengte kon worden gemeten.

Weinig bekende uitvinders

Aan de eerste voorwaarde kon pas voldaan worden na de oprichting van sterrenwachten die met de opdracht werden belast astronomische gegevens ten behoeve van de zeevaart te verzamelen.

Daaruit zouden uiteindelijk de *Nautical Almanach*, de *Connaissance des Temps*, de *American Ephemeris* en het *Berliner Jahrbuch* ontstaan.

De eerste sterrenwacht, deze van Parijs, opgericht onder Lodewijk XIV en Colbert, werd in gebruik genomen op 14 december 1671 en was opgevat als een „Temple de la Science”, waar reeds in de eerste weken van zijn bestaan een tweede satelliet van Saturnus werd ontdekt, maar de sterrenwacht van Greenwich, werd op bevel van de Engelse koning Charles II gebouwd in een aan hem behorend buitenverblijf om astronomische gegevens te verstrekken voor de zeevaart en bij te dragen tot de oplossing van het longitudeprobleem. Het koninklijk bevel kwam in 1675 en elf maanden later, op 10 juli 1676 werd het nieuwe observatorium betrokken door de eerste directeur, John Flamsteed. Maar astronomische opmetingen zijn een werk van lange adem en pas na de dood van Flamsteed, werd in 1725 zijn sterrenkatalogoog gepubliceerd, die de positie opgaaf van 3 000 sterren.

Nadat in 1714 het vlaggeschip van Sir Cloudesley Shovell was vergaan bij de Scilly-eilanden (aan de zuid-west-punt van Groot-Brittannië), omdat tengevolge van o.m. een verkeerd lopende scheepsklok de positiebepaling onjuist was, daar de bevelvoerder de mening was toegedaan dat hij het Kanaal binnenzelde, werd door het Britse Parlement een prijs uitgelooft van 20 000 pond sterling voor een klok die op een reis naar West-Indië en terug niet meer dan twee minuten voor of achterliep. Maar hoe aantrekkelijk de prijs ook was, die kon slechts 50 jaar later (in 1764) toegekend worden aan John Harrison, een timmerman uit Yorkshire, die dertig jaar lang zijn vrije tijd besteed had aan het vervaardigen van een precisieklok. Van de prijs werd dan nog 1 000 pond afgetrokken, omdat men niet helemaal zeker was of er wel helemaal aan de gestelde voorwaarden was voldaan. Met een soortgelijke scheepskronometer ondernam Cook zijn tweede reis in 1772-1775. Na drie jaar op zee, in alle weersomstandigheden, bij temperaturen die varieerden van tropische hitte tot polaire koude, liep het uurwerk slechts 7 minuten en 45 seconden achter. Tegenwoordig zijn de afwijkingen slechts tienden van seconden, niet alleen omdat de structuur van de klokken nog veel is verbeterd, maar ook omdat sedert 1907 door invoering van de draadloze telegrafie meerdere malen per dag de juiste tijd, met zgn. tijdsein de eter wordt ingestuurd.

In 1731 slaagde de Engelse optieker, John Hadley erin een reflecterende kwadrant te vervaardigen waarmee de waarnemer tegelijkertijd naar de horizon en naar de zon keek door middel van een spiegel. De hoek daar tussenin kon worden afgelezen op een schaal op de rand van de kwadrant. Dit

instrument werd het volgend jaar in opdracht van de Britse admiraliteit getest op het jacht *Chatam* en de waarnemingen waren zo nauwkeurig dat het officieel bij de marine werd in gebruik genomen. In 1757 werd dit instrument omgevormd tot de welbekende sextant.

Hoewel het nog tot 1884 zou duren vóór de meridiaan van Greenwich algemeen als nulmeridiaan werd erkend, was men reeds een eeuw vroeger in staat, dank zij goede astronomische tabellen, betrouwbare scheepsklokken en de ingebruikname van de sextant aan benaderende positiebepaling te doen, al was het nulpunt van de longitudemetingen ook wel eens verschillend. Daaraan werd door de conferentie te Washington een einde gemaakt.

Greenwich en de tijdsbepaling

Te Greenwich heeft men reeds op 26 juni jl. het eeuwfeest van de nulmeridiaan gevierd en om deze markante lijn extra te aksentueren heeft men de koperen band, aan weerszijden wel vijfhonderd meter doorgetrokken met witte verf over grasland en wegen heen. In acht genomen het eeuwfeest en aangezien het oude observatorium nu een afdeling geworden is van het *National Maritime Museum* komen er veel toeristen die het als een sensatie ervaren van regelmatig op die witte lijn te gaan staan om er zich te laten fotograferen, zodat die lijn om de week dient bijgewerkt.

Het *Old Observatory* werd na de Tweede Wereldoorlog verlaten omdat de straatverlichting en de stoffige lucht van Londen geen degelijk wetenschappelijk werk meer toeliet. Het huidige *Royal Greenwich Observatory* staat nu ongeveer 50 km ten zuiden van Greenwich, maar de nulmeridiaan kan men niet verplaatsen.

Die nulmeridiaan werd naderhand ook de basis van de *Greenwich Mean Time* (Greenwich Middelbare Tijd) of de standaardtijdmeting voor de hele wereld, zoals bepaald door het *Bureau international de l'Heure*. Dit *Bureau* werd opgericht te Brussel in 1919, met als zetel het observatorium van Parijs (als tegengewicht voor de dominante rol die Greenwich zich in de voorgaande eeuwen had toegeëigend).

Als de zon de meridiaan van Greenwich passeert is het daar precies middag en naar die tijd past elk land zijn gemiddelde tijd aan, want elke plaats op aarde heeft eigenlijk haar eigen tijd. Immers, het is niet overal op hetzelfde ogenblik middag, want de zon bereikt niet overal op het zelfde ogenblik het hoogste punt van haar baan. Maar het zou zeker wanorde stichten als de verschillende plaatsen van een land hun zaken zouden regelen naar hun eigen plaatselijke tijd. Vandaar de indeling van de wereld in tijdzones.

Aan de ingang van het *Old Observatory* zit in de omheiningsmuur de wereldberoemde Shepherd-

klok, die daar in 1924 werd geplaatst. Het tijdsignaal dat vlak vóór het nieuws op de BBC wordt uitgezonden is afkomstig van deze klok. De Shepherd-klok is in tegenstelling met de gewone uurwerken ingedeeld in 24 uren.

Tot het *Old Observatory* behoort ook het zgn. *Flamsteed House*, aldus genoemd naar de eerste directeur van dit observatorium, waarop het oudste visuele tijdsignaal ter wereld prijkt. Op één van de torentjes van het oude gebouw staat een zwarte mast, waarop een rode bol is aangebracht. Sedert 1833 gaat die bol dagelijks langs die mast omhoog tot hij om 12.58 u. de windroos bereikt die bovenaan de staaf is aangebracht. Precies om 13 u. valt de rode bal dan langs de mast weer naar het voetpunt.

Een dergelijke „tijdbal” had men vroeger ook in vele havens, waar men gewoonlijk precies 's middags de bal liet naar beneden vallen, wat van verre zichtbaar was en waarop scheepsofficieren, belast met het bijhouden van de klokken, nauwkeurig moesten letten.

Om precies te weten waar hij zich op aarde bevindt en om nauwkeurig de tijd te bepalen, daaraan heeft de mens eeuwenlang veel tijd verloren. Nu is hij met elektronika en computers, samen met Marcel Proust *A la Recherche du Temps perdu*!

Roger-A. BLONDEAU

**Speelgoed
Speelgoed
Speelgoed**

SINT-MAARTENSFEEST

allerhande speelgoed
en nieuwigheden

Huis WULLUS
Prof.O.Rubrechtstraat 65
ROESBRUGGE

Steeds voordelige prijzen
Kom zien - Vrije ingang
Maandag gesloten

- Wilt U bouwen? Dat kan!
- Wilt U goedkoop bouwen? Dat kan!
- Wilt U een betonmolen huren? Dat kan!
- Of hebt U nood aan een ander gereedschap? Dat kan!
- Wilt U uw bouwmaterialen aan schappelijke prijzen? Dat kan!
- Of hebt U mooie vloertegels van doen? Dat kan!
- Wilt U isolatie tegen de winter? Dat kan!
- Uw tuin zelf decoreren? Dat kan!
- Wilt U raad? Dat kan!

**ALLES KAN
met**

HOBBY-BOUW

HOBBY-BOUW

HUGO VERMEULEN — AANNEMER BOUWWERKEN —

Obterrestraat 56, PROVEN

Tel. (057) 30 06 74

WERELDOORLOG I 1914-1918 (27)

De werken van „De Belgische Standaard”

In een vorige bijdrage noemden wij De Panne de hoofdplaats van het minieme stukje vrijgebleven België, de zetel van vele maatschappelijke, kulturele en caritatieve werken, maar tevens de stad van plezier met zijn vele attracties, rijke winkels en gemene huizen.

Doch daar ook ontstonden de werken van *De Belgische Standaard* om de stoffelijke en geestelijke nood van de soldaten te lenigen en om hen gezond geestesvoedsel en passende ontspanning te bezorgen. Als voorzitter van heel de organisatie stond pater Ildefons Peeters, als ondervoorzitter werkte M. Belpaire, als sekretaris fungeerde aalmoezenier Van den Heuvel en als penningmeester pater Hildebert Peeters terwijl de aalmoezeniers August Nobels en Franco de Weyls, pater Bertrand, mejuffer L. Duykers, Jef Rombouts, dr. Jos. Verduyn, Jules Filliaert en Leo De Nayer, leden waren van de raad van beheer.

Onder deze leden speelde dr. Jos. Verduyn een belangrijke rol. Zonder afbreuk te willen doen aan de verdiensten van de anderen willen wij de figuur van dr. Verduyn even belichten.

Dr. Jos. VERDUYN

Hij werd geboren te Ruddervoorde op 23 november 1884. Hij volgde de Grieks-Latijnse humaniora aan het kollege te Tielt en ging dan medicijnen studeren aan de Leuvense universiteit waar hij in 1911 promoveerde tot doctor in de geneeskunde.

Reeds op het kollege was hij een overtuigd flamingant en te Leuven stichtte hij het *Algemeen Vlaamsch Studentenverbond* waarvan hij voorzitter werd. Aan het front was hij in mei 1916 een der medestichters van de studiekringen van het *Secretariaat der Katholieke Vlaamsche Hoogstudenten* samen met prof. dr. Frans Daels en Adiel De Beuckelaere. Ook bij het beheer van het blad en van de *Werken van De Belgische Standaard* was hij betrokken. Hij was ook de initiatiefnemer van het *Heldenhuldeboek* in augustus 1916. Op het einde van de oorlog werd dr. Verduyn van het front verwijderd en naar het militair hospitaal Col-de-Caire op Cap-Ferrat in Frankrijk gestuurd, dit om zijn medewerking aan de Frontbeweging.

In augustus 1919 werd het *Verbond van de Vlaamse Oudstrijders (VOS)* opgericht met dr. Verduyn als algemeen bestuurder. Verduyn startte in dezelfde maand nog met het weekblad VOS dat veel succes mocht oogsten. Onder zijn impuls werden honderden plaatselijke VOS-afdelingen gesticht.

Dr. Jos. Verduyn stierf te Brussel op 7 oktober 1936.

De werken van *De Belgische Standaard* bestonden uit :

1° Het Kerstgeschenk voor de Belgische soldaat.

De inschrijvingen werden geopend op 8 oktober 1915 en kenden onverhoopte bijval. In 1915 werd 43 372,90 fr. bijeengebracht. Hiermede kocht men voor de soldaten : chocolade, zeep, tabak, speelkaarten, voetballen, akkordeons, schrijfpapier en enveloppen, boekjes van prof. Daels, kunstprentkaarten enz.

2° Leeszalen.

Er werden leeszalen ingericht toegankelijk voor Vlamingen en Walen. Er waren boeken en bladen, Franstalige en Vlaamse, maar er was ook papier en schrijfgerei. De soldaten konden dit kosteloos

gebruiken en hier bij licht en warmte rustig zitten lezen en schrijven. De eerste zalen werden ingericht in De Panne en Adinkerke maar vervolgens nog te Bulskamp, Avekapelle, Reninge, Beveren, Alveringem, Woesten, Oeren en Haringe. Het aantal boeken bedroeg 7 000. In 1917 werden 240 000 bezoekers genoteerd en in 1918 : 252 000.

3° Toneelboekertij toevertrouwd en bestuurd door aalmoezenier Jan Bernaerts.

4° Muziekboekertij onder leiding van Hildebrand de Bie.

5° De Keurboekertij in samenwerking met het *Secretariaat voor Katholieke Vlaamsche Hoogstudenten*.

6° Het werk van de lichtbeelden. Een totaal van 512 voordrachten met lichtbeelden werd gegeven.

7° De school op het front. In het begin gaven meerdere aalmoezeniers en brancardiërs les aan de soldaten, vooral in lezen en schrijven, daar er nog heel wat ongeletterden waren. Later werden mondelinge en schriftelijke leergangen in beide talen gegeven, en dit alles kosteloos. Voor het lager onderwijs had men 155 lesgevers voor 5 000 leerlingen. E. H. Marcel Bulcke, leraar aan het kollege te Poperinge, toen aalmoezenier - gesneuveld op 29 september 1918 - was een van de ijverigste lesgevers. Voor het middelbaar onderwijs had men 504 leerlingen en voor de beroepsleergangen 3 682 leerlingen. De school op het front telde in het geheel 355 lesgevers en 9 976 leerlingen.

8° De Belgische boekhandel.

9° De kunsttentoonstellingen *Kunst aan de IJzer*. Er werden in het geheel vier tentoonstellingen gegeven nl. drie in De Panne in 1916, 1917 en 1918 en één in Le Havre in 1917. De voornaamste kunstenaars die meegewerkt hebben waren o.m. Joe English, Sam. De Vriendt, C. Heinrichs, M. Canneel, M. Maertens, Aug. Nobels, M. Brückner, A. De Kat.

De reeks werken van *De Belgische Standaard* is één en zeker wel de meest uitgebreide van de vele filantropische organisaties die toen opgericht werden of bestonden. De vier voornaamste weldadige organisaties waren :

1. De zopas opgesomde werken van *De Belgische Standaard*

2. De *British Gifts for Belgian Soldiers* met de zeer belangrijke afdeling *Le livre du Soldat Belge - Het Boek van de Belgische Soldaat*.

3. De commissie tot verzending van Vlaamse boeken naar het Belgisch leger. Deze was beperkt tot het Nederlandstalig boek en volledig aangewezen op de openbare liefdadigheid.

4. Het *Secretariaat van de Katholieke Vlaamsche Hoogstudenten* of het S.K.V.S. waarover we straks uitgebreid zullen handelen.

E.H. Cyriel VERSCHAEVE en Prof. Dr. Frans DAELS

Te Alveringem, vlak achter en bij het front, een eerste rust- en pleisterplaats waar zoveel soldaten even kwamen uitblazen, woonde de grote Vlaamse priester, schrijver, dichter en denker Cyriel Verschaeve. Hij was er de beminde onderpastoor en de gevierde kunstenaar. Door alle Vlaamse studenten en afgestudeerden gekend en bewonderd kwamen honderdtallen uit gans Vlaanderen hem opzoeken want hij was toen al een van de meest gezaghebbende bezielers van de katholieke Vlaamse studentenbeweging. Een stroom van

bezoekers kwam onafgebroken zijn huis bezoeken. Wie Vlaams was en intellectueel belandde bij Verschaeve.

Van die talloze bezoekers was prof. dr. Frans Daels een van de eerste en dit reeds in oktober 1914 toen hij als legerarts belast was met een geneeskundige hulppost te Veurne. In zijn oorlogsdagboek schreef Cyriel Verschaeve : *Ik ontmoette hem voor 't eerst in de straten van Veurne, in oktober 1914... Zijn vestje was te kort, zijn houding mocht stijver zijn, zijn shako met zwarte lustrine leek mij wat burgerlijk, maar hij kwam van Oplinter, Sint-Margaretha-Houthem, Tienen en Sempst, hij had reeds de gevangenschap beleefd, hij had de 42'gers van dichtbij gezien te Waelhem en nu beleefde hij de ijzelijke dagen van Pervijse, Ramskapelle en Stuyvekenskerke... Daarna werd Daels belast met de hulppost te Veurne.*

Een tijdje nadien, toen een ziekiendienst werd ingericht in het schooltje naast het huis van Verschaeve gaf de professor daar les aan een aantal studenten in de geneeskunde die bij het leger ingelijfd waren. Hij zelf was een tijdlang ingekwartierd in het huis van de dichter; ze hadden dus dagelijks contact met elkaar en er ontstond een soliede vriendschap onder hen.

VERSCHAEVE en Hilaire GRAVEZ.

Een andere Verschaeve-bezoeker op het einde van oktober 1914 was Hilaire Gravez, laatste jaarsstudent geneeskunde aan de universiteit van Leuven die toen als hulpdokter in het leger diende. Gravez had het plan opgevat een Vlaamse gebedenbond te stichten aan het front en hij had priester Verschaeve opgezocht op diens raad te vragen.

Verschaeve had reeds lang ingezien welk een enige kans de intellectuelen, afgestudeerden en studenten nu hadden aan het front om, door hun samenleven, strijden en lijden, zij aan zij, in de moeilijkste omstandigheden, met hun Vlaamse makkers en volksjongens, tot hen door te dringen, hun vertrouwen, vriendschap en genegenheid te winnen ; door hen te helpen en bij te staan in al hun miserie en ellende hen op te nemen in hun gemeenschap om door henzelf opgenomen te worden in hun midden en aldus hen deelgenoot te maken van hun godsdienstige en Vlaamse overtuiging. Verschaeve schreef in een paar bladzijden zijn opvattingen en raadgevingen neer en gaf ze aan Gravez, samen met enkele adressen van de zovelen die hij kende en die met dezelfde idealen bezielde waren, alsook de namen van de studenten uit de streek.

Als gevolg van zijn onderhoud met Verschaeve begon Gravez zijn akte bij de C.I.B.I. (Centre d'Instruction pour Brancardiërs et Infirmiers) vooral bij de seminaristen in het centrum van Auvours. Hij oogstte veel bijval en toen deze mannen aan het front kwamen, werden samen met de aalmoezeniers, overal H. Hartbonden opgericht en hieruit groeiden dan studiekringen. De universitaires, leden van het studentengezelschap *Amicitia*, te Leuven gesticht in 1911 door Firmin Deprez geholpen door Berten Pil en andere idealisten, sloten aan en werkten mee. In die godsdienstige en Vlaamse geest werkten nu allen samen : aalmoezeniers, priesters en seminaristen, brancardiërs, hoogstudenten en kollegestudenten met arbeiders en volksjongens.

De ontstane H.Hartbonden-studiekringen vormen wel een voortzetting van de vooroorlogse studentenbeweging maar ze verschillen hierin dat ze niet beperkt bleven tot het studentenmilieu maar ook vele gewone volksjongens in hun rangen telde. In *Het Poperinghenaartje* schreef Abel Louf uit Loker die in 1914 de poësisklas beëindigd had in het kollege van Poperinge: *Reeds van geheel in den beginne kwamen Vlaamsche gegradeerden samen, met Firmin Deprez aan hun hoofd, bijna iederen avond, en spraken over de vlaamsche kwestie. Later kwamen er vele hoogstudenten en college studenten, meestal uit Antwerpen en Limburg. Daaronder werden nieuwe leden aangeworven en we waren met 25 met onze ieverige aalmoezeniers aan 't hoofd. Tweemaal in de week kwamen wij samen en de ene of de andere van ons hield een kleine voordracht. Wij gingen ook feestjes inrichten waar de soldaten in groot getal naar toe kwamen.*

Zo werden de soldaten, de volksjongens, bij de kringen betrokken.

Albert Feys van Hoogstade, eveneens van het Poperingse kollege en klasgenoot van A. Louf schreef: *De aalmoezenier heeft een soort studierkring opgericht die wekelijks zal bijeenkomen. Wij zijn reeds met 20 studenten, soldaten, brancardiers en sergeanten. Natuurlijk hebben ze niet allen evenveel studiën gedaan, doch niettemin zijn wij vast besloten goed te werken op zedelijk en Vlaamsch gebied. Ik hoop wel dat onze bond goed zal bloeien want Toone Lambrecht is er ook bij.*

Zo zouden wij nog meerdere voorbeelden kunnen aanhalen b.v. van Jozef Denys en Nestor Coene van Krombeke, van Emiel Bossaert en Jerome Leuridan van Oostvleteren, van Albert Crousel, Felix Rommens en Marius Ampen van Poperinge en van nog veel anderen meer.

En zo werden over het gehele front en ook in de opleidingskampen in Frankrijk dergelijke initiatieven genomen.
R. Lanszweert

TE KOOP

- **MAZOUTANK** in goede staat. Voordelige prijs. Zich wenden: Bakkerij Vandenbroucke, Weggevoerdenstraat 1, Roesbrugge, tel. 057/30 09 24.

KLEINE FISKALE KRONIEK

Nieuwe vestigingen en voorafbetalingen

Bij niet-voorafbetaling wordt er op de personenbelasting, die slaat op het bedrijfsinkomen, een vermeerdering toegepast van gemiddeld 22,5 t.h. Bij onvoldoende voorafbetaling, slaat die vermeerdering op het tekort.

Wie een zelfstandig beroep begint vóór zijn vijfendertigste levensjaar is gedurende drie jaar vrijgesteld van vermeerdering bij gebrek aan voorafbetaling.

Het jaar waarin de werkzaamheden worden aangevangen, wordt als een volledig jaar beschouwd.

Voorbeeld: aanvang beroep op 14 september 1984. Belanghebbende is vrijgesteld van vermeerdering wegens gebrek aan voorafbetaling voor de inkomsten van de jaren 1984, 1985 en 1986. Dus moet hij pas in 1987 gaan voorafbetalen!

Voor de nieuwe vestigingen, dus niet voorafbetalen, het is nutteloos. Maar vrijgesteld van vermeerdering is niet vrijgesteld zijn van belastingen. Als men in 1984 met een zelfstandig beroep begint, mag men in 1985 een aanslag verwachten. Daarom doet men er goed aan van in de loop van de eerste jaren van uitbating een reserve aan te leggen (b.v. elke maand op een depositoboekje) om te gepaste tijde de belastingaanslag te kunnen betalen.

Maar er zijn ook nog andere mogelijkheden.

Serge Blondeau - Fiskaal Adviseur UFSAL
tel. 057/30 01 44

BOND ZONDER NAAM

25 jaar in dienst van mensen in nood

25 jaar Bond zonder Naam is al een heel stuk weg, maar geen eindpunt en ook geen rustpunt. Integendeel, de weg loopt verder en langs die weg wachten nieuwe armen met ogen vol verdriet. Hun aantal groeit en ze rekenen op ons. Daarom, koop kerstkaarsen van Bond zonder Naam bij:

E.H. Deconinck, Stavele
Vandergucht Roger, Beveren-IJzer
Blanckaert Roger, Haringe
Lamaire Raf, Proven
Vandenberghe Roza, Krombeke
Menu Paul, Roesbrugge.

MENSEN VAN BIJ ONS

Op 27 augustus jl. is te Tielt overleden, Gerard Van Engelandt. Hij was geboren te Stavele op 24 mei 1907 en een eerste maal gehuwd met mevr. Maria Dewaegemaecker van Krombeke. Na dit huwelijk werd hij uitbater van de herberg *De Zwaan* (naderhand 't *Swaenhof*), het oude gemeentehuis van Beveren-IJzer terwijl hij werkzaam was in de brouwerij Dehaene. Hij trad voor de tweede maal in het huwelijk met mevr. Denise Derycke van Leisele en ging in 1962 Tielt bewonen.

AANBEVOLEN BOEK

De Vlaming Willem van Rubroek, afkomstig uit het Frans-Vlaamse dorpje Rubroek, begon in mei 1253 aan een lange tocht naar het hartje van het toen onbekende Azië. In een uniek verslag heeft hij dat grote avontuur beschreven, alsook de nu verdwenen Mongoolse hoofdstad Karakoroem, waar hij door de machtige grootkhan werd ontvangen.

De Nederlandse vertaling van Willem van Rubroeks reisverhaal wordt nu door de heemkundige kring *De Roede van Tielt* in boekvorm uitgegeven. Inleiding, reisverhaal, bibliografie, register, kaart, foto's en illustraties beslaan samen 160 pagina's.

Formaat: 14,5 cm x 20,5 cm, omslag in 2 kleuren.

Prijs: 395 fr. (+ 50 fr. voor verpakking en verzending).

Te bestellen door storting op rekening 001-1478512-17 van *Uitgaven De Roede van Tielt*, 8880 Tielt, met vermelding: Willem van Rubroek.

Datum verschijning einde september.

In het novembernummer van *De IJzerbode* komt er een uitvoerige bijdrage over Willem van Rubroek.

TE HUUR

- **LANDELIJKE WONING** met enig mooie ligging. Typisch Vlaams hoevetje met 1 ha weide. Rustige ligging op ± 12 km van Poperinge. Voor inf. tel. 057/20 14 46 tijdens bureeluren.

ELEKTRO LEROY Geert

Weggevoerdenstraat 26,

ROESBRUGGE

Tel. 057/30 03 10

ERKENDE VERDELER PHILIPS - SBR

de kleurechte TV en het befaamde gamma andere toestellen voorbehouden aan de gespecialiseerde VAKMAN die ze Zelf kan Herstellen!

HERSTELLING van alle toestellen, alle merken, ook industriële koeltechniek.

DANK aan de vele klanten die mij reeds hun vertrouwen schonken. Reken verder op mijn degelijke voorlichting en SERVICE!

NU EEN ZICHT- EN SPAARREKENING.

LATER EEN VOORDELIJGE LENING.

ASLK

we doen met je mee

Tot 31.12.1984 krijg je bij de opening van een zichtrekening met Spaarrekening een **prachtige sporttas** als geschenk.

Agentschap ROESBRUGGE-HARINGE

Prof. O. Rubbrechtstraat 14 - Tel. 057/30 08 66

Geldbeleggingen - Leningen - Verzekeringen

Kantoorhouder: Johan DEGRAEVE

**de grootste keus
behangpapier**

de grootste keus
DEKENS
DONSDEKENS
DEKBEDDEN
BESCHERMHOEZEN
HOOFDKUSSENS

WOONINRICHTING

schoonaert

Tel. 057/33 40 86

Bruggestraat 3 - 5

8970 POPERINGE

HET
KWALITEITSMERK
Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35

8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

Een rendabele en soepele belegging

DE MAXIBON VAN ARGENTA

kasbon met automatische kapitalisatie van de intresten,
opvraagbaar na 3, 4 of 5 jaar.

100.000 fr. wordt na 3 j. : 135.400 fr.

• 4 j. : 151.120 fr.

5 j. : 170.900 fr.

Uw ARGENTA-kantoorhouder
KRIS ROSSEEUW

Provenplein 48, 8994 PROVEN

Tel. 057/30 03 55

UW APPELTJE VOOR DE DORST

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

VERZEKERINGEN
PRINZIE
BELEGGINGEN
PRINZIE
PVBA ZAKENKANTOOR
PRINZIE

Provenplein 39A, 8994 PROVEN

Tel. 057/30 09 01 - 30 09 02

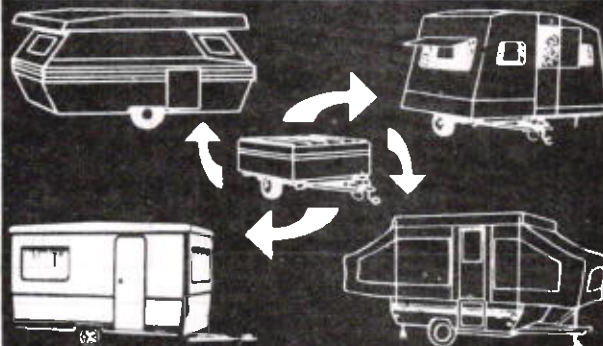
na de diensturen : 30 03 26 - 30 02 58

Alle verzekeringen en
geldplaatsingen
onder **staatswaarborg**.

**DECUYPER
POPERINGE**

de vouwcaravanspecialist van België

plooibare caravans in overvloed

leperstraat 69 en 124 8970 Poperinge Tel (057) 33 37 74

Michel BAELE

Bankelindeweg 29 C, 8994 KROMBEKE

PLAATSEN VAN

CENTRALE VERWARMING — ASFALTBEDEKKING

KEUKENS — SANITAIR

ALGEMEEN ONDERHOUD VAN GAS- EN MAZOUTBRANDERS

HOUTSKOOL

Telefoon 057/40 05 43

Voor pijnlijke voeten

PEDICURE

- algemene voetverzorging
- verzorging van eelt, likdoorns, eksterogen, kalknagels, ingegroeide nagels, ...

Patrick DESCHREVEL

Blasiusstraat 14, KROMBEKE

Tel. 057/30 02 01

op afspraak - ook thuisbezoek

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND :

Huwelijksaankondigingen :

- Paul Debeer van Proven met Lena Laseure van Roesbrugge-Haringe.
- Leo Parent van Roesbrugge met Colette Soenen van Proven.

Huwelijk :

- Marc Muyle van Roesbrugge-Haringe met Christa Nuytten van Menen.

SPORTAVOND

Naar jaarlijkse gewoonte zal ook dit jaar de sportavond plaatsvinden, dit op zaterdag 20 oktober vanaf 20 u. in zaal „Kristen Volkshuis“ te Roesbrugge.

De sportavond heeft als hoofdbrok de wedstrijden op rollen, met als hoogtepunt het kampioenschap van België voor de renners van het Westhoekriterium en jongeren tot 17 jaar. Ook de liefhebbers met ondermeer Chris Lozie, Filip Berquin, enz...; de junioren met de plaatselijke renners P. Louf, Danny Logie, Luc Groussey, enz...; de nieuwelingen met de vorige kampioen Kurt Carron, krijgen ook de kans zich op de rollen te meten. Zelfs de wielertoeristen met specialist Dirk Goussey zullen zeker zorgen voor een spetterende show.

Dit jaar krijgen we ook weer het optreden van krachtpatser Walter Arfeuille uit Vlamertinge, en die hoeven we niet meer voor te stellen. Kortom, een avond die elke sportliefhebber moet bevredigen, en die hij zeker niet mag missen.

BOOTTOCHTEN in de WESTHOEK

Vanuit Veurne worden er met een voormalige Amsterdamse grachtenboot voor 84 personen, op zaterdag regelmatig boottochten naar Duinkerken ingericht. Vertrek om 7.30 u. aan de kaai te Veurne. Aan boord krijgt men een stevig ontbijt en bij terugkeer is er een Franse maaltijd (stokbrood, kaas, wijn) voorzien. Prijs alles inbegrepen : 395 fr. per persoon. Vooral telefonisch reserveren op nummer 058/51 78 53 van Westhoek Toerisme Koksijde.

Op bestelling kunnen het hele jaar door tochten doorheen de Westhoek worden ondernomen, b.v. van Veurne naar Roesbrugge, met of zonder maaltijden aan boord, met of zonder haltes onderweg. Nadere inlichtingen bij Dienst voor Toerisme te Veurne, tel. 058/31 21 54.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND :

Geboorten

- Vanja Dewaele, d. v. Luc en Ria De Keyzer (Stavele).
- Corneel Maertens, z. v. Pierre en Jenny Sampers (Stavele).

Overlijdens

- Maurice Marchand, 67 j., ongehuwd (Beveren).
- Godelieve Butaye, 82 j., ongehuwd (Stavele).

Bij STERFGEVAL

Raymond DECLERCQ pvba

Bruggestraat 162
8970 POPERINGE
Tel. 057/33 42 56

- LUXE-AUTOCORBILLARD
- ROUWBEHANG

Voor de streek van Roesbrugge-Beveren :

Camille VERSLYPE

Bergenstraat 11
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 04 37

SPAARKAS
ippa

Jacques PYFFEROEN

Graaf van Hoornweg 5

8994 KROMBEKE

Tel. 057/40 08 24 (tijdens kantooruren)

SPAAR- en BANKVERRICHTINGEN

Alle VERZEKERINGEN

Overname van uw bestaande polissen
Goedkope premies

Kantooruren :

Ma - di - wo - do - vr van 8 - 12 u.
zaterdagmiddag en op afspraak.

K.L.J.-MEERSBLOMME

Op vrijdag 5 oktober 1984 starten we met ons nieuw werkjaar onder het thema : „Spring-levend“. Alle jongens en meisjes vanaf 14 jaar uit Beveren-IJzer, Stavele en Leisele zijn welkom. Lokaal : oude jongensschool, Roesbruggestraat 25, 8991 Beveren-IJzer.

BOUW- of KOOPPLANNEN ? HUIDIGE LEENLAST TE ZWAAR ?

Informeer vrijblijvend naar onze uiterst
voordelige KREDIETVOORWAARDEN

Wij kunnen U zeker helpen.

Uw ARGENTA-kantoorhouder
KRIS ROSSEEUW
Provenplein 48, 8994 PROVEN
Tel. 057/30 03 55

UW APPELTJE VOOR DE DORST

Velpon Super Klip Ø 9mm. Zelfklevend. Minimaal 200.000x open en dicht.

Velpon Super Klip
hecht op alle vlakke en
gladde ondergronden in
badkamer, keuken, hal,
kamer. In auto, boot,
caravan en op kantoor.
Velpon Super Klip klemt
alles vast in een wip. Op
blijster. In wit en bruin.
Inhoud blister 4 stuks.

BOEKHANDEL SCHOONAERT

Bergenstraat 14
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 79

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN MAAND OKTOBER

Kaartingen

- Roesbrugge, bij J. Gunst
maandag 8 oktober
maandelijke kaarting voor de „Gildekaarters”
- Haringe, in de schoollokalen
woensdag 10 oktober
puntenkaarting „Derde Leeftijd”
- Proven, zaal „Sint Eloi”
donderdag 11 en donderdag 25 okt. te 13 u.
kaartnamiddag „Derde Leeftijd”
- Roesbrugge, in „De Gouden Arend”
maandag 22 oktober
maandelijke kaarting voor de „Arendkaarters”
- Roesbrugge, bij J. Gunst, dinsdag 23 okt.
puntenkaarting „Derde Leeftijd”
- Haringe, in „Sint Jozef” bij Cecile Ryon
zaterdag 27 en zondag 28 oktober
maandelijke kaarting voor de leden
- Roesbrugge, bij J. Gunst, zaterdag 27 okt.
saucissenkaarting t.v.v. „Grensspurters Oost-Cappel”

Vogelpik

- Roesbrugge, bij J. Gunst, zaterdag 13 okt.
vogelpiksmijting voor de leden
- Haringe, in „Sint Jozef” bij Cecile Ryon
zaterdag 13 en zondag 14 oktober
vogelpiksmijting voor de leden
- Roesbrugge, in „De Gouden Arend”
zaterdag 27 oktober
maandelijke smijting voor „De Arendpikkers”

Ouderavond

- Roesbrugge, zaterdag 13 oktober
Chiro ouderavond bij J. Gunst

Sportavond

- Roesbrugge, bij J. Gunst
zaterdag 20 oktober te 19.30 u.
Sportavond met koers op rollen
Optreden van Walter Arfeuille

WERKEN MET KRUIDEN

CM Ziekenzorg Roesbrugge-Haringe organiseert in samenwerking met KAV, KVLV, KBG en DF-IJzerweelde op vrijdag 26 oktober in zaal *Kristen Volkshuis* te Roesbrugge een interessante kruidenvoordracht door de heer Georges Maes uit Brugge. De spreker handelt over het herkennen en het gebruik van kruiden in de voeding en in het dagelijkse leven. Wij leren er kruidenthee, kruidenolie en kruidenextract maken. In het tweede deel worden enkele dia's vertoond, waardoor wij kennis kunnen maken met enkele minder gekende kruidensoorten. Er is ook mogelijkheid tot vraagstelling en gesprek. Iedereen wordt van harte op deze leerrijke avond uitgenodigd. Aanvang om 19.30 u.

BERTENNEST - ROESBRUGGE

Bergenstraat 29 - tel. 057/30 02 08

Op zaterdag 20 oktober speurtocht langs gekanaliseerde IJzer en de natuurlijke (dode) IJzerarm onder leiding van een natuurgids en onder toezicht van het Centrum voor Natuurstudie.

Vertrek om 15 u. aan Bertennest. Einde wandeling om 16.30 u.

Geen afstanden, knapzak en waterdicht schoeisel meenemen.

Deelname gratis, mits aanmelding vooraf.

TE HUUR

- **Nette WONING**, Bergenstraat 97, Beveren-IJzer, z.w. St-Omaarstraat 8, Beveren-IJzer, 057/30 07 33.

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Toen ik nog een jongetje was - het was in mei 1927 - stonden de weinige kranten en weekbladen die toen tot in de Westhoek doordrongen, bol van entoesiasme over de prestaties van de Amerikaanse vlieger Charles Lindbergh, die geheel alleen van New-York, over de enorme Atlantische Oceaan naar Parijs kwam gevlogen, met een eenmotorig vliegtuigje de Spirit of St. Louis.

Nu, 57 jaar later, is er de jongste weken, tot vervelens toe in de intussen sterk toegenomen media, voortdurend sprake van de ramp met de Mont Louis. Goed en slecht nieuws, maar Louis is erbij betrokken.

Die Mont Louis is een Frans schip dat - hoe is het mogelijk op die enorme waterplas - op klaarlichte dag in botsing komt met een Hollands vaartuig en een zodanige deuk heeft gekregen dat het roerloos slagzij ging liggen, net als die dode vinvis die een paar weken geleden te Nieuwpoort is aangespoeld.

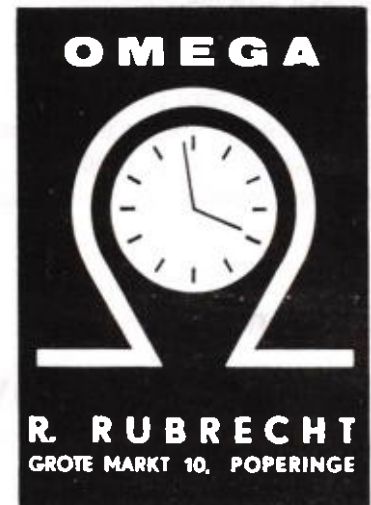
Het steeds op vinkeslag liggende Greenpeace, wist onmiddellijk te vertellen dat de Mont Louis gevaarlijk goedje aan boord had. Maar van „bevoegde zijde” werd ons herhaaldelijk en nadrukkelijk bevestigd dat dit sterk overdreven was: „alleen maar een min of meer giftige stof, die goed ingekapseld zat en waarvan we niets moesten vrezen”. Als dat werkelijk zó was, waarom had de hele bemanning van de Mont Louis dan individuele stralingsmetertjes meegekregen, vroeg menigeen zich af en waarom werden er rond het gezonken schip voortdurend en angstvallig waterstalen genomen, die naar het atoomcentrum te Mol werden gestuurd voor onderzoek?

Naderhand zou blijken dat het schip vanuit Frankrijk niet alleen 450 000 kg uranium hexafluoride, maar nog een aantal vaten verrijkte uranium, bestemd voor de Sovjet-Unie, transporteerde!

Denk eens goed na, terwijl men ons voortdurend aanzet om afweerraketten, voorzien van kernkoppen, op onze bodem te plaatsen als afschrikkingsmiddel tegen een bedreiging van de Russen, omdat er een evenwicht zou tot stand komen, in die zin dat beide wereldhelften even grondig zouden kunnen vernietigd worden, levert onze „bondgenoot” Frankrijk, aan Rusland grondstoffen om chemische wapens en atoombommen te fabriceren! Van je vrienden moet je het hebben! Terwijl België een onschuldige boormachine niet eens naar Rusland mocht verscheppen, zelfs niet als het bestaan van de fabricerende firma en het inkomen van honderden werknemers in het gedrang komt!

„De wereld staat op zijn kop”, zegt Gusta, „de Fransen bevoorraden de Russen in grondstoffen voor atoombommen, Paul Goossens van De Morgen vraagt geld aan kapitalisten om zijn zwalpende linkse progressieve krant boven water te houden en de Voerense fruitkweker Happart, heeft net als Napoleon „zijn ontmoeting met de geschiedenis” gehad!”

Awel merci,
Pol

Stoelen en tafels
Vlechtwerk
Biezen en riet

Paul Rappelet

Roesbruggestraat 4
8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 63

**GARAGE
NEVEJAN
KROMBEKE**

- VW GOLF GLD
- OPEL diesel
- MERCEDES 200D

Tel. 057/40 00 35

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 11
8980 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

Schoenen voor de winter
en voor elke gelegenheid
degelijk en modieus

Bekijk eens onze uitstalramen
dan bemerkt U reeds enkele modellen
en prijzen van onze kollektie
Kwaliteit moet daarom niet duur zijn.

Schoenen

Ig. PARENT-MOYAERT

Prof.O.Rubrechtstraat 35
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 20

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

't Was op 'n zomerschen nuchterd vroeg, rond
Sinken, dat paster Goeman van Stavele ol op toer
was met zyn veeloo. Ie was ol in 't weerekeeren
van d' hofstee van boer Vanhouttes, waar dat'n,
volgens de gewoonte met den hoogdag. Onzen
Heere è dreegen hadde naar petje Vanhoutte.

Je moet weten dat Vanhouttes hof de verste
boerderij van 't dorp was. Ol kinkelstraatjes en
tusschen haagen en bollards moeste je er naar-
toe, maar 't was in de zomer de schoonste wandel-
ling da 'je koste peinzen.

Meneere paster was zeker oek van dat gedacht,
want è sprong van zyn veeloo en ging te voete ol
rond kyken. De zonne schonk nog leege over de
velden en zette de daaken en de gevels van de
boerderijen in vlamdend rood en schetterend wit.
Er schoot è leeuwerke (leeuwerik) ol zingen de
lucht in en meneere paster stond stille om 't hork-
ten. Maar è keek meteen overal rond, want è
hoorde olmetnekeer è heesche mannestemme die
è straatliedje zong. Er was in 't ronde geen mens
te ziene en 't kwam pertank van dichtby !

„k Gelooven dat 't van uit dat klaverstik komt'
zei de paster in zyn eigen. 'n Legde zyn veeloo in
den dykkant en ging het stik op om te kyken...
Waarlyk ! Die daar in de klavers lag te zingen van
„Viens Madelon", was Koben Krabbe, den ouden
visscher die twintig stappen verder weunde in è
kleen huuzige.

„Wel, Koben, wuk doe je gie hier ?" vroeg de
paster.

„Ik hèn hier è slaapen, meneere paster" zei
Koben... „maar onke 't meugen vraagen, wuk doe
je gie hier ?"

„Koste gie niet evengoed naar huis gaan slaap-
pen" lachte de paster.

„Je moet horkten, meneere paster" zei Koben
ol rechte rabbelen.... 'k hèn ik gisterenavond
nogol lange bliuven veugelpieken in „ 't Leutig
Engeltje" op de plaatse, zoodat 't styf laate was
onke hier arriveerde... je kent gie oek Stiene, mien
wuuf ennée... en 'k peinsde in mien eigen ze gaat
voor è prulle van niet weere è ongehoord leeven
maaken. Alzoo hèn 'k hier è rustigen nacht kunnen
passeeren".

„Foetert dat nog oltyd niet tusschen julder
dè ?" vroeg de paster... „je moet trachten beter
overeen te kommen".

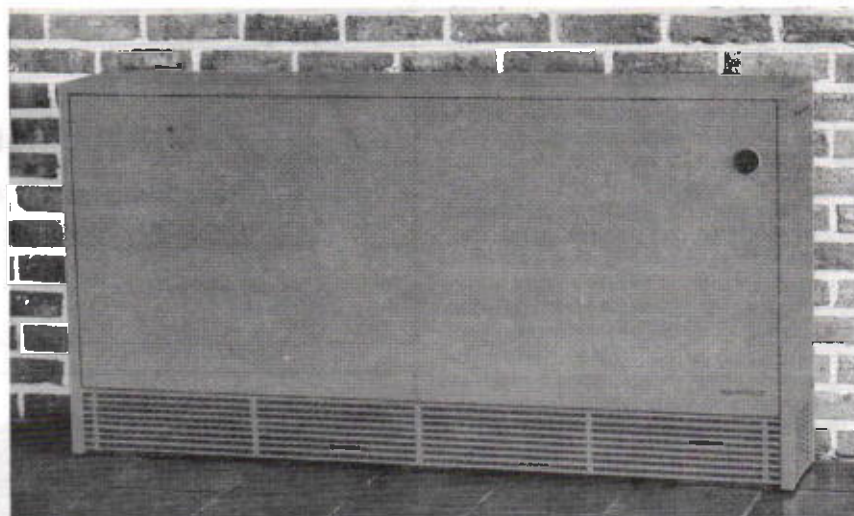
„'t Is ol veele verbeterd, meneere paster", zei
Koben... „we begunnen olle twee è beetje doof te
kommen en we verstaan mekaar nu ol veele
beter".

Meneere paster pakte zyn veeloo en liet Koben
olleene naar huus gaan. 'n Paar daagen laater
ging 'n toch è keer hooren hoe dat de situatie was.
Koben was natuurlijk weg en Stiene deed onge-
hoord heur beklag...

„Wel, meneere paster, ik hèn ik nieten aan dien
vent... è spreek geen twee woorden in è geheel
den dag teegen mien !"

„Jamaar Stiene, je meugt oek niet oltyd zaagen
d'r teegen" replikeerde meneere paster... „je moet
oek water in je wyn doen !"

„Och, 't is nu ol nieten anders meer ol water"
kloeg Stiene... „kyk, 'k gaan joen subiet è exempel
geeven... Gisteren liep 'n hier osan rond ol muulen
trekken en zyn buuk vasthouden en olle stappe
naar de W.C... 'k vroeg wuk dat er haaperde, maar
weere geen antwoorde wel, meneere paster, ik
moeten dat hier zuiveruit ol rieken !" KWAAK

VRIENDELIJKE WARMTE en DEUGDELIJK KOMFORT
in uw bestaande woning en nieuwbouw met

de nachtstroom akkumulatoren **MALAG en DAALDEROP**

★ **NU** met tussenkomst van de elektriciteitsmaatschappij GASELWEST
een vermindering van 4 000 fr. per aansluiting.

Vraag ons vrijblijvend om dokumentatie en inlichtingen :

J. CAPPOEN-GANTOIS

Prof. O. Rubrechtstraat 12
8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever: Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30 03 79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZEBODE

Informatieblad
voor de dorpen:Roesbrugge-Haringe
Proven-Krombeke
Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks: behalve in augustus

Bij de publikatie van zijn reisverhaal

Willem van Rubroek, wereldreiziger uit de 13^e eeuw

Van uit de Westhoek naar het hartje van Mongolië

Wanneer men het heeft over de laat-Middeleeuwse kontakten tussen het Westen en het Verre-Oosten wordt er meestal alleen maar gesproken over de Venetiaan Marco Polo, die in 1271 naar China trok en na een avontuurlijk verblijf aldaar en een bewogen terugtocht, pas in 1295 te Venetië weer voet aan wal zette. In 1298-1299 was hij de gevangene van de Genuezen, die de Venetianen hadden verslagen. Hij kreeg als celgenoot een zekere Rustichello van Pisa, die zijn fantastisch reisverhaal optekende. Dit werk werd zeer bekend en was tot het begin van de 17^e eeuw de voornaamste bron van onze kennis van Centraal- en Oost-Azië.

Men had immers bijna volledig uit het oog verloren dat precies twintig jaar vóór Marco Polo, de Vlaming Willem van Rubroek tot in het hartje van Mongolië was doorgedrongen en bij zijn terugkeer in 1255 een reisverslag neerschreef, dat om zijn zakelijkheid en objectiviteit werd geprezen. De Engelse minderbroeder en scholastieke wijsgeer Roger Bacon, had nochtans bij het schrijven van zijn zeventigdelig *Opus Majus* (1266-1268), inzake aardrijkskundige gegevens, veelvuldig uit het werk van Willem van Rubroek geput.

Dit uitgebreide verslag, dat in het Latijn was gesteld, en door O. Peschel, de bekende 19^e eeuwse geschiedschrijver van de aardrijkskunde, in zijn *Geschichte der Erdkunde* (1877) „een groot geografisch meesterwerk van de Middeleeuwen” werd genoemd, werd reeds in 1625 in het Engels en in 1634 in het Frans vertaald. Bovendien verscheen er te Leiden in 1706 een Nederlandse vertaling. Nieuwe vertalingen in onze taal werden gepubliceerd in 1903 en 1944. Nu, medio september 1984, heeft de heemkundige kring *De Roede van Tielt* voor een prachtige heruitgave gezorgd, voorzien van een boeiende historische en biografische inleiding en degelijk gestoffeerd met een uitvoerige bibliografie, register, kaart en meerdere illustraties. Een waardevol werk!

Zendingen uit het Westen

In de 13^e eeuw, toen de laatste kruistochten tegen de muzeimanse Turken werden ondernomen, diende er zich plots een nieuwe vijand aan. Woeste Mongoolse horden, uit het Verre Oosten, die onder Djenghis-khan (+ 1227) een groot deel van Azië onder de voet hadden gelopen, drongen onder leiding van Djenghis' zoon Ogödei, Oost-Europa binnen en overrompelden in de jaren 1226-1242 het ene land na het andere. Zij kwamen in Bulgarije, Zuid-Rusland, Hongarije, Bohemen en Polen en drongen zelfs door tot in Noordoost Italië. De legers die tegen hen uitgezonden werden, liepen de ene nederlaag op na de andere en in 1241 werd te Walstatt bij Liegnitz de Duitse ridderschap verpletterend verslagen, zodat voor Europa het ergste te vrezen viel. Paus Innocentius IV schreef vastendagen en openbare gebeden voor om Gods hulp in te roepen tegen deze bedreiging voor het

Westen. Maar voorlopig was er niets meer te vrezen, want de Mongolen hadden in vliegende vaart Europa verlaten, omdat Ogödei-khan was overleden en hun in Europa vertoevende aanvoerders erbij wilden zijn als in de hoofdstad Karakoroem, in de Gobi-woestijn, de nieuwe khan werd verkozen.

De paus die binnen afzienbare tijd nieuwe overrompelingen vreesde, trachtte deze te voorkomen met een gezantschap naar de Mongolen te sturen. De dominikaan Andreas van Longjumeau die in 1245 met de opdracht werd belast, wist alleen maar brieven te overhandigen aan de voorhoede van het Mongoolse leger in Groot-Armenië. De Italiaanse francisciaan Giovanni Pian de Carpino, die in 1296 werd uitgestuurd, wist door te dringen tot aan het hof van de nieuwe grootkhan Koeyoek (opvolger van Ogödei) en werd er nog goed ontvangen ook. Uit de boodschap die hij meekreeg bleek echter dat de grootkhan niet bereid was enige toegeving te doen. Andere pogingen mislukten volledig.

Ook de Heilige Lodewijk van Frankrijk, die de leider werd van de zesde en zevende kruistocht, wenste in kontakt te komen met de Mongoolse vorsten, niet alleen om verdere veroveringstochten in Europa te vermijden, maar tevens om hun aanvalsfuries te laten keren tegen de vijanden van de kristenheid, de muzeimannen. Hij hoopte des te meer op resultaten omdat geruchten de ronde deden dat sommige Aziatische heersers, waaronder een zekere vorst Sartak - een achterkleinzoon van Djenghis-khan - niet alleen de kristenen geneegen waren, maar zich bovendien tot het kristendom zouden bekeerd hebben.

Toen Lodewijk IX op 17 december 1248 voet aan wal zette op het eiland Cyprus, om dit als aan-

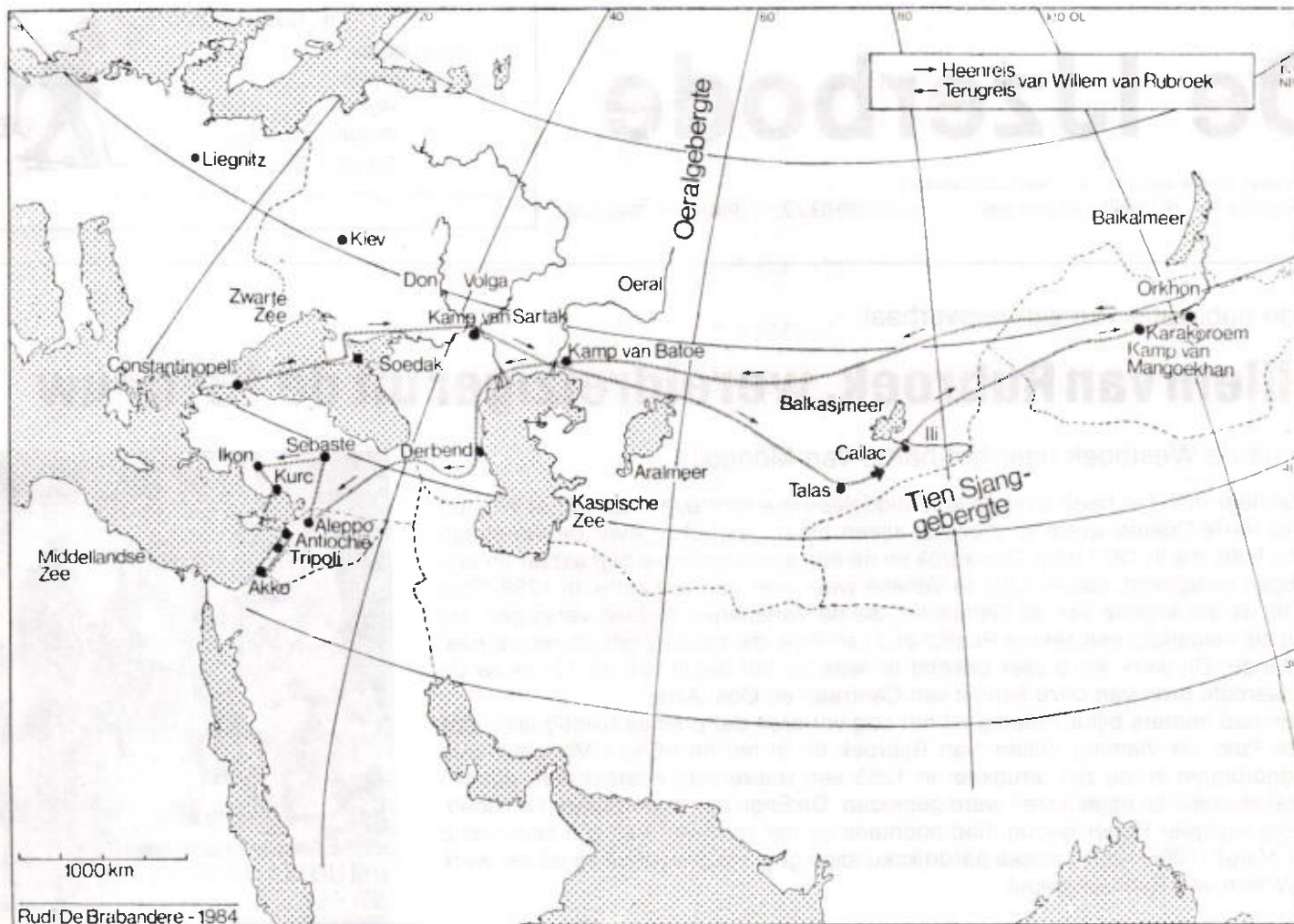

Willem van Rubroek vóór de khan

valsbasis te gebruiken tegen Egypte, waarvan de sultans Palestina in hun bezit hadden, maakte hij plannen om een gezant naar Sartak te sturen. Maar onverwachts daagden in december 1248 twee gezanten op die door een Mongoolse bevelhebber naar Lodewijk waren gestuurd en die in het bezit waren van een boodschap waarin een bondgenootschap van Mongolen en „Franken” werd voorgesteld en waarin tevens aan de kristenen die onder Mongools gezag stonden, godsdienstvrijheid werd beloofd.

Ook vernam Lodewijk van deze gezanten dat de bevelhebber van hun troepen, die zich in Perzië en Armenië bevonden, zinnens was de Turken te Bagdad aan te vallen en dat hij graag zou zien dat Lodewijk de sultan van Egypte te lijf ging om aldus te beletten dat Egypte Bagdad ter hulp kwam. Het was welhaast of deze voorstellen de wensen van de Heilige Lodewijk voorkwamen.

Toen de Mongoolse gezanten vertrokken liet hij ze vergezellen van zijn eigen zaakgelastigden, in het gezelschap van de dominikaan Andreas de Longjumeau, die reeds vroeger met de Mongolen was in kontakt geweest, en nu de grootkhan in Karakoroem zelf moest opzoeken om grondige besprekingen te voeren. Toen zij, na een lange en moeizame reis hun bestemming hadden bereikt, stond er hun een grote ontgoocheling te wachten. Het hof was weer in grote rouw. Koeyoek de grootkhan was overleden. Voorlopig werd het regentschap door zijn weduwe waargenomen, die pater de Longjumeau en zijn gezellen terugstuur-

Kaart van de reisroute van Willem van Rubroek
 Uit het boek van U. Devolder - R. Ostyn - P. Vandepitte, „Het reisverhaal van Willem van Rubroek”
 Uitgave De Roede van Tielt (mettoelating van de uitgever).

de met een brief waarin alleen maar de volledige onderwerping van het Westen werd geëist... Toen ging Willem van Rubroek...

Willem van Rubroek

Willem van Rubroek was een Vlaamse franciscan, die zoals zijn naam het zegt, afkomstig was uit het plattelandsdorpje Rubroek, dat nu in Frans-Vlaanderen is gelegen, ten noordwesten van de Kasselberg, ongeveer daar waar de IJzer ontspringt. Willem zou er omstreeks 1215 geboren zijn. Waarschijnlijk deed hij zijn intrede in het franciscanenklooster te Sint-Omaars, maar naderhand zette hij zijn opleiding verder in het studiehuis te Parijs.

Omstreeks 1250 bevond hij zich in een klooster te Akko in Palestina. Daar ontmoette hij Andreas de Longjumeau toen die, in 1251, uit het rijk der Mongolen was teruggekeerd. Ook zou hij Carpino's *Historia Mongolorum* hebben gelezen en na nog vaak inlichtingen te hebben ingewonnen bij kooplieden die reeds met Mongolen in aanraking waren geweest, zou hij het besluit genomen hebben op zijn beurt naar het hof van de vermeende „kristen” Sartak te gaan om hem toelating te vragen zich als missionaris in zijn land te mogen vestigen.

Hoewel hij niet in opdracht van Lodewijk van Frankrijk optrad, kreeg hij toch een aanbevelingsbrief van deze laatste mee.

Op 7 mei 1253 scheepte hij samen met zijn ordebroeder Bartholomeus van Cremona en drie gezellen te Konstantinopel in, met bestemming Soeldaja (nu Soedak) in de Krim, dus op de noordelijke oever van de Zwarte Zee. Van daaruit ging het verder oostwaarts met ossewagens, die hij zich daar had aangeschaft. Na drie dagen ontmoette Willem de eerste Mongolen. Toen ik met hen kennis maakte leek het me of ik plotseling in een andere wereld overstapte, zo schreef hij in zijn reisverslag. Hij trok op 21 juni over de Don en bereikte enkele dagen later het tentenkamp van Sartak, een van de bevelhebbers van de Mongoolse voorposten. Onderhandelingen werden aangeknoopt, maar Sartak durfde niet op eigen gezag beslissen en verwees Rubroek naar zijn vader, vorst Batoe, die over Rusland heerste.

Te paard ging het verder, de Wolga over, en na enkele dagreizen kwam men te Sarai, waar Batoe met zijn hofhouding verbleef. Maar ook deze vorst wilde de vreemdelingen geen verblijfsvergunning geven voor om het even welke plaats van zijn uitgestrekt rijk. Hij verwees op zijn beurt de missionaris naar het hof van de grootkhan Mangoe, de opvolger van Koeyok.

Naar de grootkhan

Toen begon het langste en zwaarste deel van de tocht, vanaf het noordelijke kustgebied van de Kaspische Zee tot de omgeving van Karakoroem,

ergens ten zuiden van het Baikalmeer en ten noorden van de fameuze Gobi-woestijn, die eerste in de twintigste eeuw, en voornamelijk door de in 1952 overleden Zweedse ontdekkingsreiziger Sven Hedin, werd geëxploreerd. Aangezien Rubroek en zijn medebroeder - de gezellen had hij bij Batoe moeten achterlaten - op aanwijzing van een Mongoolse vorst de reis ondernamen, werden zij begeleid door een voorname Mongool en konden zij gebruik maken van het goed ingerichte paardenpostwezen van dit volk.

Niettegenstaande deze tegemoetkomingen hadden zij in de winter, die zich daar vroeg manifesteert, een reis van meer dan drie maanden voor de boeg - van halverwege september tot een paar dagen vóór nieuwjaar - waarin zij honger, dorst, koude en vermoeienis moesten trotseren, maar op 27 december 1253 kwamen zij in het kamp van de grootkhan.

Deze ontving de missionarissen aanvankelijk koel en toonde maar weinig belangstelling in verband met hun voorstellen. Willem werd naderhand verplicht met het nomadenkamp verder naar het oosten te trekken, tot zij begin april 1254 Karakoroem bereikten.

Aan het hof van Mangoe bestond er een droevige strijd tussen boeddhisten, mahomedanen en nestorianen, die er het hunne toe bijdroegen om de franciscanen in een twijfelachtig daglicht te

(vervolg blz. 340)

GEUZEN TUSSEN HONDSCHOTE EN IEPER (4)

Beelden van vóór, tijdens en na de reformatie

Wat voorafging : *Het geloof in de Middeleeuwen / Ketterijen in de Middeleeuwen / De aflaathandel / Maarten Luther en zijn leer / Het Lutheranisme in Vlaanderen / De eerste slachtoffers.*

Johannes Calvin (1509-1564)

Het lutheranisme in de Westhoek

In de Westhoek zijn reeds vroeg hervormingsideeën doorgedrongen. In die tijd behoorde Frans-Vlaanderen ook tot de Spaanse Nederlanden en er bestonden nauwe relaties tussen de bewoners van Ieper, Poperinge, Hondschote, Sint-Winoksbergen, Duinkerken en alles wat daar tussenin lag.

Ieper, Poperinge en Hondschote waren centra van lakenrijverheid die hun produkten verkochten aan buitenlandse kooplieden, vooral aan Duitsers, dus aan mannen uit het land van Luther, die hier ongetwijfeld reformatorische ideeën en geschriften hebben binnengebracht.

In de 13e en 14e eeuw kenden Ieper en Poperinge door de textielrijverheid een uitzonderlijke bloei. Maar van het einde van de 14e eeuw af was tengevolge van gemeentelijke opstanden en pestepidemieën de produktie fel verminderd. Te Hondschote integendeel kende de saainijverheid, die lichte wollen stoffen produceerde, een buitengewone opgang. Hondschote telde in het begin van de 16e eeuw ongeveer 15 000 inwoners (in die tijd bijna het dubbel van Ieper) en produceerde 100 000 stuks textiel, dat was 13 maal de produktie van Poperinge.

Maar op de nieuwe ideeën volgde ook de repressie. In 1524 werden in ons land drie pauselijke inquisiteurs aangesteld, onder hen Olivier Buedens, proost van de Sint-Maartenskollegiaal te Ieper. Deze inquisiteurs hadden uitgebreide volmachten over de hele Nederlanden. Zij moesten alle ketteren opsporen en ze voor hun rechtbank dagen.

De repressie was streng en men werd voorzichtig als het ging om blijk te geven van nieuwe religieuze inzichten. Vele lutherse gemeenschappen werden ontbonden en predikanten werden opgeschorst. De beweging van de reformatie was nog niet krachtig genoeg om zich te weer te stellen.

Op 17 juli 1526 werd door keizer Karel te Mechelen, een nieuw edikt tegen de hervormden afgekondigd. Dit edikt of

plakkaat handelde voornamelijk over het verbod van het drukken, verspreiden of kopen van zgn. ketterse boeken en geschriften en over de vervolging van overtuigde ketteren.

De eerste sporen van lutheranisme in het Ieperse dateren van 1526-1527, want toen werd Jan Pauwaert veroordeeld door de Ieperse magistraat tot een boete van 20 ponden parisis, wegens omgang met personen die ervan verdacht werden lutherse boeken te lezen. In de baljuwsrekeningen van 1527 tot 1529 worden nog andere namen vermeld: Christiaan Heckebaert, Lamsin Motton en Joachim Uutendale, die geldboeten opliepen en Tram van der Cruce, die aan de schandpaal werd tentoongesteld, wegens ketterse uittalingen of om het lezen en bezitten van verdachte lectuur.

Ook in enkele plattelandsdorpen tussen Veurne en Poperinge werd er nogal vrijmoedig gesproken en getwist over de nieuwe geloofsvisie. Schoolmeester Adriaan Claysone van Pollinkhove was de spil waar omheen alles draaide. In en buiten de school gaf hij onderricht in lutherse zin. Hij werd tenslotte aangehouden en na een langdurige voorhechtenis in 1531 ter dood veroordeeld en omgebracht.

Op 21 maart 1527 werd te St.-Winoksbergen drukker Dierick Kits, veroordeeld tot een lijfstraf, tot verbeurdverklaring van het derde van zijn goederen en tot eeuwigdurende verbanning wegens de verkoop van lutherse boeken, onder andere de fameuze sermoenen van Luther. Op 31 oktober van hetzelfde jaar verscheen Jan Corbel voor het gerecht te Duinkerken, omdat hij met lutherse boekjes had gekolporteerde. Hij kreeg een boete van 20 gouden Karolussen en werd voor drie maanden verbannen uit het bisdom.

Maar al zijn de lutherse ideeën nogal vlug onze streek binnengedrongen, een verspreiding op grote schaal is het niet geworden. Voor zover we uit baljuwsrekeningen en vonnissen kunnen opmaken, waren het diegenen die konden lezen en schrijven - de intellektuelen van die tijd - die ook de eerste aanhangers geweest zijn van de nieuwe leer. Het is inderdaad te begrijpen dat de theologische twistvragen weinig pak hadden op de ongeletterde en hard wroetende arbeidersmassa.

Onze lutheranen waren echter geen revolutionairen, maar denkende mensen, die zich afkeerden van Roomse dekadentie. De gewelddenaars zouden later komen met de doopsgezinden en de calvinisten.

De anabaptisten

Omstreeks 1530 kwam er een nieuwe ketterse religieuze beweging naar voren: de beweging van de wederdopers of anabaptisten, ook nog doopsgezinden genoemd.

Toen Maarten Luther het had aangedurfd zijn stem tegen Rome te verheffen, meenden ook anderen dat te mogen doen. De beroering

die zijn prediking veroorzaakte bracht allerlei smeulende ontevredenheid en afwijkingen aan de oppervlakte.

De wederdopersbeweging begon in Zwitserland, met mannen die de kinderdoop verwierpen en alleen de doop van volwassenen in overeenstemming vonden met de H. Schrift. Daarom doopten zij hen die tot hun gemeenschap overkwamen, opnieuw. Van daar de naam *wederdopers* of nog *herdopers*. Men kon zich echter niet zo maar laten herdoopen als men dat wenste, vooraf moest de kandidaat-dopeling een grondige kennis opdoen van de geloofsleer.

Uit Zwitserland verdreven gingen de wederdopers naar de omliggende landen en zonden ijverig apostelen uit, die de sekte een verspreiding gaven in Duitsland, Oostenrijk en Holland, en ook tot onze streken doordrong.

Het was hier een beweging van stille vroomheid en teruggetrokken leven. Zij verwierp elke kerkelijke organisatie, zelfs elke gevestigde maatschappelijke orde en leefde in de hoop op een spoedig te verwachten Godsrijk. Zij kantten zich tegen de sakramenten, vooral de eucharistie, tegen het vagevuur, tegen de gebeden voor de doden en tegen de verering van de heiligen. Bij gebrek aan welomschreven leerstellingen en organisatorische uitbouw leidde het tot allerlei afwijkingen. De wederdopers stonden zowel tegenover de katholieken als tegenover de lutheranen en werden door de twee veroordeeld. Deze beweging heeft het zwaar te verduren gekregen. Vele wederdopers werden ter dood gebracht.

In de Westhoek zijn er belangrijke centra geweest van doopsgezinden. In een rapport aan Margareta van Parma, van 14 november 1561 meldde de inquisiteur Pieter Titelmans, als hoofdkerken van de anabaptisten: Ieper, Poperinge, Menen, Armentières, Hondschote, Doornik en Antwerpen. Hij spreekt over belangrijke bijeenkomsten van de wederdopers in een bos tussen Ieper en Menen. Uit een andere bron blijkt dat Beselare een belangrijke ontmoetingsplaats was van aanhangers van deze sekte.

De beweging van de wederdopers kende te Ieper haar grootste bijval tussen 1550 en 1562. Leenaert Bouwens, een doopsgezinde predikant uit Noord-Nederland, noteerde in zijn dooplijst dat hij te Ieper 13 doopsels had toegeënd tijdens een reis door Vlaanderen in 1554-1556.

Te St.-Jan (bij Ieper) was een kleine doperskolonie gevestigd, waarvan er op 14 augustus 1561 vijf leden - waaronder twee zwangere vrouwen - door de mannen van Titelmans werden aangehouden. Op 2 september werden ze te Ieper ondervraagd en gefolterd. Eén van de zwangere vrouwen, Syntgen Potvliets wist haar leven te redden door aan haar geloof te verzaken, maar de anderen werden veroordeeld tot de brandstapel. Een veroordeling die

in de eerstvolgende dagen werd uitgevoerd. Alleen bij Maeyken Kockx was er enig uitstel, men wachtte eerst de geboorte van haar kind af om haar dan op 25 juni 1562 op de brandstapel te brengen.

We weten ook dat Jan Heverwijn van Houtkerke in 1560, samen met drie andere praktiserende anabaptisten, levend verbrand werd te Veurne. In de periode 1559-1563 werden er in het Westkwartier 625 gereformeerden veroordeeld, waaronder 74 anabaptisten, waarvan 20 te Hondschote!

Naast de lutheranen en de anabaptisten had men ook nog, zij het in mindere mate de sakramentariërs, die de genadewerking van de sacramenten bestreden, maar voornamelijk, en dit van 1540 af, de calvinisten.

Door al die verschillende reformatorische-religieuze stromingen, die het met elkaar niet eens waren, werden de gemoederen hevig opgehitst. We weten dat er in 1536 te Hondschote in de herbergen heftig gediscussieerd en gevochten werd voor religieuze kwesties. Zo had de genaamde Marijn Mateel in een herberg aldaar de sermoenen van de pastoor gekritiseerd en de heiligenverering in het belachelijke getrokken. Dit had voor gevolg dat hij door Fransen Rebat voor "valsche lutheriaen" werd verweten en dat ze verwoed aan het vechten gingen. Daarmee was echter de kous niet af. In een van de volgende dagen herhaalde Mateel tegenover Rebat zijn schampere opmerkingen in verband met de heiligenverering. Dit bracht laatstgenoemde in een dusdanige staat van verontwaardiging en woede, dat hij Mateel een dodelijke messteek toebrengt. Rebat werd aangehouden en veroordeeld, maar kreeg in april 1537 genade van de vorst, omdat zijn slachtoffer een "lutheriaan ende viand Gods was"!

Het calvinisme

Het calvinisme is de leer van de Frans-Zwitserse priester Johannes Calvijn, die van 1533 af openlijk reformatorische ideeën begon te verkondigen. Zijn leer steunde voor het grootste deel op de zienswijze van Luther, maar hij heeft een meer afgerond theologisch systeem opgebouwd en de gereformeerde kerk een krachtige organisatie meegegeven.

In het middelpunt van zijn theologie staat zijn predestinatieleer, of leer van de voorbestemming. Calvijn beweerde dat zonder enige rekening te houden met de verdiensten of zonden van de mensen, God een deel voorbestemde voor de hemel en een ander deel (veruit de meerderheid) voor de hel. Wie geloofde gaf daardoor blijk van te behoren tot het uitverkoren deel.

Het calvinisme stond nog veel radikaler tegenover Rome dan het lutheranisme. Calvijn verwierp de liturgie en de beelden als afgodendienst. Het calvinisme had nauwelijks een kultus. De avondmaalsviering was volgens Calvijn alleen maar een soort voedsel waardoor een zekere kracht van Kristus onder de gepredestineerden kwam, voor de anderen was het slechts brood en wijn.

Luther liet het bestuur van de Kerk over aan de Staat, Calvijn trachtte de Staat aan de Kerk ondergeschikt te maken. Calvijn was strenger, puritein, fanatieker en absoluut onverdraagzamer ten opzichte van andersdenkenden.

Zowel Luther als Calvijn meenden dat hun leer en hun werk door God zelf was geïnspireerd. Men ging in die tijd nogal familiaar om met de hogere machten van goed en kwaad en terdege bewust van de eigen voortreffelijkheid hield men tamelijk voortvarend zijn eigen inzichten voor goddelijke uitspraken en die van anderen voor duivelswerk.

De Middeleeuwse theologie had ten overvloed geleerd dat de mens het enige object was in de goddelijke belangstelling, daardoor waanden de hervormers zich in een soort ik-gij-verhouding tot

het Opperwezen en waren zij zich te weinig bewust van hun geboortigheid. De mens die nog lang niet in staat was de meest elementaire natuurwetten om hem heen te begrijpen, analyseerde de diepste intenties van de Schepper en modelleerde zich onbewust een Opperwezen naar zijn „beeld en gelijkenis“.

Volgens de hervormers verhinderde de heiligenverering een contact met God, maar zij schiepen zich een al te menselijke God. Dat zij konden denken, maar nog niet abstraheren was het drama van die tijd.

Toch moeten we toegeven dat noch de zienswijze van Luther, noch deze van Calvijn a priori belachelijk te noemen zijn, noch hoogmoedig te negeren. Dat is ook de reden waarom vóór- en tegenstanders hele bibliotheken hebben volgeschreven om elkaar te overtuigen, zonder daarin tot heden toe te slagen! Door niet-theologen zijn andersdenkenden niet te overtuigen, door theologen ook niet. Geloof en rede kunnen wel een heel eind samen opstappen, maar ergens gaan de wegen uiteen. De benadering van om het even welke theologische stelling gebeurt steeds van uit een bepaalde geloofsovertuiging. Men begint van uit een bepaalde kring - waarin men meestal door zijn geboorte is geplaatst - en van daaruit redeneert men verder.

Volgende maal:
De verspreiding van het calvinisme / De eerste emigranten / Het bisdom leper

R.A.B.

WILLEM VAN RUBROEK (vervolg v. p. 338)

plaatsen. Bovendien kende Mangoe blijkbaar geen verschil tussen katolieken en Fransen. Hij geloofde dat diegenen die de katolieke godsdienst omhelsden rechtstreeks onder het gezag van de Franse koning kwamen te staan.

Toen Willem van Rubroek na een lang verblijf van meer dan een half jaar toelating kreeg om naar koning Lodewijk terug te keren, was hij verplicht zijn zieke medebroeder voorlopig bij de Mongolen achter te laten. De grootkhan gaf hem een brief mee voor de Franse koning, waarin deze alleen maar weer eens uitgenodigd werd zich te onderwerpen.

Bij de lange terugreis trok Willem 70 dagen lang in westelijke richting zonder één bewoonde plaats te ontmoeten. Op 16 september 1254 was hij opnieuw in het kamp van Batoe ten noorden van de Kaspische Zee waar hij zijn gezellen terugvond, die verheugd waren hem te zien, daar zij door Batoe's omgeving niet te best behandeld werden. Het gezelschap volgde daarop de noord-westelijke rand van de Kaspische Zee tot Derbend en trok vervolgens door de Kaukasus naar Armenië. Toen doorworstelden zij nog acht maanden lang een tocht door Klein-Azië tot Willem tenslotte vanuit de zuidkust van Turkije inscheepte naar Cyprus om er bij Lodewijk IX verslag uit te brengen. Maar de Franse koning die bij Mansoera in 1250 verslagen en gevangen genomen was, had na zijn vrijkoping een hele tijd te Akko op versterking gewacht, tevergeefs, en was tenslotte naar Parijs teruggekeerd.

Het reisverhaal

Willem trok op zijn beurt ook naar Akko, naar het franciscanenklooster aldaar, waar hij zijn reisverslag neerschreef, dat bestemd was voor Lodewijk IX. Hij vroeg de koning dat hij hem naar Frankrijk zou terugroepen.

Kort daarop is Willem van Rubroek inderdaad naar Frankrijk weergekeerd, want in 1257 ontmoette hij er de Engelse geleerde minderbroeder Roger Bacon.

Willem van Rubroek zou pas omstreeks 1300 overleden zijn.

Het verslag dat in een zakelijke en bondige stijl, zonder de fantastische beschrijvingen die eigen waren aan sommige middeleeuwse reisverhalen, handelt over de landen en volken die hij op zijn wereldreis had ontmoet, alsmede over hun zeden en gebruiken, hun godsdiensten en hun taal, maar ook over al de wederwaardigheden die zijn deel waren bij Sartak, Batoe en Mangoe, is nu weer - en in een eigentijds Nederlands - voorzien van toelichtende voetnoten, verschenen.

Pater Ubertinus Devolder (intussen overleden), Ronny Ostyn en Paul Vandepitte zorgden voor een voortreffelijke vertaling en wetenschappelijke omkadering in een goed verzorgde uitgave.

Een kleinood uit onze eigen cultuur!

R.A.B.

Formaat 14,5 x 20,5 cm - 160 bladzijden
Prijz 395 fr. (+ 50 fr. voor verpakking en verzending)

Bestellen door storting op prk. 001-1478512 17 van De Roede van Tielt - Kastanjelaan 1. 8880
Telt met vermelding: Willem van Rubroek

Voor pijnlijke voeten

PEDICURE

- algemene voetverzorging
- verzorging van eelt, likdoorns, eksterogen, kalknagels, ingegroeide nagels.

Patrick DESCHREVEL

Blasiusstraat 14, KROMBEKE

Tel. 057/30 02 01

op afspraak - ook thuisbezoek

KLEINE FISCALE KRONIEK

Termische isolatie

Sedert de huisbrandstof zo duur geworden is, heeft menigen uit besparingsoverwegingen zijn woonst geheel of gedeeltelijk geïsoleerd om de warmte zoveel als mogelijk binnenkamers te houden.

Specialisten zeggen dat men de kosten hiervan reeds na drie of vier jaar heeft uitgespaard op de brandstofrekeningen.

Maar daarboven komt nog dat de meeste isolatiewerken nog kunnen uitgevoerd worden met gedeeltelijke aftrek van deze uitgave, in de afrekening voor de belastingen.

Er dient wel aan bepaalde voorwaarden voldaan:

- de uitgaven voor termische isolatie moeten om aftrekbaar te zijn, per jaar minstens 25.000 fr. (BTW inbegrepen) bedragen. Hiervan is slechts 40 t.h. aftrekbaar;

- maximum mag de aftrek nooit meer dan 120.000 fr. belopen zelfs als de uitgave over meerdere jaren wordt gespreid.

Het komt er dus op neer dat voor isolatiekosten hoger dan 300.000 fr. (BTW inbegrepen) er geen aftrek kan gedaan worden.

Bovendien moet het gaan om een bestaande woning, die reeds vóór 1980 werd betrokken. De termische isolatie van nieuwbouw sedert 1.1.1980 komt niet in aanmerking.

Er dient tenslotte de aandacht op gevestigd dat bepaalde werken niet als isolatie worden in aanmerking genomen, zo b.v. het aanbrengen van rolluiken of voorzelliiken, komt daarentegen wel in aanmerking - de vervanging van enkel vensterglas door dubbel glas.

Serge Blondeau - Fiskaal Adviseur UFSAL
tel. 057/30 01 44

DE BETERE MEUBELZAAK en BETERKOOP

kwaliteitsmeubelen en service

- alle inrichtingen (woning - woonzaal - burelen en horeca)
 - schrijn- en timmerwerken + bekleden van dakgoten (gratis bestek)
- Tel. 057/30 05 01

SINT-MAARTENSTOET

Zwarte Piet laat weten dat hij, samen met Sint-Maarten komt op zaterdag 10 november om 17.30 u. in Haringe en om 19 u. aan de Molenwal te Roesbrugge. Hij rekent erop dat vele kinderen met een uitgeholde of versierde biet komen opdagen. Al deze kinderen, tot 12 jaar, geven een kaartje met hun naam af aan de ingang van de zaal. Uit deze kaartjes worden dan de winnaars geloot. Voor de kinderen van Haringe zal de Sint snoep uitdelen in „Sint-Jozef” bij Cecile Ryon.

De kinderen van vrienden of familieleden die aan de stoet wensen deel te nemen, moeten tijdig hun kaartje vragen op school of bij een lid van het feestcomitee.

K.B.G. ROESBRUGGE

Op dinsdag 13 november is er algemene vergadering voor de leden in de zaal „Kristen Volkshuis” met tombola voor ieder lid. Koffietafel en spreekbeurt door J. Verstappen over de Westhoek. Daarna zang en humor door drie plaatselijke leden.

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND :

Overlijdens :

- Blanche Denecker, 76 j., weduwe van Lucien Vanstraeesele.
- Pierre Deschuytter, 82 j., weduwnaar van Alice Sweertvaegher.
- Blanka Mahieu, 80 j., weduwe van Alexis Vandermarliere.
- Maurice Kockenpoo, 53 j.

11-NOVEMBERVIERING

Te 9.40 u. : vergadering in het lokaal.

Te 10 u. : H. Mis voor de overleden oudstrijders. Gedurende de H. Mis : wijding van de nieuwe vlag. Na de H. Mis : bloemenhulde aan het monument en bezoek aan de graven, daarna receptie op het gemeentehuis met uitreiking van eretekens. Na de receptie : bezoek aan de ere-leden Georges Cornette en Frans Devliegher.

Te 12.30 u. : maaltijd bij J. Gunst.

Te 19 u. : gezellig samenzijn met bolling voor de dames en kaarting voor de heren.

KUNSTTENTONSTELLING TE HARINGE

Ook in kristijd blijft een kunsttentoonstelling een waardevolle, kulturele manifestatie. De jaarlijkse kunsttentoonstelling van Haringe is een vaste waarde geworden bij de kulturele herfstgebeurtenissen van onze Westhoek.

Er valt weer heel wat te bekijken in de klaslokalen. Van het magisch realisme van de bekende kunstenaar Vanderhaeghe, over de kleurrijke landschappen van de hand van André Vandevoorde, de menselijke figuren in pastelkleuren van Ghislain Kuyllé, de fijne bloemkomposities van Jenny Heyman, naar de dichterlijke pentekenningen van Jan Daschot. In brons weten Pieter en Magrit Florizoone hun diepste wezen uit te drukken. Tevens kunt U er de prachtige wandtapijten bewonderen van Jeanne Corneille.

Een wandeling naar het rustige Haringe met een bezoek aan deze tentoonstelling zal U een aangename namiddag bezorgen. U kunt er naartoe op Allerheiligen 1 november, vrijdag 2 en zondag 4 november, telkens van 9 tot 12 en van 14 tot 19 u. in de klaslokalen van de school te Haringe.

Bij STERFGEVAL

Raymond DECLERCQ pvba

Bruggestraat 162
8970 POPERINGE
Tel. 057/33 42 56

- LUXE-AUTOCORBILLARD
- ROUWBEHANG

Voor de streek van Roesbrugge-Beveren :

Camille VERSLYPE

Bergenstraat 11
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 04 37

BOEKENBEURS TE POPERINGE

Vele eeuwen lang was het boek één van onze weinige onuitwisbare kultuurdragers. Ons visueel tijdperk heeft andere dimensies opengetrokken. En toch. Het boek blijft een aparte plaats opeisen. Het blijft een tastbaar cultuurprodukt. Nog heel wat mensen blijven er door geobsedeerd.

Het Davidfonds richt van woensdag 28 november tot en met zondag 2 december een boekenbeurs in, dit in zaal „Maeke-Blyde” te Poperinge. Opening : dinsdag 27 november te 20 u. - Jan Van Rompaey, BRT-journalist met „Achter de schermen van de radio”.

Bejaardennamiddag : woensdag 28 november te 15 u. - Jacques Lesage vertelt over „De Bende van Bakelandt”.

Kinderplaybackshow : zaterdag 1 december te 14 u.

Tweedehandse boeken- en platenmarkt : zondag 2 december van 10 u. tot 12 u. en 14 u. tot 19 u.

OPENINGSUREN : op woensdag, donderdag en vrijdag van 8.30 tot 12 u. en van 13.30 tot 19 u.; op zaterdag en zondag van 10 tot 12 u. en van 14 tot 19 u.

NU EEN ZICHT- EN SPAARREKENING.

LATER EEN VOORDELIGE LENING.

ASLK
we doen met je mee

Tot 31.12.1984 krijg je bij de opening van een zichtrekening met Spaarrekening een **prachtige sporttas** als geschenk.

Agentschap ROESBRUGGE-HARINGE

Prof. O. Rubbrechtstraat 14 - Tel. 057/30 08 66

Geldbelleggingen - Leningen - Verzekeringen

Kantoorhouder : Johan DEGRAEVE

SINT-MAARTEN KOMT...

- MB-gezelschapsspelen
- BOUWMODELLEN „AIRFIX” en „MATCHBOX”
- PUZZELS
- AUTO'S en TRAKTOREN „MATCHBOX”
- LEESBOEKEN
- KLEURBOEKEN

DRUKKERIJ - BOEKHANDEL

SCHOONAERT

Bergenstraat 14-16

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 03 79

ROESBRUGGE - BALLONWEDSTRIJD

Ziehier dan de voorlopige uitslag van de ballonwedstrijd:

Vanhoucke Bruno (Valkenburg NL)
 Declerck Trui (Turnhout)
 Quinten Cindy (Turnhout)
 Sentry Thimoty (Zandhoven)
 Degraeve Angelo (Oelegem)
 Delmaere Stefaan (Antwerpen)
 Aernout Nele (Berchem)
 Demol Griet (Temse)
 Leewerck Hannelore (Waasmunster)
 Vulsteke Pieter (Lokeren)
 Pattyn Frank (Lokeren)
 Estevenaar Vincent (Lokeren)
 Estevenaar zus (Lokeren)
 Ceenaeme Wim (Lochristi)
 Florequin Frederic (Oostakker)
 Maes Marianne (St.-Amandsberg)
 Leewerck Friedrich (Wondelgem)
 Montero Marisa (Drongen)
 Vanhoucke Emilie (Drongen)
 Declerck Els (Lottenhulle)
 Benauwd Stefaan (Aalter)
 Joly Christophe (Schuiferskapelle)
 Verhaeghe Sven (Lichtervelde)
 Lowagie André (Stavele)

De prijsuitreiking heeft plaats in het Gemeentehuis op zondag 4 november na de hoogmis.

We verwachten er alle winnaars om hun prijs af te halen.

**Speelgoed
 Speelgoed
 Speelgoed**

SINT-MAARTENSFEEST

allerhande speelgoed
 en nieuwigheden

Huis WULLUS

Prof.O.Rubrechtstraat 65
 ROESBRUGGE

Steeds voordelige prijzen
 Kom zien - Vrije ingang
 Maandag gesloten

Bakker Ivo VANDENBROUCKE

wil dit jaar weer **Sint Maarten**
 helpen met het bakken van een
 ruime keuze

SINT MAARTENSKOEKEN

dit op zaterdag 10 november.

Bestel liefst vooraf

Tel. 057/30 09 24

STAVELE - BEVEREN-IJZER

Huwelijksaankondigingen:

- Joris Devloo van Stavele met Ria Rommelaere van Nieuwpoort.
- Rudy Ducorney van Beveren-IJzer met Gerda Vanstraesele van Roesbrugge.

Huwelijk:

- Ronny Pluyn van Poperinge met Krista Hoofd van Beveren-IJzer.

Overlijdens:

- Jozef Meerschaert, 58 j. (Beveren-IJzer).
- Germain Butaye, 70 j., echtgenoot van Marthe Bourrée (Beveren-IJzer).
- Anna Neuville, 81 j., Weduwe van Aimé Decarne (Stavele).

K.B.G. BEVEREN-IJZER

Behaalden drie partijen in de kaarting van 18 oktober 1984:

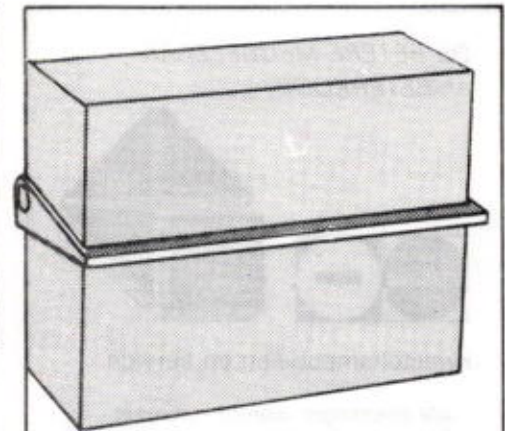
1. Dewaele Firmin	367
2. Leys Joël	328
3. Nuttens Jeanne	326
4. Ryon Michel	290
5. Nuttens Fursy	271
6. Looten Alida	260
7. Maekelberg Jules	250

Klassement:

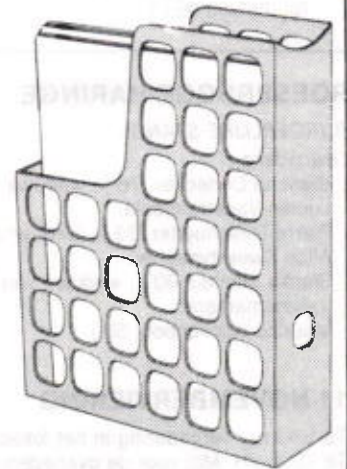
1. Masschelein Madeleine	21-2618
2. Rabaey Romain	20-2763
3. Soetaert Gerard	20-2539
4. Leys Joël	20-2529
5. Nuttens Fursy	19-2595
6. Top Remi	19-2570
7. Ryon Michel	19-2439

AANDACHT

De eerstvolgende kleine kaarting te 13.30 u., gevolgd door een voordracht „Gelukkig oud worden“, gaat door op donderdag 8 november te 14.15 u.

Systeemkaartenbakjes

Tijdschriftencassettes

Drukkerij-Boekhandel

Schoonaert

Bergenstraat 14-16
 8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 79

OUD PAPIER

Wie geen weg weet met zijn oud papier kan dit altijd kwijt bij Frans Catteeu, Kallestraat 2, Beveren-IJzer.

Hiermee bewijs je de jeugdvereniging, K.L.J.-Meersblomme, een grote dienst.

- Wilt U bouwen? Dat kan!
- Wilt U goedkoop bouwen? Dat kan!
- Wilt U een betonmolen huren? Dat kan!
- Of hebt U nood aan een ander gereedschap? Dat kan!
- Wilt U uw bouwmaterialen aan schappelijke prijzen? Dat kan!
- Of hebt U mooie vloertegels van doen? Dat kan!
- Wilt U isolatie tegen de winter? Dat kan!
- Uw tuin zelf decoreren? Dat kan!
- Wilt U raad? Dat kan!

**ALLES KAN
 met**

HOBBY-BOUW

HOBBY-BOUW

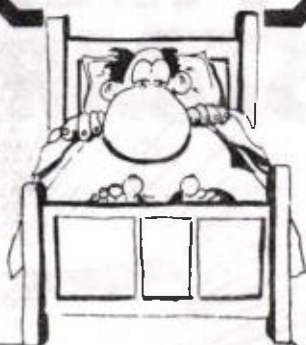
HUGO VERMEULEN — AANNEMER BOUWWERKEN —

Obterrestraat 56, **PROVEN**

Tel. (057) 30 06 74

**de grootste keus
behangpapier**

**de grootste keus
DEKENS
DONSDEKENS
DEKBEDDEN
BESCHERMHOEZEN
HOOFDKUSSENS**

WOONINRICHTING

schoonaert

Tel. 057/33 40 86

Bruggestraat 3 - 5

8970 POPERINGE

**HET
KWALITEITSMERK**

**Oliën en
smeermiddelen**

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35
8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

**BOUWEN WORDT WEER
BETAALBAAR**

Informeer vrijblijvend naar onze lage hypotheekrentes zowel
voor annuïteitsleningen als leningen met levensverzekering.

GROEP ARGENTA
sparen - kredieten - verzekeringen
KRIS ROSSEEUW

Provenplein 48, 8994 PROVEN
Tel. 057/30 03 55

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

VERZEKERINGEN
PRINZIE
BELEGGINGEN
PRINZIE
PVBA ZAKENKANTOOR
PRINZIE

Provenplein 39A, 8994 PROVEN

Tel. 057/30 09 01 - 30 09 02

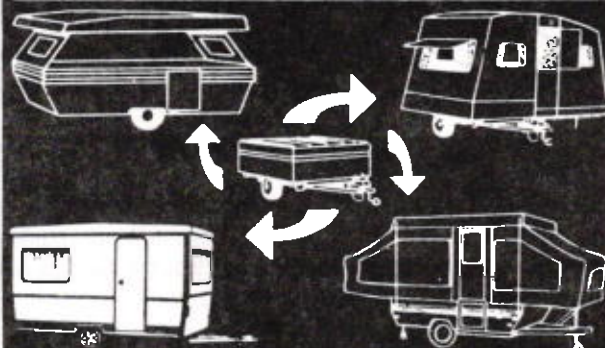
na de diensturen : 30 03 26 - 30 02 58

Alle verzekeringen en
geldplaatsingen
onder **staatswaarborg**.

**DECUYPER
POPERINGE**

de vouwcaravanspecialist van België

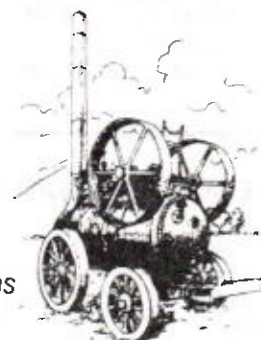
plooibare caravans in overvloed

leperstraat 69 en 124 8970 Poperinge Tel (057) 33 37 74

Michel BAELE
Bankelindeweg 29 C
8994 KROMBEKE

CENTRALE VERWARMING
ASFALTBEDEKKING
KEUKENS — SANITAIR
ONDERHOUD VAN GAS-
EN MAZOUTBRANDERS

Telefoon 057/40 05 43

NIEUW VAN PHILIPS: ONVERWOESTBARE KUIP

Wasmachine
980

Het nieuwste technologische succes van Philips is de AWB 980 wasmachine met kuip in polypropyleen.

Een kuip die enig in z'n soort is. Uniek! Onverwoestbaar, onvervormbaar, onverslijtbaar. Is in één keer gespoten en kan niet roesten.

De AWB 980 heeft een elektronisch gestuurde PM-motor. Dat betekent regelbare zwiersnelheid, van 120 tot 1000 toeren, altijd passend bij één van de 21 programma's.

Een elektronische thermostaat om

de juiste temperatuur te kiezen voor elke type wasgoed.

Ga bij uw handelaar ook kijken naar het grote gamma Philips wasmachines. U zult blij verrast zijn.

PHILIPS

ELEKTRO LEROY Geert

Weggevoerdenstraat 26
8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 03 10

ERKENDE VERDELER **PHILIPS**

DE TECHNOLOGIE STAART NIET STIL... PHILIPS LOOPT VOOROP

DE MOORDEN VAN BEERNEM

Op dinsdag 13 november te 20 u. houdt de h. Inspecteur Alfons Ryserhove zijn interessante voordracht over de moordzaken van Beernem. Tussen 1915 en 1926 werden in de streek van Beernem vijf moorden gepleegd, die alle met mekaar in verband stonden en nooit tot een echte en volledige ontknoping zijn gekomen. De eerste

vermoorde heette Baron Henri d'Udekem d'Acoz, grootoom van Meester Henri d'Udekem d'Acoz, voorzitter van DF-IJzerweelde. De vermoorde uit 1915 liet Mevrouw Cécile Marie-Joséphine Victorine van Outryve d'Ydewalle als weduwe achter. Over de in 1926 vermiste en vermoorde Hector Dezutter schreef de Vlaamse marktzanger een lied 'De verdwenen boschwachter', maar ook nog andere liederen over de geheimzinnige zaken

van Beernem.

Deze boeiende avond vindt plaats in „Sint-Elloo", Obterrestraat 8 te Proven en wordt ingericht door DF-IJzerweelde in samenwerking met de Landelijke Gilde en de Bond van de Derde Leeftijd, en met medewerking van de B.G.J.G., K.L.J. en K.V.L.V. van Proven.

Toegang 80 fr. leden van de inrichtende en medewerkende verenigingen 60 fr.

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN MAAND NOVEMBER

Kaartingen

- Proven, zaal „Sint Elooï“
donderdag 8 en donderdag 22 nov. te 13 u.
kaartnamiddag „Derde Leeftijd“

HARINGE, Café „St-Jozef“
bij Cecile RYON
vrijdag 9, zaterdag 10
en zondag 11 NOVEMBER 1984
**Jaarlijkse HERBERGKERMIS
met grote PRIJSKAARTING**
t.v.v. MINIVOETBALPLOEG HARINGE
inleg 35 fr. - 3 kaarten voor 100 fr.
TOMBOLA met de kaarten
Iedereen hartelijk welkom

- Roesbrugge, bij J. Gunst
maandag 12 november
maandelijkse kaarting voor de „Gildekaarters“
- Haringe, in de schoollokalen
woensdag 14 november
puntenkaarting „Derde Leeftijd“
- Beveren, café „De Kruisstraat“
maandag 19 november
maandelijkse kaarting
- Haringe, in „Sint Jozef“ bij Cecile Ryon
zaterdag 24 en zondag 25 november
maandelijkse kaarting voor de leden
- Roesbrugge, in „De Gouden Arend“
maandag 26 november
maandelijkse kaarting voor de „Arendkaarters“
- Roesbrugge, bij J. Gunst, dinsdag 27 nov.
puntenkaarting „Derde Leeftijd“

Vogelpik

- Roesbrugge, bij J. Gunst, zaterdag 10 nov.
vogelpiksmijting voor de leden
- Haringe, in „Sint Jozef“ bij Cecile Ryon
zaterdag 10 en zondag 11 november
vogelpiksmijting voor de leden

K.A.V.

- Vrijdag 9 november, bij J. Gunst
jaarlijks herfstfeest
om 19 u. : H. Mis in de kerk te Roesbrugge
- Dinsdag 13 nov. in de Parochiezaal
om 20 u. : „Handen- en voetverzorging“

K.V.L.V. Roesbrugge-Haringe

- Op dinsdag 6, 13, 20 en 27 november en 4 en 11 december om 19 u. in zaal „Sint-Jozef“ te Haringe : naadcursus voor jongeren.
Inschrijving 200 fr.

KARWEIEN

Onderneming voor het plaatsen
van kabels
Grondwerken
Slopingswerken van gebouwen
Voegen en reinigen van gevels
Plaatsen van stellingen
Hoevesmederij en smederij
Allerhande karweien

GERY NOUWYNCK

Provenplein 65
8994 PROVEN Tel. 057/30 11 08

HOEVEFEEST

Op zaterdag 26 januari hebben we voor alle medewerkers en medewerksters ons jaarlijks nafeestje in „Het Kristen Volkshuis“. Houd deze datum vrij !

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Het FDF, de Brusselse Franstalige extremisten, is in weinige jaren weggezakt tot een armzalig derangspartijtje. Om het entoesiasme wat aan te zwengelen werd er een nieuwe voorzitter gekozen, een man met haar op zijn tanden en een rabiate Vlamingen-hater : Monsieur Georges Clerfayt.

Volgens de visie van dit geboorneerde heerschap mogen de Vlamingen niet langer Vlaamsgezind zijn. Dat is niet democratisch ! Hij wil voorzeker zeggen dat we moeten terugkeren naar de tijd toen de onderontwikkelde kleine burger zich als Franskiljon voordeed - zonder Frans te kennen - in navolging van de door hem bewonderde „haute bourgeoisie“, die niet aanvoelde dat ze volksverraad pleegde. Maar Georges FDF moet zich geen illusies maken, die tijd is voor altijd voorbij. Ons jongens gaan tegenwoordig te lang naar school om zich nog op die manier te laten bedotten.

Clerfayt wenst dat er in Brussel maar één taal gesproken wordt, het Frans natuurlijk ; de arbeidsplaatsen moeten uitsluitend toegekend worden aan de Franstaligen en niemand mag hen in het Nederlands aanspreken ; het moet gedaan zijn met de kinderen naar Nederlandstalige scholen te sturen, in de overtuiging dat ze op die manier later beter hun brood gaan verdienen. En net of hij tot Herodes spreekt, roept hij (weer in het Frans uteraard) : „Stop de moord op onschuldigen“. Die man heeft waarschijnlijk een hemdsboord nr. 58 !

Clerfayt is blijkbaar vergeten dat Brussel nog altijd gelegen is op Vlaamse grond en dat in deze krisistijd de Brusselaars meer dan ooit hun best doen om de talrijke en goed betalende Vlamingen het naar hun zin te maken. We zijn echter zeer verdraagzaam en het is hem toegelaten even over de taalgrens een nieuwe stad te bouwen : Bruxelles-la-Neuve !

Onze mensen uit de Westhoek zijn waarschijnlijk verwonderd dat we ons druk maken om Brussel, want voor velen ligt dat ver weg, ergens in de woestijn. Maar we mogen niet vergeten dat we vanuit Brussel worden geregeerd. En als de Westhoek maar weinig bekommerd is om Brussel, dan zal Brussel ook maar weinig bekommerd zijn om de Westhoek, wat we ten andere al zo vaak hebben ondervonden. Dat is onlangs nog zeer duidelijk gebleken. Paula D'Hondt, de staatssekreteraris voor PTT besliste dat de krantenbedeling met de post voortaan vóór 8 uur 's morgens gaat gebeuren, behalve in Limburg en in de Westhoek. Ze denkt blijkbaar dat het allemaal mensen op leeftijd zijn die in de Westhoek wonen, die toch de hele dag tijd hebben om hun gazet te lezen. Niemand schijnt dit aan te voelen als een stiefmoederlijke behandeling, tenzij het NCMV te Veurne, dat aan Paula een briefje heeft geschreven om tegen deze achteruitstelling te protesteren en er met nadruk op gewezen heeft dat de bevolking van de Westhoek ook belastingen betaalt.

„Maar Paula kind“, zegt Gusta, „denk toch even aan de komende verkiezingen !“

Ook nog waar,

Poi

OMEGA

R. RUBRECHT
GROTE MARKT 10, POPERINGE

Stoelen en tafels
Vlechtwerk
Biezen en riet

Paul Rappelet

Roesbruggestraat 4
8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 63

GARAGE
NEVEJAN
KROMBEKE

- VW GOLF GLD
- OPEL diesel
- MERCEDES 200D
- FORD FIESTA '83

Tel. 057/40 00 35

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 11
8980 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis

Woensdagmiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden

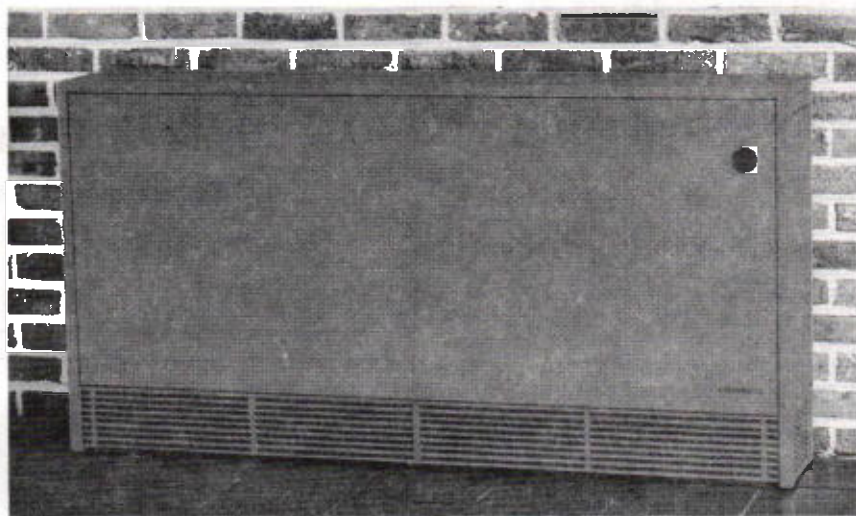
Schoenen voor de winter
en voor elke gelegenheid
degelijk en modieus

Bekijk eens onze uitstalramen
dan bemerkt U reeds enkele modellen
en prijzen van onze kollektie
Kwaliteit moet daarom niet duur zijn.

Schoenen

Ig. PARENT-MOYAERT

Prof.O.Rubbrechtstraat 35
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 20

VRIENDELIJKE WARMTE en DEUGDELIJK KOMFORT
in uw bestaande woning en nieuwbouw met

de nachtstroom akkumulatoren **MALAG en DAALDEROP**

★ **NU** met tussenkomst van de elektriciteitsmaatschappij GASELWEST
een vermindering van 4 000 fr. per aansluiting.

Vraag ons vrijblijvend om dokumentatie en inlichtingen :

J. CAPPOEN-GANTOIS

Prof. O. Rubbrechtstraat 12
8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

Miesten Geernaere van Krombeke kwam thuus
van zijn werk en è vertelde aan Germaine, zyn
wuuf, dat zyn maat, die bij hem werkte, op vakan-
tie è weest hadde entwaar styf verre en dat 'n è
aap mei è brocht hadde .

„Dat is entwot da'k oek nog zou willen hèn!“ zei
Miesten

„Wuk!“ riep Germaine „nog è aap bij, geen
spraaake van „k zyn ol kontent met joen!“

„Dat is toch entwot te zeggen“ grolde Miesten
„ik krygen ik toch nooit è keer myn gedacht!“

„Bha je doet ennée“ zei Germaine „maar je
kunt toch eerst è keer t myne vraagen!“

Miesten hadde oityd geern è papegaai houden
en è smeet dat nu nog è keer op, omdat 't nu
djuuste paste

„Akkoord“, zei Germaine „maar 't moet è
schoonen zyn van olle koleuren en è moet byzon-
derlijk goed kunnen klappen“

„k Gaan ik schikken dat 't wel is!“ lachte Mies-
ten

le informeerde rechtuut waar dat'n best ging
gaan en è kreeg è adres van è kweekery van veu-
gels in Roeselare

„k Zou'n è papegaai willen koopen“ zei Mies-
ten teegen den dienen dat'n peinsde dat 'n patron
wos

„Heiwè, we gaan è keer kyken wuk da'je zou
willen“ zei dien vent

„t Moet ten eersten è schoonen zyn van koleu-
ren en è moet ten tweeden styf goed kunnen klap-
pen“ zei Miesten

„Ha, ols 't olzoo is“ zei de baas „komt è keer
mei“

Ze gingen tot tenden de zaale en ze bleeven
staan by è ongehoorden schoonen papegaai die in
è even schoone kooie zat.

„Je moet toen den dezen hier koopen“ zei dien
vent „t is è beetje è kostelyken, 'k zeggen 't van
te voeren, maar 't is den schoonsten van ol en è
kan klappen gelijk waaterslaan ennée Jakoo!“ riep
ie op dien papegaai

„Ha, je weet het!“ riep de papegaai weere

„Potverdikke!“ riep Miesten „è meugt kosten
wuk dat 'n wil, maar 't is den dienen da'k moeten
hèn Hoeveele is 't d'r voeren?“

„Twintig duizend frank en je krygt de kooie d'r
by“ zei den vent Miesten verschoot 't eerste
moment è beetje van den prys, maar è wos kon-
tent dat 't een wos die zoo goed koste klappen

„Hier zei!“ zei Miesten teegen Germaine ols 'n
thuuskwam „de schoonsten en de besten pape-
gaai van geheel den winkel!“

„Doet 'n è keer entwot zeggen“ zei Germaine
Miesten klapte teegen de papegaai maar den die-
nen è gaf geen kik

„le moet 't hier eerst è beetje gewend
kommen“ zei Miesten „t is ol vreemde voor die
beeste“

Maar 's anderdaags, de zundag, probeerde
Miesten geheel den dag om dien veugel entwot te
doen zeggen. Eerst met vriendelykheid en ten lan-
gelaatste in è koleire, maar ol geen avance, e
deed maar djuuste zyn bek open om te gaapen

„Milledju toch!“ vloekte Miesten „k geloo-
ven dat dien vent mien è fopt hèt „k wos ik toch è
ezei van zooveele geld te geeven voor zoo è
stomme beeste!“

„Ha! Je weet het!“ riep de papegaai

KWAAK

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30 03 79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZERBODE

Informatieblad
voor de dorpen :Roesbrugge-Haringe
Proven-Krombeke
Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks : behalve in augustus

Folklore in de Westhoek

DECEMBER OF WINTERMAAND

In deze bij uitstek donkere feestmaand noteren
wij op de 21^e de kortste dag van het jaar.

Sint Eloi

Deze volksheilige is overal ten lande erg populair. Zijn feestdag opent de maand december en de smeders lieten de gelegenheid niet onverlet om de bloemetjes buiten te zetten. Tegen steenzwelen (nagelkoppen) en tegen de ziekten bij paarden ging de vrome landman ter bedevaart naar Zuidschote. Ook Westouter kende een toeloop van belang.

Deze vermaarde heilige is van Franse komaf. Te Chatelac werd hij in 588 geboren. Na lange tijd in Parijs werkzaam te zijn geweest als goudsmid, trok hij door zijn menslievendheid de aandacht van koning Dagobert, die hem als zijn persoonlijke raadgever aanstelde. Nadat de heilige man op spraak verwekt had door talrijke mirakelen - vooral in het noorden van Frankrijk, vlak over onze Schreve - stierf hij in 659 te Noyon, waar hij de bisschopsstoel had bekomen in 639.

De legende van de smid Sint Eloi is algemeen bekend.

„Op zekere dag kwam hij voorbij een smidse, waarboven een uithangbord troonde :

„Hier woont Jan de paardensmid,
Baas boven baas.”

Die hoogmoedige tekst trof de heilige en hij wou er zich als gast verhuren. Maar eerst moest hij zijn kundigheid bewijzen en een paard beslaan. Dat bleek Eloi een koud kunstje. Op een wip was een hoefijzer klaar. Toen sneed de heilige het paard een poot af en met een stevige slag van de hamer zat het ijzer er op vast. Vervolgens paste hij de afgesneden poot aan het been en klaar was de zaak. Wonder boven wonder was er tijdens de hele bewerking geen druppel bloed vergoten.

Jan de baas had aandachtig toegekeken en in zijn verwaande bol werd de gedachte rijp dat hij dit ook aankon, beter zelfs. En de knecht moest niet eens beginnen.

Vrij spoedig stond daar een boer met zijn paard. Nu zou baas boven baas zijn kunde eens tonen. Maar niet zodra had hij een poot afgesneden of daar begon me het paard te hinniken en te steigeren van de pijn, terwijl het bloeden niet te stoppen bleek.

De verschrikte smid haastte zich het hoefijzer vast te nagelen. Maar het aan de afgehouden poot vast maken was een onmogelijke karwei.

Gelukkig kwam Sint Eloi op dit ogenblik om het hoekje kijken en de smid smeekte hem te helpen. Slechts nadat het uithangbord was weggenomen, klaarde de heilige de hele situatie.”

Sint Folquinus

We schrijven 14 december en voormelde heilige verwacht zijn trouwe volgelingen in Frans-Vlaanderen, voornamelijk in Ekelsbeke, Pitgam en Volkerinkhove, waar hij wordt aangeroepen tegen koorts, besmettelijke ziekten en voor een voorspoedige bevalling. Tijdens zijn leven had de stoel van de heilige de wonderbare macht getoond om de vrouwen in barensnood bij te staan. Ontelbare malen werd deze stoel na zijn dood opgelegd, telkens met het schone resultaat van een pijnloze bevalling.

In de drie genoemde dorpen kregen de bedevaarders eertijds gewijde broodjes en gewijd water mee naar huis. Trouwens was er te Pitgam een zeer geprezen Sint Folquinusputje, waarvan het water de koorts tekeer ging, naar men zei. De legende vertelt dat de heilige aan deze bron vaak zijn paard liet drinken, en devote zielen bouwden er een kapel.

Kerstmis, schoner dan de dagen

Zo zegde Guido Gezelle :

„Weerom licht en vier gesteken,
blank en blij,
Dat het, spijs de donkere dagen
helder zij.”

En de volksmond weet te vertellen dat een groene Kerstdag een witte Pasen betekent.

In Frans-Vlaanderen vooral gingen de kinderen van huis tot huis om kerstliedjes te zingen, waarvan een rijke verzameling voorhanden bleek. Van „Geboorte Jesu” willen wij een fijn koeplet aanhalen :

„Dien Godt van al
Is nu op 's werelds dal,
Gheboren in een armen stal,
en in een krib gheleydt.
Sa mensch maekt u bereydt,
En wil hier uwen Godt dienen met neerstigheydt.”

We beleven de donkere dagen vóór Kerstmis en naarmate de Heilige Avond dichterbij komt, groeit de sfeer die nodig is voor deze wijdingvolle tijd. Geen enkel gebeuren dat zo diep in de menselijke ziel blijft natrillen als de Menswording van de Zoon Gods.

De Kerstnacht is een wondere nacht van mysterie als doorwasemd.

Wie de stal betreedt om middernacht zal het wonder meemaken dat de koeien geknield liggen en dat de paarden spreken in een onverstaanbare taal. En de schapen draaien de kop naar het oos-

ten en zij zoeken met tamme blik de blinkende ster hoog in de lucht en in alle bijenkorven gonzen de bietjes ter ere van Kristus. Als de haan kraait en vraagt „Waar is het Kindeke gebo-o-ren?“, dan antwoordt de bok „In 't stalleke van Beteleem“, terwijl broeder ezel dit beaamt met een luid en forsig „ja, ja, ja!“.

Boom en stal

Wij kunnen ons even de vraag stellen waarom wij op Kerstmis de den of spar met lichtjes versieren. Omdat wij ons dan gelukkig voelen bij de innigheid die hij afstraalt en onze kamer tijdens de donkere dagen herschept in een warme gezelligheid. En er is méér. Wanneer in de natuur alles dor is en dood, praat de spar met zijn groene krans - groen, de kleur van hoop en vertrouwen - en hij spreekt ons van de overwinning van de zomer op de winter. Hij is het symbool van wasdom en vruchtbaarheid, hij predikt menselijke liefde en de vrede.

Toch is het verschijnsel „Kerstboom“ voor onze streken van vrij recente datum en begint zijn opmars eigenlijk pas na de eerste wereldoorlog als Duits import. Het is trouwens zo dat hij in vele huisgezinnen het kerststalletje heeft verdrongen, de rechtstreekse erfgenaam van onze oude kerkelijke mysteriespelen die, via het openbaar leven, in het eigen huis was binnengedrongen en is blijven voortleven.

De grote promotor van de kerststal in de kerk en huis is Franciscus van Assisi geweest.

Waar het volk van de Westhoek traditievast is gebleven, horen zowel Kerststal én Kerstboom thuis in onze kristelijke en Vlaamse gezinnen.

Wat brengt de weerfilosoof !

Kerstmis wordt aangezien als één der lotdagen die invloed uitoefenen op de toekomst van de mens, op het wellukken van de oogst, op het gedijen van het vee.

„December vol regen
Is wis geen zegen.“

„December koud en in sneeuwgewaad,
Een jaar vol vruchtbaarheid verraadt.“

„Kerstmis helder en klaar
Geeft een goed honigjaar.“

„December soekt spijs, 't vercken doodt. In dese maendt is den dagh maer acht uren langh.“

En dit laatste noteerden wij uit een almanak van het Jaar Onzes Heren 1768.

JACK VERSTAPPEN

KLEINE FISCALE KRONIEK

Belastingvermindering door de aankoop van aandelen

Van de gezamenlijke netto-inkomsten van dit jaar en van toekomstig jaar mag men nog de bedragen aftrekken die men in die jaren besteed heeft aan de verwerving van bepaalde aandelen of erkende certificaten van Belgische Gemeenschappelijke Beleggingsfondsen (zes soorten zijn tot nu toe erkend).

Wie dus op de belastingaangifte, die in het aanstaande voorjaar binnenkomt, een dergelijke aankoop wil in mindering brengen, moet als dit nog niet gebeurd is, zeker vóór 31 december de inschrijving en de betaling hebben gedaan.

De aftrek is echter beperkt tot 40.000 fr. te verhogen met 10.000 fr. voor de echtgenote en 10.000 fr. voor elk kind of andere persoon die men ten laste had op 1 januari 1984. Hier telt een gehandicapte slechts voor één persoon !

De vermindering inzake belasting kan 50, 60 t.h. of zelfs meer belopen, dit hangt af van de hoegrootheid van het belastbare bedrag.

Om het volle genot van de vermindering te hebben moet men die effecten 5 jaar in bezit houden, of wie ze verkoopt moet het bedrag van de verkoop herbeleggen binnen de 3 maanden.

Opgelet het gaat om de laatste kansen in 1984 en 1985 (tenzij er een niet te voorziene verlenging komt van deze gunstmaatregel).

Serge BLONDEAU

Fiskaal Adviseur UFSAL - tel. 057/30 01 44

ROESBRUGGE-HARINGE

Geboorten :

- Sarah Wandewynckel, dochter van Marc en Josiane Deknudt.
- Arne Haghebooren, zoon van Johan en Gerda Vandermarliere.

Overlijdens :

- Godelieve Vitse, 74 j., echtgenote van Lucien Weemeeuw.
- Rozanna Wolters, 63 j., weduwe van Oscar Vanhauwe.

Huwelijk :

- Rudi Ducorney van Beveren-IJzer met Gerda Vanstraeesele van Roesbrugge-Haringe.

FEEST IN ONZE LAGERE SCHOOL

Zaterdag 1 en zondag 2 december 1984, biedt de Jaarlijkse Ouderavond, aan het belangstellend publiek een keurige verrassing van ritmiek, speels en kunstvol voorgesteld, waarbij het hoogtepunt van het schoolthema bereikt wordt in het „muzisch zijn“ met als sluitstuk van de avond de opvoering van het sprookje „Peerke van de Pop-“

penkast“ geschreven en geregisseerd door Romain Depuydt, opgevoerd door de leerlingen van het vijfde en zesde leerjaar.

Voor de technische medewerking zorgt de toneelgroep „De Troostverwachters“.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

Geboorte :

- Melissa Wolters, dochter van Luc en Carine Dequeker (Stavele).

Overlijden :

- Anna Neuville, 83 j., weduwe van Aimé Decarne (Stavele).

KROMBEKE

Toneel door de Eikjeskappers

Op zaterdag 22, zondag 23 en, zaterdag 29 december, telkens te 20 u. wordt in de parochiezaal het volkse drama „Waar de nood het hoogst is“ van Edmond Lauwaet opgevoerd.

Het gaat om een eierzuchtige boer, Door Coene, die aan de drank geraakt en de ondergang van zijn „Eikenhof“ veroorzaakt.

Er ontstaat een hevige twist met zijn zoon Dirk, wanneer hij verneemt dat deze kennis heeft met Anneke, de dochter van zijn buurman.

Iedereen hoopt dat boer Coene zijn hofstede zal overlaten aan Dirk, maar dat schijnt niet het geval te zijn. Dirk dreigt het „Eikenhof“ te verlaten en zijn verkeren te verbreken.

Zal men boer Coene tot andere gedachten kunnen brengen ?

Een verzorgde opvoering van een ontroerend stuk.

Toegangsprijs : volwassenen 80 fr.; kinderen 50 fr. Genummerde kaarten te bestellen bij de spelers of bij B. Sweetvaegher (tel. 40 04 94), vanaf 5 december a.s.

VOOR UW EINDEJAARSFEESTEN !

Opgevulde kalkoen;
Kalkoenbouten;
Vlees- en garnaalkroketten;
Aardappelkroketten;
Orloff-gebraad;
Koude schotels;
Vol au vents.

SLAGERIJ - SPEKSLAGERIJ

Yvan BARREZEELE

Beveren - Roesbrugge - Haringe

Tel. 057/30 03 75 - Thuisbezorging

- Wilt U bouwen ? Dat kan!
- Wilt U goedkoop bouwen ? Dat kan!
- Wilt U een betonmolen huren ? Dat kan!
- Of hebt U nood aan een ander gereedschap ? Dat kan!
- Wilt U uw bouwmaterialen aan schappelijke prijzen ? Dat kan!
- Of hebt U mooie vloertegels van doen ? Dat kan!
- Wilt U isolatie tegen de winter ? Dat kan!
- Uw tuin zelf decoreren ? Dat kan!
- Wilt U raad ? Dat kan!

ALLES KAN met

HOBBY-BOUW

HOBBY-BOUW

HUGO VERMEULEN — AANNEMER BOUWWERKEN —

Obterrestraat 56, **PROVEN**

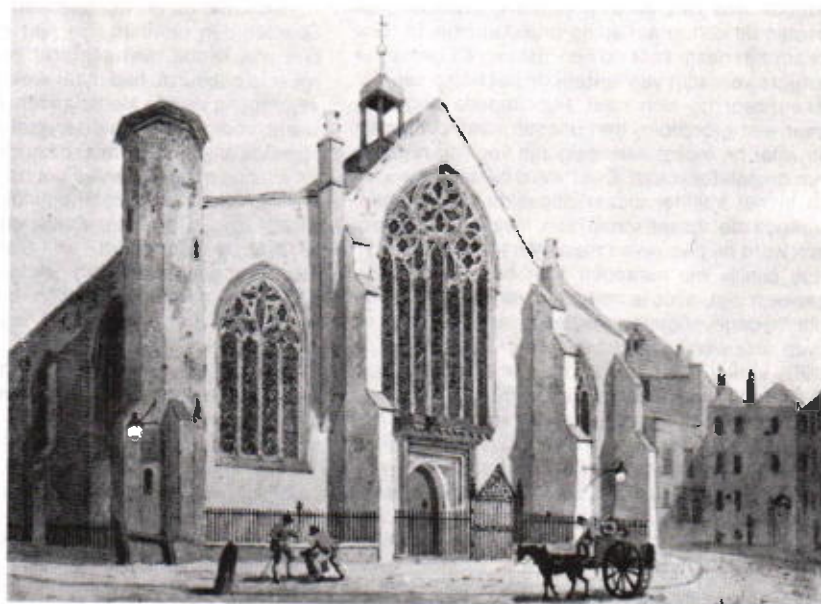
Tel. (057) 30 06 74

GEUZEN TUSSEN HONDSCHOTE EN IEPER (5)

Beelden van vóór, tijdens
en na de reformatie !

Wat voorafging : *Het geloof en ketterijen in de Middeleeuwen / Maarten Luther en zijn leer / Het lutheranisme in Vlaanderen / De eerste slachtoffers / Het lutheranisme in de Westhoek / De anabaptisten / Het calvinisme.*

*Austin Friars,
de Nederlandse vluchtelingenkerk
te Londen.*

De verspreiding van het calvinisme

Doorheen haar verschillende vormen, met het lutheranisme vanaf omstreeks 1525, de wederdoerij vanaf 1530 en het calvinisme vanaf 1540, had de reformatie in 1560, dus na 35 jaar een groot gedeelte van onze bevolking ingepalmd. Voornamelijk het calvinisme kende in onze streken een vlugge verspreiding.

Waar ligt de oorzaak van dit succes ?

Het is niet gemakkelijk dit zo maar in een paar woorden te zeggen. Het is een moeilijk te ontwarren kluwen van feiten, motieven, middelen en mensen. We zullen het toch trachten in enkele zinnen samen te vatten, met alle nadelen eigen aan simplificaties en schematiseringen.

Het sukses van de hervorming is het konsekwente gevolg van een komplekse pre-reformatorische sfeer, die bepaald werd door de ontevredenheid over de bestaande, hoofdzakelijk godsdienstige en bijkomstig... maatschappelijke en politieke toestanden. We moeten zoveel als mogelijk ons trachten te transponeren in de tijd van toen. Nu hebben wij een historisch overzicht van die tijd en kennen we het lutheranisme en het calvinisme in zijn oorsprong en evolutie. Maar de mensen van toen kregen sermoenen te horen of geschriften te verwerken die aan die tijd aangepaste ideeën brachten, waarvan slechts weinigen inzagen dat het om ontsporingen ging. Er was aanvankelijk niemand die hun zegde : „We zijn hier met de leer van Luther of van Calvijn, die met de Kerk hebben gebroken en die door de paus in de ban zijn gedaan !”

Wat men hen vertelde scheen geen afbreuk te doen aan het summere fundament van hun kristelijk geloof, wel een rechtzetting te zijn van scheefgetrokken toestanden. Men wees alleen maar op bepaalde bijkomstigheden en afwijkingen in het volkse geloofsleven. Men legde uit dat er te veel gesteund was op symbolisme en uiterlijke devoties. Men vertelde dat men God had verwaarloosd, dat men te veel met de heiligen was bezig geweest, die meer de weg naar God hadden versperd, dan de rol van tussenpersoon gespeeld ; dat men daardoor God uit het oog had verloren, niettegenstaande hij onbetwistbaar de hoogste macht was. Men wees erop dat men zich te veel had verlaten op het woord van onbevoegde priesters, die anders leefden dan zij spraken. Dat men

moest teruggrijpen naar het woord van God zelf, die zich had geopenbaard in de bijbel. Men sprak van gelijkheid, rechtvaardigheid, en broederlijkheid (een spreuk die het ook later nog heeft gedaan !). Men veroordeelde de rijkdom van de papen en gewaagde van verdelende barmhartigheid.

Men bracht niet alleen een aanklacht tegen een werkelijk ongezonde situatie, men loste de godsdienstige kwesties ook gemakkelijker op. Men moest geloven ! En dat deden ze zeker. Dat was het voornaamste. Het zondeleven en de goede werken kwamen op de achtergrond en dat was gemakkelijk ! Ofwel was men, althans volgens Calvijn, voorbestemd en dat nam men graag aan. Dat was een troostende zekerheid die in de plaats kwam van vroegere leerstellingen, die een leven van waakzaamheid voorschreven. En met de afschaffing van de biecht ging men natuurlijk akkoord.

Het begon dus alleszins met aantrekkelijke aspecten. Bovendien kon men alle bestaande misbruiken aan de vroegere toestand wijten, terwijl men toch kon aansluiten op de oude, vertrouwde kristelijke begrippen. Men kwam niet met een nieuw geloof. Alleen maar met een gezuiverde versie. Reformatorische geschriften lezen of vergaderingen bijwonen en nog naar de mis gaan en oude devoties aankleven leek voor de meesten niet strijdig, maar het gebeurde wel dat iemand met de bijbel in de hand kritiek uitoefende op het sermoen van de pastoor, zoals in 1534 te Caëstre, waar de priester tijdens zijn preek openlijk werd uitgescholden voor valse profeet.

Dat men in overtreding was met de keizerlijke bevelen werd niet als hinderlijk aangezien. Alleen om de macht en het profijt, zo dacht men - en misschien wel niet ten onrechte - wilden de keizer, de heren en de bisschoppen geen vernieuwing. Maar men moest God dienen vóór de keizer ! De nieuwe en nogal comfortabele heilszekerheid zouden zij niet door keizerlijke plakkaten of dekreten uit de handen laten slaan.

Een deel van ons mensen waren actieve protestanten voor ze het zelf wisten !

De eerste emigranten

Afgezien van Ieper werden er in de Westhoek tussen 1526 en 1545 een vijfendertigtal processen

gevoerd tegen hervormden uit Nieuwpoort, Veurne, Diksmuide, Nieuwkapelle, Wulveringem, Vinkem, Gijverinkhove, Reninge, Westvleteren, Oostvleteren, Poperinge, Haringe, Hondschote, St.-Winoksbergen, Wormhout, Godewaarsvelde, Caëstre en Hazebroek, met tal van terechtstellingen tot gevolg.

Door de steeds strengere toepassing van de keizerlijke plakkaten en een scherper optreden van de inquisitie, begon vanaf 1543 de emigratie of uitwijking. Mensen hadden om hun geloof te kiezen tussen vertrekken of de brandstapel. Twintig jaar lang, tussen 1543 en 1563 zijn er velen heengegaan. Toen werd Vlaanderen voor de eerste keer economisch en intellectueel onthoofd. Veel goede ambachtslieden en heel wat knappe geesten hebben voor altijd ons land verlaten. Zij trokken naar Duitsland of naar Engeland, soms ook naar Frankrijk. De uittocht naar Noord-Nederland was voor later.

Hoe groot moet hun geloof geweest zijn, om zoveel in de steek te laten dat hun dierbaar was, om in een vreemd land, waarvan zij meestal de taal niet eens kenden, als vreemdelingen gewantrouwd, zonder middelen van bestaan, een onderkomen te zoeken.

Na 1544 is de *Nederduitse vluchtelingenkerk* in Engeland een sterke gemeente geworden. In 1547 stichtte Jan Utenhove te Canterbury de eerste vluchtelingenkerk voor gereformeerden en in juli 1550 kregen vluchtelingen uit de Nederlanden de Austin Friarskerk te Londen ter beschikking, dit zou naderhand het hoofdkwartier worden van de ondergrondse protestantse beweging in de Westhoek. Bovendien volgden nog vele stichtingen van calvinistische kerkelijke gemeenten in de Engelse kuststreek. Voornamelijk Sandwich zou vanaf 1561 een leidende rol spelen onder het bestuur van de radikale predikant Jakob Debuysere uit Hondeghem.

Van 1550 af is Engeland een actieve operatiebasis voor het calvinisme in de Nederlanden. Dagelijks trok men heen en weer tussen Engeland en onze streek, langs Nieuwpoort en Duinkerken. Vluchtelingen gingen, propagandisten kwamen.

In 1545 werd de inquisitie uitgebreid. Naast de drie bestaande inquisiteurs werden er tien provinciale benoemd. De meest bekende onder hen, en

die vaak is opgetreden in deze streek, is de reeds genoemde Pieter Tiltmans, deken van Ronse.

Een van de meest bekende vluchtelingen uit die periode was Geeraard Mercator (1512-1594), de beroemde kartograaf en aardrijkskundige. In 1544 kwam zijn naam voor op een lijst van 43 Leuvense burgers verdacht van ketterij. In het begin van dat jaar moest hij zich naar Rupelmonde begeven, waar een grootoom, een priester, was overleden en waar hij moest aanwezig zijn voor de regeling van de nalatenschap. Daar werd hij aangehouden en in het kasteel aldaar opgesloten. Niettegenstaande de tussenkomst van invloedrijke personen werd hij pas zeven maanden later losgelaten. Hoe pijnlijk die maanden voor hem ook mogen geweest zijn, alles is nog goed verlopen. Drie van zijn medegevangenen werden levend verbrand en twee vrouwen levend begraven. Jaren later, in 1552, verliet hij onder de druk van een angstpsychose ons land. Zijn vertrek is geen overhaaste vlucht geweest, want hij kon al zijn dokumentatie en de koperplaten van zijn reeds gepubliceerde of in bewerking zijnde kaarten meenemen. Hij vestigde zich te Duisbrug in het Rijnland, waar reeds een groot aantal van onze landgenoten verbleven.

Het bisdom leper

Tijdens de laatste jaren van de regering van keizer Karel was de kettervervolgung enigszins geluwd. Dat was een geluk voor onze vluchtelingen die naar Engeland waren uitgeweken, want in 1553, na de troonsbestijging van Mary Tudor, een katholieke vorstin, werd de Nederduitse vluchtelingenkerk opgeheven. Daardoor keerden er een heel deel terug naar het moederland. Velen begaven zich toen naar Duitsland, speciaal naar Emden en Frankfurt, maar anderen, aangemoedigd door de relatieve rust in de vervolgingen alhier, kwamen zich vestigen in het Westvlaamse industriegebied. Er was geen of maar weinig vak-kennis nodig om aangenomen te worden. Men bekommerde zich geenszins om het verleden of de komaf van de kandidaten. Men eiste van hen geen enkel recht op en dwong ze evenmin tot enige verbintenis. De voortdurende wisselende bevolking schakelde praktisch elke controle van hogerhand uit. Het was voor de calvinistische vluchtelingen het geschikte milieu om er onder te duiken en ze konden er bovendien rekenen op de sympathie van een groot deel van de bevolking.

In 1555 en 1556 deed keizer Karel, moegestreden, afstand van zijn Nederlandse en Spaanse bezittingen, ten gunste van zijn zoon, Filips II.

Filips, die op en top Spanjaard was, altijd door Spanjaarden omringd, die niet eens de taal van ons volk kende (wat achteraf in ons bestuur wel meer is gebeurd), had maar weinig begrip voor de verlangens van de Nederlanden. Die Nederlanden waren voor hem een aanhangsel van Spanje en hij streefde alleen maar naar de hegemonie in Europa en als hulpmiddel daartoe het herstel van de katholieke eredienst die het bindmiddel van de eenheid moest zijn. Dat elke volksaard zijn specifieke karaktertrekken heeft en dienovereenkomstig dient geregeerd, dat werd ook toen niet begrepen.

Toen hij na een driejarig verblijf alhier, in 1559 vertrok om zich voorgoed in Spanje te vestigen, benoemde hij zijn halfzuster, Margareta van Parma tot landvoogdes. Zij werd bijgestaan door een soort adviesraad, waartoe behoorden: Granvelle, bisschop van Atrecht; Berlaymont, voorzitter van de Raad van Financiën en Viglius, een Friese rechtgeleerde.

Bij zijn vertrek versterkte Filips de ontevredenheid alhier nog, door de oprichting van nieuwe bisdommen, waaronder leper! Hij wilde daardoor de kerkelijke en dus staatkundige eenheid van de Nederlanden verstevigen. De nieuwe bisschoppen waren rechtstreeks door de koning aangeduid. Het waren allemaal figuren die ofwel in zijn inquisitiesysteem een rol hadden gespeeld ofwel zijn politieke visie waren toegedaan.

De eerste bisschop van leper, Martinus Rythovius, die zijn plechtige intrede deed op 11 november 1561, stelde onmiddellijk alles in het werk om de uitbreiding van het protestantisme tegen te gaan. Hijzelf was een oud-medewerker van de pauselijke inquisitie en vertrouwd met deze instelling - al was hij een bezadigd en waardig man - richtte hij te leper een bisschoppelijke inquisitierechtbank op, in vervanging van de aldaar, sedert 1526 bestaande geestelijke vierschaar van het bisdom Terwaan.

De edelen kwamen in verzet omdat zij door de nieuwe bisschoppen overvleugeld werden en hun vroegere privileges nu in handen kwamen van de hogere geestelijkheid. Monniken en kloosters die vroeger een grote vorm van zelfstandigheid bezaten, werden nu aan een sterke hiërarchie onderworpen.

Maar niettegenstaande de bisschoppelijke inquisitie die de keizerlijke dekretten tegen de ketteren handhaafde, niettegenstaande talrijke doonvonnissen, gevangenzettingen, inbeslagnamen, en verbanningen, leek het calvinisme in de Westhoek niet te stuiten.

Op de markt te leper werden op 4 augustus 1554, de feestdag van O.L.V. van Thune, patrones van de stad, door Pieter Vondelinc enkele flarden van ketterse liederen gezongen. In de kortste tijd zat Vondelinc achter slot en grendel en de inquisiteur kon hem doen vertellen dat hij die liederen gekocht had bij de leperse drukker Joost Destree, die natuurlijk ook onmiddellijk werd gevangengenomen. Op 5 oktober kwamen beide beklagden voor de rechtbank. Pieter Vondelinc werd veroordeeld tot de dood met het zwaard, een voorrecht normaal voorbehouden voor de edelen en minder pijnlijk dan de brandstapel, maar drukker Destree, de uitbater van de enige drukkerij van de stad, werd blijkbaar door de stadsmagistraat in bescherming genomen en hij werd zgn. bij gebrek aan bewijs vrijgesproken.

Aangezien achteraf genoegzaam gebleken is dat Destree inderdaad de drukker en leverancier was van verboden lectuur, mogen we gerust aannemen dat sedert 1554, en misschien reeds vroeger, er te leper (Destree was er sedert 1544 gevestigd) een drukker was die zich inspande voor de verspreiding van de nieuwe leer, en mannen die regelmatig van uit Engeland overkwamen leverden hiertoe een grote bijdrage.

R.A.B.

Volgende maal:

Openlijk verzet

De eerste hagepreek

Kerkbraak en gewelddaden

MENSEN VAN BIJ ONS

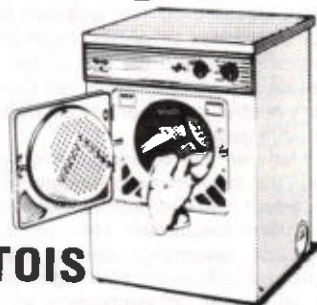
Op 29 oktober jl. is in de H. Hartkliniek te Oostende overleden: Georges Pyfferoen, geboren te Staden op 22 mei 1904.

Zijn ouders die het oorlogsgeweld waren ontvlucht vestigden zich in 1914 met hun gezin te Roesbrugge en zijn er ook gebleven. Georges huwde in september 1929 met Alice Butaye (1905-1980) van Beveren. Het jonge gezin vestigde zich achtereenvolgens te Gyverinkhove en te Wulveringem (Beauvoorde).

Twee gelukkige winnaars van de jaarlijkse A.S.L.K.-spaarprijskamp in het agentschap van de A.S.L.K. te Roesbrugge. De h. Johan Degraeve, directeur van het A.S.L.K.-agentschap overhandigt de cheque van 25.000 fr. alsook een video Barco (ter waarde van 45.000 fr.) aan het winnend echtpaar Joseph Callens-Develter Godelieve. Mevr. Rika Dekersgieter-Vandenweghe mocht een mooi trainingspak in ontvangst nemen.

Ik wil u niet per se een Miele-droger verkopen. Maar ik wil hem u wèl aanraden.

J. CAPPOEN-GANTOIS

Prof.O.Rubrechtstraat 12 - ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

Miele kwaliteit is minder duur dan u denkt.

Miele

BOEKHANDEL SCHOONAERT

BERGENSTRAAT 14-16, 8990 ROESBRUGGE - TEL. 057/30 03 79

Een dagboek :
een origineel en
allerfijnst geschenk !

Een tijdloos dagboek,
samengesteld uit korte,
diepzinnige bijbelteksten.

GOD HEEFT ONS DE
AARDE GEGEVEN OM ER
EEN STUKJE HEMEL VAN
TE MAKEN
Jef Mergaert

Formaat : 160 × 190 mm
112 blz. met 54 kleurenfoto's
Prijs : 380 fr.

God heeft
de aarde ge
om er e
stukje he
van te ma

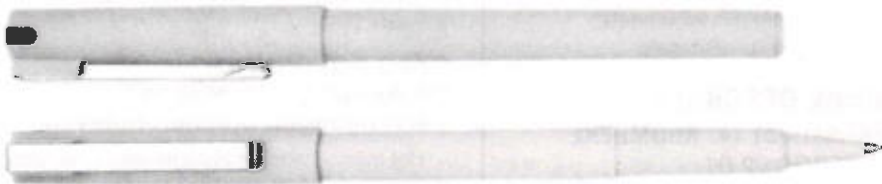
MIJN DAGBOEK '85
Gaston van Camp

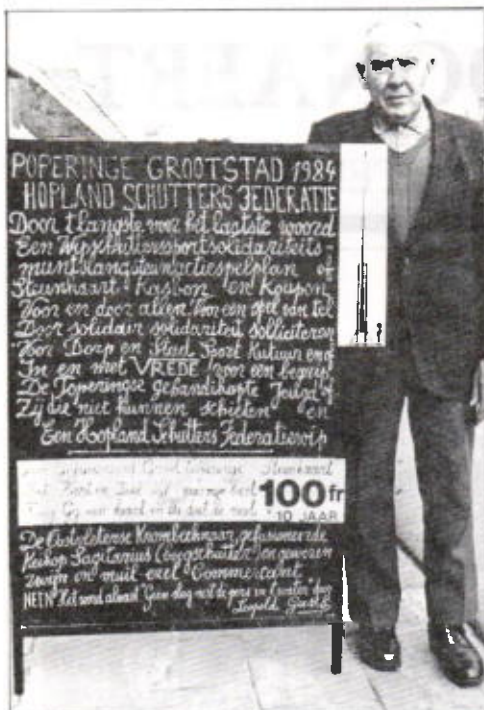
Formaat : 225 × 155 mm
176 blz. met 27 foto's in zwart/wit
en 27 in kleur
Prijs : 340 fr.

mijn
dagboek
1985

MARVY brengt zijn roller pen met metalen punt van 0,2 mm, voor wie heel fijn wil schrijven. Deze roller pen heeft een metalen clip. Dezelfde kollektie omvat ook „Le Pen'', een model voor de dames. Deze pen heeft een zeer fijne punt van 0,3 mm. Ze wordt geleverd in 7 verschillende kleuren.

SCHUTTERS FEDERATIE VOOR GROOT-POPERINGE

Ook u zult al wel iets opgevangen hebben over het „wipschutterssolidariteitsmuntslangsteunaktieplan van Leopold Gast tijdens zijn „kruistocht“ van 1978 tot 1984.

Aan iedereen en in de eerste plaats aan de schutters wordt een bijdrage van 100 frank gevraagd voor een steunkaart voor 10 jaar. In zijn „testament“ vermeldt stichter Leopold Gast wat er met dat geld zal gebeuren:

1. Het kapitaal na 10 jaar gratis tot sportsteun voor de gehandicapte jeugd.
2. De jaarlijkse interest als sportsteun aan alle vrijwillig medewerkende Poperingse gefusioneerde schuttersgilden voor meer vogels als schutters en/of federatievogels tijdens de schietingen...

Ondertussen is de schuttersfederatie van start gegaan. Het bestuur is als volgt samengesteld:

Erevoorzitter: M. Mahieu, burgemeester
 Voorzitter: L. Louwagie, voorzitter Sportraad
 Sekretaris: J. Berquin, sportfunktionaris
 Stichtend lid: L. Gast

Iedereen kan zijn steentje bijdragen door het aankopen van een steunkaart (100 fr.). En als u het dubbel doel dat hiervoor werd vermeld niet de moeite waard vindt om uw steun te verlenen, doe het dan toch als blijk van erkentelijkheid voor de volgehouden inzet en volharding van Leopold Gast uit Krombeke.

Voor pijnlijke voeten

PEDICURE

- algemene voetverzorging
- verzorging van eelt, likdoorns, eksterogen, kalknagels, ingegroeide nagels, ...

Patrick DESCHREVEL

Blasiusstraat 14, KROMBEKE

Tel. 057/30 02 01

op afspraak - ook thuisbezoek

SPAARAS
ippa

Jacques PYFFEROEN

Graaf van Hoornweg 5

8994 KROMBEKE

Tel. 057/40 08 24 (tijdens kantooruren)

SPAAR- en BANKVERRICHTINGEN

Alle VERZEKERINGEN

Overname van uw bestaande polissen
 Goedkope premies

Kantooruren:

Ma - di - wo - do - vr van 8 - 12 u
 zaterdagnamiddag en op afspraak

EINDEJAARSFESTIVAL MET VERKOOPAKTIE

De verkoopaktie onder benaming „Eindejaarsfestival“ met tombola, waaraan 500.000 fr. prijzen verbonden zijn, gaat door van zaterdag 8 december tot en met maandag 31 december 1984. De deelnemende winkeliers van Poperinge, Abele, Krombeke, Proven, Reningelst, Roesbrugge-Haringe en Watou zullen vermeld worden in het Wekelijks Nieuws.

De prijzen zijn: 1ste prijs Auto MAZDA 323.

Verder: 20 fietsen

25 aankoopbons op naam 3000 fr.

25 aankoopbons op naam 2000 fr.

25 aankoopbons op naam 1000 fr.

25 Vrije aankoopbons 500 fr.

De gewonnen prijzen moeten afgehaald worden vóór 4 februari 1985 in „Petit Paris“ Gasthuisstraat 52 te Poperinge, de werkdagen (met uitzondering van de maandag) tussen 9 en 12 uur.

De aankoopbons moeten verbruikt worden vóór 4 maart 1985.

STAD POPERINGE GEMEENTELIJK NIEUWS

Vervangdagen ophalen huisvuil

Het huisvuil wordt niet opgehaald op dinsdag 25 december 1984 en dinsdag 1 januari 1985. De respectieve vervangdagen zijn maandag 24 december en maandag 31 december.

Grof huisvuil

De ophaalbeurt van grof huisvuil tijdens het vierde kwartaal wordt georganiseerd op dinsdag 11 december. Diegenen die gebruik wensen te maken van deze dienst worden vriendelijk verzocht hun naam en de aard van het grof huisvuil te melden aan de technische dienst of aan de secretaris in de deelgemeenten, minstens 5 dagen op voorhand. Bij de aangifte moet onmiddellijk een vergoeding van 120 fr. worden vereffend.

TE KOOP

- Mazouttank, wandmeubel in elk, ronde tafel en stoelen, salon.

Zich wenden: Roesbruggestraat 35, Proven.

PATER JORIS DECLERCQ

Djoos Utendoale
 missionaris

Schoonaert

Mark Deltour

formaat 190 x 125 mm
 224 biz. met 32 foto's
 gebonden
 prijs: 350 fr.

Te verkrijgen bij:
Uitgeverij-Drukkerij SCHOONAERT
 Bergenstraat 14-16, 8990 Roesbrugge
 of door storting op PCR 000-0904677-55
 (350 fr. + 30 fr. verzendingskosten).

STEEDS VERSE CHAMPIGNONS

bij

Michel Haghedooren-Vandenbroucke

Weggevoerdenstraat 51
 baan Proven - Roesbrugge
 8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/300 444

**de grootste keus
behangpapier**

de grootste keus
DEKENS
DONSDEKENS
DEKBEDDEN
BESCHERMHOEZEN
HOOFDKUSSENS

WOONINRICHTING

schoonaert

Tel. 057/33 40 86

Bruggestraat 3 - 5

8970 POPERINGE

**HET
KWALITEITSMERK**

Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35

8994 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

Gedurende de maanden december-januari

GESCHENKENFESTIVAL

in uw ARGENTA-kantoor

Exklusief voor alle spaarders : het waardevolle boek :
„ALLES OVER DE APPEL”

Voor nieuwe spaarders ligt er een
EXTRA WELKOMSTGESCHENK klaar.

GROEP ARGENTA
sparen · kredieten · verzekeringen
KRIS ROSSEEUW

Provenplein 48, 8994 PROVEN

Tel. 057/30 03 55

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

VERZEKERINGEN
PRINZIE
BELEGGINGEN
PRINZIE
PVBA ZAKENKANTOOR
PRINZIE

Provenplein 39A, 8994 PROVEN

Tel. 057/30 09 01 - 30 09 02

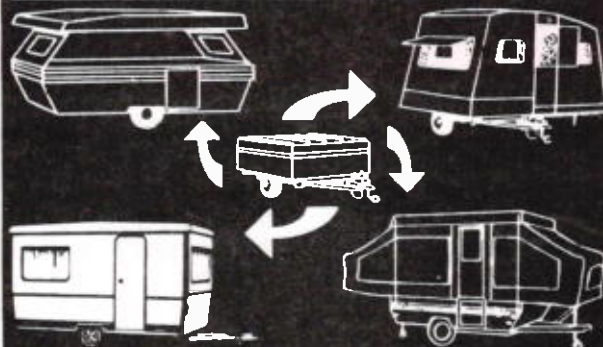
na de diensturen : 30 03 26 - 30 02 58

Alle verzekeringen en
geldplaatsingen
onder **staatswaarborg**

**DECUYPER
POPERINGE**

de vouwcaravanspecialist van België

plooibare caravans in overvloed

Ieperstraat 69 en 124 8970 Poperinge Tel (057) 33 37 74

Michel BAELE

Bankelindeweg 29 C

8994 KROMBEKE

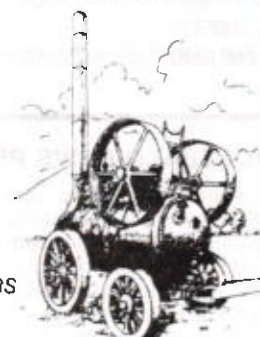
CENTRALE VERWARMING

ASFALTBEDEKING

KEUKENS — SANITAIR

ONDERHOUD VAN GAS-
EN MAZOUTBRANDERS

Telefoon 057/40 05 43

NIEUW VAN PHILIPS: DE ONVERWOESTBARE KUIP.

Wasmachine
980

Het nieuwste technologische succes van Philips is de AWB 980 wasmachine met kuip in polypropyleen.

Een kuip die enig in z'n soort is. Uniek! Onverwoestbaar, onvervormbaar, onverslijtbaar. Is in één keer gespoten en kan niet roesten.

De AWB 980 heeft een elektronisch gestuurde PM-motor. Dat betekent regelbare zwiersnelheid, van 120 tot 1000 toeren, altijd passend bij één van de 21 programma's.

Een elektronische thermostaat om

de juiste temperatuur te kiezen voor elke type wasgoed.

Ga bij uw handelaar ook kijken naar het grote gamma Philips wasmachines. U zult blij verrast zijn.

PHILIPS

ELEKTRO LEROY Geert

Weggevoerdenstraat 26
8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 03 10

ERKENDE VERDELER **PHILIPS**

DE TECHNOLOGIE STAAT NIET STIL... PHILIPS LOOPT VOOROP

VOETBALNIEUWS PROVEN

Iedere zaterdag en zondag biedt voetbalklub TSC Proven aan heel wat jongens uit de streek de mogelijkheid om in klubverband voetbal te spelen.

Maar omdat dit alles heel wat geld kost, moet TSC Proven geregeld activiteiten organiseren om de klubkas wat te spijzen.

Zo wordt op vrijdag 7 en zaterdag 8 december vanaf 19 uur, en op zondag 9 december van 10 tot

13 uur en vanaf 17 uur de tweede „Reuze boere-saucissenkaarting" ingericht, in de nieuwe parochiezaal te Proven. De inschrijvingsprijs bedraagt 40 fr. of 3 kaarten voor 100 fr. en met die inschrijvingskaarten zijn talrijke mooie prijzen te winnen. En aangezien ook dit jaar de worsten van een uitstekende kwaliteit zullen zijn, zou eigenlijk geen enkele voetbal-, worsten- of kaartliefhebber mogen ontbreken!

TE HUUR

- **GARAGE**, Krekelstraat Roesbrugge. Zich wenden: Frans Lemaire, Moenaardestraat 76, Haringe, tel. 057/30 06 12.

TE KOOP

- **KAMIONETTE „Bedford"**, in goede staat. Voordelige prijs. Tel. 057/33 41 80.

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN MAAND DECEMBER

Kaartingen

- Roesbrugge, in „De Gouden Arend“
zondag 2 december
maandelijkse kaarting voor de „Arendkaarters“
- Roesbrugge, bij Joël Deroo-Denys
maandag 3 december
maandelijkse kaarting
- Proven, in de parochiezaal
vrijdag 7, zaterdag 8 en zondag 9 dec.
„Boeresaucissenkaarting“ t.v.v. T.S.C.
- Roesbrugge, bij J. Gunst
maandag 10 december
maandelijkse kaarting voor de „Gildekaarters“
- Haringe, in de schoollokalen
woensdag 12 december
punkenkaarting „Derde Leeftijd“
- Proven, zaal „Sint-Elloi“
donderdag 13 december te 13 u.
viering van de kampioenen „Derde Leeftijd“
- Beveren, café „De Kruisstraat“
maandag 17 december
maandelijkse kaarting
- Roesbrugge, bij J. Gunst, dinsdag 18 dec.
punkenkaarting „Derde Leeftijd“
- Haringe, in „Sint Jozef“ bij Cecile Ryon
zaterdag 22 en zondag 23 december
maandelijkse kaarting voor de leden.
- Proven, café „Sint-Victor“
zaterdag 22 december vanaf 17 u.
kaarting t.v.v. Middenstand
- Beveren-IJzer, café „Boerenhof“
zaterdag 22 en zondag 23 december
Vleeskaarting t.v.v. Eddy & Franky Veyepe

Vogelpik

- Roesbrugge, bij J. Gunst, zaterdag 8 dec.
vogelpiksmijting voor de leden.
- Haringe, in „Sint Jozef“ bij Cecile Ryon
zaterdag 8 en zondag 9 december
vogelpiksmijting voor de leden.

K.V.L.V. Roesbrugge-Haringe

- Donderdag 20 december, bij Cecile Ryon
om 13.15 u. : „Zelf paté maken“
- Donderdag 27 december, bij J. Gunst
om 19 u. : Kerstfeestje

PRIJZEN TE WINNEN

Bij de bakkerij-pasteibakkerij

J. FAÏNO-DEVELTER te ROESBRUGGE

*zijn er heel de maand december
interessante prijzen te winnen !
Een lotje per 250 fr. aankopen.
Er zijn vier trekkingen en elk lot komt in
aanmerking voor al de trekkingen die nog
volgen. Wie er dus vlug bij is, heeft
VIERMAAL een kans !*

Thuisbestelling. Gesloten op woensdag.
Tel. 057/30 02 25

MENSEN VAN BIJ ONS

Eveneens te Oostende, maar in de St.
Jozefskliniek is op 3 november 1984 Albert
Schoonheydt overleden. Hij was geboren te Ander-

lecht op 24 april 1901 en gehuwd met Madeleine
Lemahieu van Roesbrugge. Zij hebben te Roes-
brugge gewoond, in de Haringestraat nr. 10 van
mei 1945 tot einde augustus 1957, datum waarop
zij vertrokken zijn naar Krombeke. Bij zijn overlij-
den was Albert Schoonheydt woonachtig te Wervik,
maar in medische behandeling te Oostende, waar
één van zijn kinderen verblijft.

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

*Het is een voortreffelijke eigenschap van het
menselijk geheugen dat het niet van te beste kwa-
liteit is en dat het met het voortschrijden van de
jaren nog aan sleet onderhevig blijkt. We mogen
daarvoor dankbaar zijn, want mocht een mens al
zijn wedervaardigheden tot in de minste details
onthouden, dan zouden we allemaal chagrijnige
wezens worden nog vóór ons vijftigste jaar !*

*Maar van het onvermogen van ons geheugen
wordt soms op een onaanvaardbare manier mis-
bruik gemaakt en vele politiciers zijn daarin ge-
specialiseerd. Toch mogen ze niet overdrijven,
want er is altijd hier of daar één die zich hun vroe-
gere beloften herinnert en dat kan uitdraaien
tegen hun eigen frak.*

*Een paar weken geleden sprak de minister van
Justitie Jean Gol, vice-premier en één van de kop-
mannen van de Franstalige liberalen, voor het Ver-
bond van Vlaamse Academics te Brugge. Die man
heeft daar wondere dingen gezegd. Hij vertelde
dat de belastingschalen zo spoedig als mogelijk
moeten geïndexeerd worden en dat de maximum
aanslagvoeten alleszins moeten verlaagd worden.
Iedereen was het daarmee feestelijk eens. Het
moet bovendien ook niet te best gesteld zijn met
het geheugen van onze Vlaamse Academics, want
niemand heeft gezegd dat hij dat al vroeger heeft
gehoord. Men is blijkbaar vergeten dat de liberalen
drie jaar geleden reeds een forse belastingvermin-
dering hebben beloofd en dank zij die belofte van
een kleine partij, in één slag, tot een middelmatige
zijn uitgegroeid.*

*„Belastingvermindering en de Staat ontvetten“,
werd toen in het vooruitzicht gesteld, als ze het
voor het zeggen kregen. „Niet jij, maar de Staat
leeft boven zijn stand“, zo werd er ons in koeien
van letters toegeschreeuwd. Maar wat is hiervan
terecht gekomen ? Nog nooit waren de belasting-
en zo hoog en ze werden bovendien nog aange-
vuld met solidariteits- en matigingsbijdragen, met
inleveringen en loonblokkering.*

*Ook heeft meneer Gol gezegd dat de belasting-
betalers moeten beschermd worden tegen de mis-
bruiken van de fiskus. Inderdaad ! Maar als men
weet hoe de belastingambtenaren „van hoger-
hand“ voortdurend geduvel worden om altijd
maar hoger en scherper te taxeren; als men weet
hoeveel wetten en onderrichtingen aan de lopende
band worden uitgevaardigd om de bedrijfslasten
te beperken en de belastbare materie te verhogen,
als men dat alles weet en blijft onthouden, wordt
men lastig en nerveus en stelt men zich de vraag
tegen wie de belastingbetalers eigenlijk moeten
beschermd worden ?*

*„Kunnen vergeten is een gave Gods“, zegt
Gusta, „maar ik weet niet of dat bij de volgende
verkiezingen zal helpen !“*

Ik ook niet

Pol

Stoelen en tafels
Vlechtwerk
Biezen en riet

Paul Rappelet

**Roesbruggestraat 4
8994 PROVEN**

Tel. 057/30 04 63

**GARAGE
NEVEJAN
KROMBEKE**

- VW GOLF '82 (benzine)
- FORD FIESTA '82
- SIMCA 1308

Tel. 057/40 00 35

PEDICURE

**Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 11
8980 Vleteren (Oost)**

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

Schoenen voor de winter
en voor elke gelegenheid
degelijk en modieus

Bekijk eens onze uitstalramen
dan bemerkt U reeds enkele modellen
en prijzen van onze kollektie
Kwaliteit moet daarom niet duur zijn.

Schoenen

Ig. PARENT-MOYAERT

Prof.O.Rubrechtstraat 35
8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 20

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

Sjarel Plantzaad, den patattemarchand van Veurne, hadde 'n dochter van è jaar of twintig en ze heette Rolande. 't Was hulder eenig kind, en dat ze styf geern è zien was thuus, dat was natuurlijk de normaalste zaake van de wereld. „Myn kind, schoon kind“ zegt er 'n oud Vlaams spreekwoord. Wel, dat was met Sjarel en zyn dochter oek 't geval.

Maar om de waarheid te zeggen, Rolande was eigenlijk van uitzicht è schoon kind; snel van weezen, schoone van carrure en taille, om kort te zeggen „è snelle puppe“.

't Kwam oek daarmee dat Sjarel overtuigd was dat ol de reste by zyn dochter op z'n avenante was. Ols je hem hoorde bollen teegen Tisten Pruime, de fruitmarchand, over de geleerdheid van zyn dochter, ging je peinzen dat ze 'n jaar of zesse op d' hoogeschoole è zeeten hadde. Ze gaf lesse aan de kleintjes in Bulskamp.

„Myn dochter è gaat met den eersten den besten niet trouwen wei!“ zei Sjarel. „met heur bekwaamheid, moet ze è goe keuze doen!“

Z'hadde inderdaad ol è paar keeren heur goe keuze willen doen, maar z'hadden olle twee nog geen geheel schooljaar mei è gaan. Waaraan dat 't loog, wist er niemand, maar Sjarel vertelde dat den eenen tekort hadde aan manieren en den anderen aan inkommen.

En alzo gingen er weere eenigte maanden voorby. Maar op è avond dat Sjarel weere toekwam om te kaarten in „'t Belfort“ vertelde 'n aan Tisten dat Rolande nu in kennisse was met è jongen dokter.

„Ja verdikke...“ zei Tisten „dat is è schoone affaire teweege... en is 'n ol è placeert?“

„Jaa'n, maar nog niet lange“ vertelde Sjarel. „maar è wint ongehoord veele by omdat 'n zooveele doet voor zyn kalandieze!“

„'t Gaat van deze keer aan julder goeste zyn, zeker?“ vroeg Tisten.

Sjarel lachte en è trakteerde Tisten met è pinte van kontement.

Er werd è geheelden tyd niet meer over de vryaage è klapt... maar op è avond dat ze weere tegaeere waaren, koste Tisten niet laten van daarover te beginnen.

„En hoe staat 't nog osan met de vryaage met dien dokter?“ vroeg Tisten.

„Ho! 'n is ol achter è bleeven“, zei Sjarel. „en 'k zyn verschrikkelijk blyde!“

„Blyde!“ riep Tisten. „en 't was ol zoowel teweege en è deed zooveele voor zyn kalandieze, zei je!“

„Jaa'n, è beetje teveele!“ grolde Sjarel. „in 't eerste kwam 'n maar één keer in de weeke, maar laater ol twee keeren en ieder keer dat 'n kwam, gaf 'n ie mien è hand, maar è voelde meteen myn pols en è rekende ieder keer è visiete!“

Tisten koste hem niet inhouden van lachen!
„Maar 't is daarmee nog niet ol!“ vervolgde Sjarel. „binst dat wieder voor tien daagen naar Lourdes waaren, ik en myn wuuf, kwam 'n ie olle 'n avonde achter zyn uren... en è zond verdimme mien è rekening van tien visieten en ollemaale aan den nachttarief!“

KWAAK

TELETEKST KLEUREN TV

3707

SIERA
fier zijn mag best!

- Met afstandsbediening
- 66 cm scherm
- 90 voorselecties

Ook in uw streek woont een Siera verdeler:

J. CAPPOEN-GANTOIS

Prof. O. Rubrechtstraat 12
8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94